

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د عدلي او قضائي اجراءاتو قوانين
قوانين اجراءات عدلی و قضائی

جلد دوم

مجموعه قوانین افغانستان - ۴

نام:	قوانین اجراءات عدلی و قضائی - جلد دوم
ناشر:	وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان
تهیه و ترتیب:	ریاست نشرات
تاریخ نشر:	۱۳۸۸
تیراژ:	۵۰۰۰
چاپ:	اول
قیمت:	۲۰۰ افغانی
صفحه آرا:	امان الله صداقت
مطبعه:	احمد
تلفن ریاست نشرات:	۰۷۰۰۰۸۸۱۲۸
وبسایت:	www.moj.gov.af

کلیه حقوق چاپ برای وزارت عدلیه محفوظ است.

مجموعه قوانین اجراءات عدلی و قضائی - جلد دوم

---

۱. قانون طرز نشر و انفاذ اسناد تقنینی..... جریده رسمی ۷۸۷، مؤرخ ۲۴/جمادی الاول/۱۴۲۰
۲. مقررہ طرز العمل تهیه و پیشنهاد اسناد تقنینی..... ج. ر. ۷۸۷ مؤرخ ۲۴/جمادی الاول/۱۴۲۰
۳. اساسنامه انستیتوت امور قانون گذاری و تحقیقات علمی - حقوقی..... جریده رسمی ۹۲۴، مؤرخ ۲۰/۴/۱۳۸۶
۴. قانون حقوق و امتیازات اعضای کادر علمی ریاست امور قانونگذاری و تحقیقات علمی - حقوقی..... جریده رسمی ۷۸۷، مؤرخ ۲۴/جمادی الاول/۱۴۲۰
۵. قانون طرز تحصیل حقوق..... جریده رسمی ۷۸۶، مؤرخ ۲۲/ربیع الثانی/۱۴۲۰
۶. قانون قضایای دولت..... جریده رسمی ۷۸۶، مؤرخ ۲۲/ربیع الثانی/۱۴۲۰
۷. قانون واریسی عرایض..... جریده رسمی ۷۸۶، مؤرخ ۲۲/ربیع الثانی/۱۴۲۰
۸. قانون راهنمای معاملات..... جریده رسمی ۷۸۶، مؤرخ ۲۲/ربیع الثانی/۱۴۲۰
۹. قانون محابس و توقیف خانه ها..... جریده رسمی ۹۲۳، مؤرخ ۱۰/۴/۱۳۸۶
۱۰. اساسنامه تصدی صناعتی محابس..... جریده رسمی ۸۸۳، مؤرخ ۳۱/۱/۱۳۸۵
۱۱. مقررہ تنظیم امور محابس و توقیف خانه ها..... جریده رسمی ۹۳۵، مؤرخ ۱۵/۱۰/۱۳۸۶
۱۲. قانون مراکز اصلاح و تربیت اطفال..... جریده رسمی ۹۶۹، مؤرخ ۲۵/۱۰/۱۳۸۷
۱۳. مقررہ تنظیم امور مراکز اصلاح و تربیت اطفال..... جریده رسمی ۹۷۴، مؤرخ ۱۰/۱۲/۱۳۸۷
۱۴. قانون وکلای مدافع..... جریده رسمی ۹۳۴، مؤرخ ۲۶/۹/۱۳۸۶
۱۵. مقررہ مساعدت های حقوقی..... جریده رسمی ۹۵۰، مؤرخ ۱۲/۴/۱۳۸۷
۱۶. مقررہ طرز ثبت احزاب سیاسی..... جریده رسمی ۸۱۲، مؤرخ ۱۳/۸/۱۳۸۲

فهرست

مقدمه ناشر ۲۳

قانون طرز نشر و انفاذ اسناد تقنینی

فصل اول: احکام عمومی ۲۸
فصل دوم: طرز نشر اسناد ۲۹
فصل سوم: احکام نهائی ۳۲

مقررۀ طرز العمل تهیه و پیشنهاد اسناد تقنینی

فصل اول: احکام عمومی ۳۸
فصل دوم: ترتیب طرح (پلان گذاری) کار تقنینی ۳۸
فصل سوم: طرز تهیه و هم آهنگ ساختن اسناد تقنینی ۴۴
فصل چهارم: ترتیب ارائه سند تقنینی جهت رسیدگی به ادارات ذیصلاح ۴۷
فصل پنجم: اصول اساسی ساختار و محتوای سند تقنینی ۵۰
فصل ششم: احکام نهائی ۵۵

اساسنامه انستیتوت امور قانون گذاری و تحقیقاتی

علمی - حقوقی

فصل اول: احکام عمومی ۶۰
مبنی ۶۰
اهداف ۶۰
نام اختصاری ۶۲

۶۲	موقف انستیتوت
۶۲	مکلفیت ادارات
۶۳	دعوت نماینده
۶۳	فصل دوم: تشکیل، وظایف و صلاحیت های انستیتوت
۶۳	تشکیل
۶۳	شورای علمی
۶۴	جلسات شورای علمی
۶۴	وظایف و صلاحیت های شورای علمی
۶۵	کمیته اجرائیه
۶۶	وظایف کمیته اجرائیه
۶۷	جلسات کمیته اجرائیه
۶۸	دیپارتمنت های انستیتوت
۶۸	دیپارتمنت قوانین مدنی
۶۹	دیپارتمنت قوانین جزائی
۷۰	دیپارتمنت قوانین اقتصادی و مالی
۷۱	دیپارتمنت قوانین تعلیمی، فرهنگی و صحت
۷۲	دیپارتمنت قوانین کار و اداره
۷۳	دیپارتمنت قوانین تجارّتی و سکتور خصوصی
۷۴	دیپارتمنت قوانین بین الملل و حقوق بشر
۷۶	فصل سوم: رتب اعضای کادر علمی
۷۶	اعضای کادر علمی
۷۶	رتب علمی
۷۶	نامزد قانونیار
۷۸	شرایط ارتقاء به رتبه علمی قانونیار
۷۹	شرایط ارتقاء به رتبه علمی قانونمل
۷۹	شرایط ارتقاء به رتبه علمی قانونپال
۸۰	شرایط ارتقاء به رتبه علمی قانونوال
۸۱	شرایط ارتقاء به رتبه علمی قانونپوه
۸۲	گزارش اهلیت اعضای شورای علمی

۸۳	..... کمیته ارزیابی آثار علمی
۸۳	..... منظوری ارتقای رتب کادر علمی
۸۴	..... فصل چهارم: احکام نهائی
۸۴	..... مراقبت از نشر جریده رسمی
۸۴	..... انفاذ

قانون حقوق و امتیازات اعضای کادر علمی ریاست عمومی امور قانونگذاری و تحقیقات علمی - حقوقی

۸۸	..... اهداف
۸۹	..... امتیازات اعضای کادر علمی
۸۹	..... معاش امتیازی
۹۰	..... معاش متقاعدین
۹۱	..... حقوق و امتیازات مادی پس از انفصال
۹۱	..... شرایط تقاعد
۹۳	..... تثبیت رتبه علمی

قانون طرز تحصیل حقوق

۹۸	..... فصل اول: احکام عمومی
۱۰۳	..... فصل دوم: وظایف و صلاحیت ها
۱۰۹	..... فصل سوم: مکلفیت مدیون و ضامن در برابر دائن
۱۱۳	..... فصل چهارم: تخلیه و تسلیمی
۱۱۷	..... فصل پنجم: نیابت در تحصیل حقوق
۱۱۹	..... فصل ششم: احکام نهائی

قانون قضایای دولت

فصل اول: احکام عمومی	۱۲۶
فصل دوم: تشکیل	۱۲۷
فصل سوم: اهداف و وظایف اداره	۱۲۹
فصل چهارم: ترتیب اجراآت مصالحه در منازعات مالی	۱۳۱
فصل پنجم: طرز رسیدگی منازعات توسط اداره قضایای دولت	۱۳۵
فصل ششم: اجرای قرار	۱۳۹
فصل هفتم: نظارت از قانونیت قرار	۱۴۰
فصل هشتم: احکام نهائی	۱۴۳

قانون واریسی عرایض

فصل اول: احکام عمومی	۱۴۸
فصل دوم: طرز ترتیب عریضه	۱۴۹
فصل سوم: مکلفیت عریضه نویس	۱۵۲
فصل چهارم: طرز تقدیم عریضه	۱۵۵
فصل پنجم: طرز واریسی عرایض	۱۶۰
فصل ششم: احکام متفرقه	۱۶۵
تعدیلات	۱۶۹

قانون راهنمای معاملات

فصل اول: احکام عمومی	۱۷۶
فصل دوم: طرز ایجاد رهنمای معاملات	۱۷۸
فصل سوم: حقوق و وجایب رهنمای معاملات	۱۸۳
فصل چهارم: احکام نهایی	۱۸۹
تعدیلات	۱۹۵

قانون محابس و توقیف خانه ها

فصل اول: احکام عمومی	۲۱۱
هدف	۲۱۱
سلب آزادی	۲۱۱
رعایت حقوق بشر	۲۱۲
محدودیت حقوق	۲۱۳
برخورد با محبوسین	۲۱۴
فصل دوم: محلات سلب آزادی	۲۱۵
مفهوم محلات سلب آزادی	۲۱۵
تعریف محلات سلب آزادی	۲۱۵
نظارت و توقیف اشخاص در داخل محبس	۲۱۶
جدائی محابس و توقیف خانه های زنان و مردان	۲۱۶
رعایت نظم و امنیت	۲۱۷
محبوسین معلول و مریض	۲۱۸
فصل سوم: تشکیل و تنظیم محابس	۲۱۸
موقعیت ساحوی محابس	۲۱۸
شورای عالی محابس	۲۱۹
رهبری امور محابس	۲۲۰
برگزاری جلسات	۲۲۰
پیشنهاد تعدیل قانون و وضع مقررہ	۲۲۱
اداره مرکزی	۲۲۱
پولیس محابس	۲۲۲
سایر موظفین	۲۲۳
نگهداری مظنونین، متهمین و محبوسین	۲۲۳
تبدیل محل حبس	۲۲۵
نظارت از تطبیق قوانین	۲۲۵
فصل چهارم: شرایط و وضع عمومی محابس و توقیف خانه ها	۲۲۶

۲۲۶	.....	خصوصیات ساختمان
۲۲۶	.....	خصوصیات معیشت
۲۲۷	.....	تغذیه
۲۲۷	.....	تمرینات ورزشی
۲۲۸	.....	خدمات صحی
۲۲۹	.....	کار، تعلیم و تربیه
۲۳۰	.....	فصل پنجم : طرز برخورد با محبوسین و اشخاص تحت توقیف
۲۳۰	.....	ترتیب دوسیه برای محبوسین و اشخاص تحت توقیف
۲۳۱	.....	نقش جامعه مدنی
۲۳۱	.....	ارتباط با فامیل
۲۳۲	.....	تعلیم و آموزش حرفوی
۲۳۲	.....	کار
۲۳۳	.....	ادای مناسک دینی و مذهبی
۲۳۳	.....	مفاهمه ضروری در حالات خاص
۲۳۴	.....	تدفین
۲۳۵	.....	رخصتی
۲۳۶	.....	دخول به محابس و توقیف خانه ها
۲۳۷	.....	فصل ششم : طرز و شرایط سپری نمودن مدت حبس و توقیف
۲۳۷	.....	مکلفیت های محبوسین و اشخاص تحت توقیف
۲۳۸	.....	جدا نگهداشتن (قرنطین) دوامدار
۲۳۹	.....	تلاشی
۲۳۹	.....	مکافات
۲۴۰	.....	تادیب
۲۴۱	.....	تنفیذ مکافات و تأدیب
۲۴۱	.....	شکایات
۲۴۲	.....	استعمال قوه
۲۴۳	.....	انتقال
۲۴۳	.....	انتقال تحت مراقبت
۲۴۴	.....	رهائی متهم

۲۴۴	رهایی محبوس
۲۴۶	فصل هفتم: نظارت از محابس و توقیف خانه ها
۲۴۶	مرجع ذیصلاح
۲۴۶	کمیته نظارت
۲۴۸	فصل هشتم: احکام متفرقه
۲۴۸	پناه دادن مؤقت
۲۴۸	تهیه راپور از محبس یا توقیف خانه
۲۴۹	انتقال زن محبوس باردار به شفاخانه
۲۵۰	ملاقات اطفال با مادران یا پدران محبوس شان
۲۵۰	تاریخ انفاذ

اساسنامه تصدی صناعتی محابس

۲۵۶	فصل اول: احکام عمومی
۲۵۶	عمومیات
۲۵۶	نوع شخصیت
۲۵۶	محل فعالیت
۲۵۷	اهداف
۲۵۷	مسئولیت مالی
۲۵۸	فصل دوم: سرمایه و امور مالی
۲۵۸	سرمایه
۲۵۸	حجم سرمایه
۲۵۹	گزارش دهی
۲۵۹	فصل سوم: اداره
۲۵۹	مراجع اداره کننده
۲۵۹	شورای عالی
۲۶۰	رأی رئیس هیئت عامل
۲۶۰	طرز تدویر جلسات

۲۶۱	وظایف و صلاحیت های شورای عالی
۲۶۱	مراجع اجرائیوی تصدی
۲۶۱	مكلفیت های هیئت عامل
۲۶۲	حدود مسئولیت و صلاحیت هیئت عامل
۲۶۲	فصل چهارم: احکام متفرقه
۲۶۲	معافیت ها و مساعدت ها
۲۶۲	تجدید سازمان، انحلال و تصفیه
۲۶۳	ارزیابی و مراقبت فعالیت
۲۶۳	تنظیم امور حسابی
۲۶۳	بررسی موضوعات مالی
۲۶۴	تفتیش
۲۶۴	قانونیت اسناد
۲۶۴	حتمی بودن امضاء سرمحاسب در اسناد
۲۶۵	حقوق و مكلفیت های کارکنان
۲۶۵	حل و فصل موضوعات
۲۶۵	مهر
۲۶۵	تاریخ انفاذ

مقررۀ تنظیم امور محاسب و توقیف خانه ها

۲۷۰	فصل اول: احکام عمومی
۲۷۰	مبنی
۲۷۰	اهداف
۲۷۱	مكلفیت اداره سالم
۲۷۲	فصل دوم: طرز نگهداری محبوسین و اشخاص تحت توقیف
۲۷۲	نگهداری متهمین و محکومین
۲۷۲	طرز نگهداری
۲۷۳	پذیرش

٢٧٥	ثبت اسناد
٢٧٦	کمیته پذیرش
٢٧٦	ترتیب دوسیه
٢٧٩	کمیسیون گروپ بندی
٢٨١	محدودیت حقوق
٢٨٣	تلاشی
٢٨٤	اجتناب مؤظفین
٢٨٦	فصل سوم: حقوق محبوسین و اشخاص تحت توقیف
٢٨٦	اعاشه
٢٨٧	اباته
٢٩٠	مناسک دینی
٢٩١	خدمات صحی
٢٩٣	فوت
٢٩٥	سپورت
٢٩٦	تعلیم ، تربیه و آموزش حرفوی
٢٩٦	پروگرام های تعلیمی، آموزشی و تربیوی
٢٩٧	ایجاد کتابخانه
٢٩٧	تشویق
٢٩٨	اشتغال بکار
٢٩٩	سکتور خصوصی
٢٩٩	فعالیت جامعه مدنی
٣٠١	رخصتی ها
٣٠٣	ملاقات
٣٠٥	ارسال و اخذ نامه
٣٠٧	فصل چهارم: انتقال محبوسین و اشخاص تحت توقیف
٣٠٧	انتقال محبوس و شخص تحت توقیف
٣١١	فصل پنجم: رهائی
٣١١	رهائی محبوس
٣١٣	رهائی شخص تحت توقیف

فصل ششم: احکام متفرقه	۳۱۳
شورای عالی	۳۱۳
نظارت و کنترل	۳۱۵
پناه دادن مؤقت	۳۱۵
تهیه فیلم و گزارش	۳۱۷
تاریخ انفاذ	۳۱۹

قانون مراکز اصلاح و تربیت اطفال

فصل اول: احکام عمومی	۳۲۵
مبنی	۳۲۵
نگهداری مظنون، متهم و محکوم	۳۲۵
نگهداری و حجز	۳۲۶
رعایت حقوق بشری	۳۲۶
محدودیت حقوق	۳۲۷
برخورد کارکنان با اطفال تحت حجز	۳۲۸
فصل دوم: بخش های مراکز اصلاح و تربیت اطفال	۳۲۹
بخش ها	۳۲۹
انتقال به بخش باز	۳۳۰
حالات عدم استفاده از بخش باز	۳۳۱
جدا نگهداشتن اطفال اناث از ذکور	۳۳۱
فصل سوم: تنظیم مراکز اصلاح و تربیت اطفال	۳۳۲
ایجاد مراکز اصلاح و تربیت اطفال	۳۳۲
نگهداری اطفال مظنون و متهم یا محکوم به حجز	۳۳۳
شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال	۳۳۴
جلسات شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال	۳۳۶
پیشنهاد تعدیل و وضع اسناد تقنینی	۳۳۷

۳۳۷	تأمین امنیت مراکز اصلاح و تربیت اطفال
۳۳۸	فصل چهارم: عرضه خدمات در مراکز اصلاح و تربیت اطفال
۳۳۸	معیشت
۳۳۹	اعاشه
۳۴۰	خدمات صحی
۳۴۱	رعایت قواعد صحی
۳۴۱	فراهم ساختن زمینه کار، تعلیم، آموزش و عبادت
۳۴۲	فصل پنجم: طرز سپری نمودن مدت حجز
۳۴۲	ترتیب دوسیه
۳۴۲	مفاهمه ضروری در حالات خاص
۳۴۳	ارتباط با فامیل
۳۴۴	تدفین
۳۴۴	رخصتی
۳۴۶	مکلفیت های اطفال تحت حجز
۳۴۷	جدا نگهداشتن (قرنطین)
۳۴۷	تلاشی
۳۴۸	تشویق
۳۴۸	تأدیب
۳۴۹	درج تشویق و تأدیب در دوسیه
۳۵۰	شکایات
۳۵۱	فصل ششم: احکام نهائی
۳۵۱	انتقال
۳۵۲	رهایی طفل متهم
۳۵۲	رهایی طفل محکوم به حجز
۳۵۴	نظارت از مراکز اصلاح و تربیت اطفال
۳۵۴	کمیته نظارت
۳۵۶	دخول به مراکز اصلاح و تربیت اطفال
۳۵۷	نقش جامعه مدنی
۳۵۸	تهیه فلم و راپور

انفاذ ۳۵۸

مقررۀ تنظيم امور مراكز اصلاح و تربيت اطفال

فصل اول : احكام عمومى	۳۶۲
مبنى	۳۶۲
اهداف	۳۶۲
نام اختصارى	۳۶۳
مكلفيت مسئولين مراكز اصلاح	۳۶۳
فصل دوم: طرز پذيرش	۳۶۴
پذيرش	۳۶۴
كميته پذيرش	۳۶۴
ثبت اسناد	۳۶۵
ترتيب دوسيه	۳۶۶
موارد تلاشى	۳۶۸
نگهدارى اسناد، پول و ساير اشياء	۳۷۰
فصل سوم: حقوق طفل مظنون، متهم يا محكوم به حجز	۳۷۰
نگهدارى طفل	۳۷۰
اعاشه	۳۷۱
اباته	۳۷۳
ملاقات	۳۷۴
اخذ و ارسال نامه	۳۷۵
تعليم و تربيه و آموزش هاى حرفوى	۳۷۶
تمرينات سپورتى	۳۷۷
اجراى مناسك دينى	۳۷۸
ايجاد كتابخانه	۳۷۸
فعاليت جامعه مدنى	۳۷۹
ايجاد مراكز صحى	۳۸۱
تداوى	۳۸۲

۳۸۳	.....	وخامت وضع صحی و فوت
۳۸۵	.....	استفاده از رخصتی
۳۸۷	.....	فصل چهارم: وظایف و صلاحیت های ادارات مراکز اصلاح
۳۸۷	.....	وظایف و صلاحیت ها
۳۸۹	.....	اجتناب مؤظفین
۳۹۱	.....	کمیسیون گروپ بندی
۳۹۳	.....	فصل پنجم: انتقال اطفال تحت حجز
۳۹۳	.....	انتقال از یک محل به محل دیگر
۳۹۴	.....	انتقال به توقیف خانه یا محبس
۳۹۵	.....	درخواست انتقال
۳۹۶	.....	فصل ششم: محدودیت ها
۳۹۶	.....	محدودیت حقوق
۳۹۹	.....	فصل هفتم: احکام نهائی
۳۹۹	.....	نظارت و کنترول
۳۹۹	.....	نگهداری اطفال در بخش باز
۴۰۰	.....	تهمیه فلم و گزارش
۴۰۲	.....	پناه دادن مؤقت
۴۰۳	.....	مهر
۴۰۴	.....	انفاذ

قانون وکلای مدافع

۴۱۴	.....	فصل اول: احکام عمومی
۴۱۴	.....	مبنی
۴۱۴	.....	حق تعیین وکیل مدافع
۴۱۴	.....	مساعدت رایگان حقوقی
۴۱۵	.....	اداره
۴۱۵	.....	اصطلاحات
۴۱۶	.....	فصل دوم: شرایط اشتغال به وکالت دفاع

شرایط اشتغال.....	۴۱۶
موانع اشتغال به وکالت دفاع.....	۴۱۸
جواز نامه وکالت.....	۴۱۹
معرفی وکلا از طرف انجمن.....	۴۱۹
فصل سوم: حقوق و وجایب وکلای مدافع.....	۴۲۰
حقوق وکیل مدافع.....	۴۲۰
مصونیت.....	۴۲۱
قرار داد وکالت.....	۴۲۱
وجایب وکیل مدافع.....	۴۲۲
شرایط ایجاد دفتر وکالت دفاع.....	۴۲۴
لوحه و مهر.....	۴۲۴
سوگند.....	۴۲۵
تعیین وکیل مدافع جدید.....	۴۲۵
عدم استعفی و اطلاع از عدم حضور.....	۴۲۶
اولویت حضور در محکمه جزائی.....	۴۲۶
لباس وکیل مدافع.....	۴۲۷
موانع انتقال امتیازات.....	۴۲۷
موانع شهادت.....	۴۲۸
نداشتن حق وکالت در بعضی محاکم.....	۴۲۸
نداشتن حق وکالت در بعضی قضایا.....	۴۲۸
اطلاع از عواید.....	۴۲۹
ترتیب دفاتر و اوراق.....	۴۲۹
فصل چهارم: احکام تأدیبی.....	۴۲۹
بررسی شکایات وارده علیه وکیل مدافع.....	۴۲۹
مطالبه جبران خساره از وکیل.....	۴۳۰
ممنوعیت استفاده از نام و امتیاز وکیل توسط شخص دیگر.....	۴۳۱
فصل پنجم: احکام متفرقه.....	۴۳۱
منابع تمویل انجمن وکلای مدافع.....	۴۳۱
استفاده از دارائی.....	۴۳۲

۴۳۲	ثبت اموال منقول و غیر منقول
۴۳۳	مکلفیت های انجمن وکلای مدافع
۴۳۳	داشتن حق وکالت بدون اخذ جواز وکالت
۴۳۴	تعیین وکیل مدافع توسط وثیقه شرعی
۴۳۴	میعاد سمع دعوی ناشی از حق الاجرت
۴۳۵	تأمین امنیت
۴۳۵	تثبیت شخصیت حقوقی
۴۳۵	تجدید جواز نامه
۴۳۶	منع انتقال امتیاز وکالت
۴۳۶	همکاری متقابل انجمن وکلای مدافع
۴۳۶	داشتن نشریه، نشان و مهر
۴۳۶	عدم انحلال انجمن بدون حکم محکمه ذیصلاح
۴۳۷	تاریخ انفاذ

مقررۀ مساعدت های حقوقی

۴۴۲	فصل اول: احکام عمومی
۴۴۲	مبنی
۴۴۲	اهداف
۴۴۳	مرجع تنظیم
۴۴۳	اصطلاحات
۴۴۵	معرفی مظنون و متهم
۴۴۶	درخواست مساعدت حقوقی
۴۴۷	تعارض منافع
۴۴۸	رایگان بودن مساعدت حقوقی
۴۴۸	مکلفیت های مستحقین دریافت مساعدت حقوقی
۴۴۹	حالات عدم پذیرش درخواست
۴۵۰	حق اولویت
۴۵۰	عزل و توظیف مساعد حقوقی دیگر

۴۵۱	اشکال مساعدت حقوقی
۴۵۱	فصل دوم: تشکیل، وظایف و صلاحیت های اداره مساعدت های حقوقی
۴۵۱	تشکیل
۴۵۲	ارائه مساعدت حقوقی توسط سایر مراجع
۴۵۳	استخدام مساعد حقوقی
۴۵۳	وظایف و صلاحیت های اداره مساعدت های حقوقی
۴۵۴	وظایف و مکلفیت های مساعد حقوقی
۴۵۷	فصل سوم: مورد مستقل مساعدت های حقوقی
۴۵۷	ترکیب
۴۵۸	وظایف و صلاحیت های مورد مستقل مساعدت های حقوقی
۴۶۰	جلسات مورد مستقل مساعدت های حقوقی
۴۶۱	از دست دادن عضویت
۴۶۱	امور اداری
۴۶۲	فصل چهارم: احکام نهائی
۴۶۲	ترتیب فهرست مساعدین حقوقی
۴۶۲	طرز ارایه گزارش
۴۶۳	تأدیپ مساعد حقوقی
۴۶۳	فسخ موافقتنامه
۴۶۴	آگاه ساختن مظنونین و متهمین بی بضاعت
۴۶۴	مساعدت حقوقی در قضایای مدنی
۴۶۵	تاریخ انفاذ

مقررۀ طرز ثبت احزاب سیاسی

۴۷۱	فصل اول: احکام عمومی
۴۷۱	فصل دوم: بررسی درخواست و مراحل ثبت آن
۴۷۴	فصل سوم: احکام نهائی

مقدمه

براساس اصل تفکیک قوا، قانون محور اصلی پیدایش قوای سه گانه و تقسیم وظایف و صلاحیت ها و تنظیم روابط فیما بین آنها می باشد زیرا قوه مقننه به وضع و تصویب قانون می پردازد و قضائیه آن را تفسیر و مجریه آن را اجرا می نماید. ازسوی دیگر قانون مبنای تعیین و تبیین حقوق، وجایب و آزادی های عمومی مردم و عامل مهم تأمین نظم، امنیت، عدالت و انصاف و جلوگیری از تجاوز، اجحاف و فساد است. قانون گام اول برای ایجاد هر نوع تغییر و تحول مثبت و بنیادین و اصلاحات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در جامعه می باشد.

اما بدون شک نشر قانون و آگاهی نهادهای دولتی و غیردولتی و عامه مردم از احکام آن، نقش اساسی و مؤثر در درک و فهم عمیق تر و تطبیق بهتر و کامل تر آن دارد. کشور ما با این که در عرصه قانونگذاری، سابقه ممتد و طولانی داشته و در سال های اخیر موفقیت های بیشتر و پیشرفت های چشمگیری نیز کسب نموده است اما متأسفانه درباره تنظیم و دسته بندی، چاپ و نشر، شرح و تفسیر، آموزش های تخصصی و آگاهی های عمومی در مورد قوانین، هنوز هم با چالشها و خلأهای زیادی مواجه هستیم.

وزارت عدلیه در کنار سایر فعالیت های خود در مورد قوانین، رسالت خود می داند که در عرصه تنظیم قوانین نافذه و چاپ و نشر آنها از هیچ کوششی دریغ نورزیده و هر نوع اقدام لازم و مقتضی را به عمل آورد و به امید رسیدن به این مأمول، اکنون سلسله جدیدی را بنام «مجموعه قوانین افغانستان» باشیوه تنظیم موضوعی در ساحات مدنی، جزائی، اجرای عدلی و قضائی، تجارتی، مالی و گمرکی، بانکی، علمی و فرهنگی، صحت و محیط زیست، کار و خدمات ملکی، معادن و منابع طبیعی و... در اختیار نهادهای دولتی، مراکز آکادمیک، قضات، حقوقدانان، اساتید، پژوهشگران، نویسندگان و عامه مردم قرار می دهد. من وظیفه خود می دانم که از همکاران عزیز و پرتلاش خود در ریاستهای تقنین، نشرات و امور مالی و اداری و همه کسانی که در انجام و فرجام این پروژه سهم داشته اند، صمیمانه ابراز سپاس و امتنان نمایم.

قانونپوه سرور دانش

وزیر عدلیه

سال ۱۳۸۸

قانون طرز نشر و انفاذ اسناد تقنینی

وکتل شو! / ۱۳۷۶

دعاليقدر اميرالمؤمنين درانه

حضورته!

السلام عليكم ورحمة الله و

بركاته!

دتقنينی سندونو دخپړولو او انفاذ
دډول قانون په (۳) فصلونو او
(۱۴) مادو کي منظور دی.

دافغانستان اسلامي دولت
دتقنينی سندونو دخپړولو او انفاذ
د ډول قانون چي د امارت دتقنينی
سندونو دخپړولو د څرنگوالي په
هکله په (۳) فصلونو او (۱۴)
مادو کي تهيه شويدي، دعالي مقام
منظوري لپاره وړاندي کيږي.

والسلام

داسلام خادم

اميرالمؤمنين ملامحمد عمر

(مجاهد)

والسلام

الحاج ملا نورالدين (ترابي)

دعدلي وزارت

سرپرست

د افغانستان اسلامي دولت
د تقنیني سندونو د خپرولو
او انفاذ د ډول قانون

قانون طرز نشر و
انفاذ اسناد تقنینی
دولت اسلامی افغانستان

لومړۍ فصل
عمومي حکمونه

فصل اول
احکام عمومي

لومړۍ ماده:

ماده اول:

دغه قانون له قوانینو، فرمانونو، مقررې، اساسنامو، مصوبو او نورو سندونو څخه چې تقنیني بڼه ولري د ټولو رسمي او غیر رسمي ادارو او د هېواد د اتباعو د خبرولو او د هغو د خپرولو او انفاذ د ډول د تنظیم په منظور وضع شوی دی.

این قانون به منظور مطلع شدن تمام ادارات رسمی و غیر رسمی و اتباع کشور از قوانین، فرامین، مقررات، اساسنامه ها، مصوبه ها و سایر اسنادیکه ما هیت تقنینی داشته و تنظیم طرز نشر و انفاذ آن وضع گردیده است.

دوه یمه ماده:

ماده دوم:

تقنیني سندونه په هغه جریده کې چې د افغانستان اسلامي دولت رسمي خپرونه ده، خپریږي.

اسناد تقنینی در جریده ایکه نشریه رسمی دولت اسلامی افغانستان میباید، نشر می گردد.

درېیمه ماده:

ماده سوم:

د افغانستان اسلامي دولت د عدلیې وزارت د رسمي جريدې دامتياز خاوند دی.

وزارت عدلیه دولت اسلامی افغانستان صاحب امتیاز جریده رسمی می باشد.

څلورمه ماده:

ماده چهارم:

رسمي جریده په هره میاشت کې یو وار خپریږي او د ضرورت په

جریده رسمی ماه یکبار نشر می گردد و در صورت ضرورت

صورت کې يې فوق العاده گڼه هم
خپريدای شي.

شماره فوق العاده آن نشر شده
می تواند.

دوه یم فصل د سندونو د خپرولو ډول

پنځمه ماده:

لاندې سندونه په رسمي جريده کې
خپريږي:

۱- د افغانستان اسلامي دولت
رسمي اعلاميې چې عامو خلکو ته
ئی خبرتيا لارمه وي، قوانين،
مصوبې او نور پارلماني تقنيني
سندونه.

۲- فرمانونه او د افغانستان
اسلامي دولت نور سندونه چې
تقيني ماهيت ولري.

۳- مقرري، اساسنامې او د
وزيرانو شوري مصوبې چې
تقيني ماهيت ولري.

۴- تړونونه، موافقتنامې او
نړيوالې مقاولې چې د افغانستان
اسلامي دولت له خوا لاسليك کېږي
او د هغو د تصويب په هکله
فرمانونه.

۵- هغه تقيني سندونه چې د
قانون د حکم سره سم يې ستره
محکمه د تصويب واک

فصل دوم طرز نشر اسناد

ماده پنجم:

اسناد ذيل در جريده رسمی نشر
می گردد:

۱- اعلاميه های رسمی دولت
اسلامي افغانستان که ايجاب
اطلاع عامه را نمايد، قوانين،
مصوبات و ساير اسناد تقيني
پارلماني.

۲- فرامين وساير اسناد تقيني
دولت اسلامي افغانستان که
ماهيت تقيني داشته باشند.

۳- مقررات، اساسنامه ها و
مصوبات شورای وزیران که
ماهيت تقيني داشته باشد.

۴- قرار دادها، موافقتنامه ها و
مقوله های بين المللی ايكه از
جانب دولت اسلامي افغانستان
امضاء می گردد و فرامين در باره
تصويب آنها.

۵- اسناد تقيني ايكه مطابق
حکم قانون، ستره محکمه
صلاحيت تصويب آنرا داشته

ولري.

۶- نور تقنیني موضوعات چې خپرول يې د قانون د حکم په موجب لږم وي او د محکمو د تجارتي علایمو او سندونو د ثبت اعلانونه.

شپږمه ماده:

د رسمي جريدې په لومړۍ برخه کې د افغانستان اسلامي دولت رسمي اعلاميې چې خپرېدل يې د عامه خبرتيا ايجاب کوي، قوانين، مصوبې او د ملي شوري نور سندونه.

په دوه يمه برخه کې د افغانستان اسلامي دولت فرمانونه او نور سندونه چې تقنیني ماهيت ولري. په درېيمه برخه کې مقرري، اساسنامې او د وزيرانو د شوري مصوبې چې تقنیني ماهيت ولري.

په څلورمه برخه کې تړونونه، موافقتنامې او نړيوالې مقالې چې د افغانستان اسلامي دولت له خوا لاسليک کېږي او د هغه د تصويب په هکله فرمانونه.

په پنځمه برخه کې هغه تقنیني سندونه چې د قانون د حکم په موجب يې ستره محکمه د تصويب

باشد.

۶- ساير موضوعات تقنیني ايکه نشر آن به موجب حکم قانون لږم بوده و علایم تجارتي محاکم و اعلامات ثبت است.

ماده ششم:

د بخش اول جريده رسمي اعلاميه هاي رسمي دولت اسلامي افغانستان که نشر آن ايجاب اطلاع عامه را نمايد، قوانين، مصوبات و ساير اسناد تقنیني شورای ملی.

د بخش دوم آن فرامین دولت اسلامي افغانستان و ساير اسناد يکه ماهيت تقنیني داشته باشد. د بخش سوم آن مقررې ها، اساسنامه ها و مصوبات شورای وزیران که ماهيت تقنیني داشته باشد.

د بخش چهارم آن قرار داد ها، موافقت نامه ها و مقاله هاي بين المللی ايکه از جانب دولت اسلامي افغانستان امضاء میگردد و فرامین در باره تصويب آنها.

د بخش پنجم آن اسناد تقنیني ايکه به موجب حکم قانون، ستره محکمه صلاحيت تصويب آنرا

واک ولري.

په شپږمه برخه کې نورې موضوع گانې چې د اړونده قوانینو په حکم ئې خپرول لارم وي او د تجارتي محاکمو اعلانونه چې دسندونو په ثبت او تجارتي علائمو پورې اړه ولري.

داشته باشد.

در بخش ششم آن سایر موضوعاتی که نشر آن بحکم قانون لازم باشد و اعلانهای محاکم تجارتي که به ثبت اسناد و علایم تجارتي ارتباط داشته باشد.

اووه مه ماده:

(۱) ددغه قانون په پنځمه ماده کې د درج شویو تقنیني سندونو خپریدل، دهبواد په نورو جریدو کې په رسمي جریده کې د خپرولو څخه وروسته مجاز دي.

(۲) د دې مادې په لومړۍ فقره کې درج شوي سندونه چې خپریدل یې په بیړني ډول لارم وگڼل شي مخکې له دې چې په رسمي جریده کې خپاره شي، ددولت د ډله ایزو خبري وسیلوله لارې خپریدی شي.

(۳) د ضرورت په صورت کې د دې مادې په دوه یمې فقرې کې درج شوي سندونه دتلگرام او تلکس په توگه هم ابلاغیدلای شي.

ماده هفتم:

(۱) نشر اسناد تقنیني مندرج ماده پنجم این قانون در سایر جراید کشور، بعد از نشر آن در جریده رسمی مجاز می باشد.

(۲) اسناد مندرج فقره (۱) این ماده که نشر آن ایجاب استعجالیت را نماید، قبل از اینکه در جریده رسمی نشر گردد، از طریق وسایل ارتباط جمعی دولت نشر شده می تواند.

(۳) در صورت ضرورت اسناد مندرج فقره دوم این ماده طور تلکس و تلگرام نیز ابلاغ شده می تواند.

اتمه ماده:

په پنځمه ماده کې درج شوي تقنیني سندونه په پښتو او دري ژبو خپریږي.

ماده هشتم:

اسناد تقنیني مندرج ماده پنجم به لسان های پشتو و دری نشر می گردد.

نهمه ماده:

په پنځمه ماده کې درج شوي تقنیني سندونه په رسمي جریده کې د خپریدو له نېټې څخه نافذیږي مگر دا چې په خپله سندونو کې بل ډول اټکل شوي وي. تړونونه، موافقتنامې او نړیوالې مقاولې د خپل خاص قانون د حکمونو تابع دي.

ماده نهم:

اسناد تقنینی مندرج ماده پنجم از تاریخ نشر در جریده رسمی نافذ میگردد مگر اینکه در خود اسناد تقنینی طور دیگری پیشبینی شده باشد. قرار دادها، موافقتنامه ها، و مقاوله های بین المللی تابع حکم قانون خاص خود می باشد.

دریم فصل وروستني حکمونه

لسمه ماده:

د افغانستان اسلامي دولت د چارو د ادارې ریاست مکلف دی چې ددغه قانون د پنځمې مادې په (۱، ۲) فقرو کې د درج شویو تقنیني سندونو اصل د قانوني پړاوونو له تیروولو وروسته د خپریدو لپاره د عدلیې وزارت د خپرونو ریاست ته ولیږي.

یوولسمه ماده:

د وزیرانو شوري د چارو د ادارې ریاست مکلف دی چې ددغه قانون د پنځمې مادې په درېیمه فقره کې د درج شویو تقنیني سندونو اصل د قانوني پړاوونو د تیروولو وروسته

فصل سوم احکام نهانی

ماده دهم:

ریاست اداره امور دولت اسلامی افغانستان مکلف است که اصل اسناد تقنینی مندرج فقره (۱، ۲) ماده پنجم را بعد از طی مراحل قانونی غرض نشر به ریاست نشرات وزارت عدلیه ارسال نماید.

ماده یازدهم:

ریاست اداره امور شورای وزیران مکلف است که اصل اسناد تقنینی مندرج فقره (۳) ماده پنجم را بعد از طی مراحل قانونی غرض نشر به

د خپريدو لپاره د عدليې وزارت د خپرونو رياست ته وليږي.

دوولسمه ماده:

ستره محکمه مکلفه ده چې ددغه قانون د پنځمې مادې په پنځمه فقره کې ددرج شويو تقنيني سندونو اصل د قانوني پړاوونو له تيروولو وروسته دخپريدو لپاره د عدليې وزارت د خپرونو رياست ته وليږي.

ديارلسمه ماده:

د دولت او د وزيرانو شوري د چارو ادارې مکلفې دي چې ددغه قانون د پنځمې مادې په څلورمه فقره کې درج شوي تقنيني سندونه په رسمي جريده کې د خپريدو لپاره د عدليې وزارت د خپرونو رياست ته وليږي.

څوارلسمه ماده:

دغه قانون په رسمي جريده کې د خپريدو له نېټې څخه وروسته نافذ او د هغه په انفاذ سره د سندونو د خپريدو او انفاذ د ډول قانون چې د (۱۳۶۴) کال د سنبلې د مياشتې د ۳۱ نېټې په (۵۹۱) گڼه رسمي جريده کې خپور شويدي، لغو گڼل کېږي.

رياست نشرات وزارت عدليه ارسال نمايد.

ماده دوازدېم:

ستره محکمه مکلف است که اسناد تقينى مندرج فقره (۵) ماده پنجم اين قانون را بعد از طى مراحل قانونى غرض نشر به رياست نشرات وزارت عدليه ارسال نمايد.

ماده سيزدهم:

اداره هاى امور دولت و شوراى وزيران مکلف اند که اسناد تقينى مندرج فقره (۴) ماده پنجم اين قانون را غرض نشر در جريده رسمى به رياست نشرات وزارت عدليه ارسال نمايد.

ماده چهاردهم:

اين قانون از تاريخ نشر در جريده رسمى نافذ و با انفاذ آن قانون طرز نشر و انفاذ اسناد تقينى منتشره جريده رسمى شماره (۵۹۱) مؤرخ ۱۳۶۴/۶/۳۱ ملغى شمرده مى شود.

مقررہ طرز العمل تھیہ و
پیشنہاد اسناد تقنینی

دعاليقدر امير المؤمنين درانه

حضورته!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته:
د عدلي وزارت د تقنيني سندونو
د برابر ولو او وړاندیز د طرز العمل
مقرره چې د افغانستان اسلامي
امارت او دوزیرانو شوري دواکونو
په دایره کې د تقنینی سندونو
د تصویبولو د طرز په هکله دمفصلو
حکمونو لرونکې ده په (۶)
فصلونو او (۴۵) مادو کې دعالي
مقام د منظوري لپاره وړاندی
کېږي.

والسلام.

الحاج ملا نورالدين (ترابی)
د عدلي وزارت سرپرست

وکتل شو! / ۱۳۷۶

د تقنینی سندونو د برابرولو
او وړاندیز د طرز العمل مقرره په
(۶) فصلونو او (۴۵) مادو کې
منظوره ده په رسمي جريده کي دي
خپره شي.

والسلام

د اسلام خادم امير المؤمنين
ملا محمد عمر (مجاهد)

د تقنیني سندونو د برابرولو او
وړاندیز د طرز العمل مقرره

مقرره طرز العمل تهیه و
پیشنهاد اسناد تقنینی

لومړی فصل
عمومي حکمونه

فصل اول
احکام عمومي

لومړۍ ماده:

دغه مقرره د افغانستان اسلامي
دولت لوړو مقامونو ته د تقنیني
سندونو د وړاندیز په برابرولو پورې
د اړوندو چارو د یوخیل تنظیم په
منظور وضع شوې ده.

ماده اول:

این مقرره بمنظور تنظیم یکسان
امور مربوط به ترتیب پیشنهاد
اسناد تقنینی به مقامات عالی
دولت اسلامی افغانستان وضع
گردیده است.

دوه یمه ماده:

دغه مقرره د هغه تقنیني سندونو د
برابرولو او وړاندیز طرز العمل
تنظیموي چې د هغه تصویب د
امیرالمؤمنین او د وزیرانو شوري
له واک څخه وي.

ماده دوم:

این مقرره طرز العمل تهیه و
پیشنهاد اسناد تقنینی ایرا که
تصویب آن از صلاحیت
امیرالمؤمنین و شورای وزیران
می باشد ، تنظیم می نماید .

دوهم فصل

د تقنینی کار د طرحی (پلان)
جوړولو ترتیب

فصل دوم

ترتیب طرح (پلان) گزاری
کار تقنینی

درېیمه ماده:

د سندونو برابرول د تقنیني کار د
طرحې (پلان) مطابق صورت
نیسي.

ماده سوم:

تهیه اسناد تقنینی مطابق به
طرح (پلان) کار تقنینی صورت
می گیرد.

خلورمه ماده:

د تقنینی کار د طرحې (پلان) د مسودې جوړول د افغانستان اسلامي دولت د عدلیې وزارت له دندو څخه دي.

پنځمه ماده:

د تقنینی کار د طرحې (پلان) د مسودې برابرول د افغانستان اسلامي دولت د وزیرانو، د سترې محکمې درئیس، د عدلیې وزیر، عمومي مستقلو رئیسانو او مرکزي ادارو د آمرینو د وړاندیز په اساس جوړېږي.

وزارت یا اداره د تقنینی کار په طرح (پلان) کې د اړونده موضوع د ګډون لپاره د وړاندیز د وړاندې کولو څخه د مخه باید د اړوندو سندونو د تصویب، تعدیل، تکمیل یا لغوې پر ضرورت غور او څېړنه وکړي.

شپږمه ماده:

د تقنینی کار د پلان د طرحې په هکله وړاندیزونه باید لږترلږه د کال د پای څخه درې میاشتې دمخه د هغې د طرحې د ضرورت د څرګندولو سره د عدلیې وزیر ته

ماده چهارم:

تهیه مسوده طرح (پلان) کار تقنینی از وظایف وزارت عدلیه دولت اسلامی افغانستان می باشد.

ماده پنجم:

مسوده طرح (پلان) کار تقنینی به اساس پیشنهاد وزراء رئیس ستره محکمه، وزیر عدلیه، ریاست های عمومی مستقل و آمران سایر ادارات مرکزی دولت اسلامی افغانستان ترتیب می گردد.

وزارت یا اداره باید قبل از ارائه پیشنهاد جهت شمول موضوع مربوط در طرح (پلان) کار تقنینی بر ضرورت تصویب، تعدیل، تکمیل یا الغای اسناد تقنینی مربوط غور و بررسی نماید.

ماده ششم:

پیشنهادهات در باره طرح (پلان) کار تقنینی باید حد اقل سه ماه قبل از ختم سال با توضیح ضرورت طرح آن به وزیر عدلیه ارسال

ولیرل شي.

د څرگندونې دلیلونه باید د لاندې مطلبونو لرونکې وي:

۱- د هغو موضوع گانو په هکله د نافذو تقنیني سندونو فهرست چې بیا تنظیمېږي.

۲- د وړاندیز شوي تقنیني سند د تنظیم دلیلونه.

۳- د مالي او مادي سرچېنو ښودل کوم چې د تقنینی سند د تطبیق لپاره په پام کې نیول کېږي.

۴- د افغانستان اسلامي دولت د وزیرانوشوري ته د طرحې د وړاندې کولو اټکل شوی وخت. د څرگندونې دلیلونه باید د تیپ شوې دریو صفحو څخه زیات نه وي.

اوه مه ماده:

د عدلیې وزیر کولای شي د تقنیني کار د طرحې (پلان) په مسوده کې د وړاندیز د شاملولو څخه د مخه، د وړاندیز د وړاندې کوونکي مقام څخه د تقنیني سند د تصویب، تعدیل، ضمیمې یا لغوې د ضرورت په هکله لارمې اضافي څرگندونې وغواړي.

گردد.

دلایل توضیحی باید حاوی مطالب ذیل باشد:

۱- فهرست اسناد تقنینی نافذ راجع به موضوعاتیکه مجدداً تنظیم می گردد.

۲- دلایل تنظیم سند تقنینی پیشنهاد شده.

۳- ارائه منابع مالی و مادی ایکه برای تطبیق سند تقنینی در نظر گرفته می شود.

۴- موعد تخمینى ارائه طرح به شورای وزیران دولت اسلامی افغانستان. دلایل توضیحی باید اضافه از سه صفحه تايپ شده نباشد.

ماده هفتم:

وزیر عدلیه میتواند قبل از شمول پیشنهاد در مسوده طرح (پلان) کار تقنینی از مقام پیشنهاد کننده راجع به ضرورت تصویب، تعدیل، ضمیمه یا الغای سند تقنینی، توضیحات اضافی لارم را مطالبه نماید.

اتمه ماده:

د عدلیې وزیر د تقنیني کار د طرحې (پلان) مسوده د کال د پای څخه یوه میاشت د مخه د افغانستان اسلامي دولت د وزیرانو شوري ته وړاندې کوي، د هغه سره جوخت د هغه وړاندیزونو په هکله چې د عدلیې وزیر له نظره غیر ضروري او بې دلیلې ګڼل شوي وي او د طرحې (پلان) په مسوده کې نه دي شامل شوي، خپل لیکلی نظر وړاندې کوي.

نهمه ماده:

د تقنیني کار کلنۍ طرح (پلان) د وزیرانو د شوري له خوا تصویب او د اسلامي دولت د مقام له خوا منظورېږي.

لسمه ماده:

د تقنیني کار طرح (پلان) په پلان شوي وخت کې د طرح وړ تقنیني سندونو د فهرست د طرحې د برابر وونکو مسؤلو آمرینو نومونه او د وزیرانو شوري ته د هغه د وړاندې کولو د وخت، لرونکې دي.

ماده هشتم:

وزیر عدلیه مسوده طرح (پلان) کار تقنینی را یکماه قبل از ختم سال به شورای وزیران دولت اسلامی افغانستان تقدیم می نماید، همزمان به آن راجع به پیشنهاداتی که به نظر وزیر عدلیه غیر ضروری و غیر مستدل بوده و در مسوده طرح (پلان) شامل نشده است، نظر تحریری خود را ارائه می نماید.

ماده نهم:

طرح (پلان) سالتة کار تقنینی توسط شورای وزیران تصویب و از جانب مقام دولت اسلامی افغانستان منظور می گردد.

ماده دهم:

طرح (پلان) کار تقنینی حاوی فهرست اسناد تقنینی قابل طرح در مدت پلان شده، اسمای آمران مسؤل تهیه طرح و موعد ارائه آن به شورای وزیران می باشد.

یوولسمه ماده:

طرح د لاندې درې برخو لرونکې دی:

۱- د هغو تقنیني سندونو فهرست چې تصویب ئي د افغانستان اسلامي دولت د مقام له واک څخه وي.

۲- د هغو تقنیني سندونو فهرست چې تصویب ئي د افغانستان اسلامي دولت د وزیرانو شوري له واک څخه وي.

۳- د هغو تقنیني سندونو فهرست چې د نافذو تقنیني سندونو د تعدیل یا بشپړولو په هکله وي. د ضرورت په وخت کې د افغانستان اسلامي دولت د وزیرانو شوري په نوښت او یا د عدليې وزیر په وړاندیز د کال په ترڅ کې په طرح (پلان) کې بدلون منع ته راتلای شي.

دوولسمه ماده:

د وزیرانو شوري د عدليې وزیر او د تقنیني سندونو د ترتیب مسئول آمرته په طرح (پلان) کې د تقنیني سند د ګډون او وزیرانو شوري ته د هغه د وړاندې کولو د وخت خبر ورکوي.

ماده یازدهم:

طرح حاوی سه بخش ذیل می باشد:

۱- فهرست اسناد تقنینی ایکه تصویب آن از صلاحیت مقام دولت اسلامی افغانستان می باشد.

۲- فهرست اسناد تقنینی ایکه تصویب آن از صلاحیت شورای وزیران دولت اسلامی افغانستان می باشد.

۳- فهرست اسناد تقنینی ای که راجع به تعدیل یا تکمیل اسناد تقنینی نافذ باشد. در صورت ضرورت به ابتکار شورای وزیران دولت اسلامی افغانستان یا به پیشنهاد وزیر عدلیه در جریان سال در طرح (پلان) تغییراتی آورده شده می تواند.

ماده دوازدهم:

شورای وزیران به وزیر عدلیه و آمر مسئول ترتیب اسناد تقنینی از شمول سند تقنینی در طرح (پلان) و موعد ارائه آن به شورای وزیران اطلاع می دهد.

ديارلسمه ماده:

د تقنيني سندونو په ترتيب کې د افغانستان اسلامي دولت له وزارتونو او ادارو سره د علمي مرستې او يوگونې تامين او همدارنگه د طرحې (پلان) له تطبيق څخه څارنه، د عدليې وزارت په غاړه ده.

څوارلسمه ماده:

د هغو تقنيني سندونو د مسودو برابرولو چې د عمومي اهميت لرونکي نه وي او دغه راز د هغو نافذو تقنيني سندونو د تعديلولو، بشپړولو او قسمي لغو کولو په هکله وړاندیزونه چې په طرح (پلان) کې نه شاملېږي، د موافقې د اخيستلو لپاره د عدليې وزارت ته وړاندې کېږي.

پنځلسمه ماده:

هغه وزارتونه او ادارې چې د تقنيني کار په طرح (پلان) کې د شاملو تقنيني سندونو د طرحې او تدوين په کار کې ګډون کوي د هغه سره جوخت د خپلو اړوندو داخلي سندونو د مسودو برابرول چې بايد د نوموړي تقنيني سند د

ماده سيزدهم:

تامين هم آهنگي و کموک علمي با وزارت ها و ادارات در ترتيب اسناد تقنيني و همچنان مراقبت از تطبيق طرح (پلان) به عهده وزارت عدليه دولت اسلامي افغانستان مي باشد.

ماده چهاردهم:

پيشنهادات در باره تهيه مسوده اسناد تقنيني ايکه دارای اهميت عام نباشد و همچنان تعديل، تکميل و يا الغای قسمي اسناد تقنيني نافذ که شامل طرح (پلان) نميگردند، جهت کسب توافق به وزارت عدليه ارائه مي گردد.

ماده پانزدهم:

وزارت ها و ادارات که در کار طرح و تدوين سند تقنيني شامل طرح (پلان) کار تقنيني اشتراک مينمايند، بايد همزمان با آن تهيه مسودات اسناد داخلي مربوط به خود را که در رابطه با انفاذ سند تقنيني

انفاذ په اړه صادر شي، عملي کړي.
مذکور صادر گردد، عملی سازند.

فصل سوم طرز تهیه و هم آهنگ ساختن اسناد تقنینی

درېم فصل د تقنینی سندونو د برابرولو او یوگوني کولو ډول

شپاړسمه ماده:
(۱) وزیر یا د هغه ادارې آمر چې د تقنینی سند د برابرولو مسئول دی، د سند د برابرولو د پاره یو واکمن هیأت د وزارت یا ادارې د مامورینو او متخصصینو په ګډون ټاکي.
(۲) په هغه صورت کې چې د مسودې برابرول د څو وزارتونو یا ادارو په واسطه صورت نیسي، د دغه وزارتونو یا ادارو د آمرینو د ګډ تصمیم پر اساس یو مختلط هیأت د هغوی د استازيو څخه جوړېږي. هغه آمر چې د سند د برابرولو مسئول دی د مختلط هیأت فعالیت هم آهنگ کوي او لارښوونه ئې کوي.

ماده شانزدهم:
(۱) وزیر یا آمر اداره ایکه مسئول تهیه سند تقنینی می باشد، جهت تهیه سند تقنینی هیأت با صلاحیتی را مشتمل بر مامورین وزارت یا اداره و متخصصین تعیین می نماید.
(۲) در صورتیکه ترتیب مسوده توسط چند وزارت یا اداره صورت گیرد، با ساس تصمیم مشترک آمران این وزارت ها و ادارات، هیأت مختلط از نماینده گان آنها تشکیل می گردد. آمریکه مسئول ترتیب سند تقنینی می باشد، فعالیت هیأت مختلط را رهنمایی و هم آهنگ می سازد.

اووه لسمه ماده:
د ډیرو مهمو تقنینی سندونو د تدوین په منظور کېدلای شي د افغانستان اسلامي دولت د مقام او

ماده هفدهم:
به منظور تدوین اسناد تقنینی بسیار مهم، میتواند هیأتی از طرف مقام دولت اسلامی

یا هم د وزیرانو شورې له خوا یو هیئت جوړشي.

اتلسمه ماده:

هیأت خپل کار د اسلامي شریعت د حنفي فقهې، د افغانستان اسلامي دولت او بهرنیو اسلامي هېوادونو د نافذو تقنیني سندونو، د هغو له تطبیق څخه د لاس ته راغلو تجربو، علمي اثرونو، د خلکو د غوښتنو او په موضوع کې د پوهو متخصصینو د خپرو شویو نظریو او نورو لازمو موادو په مطالعه کولو پیل کوي.

نولسمه ماده:

د تقنیني سند د طرحی او تدوین په وخت کې باید په هغو مسئلو کې د حقوقي نافذو معیارونو مطابقت چې په تقنیني سند کې به حل او فصل شي، د افغانستان اسلامي دولت له هدفونو او تگ لارو سره وټاکل شي، په نوموړو مسئلو کې په تقنیني نافذو سندونو کې چې ځلاگانې، مغایرتونه او نوری نیمګړتیاوې وجود لري، برسیره شي.

افغانستان و یا هم شورای وزیران تشکیل شود.

ماده هجدهم:

هیأت کار خود را از مطالعه فقه حنفي شریعت اسلامی، اسناد تقنینی نافذ دولت اسلامی، وکشورهای اسلامی تجارب حاصله از تطبیق آنها، اشار علمی، نظریات پیشنهادی نشر شده اتباع کشور و متخصصین وارد در موضوع وسایر مواد لازم شروع می نماید.

ماده نهم:

هنگام طرح و تدوین سند تقنینی باید مطابقت معیارهای حقوقي نافذ در مسایلی که در سند تقنینی حل و فصل خواهد گردید با اهداف وخط مشی دولت اسلامی افغانستان تعیین شود، خلاها، مغایرت ها و سایر نواقصیکه در اسناد تقنینی نافذ در مسایل مذکور وجود دارد، برملا گردد.

شلمه ماده:

(۱) د تقنینی سند په برابرولو کې باید د حقوقي نظام د ټینګښت او بشپړتیا ضرورت په اړونده مسئلو کې په پام کې ونیول شي ترڅو د بیا تعدیلونو او ضمیمو څخه مخنیوی وشي.

(۲) د تقنیني سند د برابرولو په ترڅ کې باید د تقنیني سند د تطبیق څخه لاس ته راتلونکې د توقع وړ نتایج ارزیايي او تشخیص شي او همدارنګه وښودل شي چې د نوي سند په نافذیدو سره کوم یو له نافذو تقنیني سندونو څخه، تعدیل بشپړ او یا لغو کېږي.

یو ویشتمه ماده:

د تقنیني سند په لومړنۍ طرحې باندې د خبرو اترو او غور کولو په جریان کې په علاقه لرونکو وزارتونو، ادارو او متخصصینو برسیږه، د لویو علمي مؤسسو او ډله ایزو خبرې وسیلو د استازو څخه بلنه کېدای شي، د وړاندې شوو وړاندیزونو، کتنو او نظریو په پام کې نیولو سره د سند لومړنۍ طرح بشپړېږي.

ماده بیستم:

(۱) در ترتیب سند تقنینی باید ضرورت تکامل و ثبات نظام حقوقي در مسایل مربوط مدنظر گرفته شود تا از تعدیلات و ضمایم بعدی جلوگیری بعمل آید.

(۲) ضمن ترتیب سند تقنینی باید نتایج متوقعۀ ناشی از تطبیق سند تقنینی ارزیابی و تشخیص گردد و همچنان معین شود که در اثر نفاذ سند تقنینی جدید کدام يك از اسناد تقنینی نافذ، تعدیل، تکمیل و یا لغو می گردد.

ماده بیست و یکم:

در جریان غور و بحث روی طرح اولیه سند تقنینی علاوه از نمایندگان وزارتها، ادارات و متخصصین ذی علاقه، از نمایندگان باصلاحیت مؤسسات بزرگ علمی و وسایل اطلاعات جمعی نیز دعوت بعمل آمده میتواند، با نظر داشت ملاحظات، پیشنهادات و نظریات ارائه شده، طرح اولیه سند تقنینی، تکمیل می گردد.

دوه ویستمه ماده:

برابر شوی تقنینی سند د هغه وزیر یا ادارې د آمر په لیکلې څرگندونې سره چې د هغه د جوړونې مسئول دی، لومړی د پلان او مالیې وزارتونو او د افغانستان اسلامي دولت نورو علاقه لرونکو وزارتونو او ادارو ته د موافقې د اخیستلو په منظور لېږل کېږي او وروسته د وروستني تدقیق لپاره د عدلیې وزارت ته سپارل کېږي. د موافقې ترلاسه کول د هغه ترتیب په اساس چې د وزیرانو شوري له خوا ټاکل شوی دی، صورت نیسي.

ماده بیست و دوم:

سند تقنینی ترتیب شده توأم با توضیح کتبی از طرف وزیر یا امر اداره ای که مسئول ترتیب آن می باشد، نخست به وزارت پلان، وزارت مالییه و سایر وزارت ها و ادارات ذی علاقه دولت اسلامی افغانستان غرض کسب موافقت ارسال و متعاقباً جهت تدقیق نهائی بوزارت عدلیه سپرده می شود. کسب موافقه با اساس ترتیبی که از طرف شورای وزیران تعیین شده است، صورت می گیرد.

څلورم فصل

د غور کولو لپاره واکمنو ادارو ته د تقنیني سند د وړاندې کولو ترتیب

فصل چهارم

ترتیب ارائه سند تقنینی جهت رسیدگی به ادارات ذیصلاح

در ویستمه ماده:

تقنینی سند پرته له دې چې د دولتي ادارې کومه اداره د هغه د تصویب واک لري، لومړی د وزیرانو شوري ته وړاندې کېږي.

ماده بیست و سوم:

سند تقنینی صرف نظر از این که کدام يك از ادارات دولت صلاحیت تصویب آنرا دارد، به شورای وزیران دولت اسلامی افغانستان ارائه می گردد.

څلورویستمه ماده:

(۱) تقنیني سند د هغه وزیر یا

ماده بیست و چهارم:

(۱) سند تقنینی توسط وزیر یا

اداري د آمر په واسطه چې د هغه د برابرولو مسئل دی د عدليې وزير سره په گډه د وزيرانو شوري ته وړاندې کېږي.

د تقنيني سند د وړاندې کولو سره جوخت د هغه وزير يا ادارې د آمر ليکلي څرگندونې چې د تقنيني سند د جوړولو مسئل دی هم وړاندې کېږي.

(۲) څرگندونې د لاندې مطلبونو لرونکي دي:

۱- د وړاندې شوي تقنيني سند د تصويب ضرورت او هدف.

۲- په موضوع پورې د اړوندو نافذو تقنيني سندونو لنډه څيړنه.

۳- د تقنيني سند د محتوي او نويو حکمونو لنډه څيړنه چې حقوقي نظام ته واردېږي.

۴- د تقنيني سند د تطبيق څخه پيدا کېدونکي د توقع وړ نتيجې.

۵- د هغه وزارتونو او ادارو فهرست چې د تقنيني سند په هکله يې موافقه اخيستل شوي ده او هغه اختلافونه چې وجود لري.

څرگندونې بايد د پنځو تايپ شويو پاڼو څخه زياتې نه وي.

(۳) په هغه صورت کې چې د

آمر اداره ايکه مسئل تهيه آن است و وزير عدليه مشترکاً به شورای وزيران ارائه می گردد.

همزمان با تقديم سند تقنينی، توضيحات کتبی توسط وزير يا آمر اداره ايکه مسئل ترتيب آن است نیز ارائه می شود.

(۲) توضيحات حاوی مطالب ذيل می باشد:

۱- ضرورت و هدف تصويب سند تقنينی ارائه شده.

۲- ارزیابی مختصر اسناد تقنينی نافذ مربوط به موضوع.

۳- ارزیابی مختصر محتوي سند تقنينی و احکام جديدی که به نظام حقوقی وارد میگردد.

۴- نتایج متوقعۀ ناشی از تطبيق سند تقنينی.

۵- فهرست وزارت ها و اداراتیکه در مورد سند تقنينی توافق شان اخذ شده و اختلافات که وجود داشته است.

توضيحات نباید از پنج ورق تايپ شده اضافه باشد.

(۳) در صورتی که تطبيق سند

تقنیني سند تطبیق، د پام وړ مادي او مالي لگښتونه وغواړي باید د مالي او اقتصادي محاسبې، احصائيوي رقمونه او نور ضروري معلومات په وړاندې شوي وړاندیز کې څرگند او د قناعت وړ وگرځي، په دغه هکله د ماليې وزارت څخه لاس ته راغلې نتيجې دڅرگندونو سره يوځای کېږي.

پنځمه ويستمه ماده:

د افغانستان اسلامي دولت د وزيرانو په شوري کې د تقنيني سند په هکله اصلي گزارش د وزير يا د ادارې د مسئول آمر په واسطه او د تقنيني سند په هکله فرعي رپوټ د عدليې وزير په واسطه ورکول کېږي د عدليې وزير کولای شي اصلي رپوټ ورکوونکی وي.

شپږويستمه ماده:

هغه تقنيني سند چې د هغه تصويب د افغانستان اسلامي دولت د مقام له واک څخه وي په هغه صورت کې چې د وزيرانو شوري له خوا تائيد شي د غور کولو لپاره د افغانستان اسلامي دولت مقام ته وړاندې کېږي.

تقنيني مستلزم مصارف مالي و مادي قابل ملاحظه باشد، بايد محاسبات و مدارك مالي و اقتصادي، ارقام احصائيوي و ساير معلومات ضروري اى كه پيشنهاد ارائه شده را موجه و مستدل سازد با نتيجه گيرى وزارت ماليه در مورد ضم توضيحات گردد.

ماده بيست و پنجم:

در شورای وزیران دولت اسلامی افغانستان گزارش اصلی در بارهٔ سند تقنینی توسط وزیر یا آمر مسئول اداره و گزارش فرعی در بارهٔ سند تقنینی توسط وزیر عدلیه داده می‌شود. وزیر عدلیه می‌تواند گزارش دهندهٔ اصلی باشد.

ماده بیست و ششم:

سند تقنینی ایکه تصویب آن از صلاحیت مقام دولت است، در صورتیکه از طرف شورای وزیران تائید گردد، جهت رسیدگی به مقام دولت اسلامی افغانستان ارائه می‌شود.

اووه ویشتمه ماده:

د هغه تقنیني سند اصل چې د افغانستان اسلامي دولت او د وزیرانو شوري له خوا تصویب شي په رسمي جریده کې د خپريدو لپاره د عدليې وزارت ته لیرېل کېږي.

ماده بیست و هفتم:

اصل سند تقنینی ایکه توسط مقام دولت اسلامی افغانستان و شورای وزیران تصویب گردد، جهت نشر در جریده رسمی به وزارت عدلیه ارسال می گردد.

پنځم فصل

د تقنیني سند د جوړښت او
محتوي اساسي اصول

فصل پنجم

اصول اساسی ساختار و محتوای
سند تقنینی

اته ویشتمه ماده:

تقنیني سند باید د افغانستان اسلامي دولت د هدفونو او غوښتنو، د هېواد د اقتصادي، ټولنيزې او فرهنگي پرمخ تلونکو ورځ په ورځ زیاتیدونکو غوښتنو، د اسلامي حاکمیت ټینګښت، د دولتي دستگاه د بشپړتیا، د اتباعو د حقوقو او آزادیو د تأمین او ساتنې او د قانونیت د ټینګښت ځواب ورکوونکې وي.

ماده بیست و هشتم:

سند تقنینی باید جوابگوی اهداف و خواسته های دولت اسلامی افغانستان، مطالبات پیشرفت روز افزون اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، تحکیم حاکمیت اسلامی و تکامل دستگاه دولتی، تأمین و حفظ حقوق و آزادیهای اتباع و تحکیم قانونیت باشد.

نهم ویشتمه ماده:

تقنیني سند باید د اسلامي شریعت د حنفي فقهې، د افغانستان اسلامي دولت د اساسي قانون، قوانینو، فرمانونو او نورو تقنیني

ماده بیست و نهم:

سند تقنینی باید با فقه حنفی شریعت اسلامی، قانون اساسی دولت اسلامی افغانستان، قوانین، فرامین و سایر اسناد

سندونو سره متضاد نه وي په هغو حالتونو کې چې په تقنیني سندونو کې د نافذو حقوقی معیارونو تعدیلیدل یا لغو کېدل اټکل شي، باید دهغه د تعدیل یا لغوي ضرورت توضیح شي.

د پرشمه ماده:

(۱) په یوه خاصه موضوع کې د ورته او هم سويه تقنیني سندونو زیاتوالي څخه د مخنیوي په منظور باید تقنیني سند په یوه ټاکلې موضوع پورې تړلي اړونده ټولې مسئلې تنظیم او احتوا کړي.

(۲) که چېرې په یوه تقنیني سند کې د کتنې وړ تعدیلونه په حقوقي نظم کې اټکل شوي وي او یا په هغه صورت کې چې په یوه موضوع کې څو تقنیني سندونه نافذ وي، په تقنیني سند کې ټول هغه معیارونه چې په عمل کې د آزمویښ څخه په بریالۍ توګه راوتلي وي، ځای پرې او نور تقنیني سندونه لغو کېږي.

یو د پرشمه ماده:

په هغه صورت کې چې نافذ تقنیني سند خپل اهمیت په عمومي ډول وساتي او صرف د هغه ځیني

تقنیني متضاد نباشد، در حالاتی که در سند تقنینی نافذ، تعدیل یا الغای معیار های حقوقی پیش بینی گردد، باید ضرورت تعدیل و الغای آن توضیح شود.

ماده سی ام:

(۱) به منظور جلوگیری از تعدد اسناد تقنینی مشابه و هم سطح در يك موضوع مشخص، سند تقنینی باید مجموع مسایل مربوط به موضوع معین را تنظیم و احتواء کند.

(۲) هرگاه در يك سند تقنینی تعدیلات قابل ملاحظه در نظم حقوقی پیش بینی شده باشد و یا در صورتیکه اسناد تقنینی متعدد در يك موضوع نافذ باشد، در سند تقنینی تمام آن معیار های که در عمل موفقانه از آزمایش بدرآمده باشد، گنجانیده می شود و اسناد تقنینی دیگر ملغی قرار می گیرد.

ماده سی و یکم:

در صورتی که سند تقنینی نافذ اهمیت خود را بطور کل حفظ کند و صرف بعضی احکام آن

حکموئه د تعديل يا بشپړولو غوښتنه وکړي، په دې صورت کې د سند په نوي متن کې د تعديل وړ حکموئه او بشپړوونکي حکموئه درجېږي.

دوه دېرشمه ماده:

په تقنيني سند کې بايد هغه ادارې او اشخاص چې تقنېني سند ور باندې تطبيقېږي، د ضرورت په صورت کې د هغوی د مسؤليت حدود هم په هغه کې د راغلو حکمونو څخه د سرغړونې په مقابل کې په دقيق ډول وټاکل شي.

دری دېرشمه ماده:

د تقنيني سند سرليک بايد لنډ وي او د هغه اساسي محتوي بيان کړي.

څلور دېرشمه ماده:

(۱) د تقنيني سند مواد (فقرې) د معمول په توگه په بابو او فصلو کې تنظيم او هر باب او فصل ته دې عنوان ور کړل شي.

(۲) په ډيرو مهمو تقنيني سندونو کې کېدای شي مقدماتي حکموئه شامل شي چې په هغه کې د تقنيني سند د تصويب دليلوئه او هدفونه

ايجاب تعديل يا تکميل را بنمايد، در اين صورت در سند تقنينی متن جديد احکام قابل تعديل و احکام تکمیلی درج می گردد.

ماده سی و دوم:

در سند تقنينی ادارات و اشخاصی که سند تقنينی بالای آنها تطبيق می گردد، در صورت ضرورت بايد حدود مسؤليت آنها در برابر تخلف از احکام مندرج آن نیز بطور دقيق معين گردد.

ماده سی و سوم:

عنوان سند تقنينی بايد مختصر باشد و محتوای اساسی آنرا بيان کند.

ماده سی و چهارم:

(۱) مواد (فقرات) سند تقنينی حسب معمول در ابواب و فصول تنظيم و برای هر باب و فصل عنوان داده شود.

(۲) در اسناد تقنينی بسیار مهم می توان احکام مقدماتی را شامل ساخت که در آن دلايل و اهداف تصويب سند تقنينی توضيح شده

توضیح شوی وی.

باشد.

پنخه دپرشمه ماده:

د تقنیني سند مادي (فقرې) او گڼې باید سرتريايه پرله پسې وي.

ماده سی و پنجم:

شماره مواد (فقرات) سرتا سر سند تقنینی باید مسلسل باشد.

شپړدپرشمه ماده:

د تقنیني سند مادي (فقرې) باید د منطقي پرله پسې والي لرونکي وي او یو د بل سره هماهنگي ولري.

ماده سی و ششم:

مواد (فقرات) سند تقنینی باید دارای تسلسل منطقی بوده و بایکدیگر هم آهنگی داشته باشند.

اوه دپرشمه ماده:

هره ماده (فقره) باید د یو بشپړ مطلب لرونکي او د معمول په توگه د یو تقنیني حکم درلودونکې وي. د ضرورت په صورت کې د درک اوبنه تطبیق لپاره خوتقنیني حکمونه چې د محتوی له حیثه یو د بل سره اړیکې ولري په یوه ماده (فقره) کې توحیدیداى شي.

ماده سی و هفتم:

هر ماده (فقره) باید حاوی مطلب مکمل و حسب معمول در برگیرنده يك حکم تقنینی باشد. در صورت ضرورت برای درک و تطبیق درست، چند حکم تقنینی که از حیث محتوی بایکدیگر ارتباط دارند، در يك ماده (فقره) توحید شده می توانند.

اته دپرشمه ماده:

د تقنیني سند د یوې مادي (فقرې) راجع کول بلی مادي (فقرې) ته او په هغه تقنیني سندونو باندې استناد کول چې مخکې نافذ شوي دي، صرف په هغه موردونو کې صورت نیسي چې په هغه کې د تقنیني حکمونو ترمینځ دمتقابلو اړیکو د وړاندې کولو یا د تکرار

ماده سی و هشتم:

راجع ساختن يك ماده (فقره) به ماده (فقره) دیگر سند تقنینی و استناد به اسناد تقنینی که قبلاً نافذ شده اند، صرف در مواردی صورت می گیرد که در آن ضرورت ارائه ارتباط متقابل بین احکام تقنینی یا اجتناب

خخه د مخنیوی ضرورت په نظر کې وي.

نهمه دېرشمه ماده:

(۱) د غلط تطبیق او تفسیر خخه د مخنیوی په منظور، د تقنیني سند حکمونه باید دقیق واضح او حتی الامکان مؤجز او دپوهې وړ وي.

(۲) په تقنیني سند کې اصطلاحات، د حقوقي منل شویو مصطلحاتو په واحده معنی استعمالیږي، که چېرې اصطلاح د استعمال زیات موردونه ولري په تقنیني سند کې توضیح او تعریفېږي.

(۳) د تقنیني سندونو د برابرولو په وخت کې باید واده اصطلاح گانې د هېواد په رسمي ژبو باندې استعمال شي.

خلوېښتمه ماده:

(۱) په تقنیني سند کې باید د وزارتونو، ادارو، تصدیو او مؤسسو نومونه د هغوی د رسمي نومونو سره په دقیق ډول مطابقت ولري.

(۲) په تقنیني سند کې د لنډنوم استعمال صرف هغه وخت جواز لري چې دغه رنگه لنډوالی په

از تکرار در نظر باشد.

ماده سی و نهم:

(۱) به منظور جلو گیری از تفسیر و تطبیق غلط، احکام سند تقنینی باید دقیق، واضح و حتی الامکان مؤجز و قابل فهم باشد.

(۲) اصطلاحات در سند تقنینی به معنی واحدی که در مصطلحات حقوقی قبول گردیده استعمال می شود، اگر اصطلاح موارد استعمال زیاد داشته باشد، در سند تقنینی توضیح و تعریف می گردد.

(۳) حین تهیه اسناد تقنینی باید اصطلاحات وارده به زبانهای رسمی کشور استعمال شود.

ماده چهل:

(۱) نام وزارت ها، ادارات، تصدیها و مؤسسات باید در سند تقنینی بطور دقیق با نام های رسمی آنها مطابقت داشته باشد.

(۲) استعمال نام اختصاری در سند تقنینی صرف در صورتی مجاز است که چنین اختصار به

رسمی ډول منل شوی وي.

صورت رسمی قبول شده باشد.

يوځلو پښتمه ماده:

د تقينی سند په پای کې نافذه تقينی سندونه يا د هغوی فصلونه، مادي او فقري چې د نوي تقينی سند د نافذيدو څخه وروسته لغو يا تعديليږي د هغوی د تصويب د نېټو په ترتيب سره ذکر کېږي، هغه سندونه چې عملاً ئی خپل اعتبار د لاسه ورکړي وي ليکن په څرگند ډول لغو شوې ندي هم دلغوي وړ تقينی سند په توگه درجيږي.

ماده چهل و يکم:

در اخير سند تقينی، اسناد تقينی نافذ يا فصول، مواد و فقرات آنها که بعد از نفاذ سند تقينی جديد ملغی يا تعديل می گردد، به ترتيب تاريخ تصويب آنها تذکر می يابد، اسناديکه عملاً اعتبار خود را از دست داده اما بصورت صريح ملغی قرار نگرفته نيز به حيث سند تقينی قابل لغو، درج می گردد.

دوه ځلو پښتمه ماده:

په هغه صورت کې چې د نوی تقينی سند د تصويب په اړه د تعديل يا لغوي وړ سندونو شمير زيات وي د نوموړو تقينی سندونو فهرست د تقينی سند سره ضميمه کېږي.

ماده چهل و دوم:

در صورتی که در رابطه با تصويب سند تقينی جديد، تعداد اسناد تقينی قابل تعديل و يا لغو زياد باشد، فهرست اسناد تقينی مذکور ضميمه سند تقينی می گردد.

شپږم فصل

وروستني حکونه

دري ځلو پښتمه ماده:

هغه تقينی سند چې ددغي مقررې د حکمونو خلاف برابر شوي وي د غور کولو لپاره نه منل کېږي هغه

فصل ششم

احکام نهائی

ماده چهل و سوم:

سند تقينی ای که مغاير احکام اين مقررہ تهيه شده است برای رسيدگی قبول نمی گردد و

اداري ته چې هغه ئې ترتيب كړي وي، بيرته ليرل كېږي.

څلورڅلوېښتمه ماده:

ددغې مقررې د تطبيق نظارت د افغانستان اسلامي دولت د وزيرانو شوري د چارو د تنظيم د لوی رياست په غاړه دی.

پنځه څلوېښتمه ماده:

دغه مقررۀ د تصويب له نېټې څخه نافذه او په رسمي جريده كې دې خپره شي، د دغې مقررې په نافذيدو سره د (۱۳۶۳) كال د سرطان د مياشتې د (۳۱) نېټې په (۵۶۲) گڼه رسمي جريده كې د تقنيني سندونو د پروژو د تهپې او پيشنهاد د طرز العمل مقررۀ لغو كېل كېږي.

به اداره ايکه آن را ترتيب نموده است، مسترد می گردد.

ماده چهل و چهارم:

مراقبت از تطبيق اين مقررۀ به عهدۀ رياست عمومي تنظيم امور شورای وزيران دولت اسلامي افغانستان می باشد.

ماده چهل و پنجم:

اين مقررۀ از تاريخ تصويب نافذ و در جريده رسمي نشر گردد و با انفاذ آن مقررۀ طرز العمل تهيه و پيشنهاد پروژه های اسناد تقنيني منتشرۀ جريده رسمي شماره (۵۶۲) مؤرخ ۳۱ سرطان ۱۳۶۳ ملغی شمرده می شود.

**اساسنامہ انستیتوت امور قانونگذاری و
تحقیقات علمی – حقوقی**

مصوبه شورای وزیران
جمهوری اسلامی افغانستان
در باره انفاذ اساسنامه
انستیتوت امور قانونگذاری
و تحقیقات علمی - حقوقی

شماره: (۱۲)
تاریخ: ۱۳۸۶/۴/۴

اساسنامه انستیتوت امور
قانونگذاری و تحقیقات علمی -
حقوقی را که بداخل (۴) فصل و
(۳۴) ماده از طرف شورای وزیران
جمهوری اسلامی افغانستان به
تصویب رسیده، منظور می‌دارم.
این اساسنامه از تاریخ
تصویب نافذ و در جریده رسمی
نشر گردد.

حامد کرزی
رئیس جمهوری اسلامی
افغانستان

د قانون جوړونې او علمي -حقوقي
څېړنو د چارو د انستیتوت د
اساسنامې د انفاذ په هکله، د
افغانستان د اسلامي جمهوریت د
وزیرانو د شوري مصوبه

گڼه: (۱۲)
نېټه: ۱۳۸۶/۴/۴

د قانون جوړونې او علمي -
حقوقی څېړنو د چارو اساسنامه
چې په (۴) فصلونو او (۳۴) مادو
کې د افغانستان د اسلامي
جمهوریت د وزیرانو د شوري لخوا
تصویب شوې ده، منظوروم.
دغه اساسنامه د تصویب له نېټې
څخه نافذه او په رسمي جریده کې
دې خپره شي.

حامد کرزی
د افغانستان د اسلامي جمهوریت
رئیس

**د قانون جوړونې او علمي - حقوقي
څېړنو د چارو د انستیتوت
اساسنامه**

**اساسنامه انستیتوت امور
قانونگذاری و تحقیقات
علمی - حقوقي**

**لومړۍ فصل
عمومي حکمونه**

**فصل اول
احکام عمومي**

**مېني
لومړۍ ماده:**

دغه اساسنامه د قانون جوړونې او علمي - حقوقي څېړنو د چارو د انستیتوت د علمي کادر د غړو د حقوقو او امتيازونو د قانون د نهمې مادې د حکم له مخې، د قانون جوړونې او علمي - حقوقي څېړنو د چارو د انستیتوت د تشکیل، دندو، په علمي کادر کې د منل کېدو د شرایطو او د هغه د غړو د علمي رتبو د لوړتیا او نورو اړوندو چارو د تنظیم په منظور، وضع شوې ده.

موخې

دوه یمه ماده:

د قانون جوړونې او علمي - حقوقي څېړنو د چارو د انستیتوت د لاندې موخو د پلي کېدو په منظور فعالیت کوي:

مېني

ماده اول:

این اساسنامه به تأسی از حکم ماده نهم قانون حقوق و امتیازات اعضای کادر علمی انستیتوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی - حقوقي به منظور تنظیم تشکیل، وظایف و صلاحیت های انستیتوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی - حقوقي، شرایط پذیرش در کادر علمی و ارتقای رتب علمی اعضای آن و سایر امور مربوط، وضع گردیده است.

اهداف

ماده دوم:

انستیتوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی - حقوقي به منظور تحقق اهداف ذیل فعالیت می نماید:

- ۱- د تقنیني سندونو د طرحې، تسويد او تدقيق له لارې د ټولنې په ژوندانه کې د اسلام د سپېڅلي دين او اساسي قانون پر حکمونو د ولاړ قانونيت ټينګښت.
- ۲- د افغانستان د اسلامي جمهوريت د موخو او تګلارې مطابق د قانون جوړونې د چارو د پراختيا او بشپړتيا په منظور د تدبيرونو نيول.
- ۳- د قانون جوړونې په چارو کې د علمي - حقوقي څېړنو سرته رسول.
- ۴- په ټولنه کې د تقنيني سندونو د خپرېدو، تشرېح او څرګندولو له لارې د حقوقي پوهې د سطحې د لوړېدو او د هغې د پرمختيا په منظور، د تدبيرونو نيول.
- ۵- د جمهوري رياست مقام، د وزيرانو شوري او ټولو دولتي ادارو ته د قانوني مشورو ورکول.
- ۶- د تقنيني سندونو د طرحې، تسويد او تدقيق په چارو کې د قانون جوړونې او علمي - حقوقي څېړنو د چارو د انسټيتوت د مسلکي غړو د ظرفيت لوړېدل.
- ۱- تحکيم قانونيت مېتني بر احکام دين مقدس اسلام و قانون اساسی در حیات جامعه از طريق طرح، تسويد و تدقيق اسناد تقنينی.
- ۲- اتخاذ تدابير به منظور توسعه و تکامل امور قانونگذاری مطابق اهداف و خط مشی دولت جمهوری اسلامی افغانستان.
- ۳- انجام تحقیقات علمی - حقوقی در امور قانونگذاری.
- ۴- اتخاذ تدابير به منظور ارتقای سطح دانش حقوقی از طریق نشر، تشریح و توضیح اسناد تقنینی در جامعه.
- ۵- ارایه مشوره های قانونی به مقام ریاست جمهوری، شورای وزیران و سایر ادارات دولتی.
- ۶- ارتقای ظرفیت اعضای مسلکی انسټیتوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی - حقوقی در امور طرح، تسويد و تدقيق اسناد تقنينی.

اختصاري نوم

درېيمه ماده:

پدې اساسنامه کې د قانون جوړونې او علمي - حقوقي څېړنو د چارو انستیتوت، د انستیتوت په نوم یادېږي.

د انستیتوت دریځ

څلورمه ماده:

انستیتوت د حکومت د قانون جوړونې په چارو کې د پېرې لوړې علمي، څېړنیزې ادارې په توګه، تقنیني سندونه (قوانین، فرمانونه مقررې، اساسنامې او په هغو کې تعدیلونه، ضمیمې، حذف او ایزاد او د وزیرانو شوري مصوبې چې تقنیني ماهیت ولري) طرحه، تسوید او څیړي او د پړاوونو د تېرولو لپاره یې د افغانستان د اسلامي جمهوریت د وزیرانو شوري ته وړاندې کوي.

د ادارو مکلفیت

پنځمه ماده:

وزارتونه، دولتي ادارې او شرکتونه مکلف دي، د اړوندو تقنیني سندونو طرحه، د تدقیق او پړاوونو د تېرولو لپاره انستیتوت

نام اختصاري

ماده سوم:

انستیتوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی - حقوقي در این اساسنامه بنام انستیتوت یاد می گردد.

موقف انستیتوت

ماده چهارم:

انستیتوت به حیث عالی ترین اداره علمی - تحقیقی در امور قانونگذاری حکومت، اسناد تقنینی (قوانین، فرامین، مقرره ها، اساسنامه ها و تعدیلات، ضمایم، ایزاد، حذف در آنها و مصوبات شورای وزیران دارای ماهیت تقنینی) را طرح، تسوید و تدقیق نموده، جهت طی مراحل به شورای وزیران جمهوری اسلامی افغانستان ارایه می نماید.

مکلفیت ادارات

ماده پنجم:

وزارت ها، ادارات و شرکت های دولتی مکلف اند، طرح اسناد تقنینی مربوط را جهت تدقیق و طی مراحل به انستیتوت ارایه

ته وړاندې کړي.

د استازي بلنه

شپږمه ماده:

انستیتوت واک لري د طرحې استوونکې مرجع واکمن استازی او د نورو اړوندو مراجعو استازي د تقنیني سند د تدقیق په غونډو کې راوبلي.

نمایند.

دعوت نماینده

ماده ششم:

انستیتوت صلاحیت دارد، نماینده با صلاحیت مرجع ارسال کننده طرح و نمایندگان سایر مراجع ذیربط را در جلسات تدقیق سند تقنینی دعوت نماید.

دوه یم فصل

د انستیتوت تشکیل، دندې او واکونه

تشکیل

اوومه ماده:

انستیتوت علمي شوري، اجرائیه کمیته او دیپارتمنتونه لري. د انستیتوت په سر کې د انستیتوت عمومي رئیس دی. رئیس د انستیتوت د چارو مسئول او ممثل دی.

علمي شوري

اتمه ماده:

علمي شوري د انستیتوت د تصمیم نیونې ډېره لوړه مرجع ده او جوړه ده له: ۱- د عدلیې وزیر د رئیس په توګه.

فصل دوم

تشکیل، وظایف و صلاحیت های انستیتوت

تشکیل

ماده هفتم:

انستیتوت دارای شورای علمی، کمیته اجرائیه و دیپارتمنت ها می باشد. در رأس انستیتوت رئیس عمومي قرار دارد. رئیس مسئول و ممثل انستیتوت می باشد.

شورای علمی

ماده هشتم:

شورای علمی عالیترین مرجع تصمیم گیری انستیتوت بوده و متشکل است از: ۱- وزیر عدلیه به حیث رئیس.

- ۲- د عدلیې وزارت مسلکي معین د غړي په توگه.
- ۳- د انستیتوت عمومي رئیس د غړي په توگه.
- ۴- د انستیتوت مرستیال د غړي په توگه.
- ۵- د دیپارتمنتونو رئیسان د غړو په توگه.
- ۲- معین مسلکي وزارت عدلیه به حیث عضو.
- ۳- رئیس عمومي انستیتوت به حیث عضو.
- ۴- معاون انستیتوت به حیث عضو.
- ۵- رؤسای دیپارتمنت ها به حیث اعضاء.

د علمي شوري غونډې نهمه ماده:

د انستیتوت علمي شوري، په کال کې یو ځل غونډه کوي. فوق العاده غونډې د علمي شوري د رئیس د تصمیم له مخې یا د انستیتوت د عمومي رئیس په وړاندیز او یا د هغې د غړو د ثلث په وړاندیز سره جوړېږي.

د علمي شورې دندې او واکونه لسمه ماده:

د انستیتوت علمي شورې لاندې دندې او واکونه لري:

۱- د قانون جوړونې او علمي څېړنو د چارو په پراختیا او بشپړتیا پورې اړوندو علمي وړاندیزونو باندې غور.

جلسات شورای علمی ماده نهم:

شورای علمی انستیتوت سال یکبار، تشکیل جلسه میدهد. جلسات فوق العاده به اثر تصمیم رئیس شورای علمی یا پیشنهاد رئیس عمومي انستیتوت و یا به پیشنهاد ثلث اعضاء آن دایر می گردد.

وظایف و صلاحیت های شورای علمی ماده دهم:

شورای علمی انستیتوت دارای وظایف و صلاحیت های ذیل میباشد:

۱- غور بر پیشنهاد های علمی مربوط به توسعه و تکامل امور قانونگذاری و تحقیقات علمی - حقوقی.

- ۲- د انستیتوت د کلني پلان تصویبول.
۲- تصویب پلان کار سالانه انستیتوت.
- ۳- د دیپارتمنتونو د چارو د لایحو تصویبول.
۳- تصویب لوايح وظایف دیپارتمنت ها.
- ۴- د انستیتوت د علمي کادر د غړو د علمي رتبو د لوړتیا تصویبول.
۴- تصویب ارتقای رتب علمي اعضای کادر علمي انستیتوت.
- ۵- د انستیتوت د علمي کادر د غړو د نومونې (نامزدی) تثبیتول.
۵- تثبیت نامزدی اعضای کادر علمي انستیتوت.
- ۶- د نوو (جدید الشمول) مسلکي غړو د علمي رتبو تثبیتول.
۶- تثبیت رتب علمي اعضای مسلکي جدیدالشمول.
- ۷- د وزیرانو شوري د تصویب لپاره، د کار د کلني تقنیني پلان تأییدول.
۷- تأیید پلان کار تقنینی سالانه جهت تصویب به شورای وزیران.
- ۸- د علمي اثرونو د ارزونې د کمیټې ټاکل.
۸- تعیین کمیته ارزیابی آثار علمی.
- ۹- د انستیتوت د اجراآتو د سندونو کتل.
۹- ملاحظه اسناد اجرایات انستیتوت.
- ۱۰- د نورو هغو موضوعگانو په هکله د تصمیم نیول چې د دغې اساسنامې د حکمونو د اغېزمن تطبیق په منظور، علمي شوري ته وړاندې کېږي.
۱۰- اتخاذ تصمیم در مورد سایر موضوعاتی که به منظور تطبیق مؤثر احکام این اساسنامه به شورای علمی ارایه می گردد.

اجرائیه کمیټه

یوولسمه ماده:

(۱) د علمي شوري د غونډو ترمنځ واټن کې د بنسټیزو موضوعگانو د

کمیته اجرایه

ماده یازدهم:

(۱) به منظور بررسی موضوعات اساسی و پیشبرد فعالیت

بررسی او د انستیتوت د فعالیتونو د پرمخ بیولو په منظور، اجرائیه کمیته فعالیت کوي.

اجرائیه کمیته جوړه ده له:

۱- د انستیتوت عمومي رئیس .

۲- د انستیتوت مرستیال.

۳- د دیپارتمنتونو رئیسان.

(۲) اجرائیه کمیته، د انستیتوت د عمومي رئیس لخوا او په غیاب کې یې د قانون جوړونې د مرستیال پواسطه رهبري کېږي.

(۳) اجرائیه کمیته منشي لري چې د غړو له منځ څخه د انستیتوت د عمومي رئیس لخوا د یوه کال مودې لپاره غوره کېږي. د هغه بیا غوره کېدل مجاز دي.

(۴) منشي، د اجرائیه کمیټې غونډې تنظیموي.

د اجرائیه کمیټې دندې

دوولسمه ماده:

(۱) اجرائیه کمیټه لاندې دندې لري:

۱- د هغه تقنیني سند دمسودې وروستی تدقیق چې لومړی په اړوندو دیپارتمنتونو کې تدقیق کېږي.

۲- د وزارتونو او دولتي ادارو د

انستیتوت د فاصله بین جلسات شورای علمی، کمیټه اجرائیه فعالیت می نماید.

کمیټه اجرائیه متشکل است از:

۱- رئیس عمومي انستیتوت.

۲- معاون انستیتوت.

۳- رؤسای دیپارتمنت ها.

(۲) کمیټه اجرائیه، توسط رئیس عمومي انستیتوت و در غیاب وی توسط معاون انستیتوت رهبری می گردد.

(۳) کمیټه اجرائیه دارای منشي می باشد که از میان اعضاء از طرف رئیس عمومي انستیتوت برای مدت یکسال تعیین میشود. تعیین مجدد وی مجاز می باشد.

(۴) منشي، جلسات کمیټه اجرائیه را تنظیم می نماید.

وظایف کمیټه اجرائیه

ماده دوازدهم:

(۱) کمیټه اجرائیه دارای وظایف ذیل می باشد:

۱- تدقیق نهائی مسوده سند تقنینی که ابتدا در دیپارتمنت های مربوط تدقیق می گردد.

۲- اتخاذ تصمیم در رابطه به

- غامضو او پېچلو هغو غوښتنو (استهائيو) په اړه د تصميم نيول چې د انستيتوت د عمومي رئيس لخوا اجرائيه کميټې ته محولېږي.
- ۳- د انستيتوت د کار د کلني پلان د مسودې برابرول او ترتيبول.
- ۴- د علمي شوري د غونډو په جوړېدو پورې د اړوندو چارو تنظيمول.
- ۵- بورسـيو، سـيمينارونو، ورکشاپونو او سمپوزيمونو ته د مسلکي غړو د ورپېژندلو په هکله د تصميم نيول او د هغوی د رپوټونو اورېدل.
- ۶- د ديارتمنتونو د اجراآتو اورېدل او د هغو ارزول.
- ۷- د انستيتوت د اړوندو نورو فعاليتونو پرمخبيول.
- (۲) د غور وړ موضوعگانې، د منشي لخوا اجرائيه کميټې ته وړاندې کېږي.
- استهائيه های غامض و پېچېده وزارت ها و ادارات دولتي که از طرف رئيس عمومي انستيتوت به کميته اجرائيه محول می گردد.
- ۳- تهيه و ترتيب مسوده پلان کار سالانه انستيتوت.
- ۴- تنظيم امور مربوط به تدوير جلسات شورای علمی.
- ۵- اتخاذ تصميم در مورد معرفی اعضای مسلکی در بورسيه ها، سيمينار ها، ورکشاپها و سمپوزيم ها و استماع گزارش آنها.
- ۶- استماع گزارش اجراآت ديارتمنت ها و ارزيابی آن.
- ۷- پيشبرد ساير فعاليت های مربوط انستيتوت.
- (۲) موضوعات قابل غور از طرف منشی به کميته اجرائيه ارايه می شود.

جلسات کمیته اجرائيه

ماده سیزدهم:

جلسات کمیته اجرائيه با حضور بیش از نصف اعضای آن دایر می گردد. تصامیم، به اکثریت آرای

د اجرائيه کميټې غونډې

ديارلسمه ماده:

د اجرائيه کميټې غونډې د هغې له نيمو څخه د زياتو غړو په حضور سره جوړېږي. تصميمونه، په غونډه کې د حاضرو

دندې لري:

۱- په مدني ډگر کې د تقينې سندونو د طرحې لومړنۍ تسويد او تدقيق.

۲- په مدني ډگر کې وزارتونو او دولتي ادارو ته د قانوني مشورو ورکول.

۳- د اړوندو ادارو د استازو په گډون په مدني ډگر کې د تقينې سندونو د تسويد او تدقيق د غونډو جوړول.

۴- په مدني ډگر کې علمي- حقوقي څېړنې.

۵- د نورو ادارو د مدني ډگر په اړوندو تقينې غونډو کې عندالضرورت گډون کول.

۶- د نورو هغو دندو سرته رسول چې د انستيتوت د عمومي رئيس لخوا د پيارتمنت ته سپارل کېږي.

د جزايي قوانينو د پيارتمنت

شپاړسمه ماده:

د جزايي قوانينو د پيارتمنت لاندې دندې لري:

۱- په جزايي ډگر کې د تقينې سندونو د طرحې لومړنۍ تسويد او تدقيق.

۲- په جزايي ډگر کې وزارتونو او

وظايف ذيل مي باشد:

۱- تسويد و تدقيق ابتدائي طرح اسناد تقينې در عرصه مدني.

۲- اعطای مشوره های قانونی به وزارت ها و ادارات دولتی در عرصه مدني.

۳- تدوير جلسات تسويد و تدقيق اسناد تقينې در عرصه مدني به اشتراك نمايندگان ادارات ذيربط.

۴- تحقيقات علمی - حقوقی در عرصه مدني.

۵- اشتراك در جلسات تقينې مربوط عرصه مدني در ساير ادارات عندالضرورت.

۶- انجام ساير وظايفيکه از طرف رئيس عمومي انستيتوت به د پيارتمنت محول می گردد.

ديپارتمنت قوانين جزائي

ماده شانزدهم:

ديپارتمنت قوانين جزائي داراي وظايف ذيل مي باشد:

۱- تسويد و تدقيق ابتدائي طرح اسناد تقينې در عرصه جزائي.

۲- اعطای مشوره های قانونی به

- دولتي ادارو ته د قانوني مشورو ورکول.
- ۳- د اړوندو ادارو د استازو په ګډون په جزايي ډګر کې د تقنيني سندونو د تسويد او تدقيق د غونډو جوړول.
- ۴- په جزايي ډګر کې علمي - حقوقي څېړنې.
- ۵- د نورو ادارو د جزايي ډګر په اړوندو تقنيني غونډو کې عندالضرورت ګډون کول.
- ۶- د نورو هغو دندو سرته رسول چې د انستيتوت د عمومي رئيس لخوا د پيارتمنت ته سپارل کېږي.
- د مالي او اقتصادي قوانينو د پيارتمنت اوولسمه ماده:**
- د اقتصادي او مالي قوانينو د پيارتمنت، لاندې دندې لري:
- ۱- په اقتصادي او مالي ډګر کې د تقنيني سندونو د طرحې لومړنۍ تسويد او تدقيق.
- ۲- په اقتصادي او مالي ډګر کې وزارتونو او دولتي ادارو ته د قانوني مشورو ورکول.
- ۳- د اړوندو ادارو په ګډون په اقتصادي او مالي ډګر کې د وزارت ها و ادارات دولتي در عرصه جزائي.
- ۳- تدوير جلسات تسويد و تدقيق اسناد تقنيني در عرصه جزائي به اشتراك نمايندگان ادارات ذيربط.
- ۴- تحقيقات علمي - حقوقي در عرصه جزائي.
- ۵- اشتراك در جلسات تقنيني مربوط عرصه جزائي در ساير ادارات عندالضرورت.
- ۶- انجام ساير وظيفيكه از طرف رئيس عمومي انستيتوت به د پيارتمنت محول مي گردد.
- ديپارتمنت قوانين اقتصادي و مالي ماده هفدهم:**
- ديپارتمنت قوانين اقتصادي و مالي داراي وظيف ذيل مي باشد:
- ۱- تسويد و تدقيق ابتدائي طرح اسناد تقنيني در عرصه اقتصادي و مالي.
- ۲- اعطای مشوره های قانونی به وزارت ها و ادارات دولتي در عرصه اقتصادي و مالي.
- ۳- تدوير جلسات تسويد و تدقيق اسناد تقنيني در عرصه

تقنینی سندونو د تسوید او تدقیق د غونډو جوړول.

۴- په اقتصادي او مالي ډگر کې علمي - حقوقي څېړنې.

۵- د نورو ادارو د اقتصادي او مالي ډگر په اړوندو تقنیني غونډو کې عندالضرورت گډون کول.

۶- د نورو هغو دندو سرته رسول چې د انستیتوت د عمومي رئیس لخوا د پیاوړتیا ته سپارل کېږي.

د ښوونیزو، فرهنگي او روغتيايي قوانینو د پیاوړتیا
اتلسمه ماده:

د ښوونیزو، فرهنگي او روغتيايي قوانینو د پیاوړتیا، لاندې دندې لري:

۱- په ښوونیزو، فرهنگي او د روغتیا په ډگر کې د تقنیني سندونو د طرحې لومړنۍ تسوید او تدقیق.

۲- په ښوونیزو، فرهنگي او د روغتیا په ډگر کې، وزارتونو او دولتي ادارو ته د قانوني مشورو ورکول.

۳- د اړوندو ادارو د استازو په گډون د ښوونیزو، فرهنگي او روغتیا په ډگر کې د تقنیني

اقتصادی و مالی به اشتراك نمایندگان ادارات ذیربط.

۴- تحقیقات علمی - حقوقی در عرصه اقتصادی و مالی.

۵- اشتراك در جلسات تقنینی مربوط عرصه اقتصادی و مالی در سایر ادارات عندالضرورت.

۶- انجام سایر وظایفیکه از طرف رئیس عمومی انستیتوت به دیپارتمنت محول می گردد.

دیپارتمنت قوانین تعلیمی، فرهنگی و صحت
ماده هجدهم:

دیپارتمنت قوانین تعلیمی، فرهنگی و صحت دارای وظایف ذیل می باشد:

۱- تسوید و تدقیق ابتدائی طرح اسناد تقنینی در عرصه تعلیمی، فرهنگی و صحت.

۲- اعطای مشوره های قانونی به وزارت ها و ادارات دولتی در عرصه تعلیمی، فرهنگی و صحت.

۳- تدویر جلسات تسوید و تدقیق اسناد تقنینی در عرصه تعلیمی فرهنگی و صحت به

- سندونو د تسويد او تدقيق د غونډو جوړول.
- ۴- د بنسټونيزو، فرهنگي او روغتيا په ډگر کې علمي- حقوقي څېړنې.
- ۵- د نورو ادارو د بنسټونيزو، فرهنگي او روغتيا د ډگر په اړوندو تقنيني غونډو کې عندالضرورت گډون کول.
- ۶- د نورو هغو دندو سرته رسول چې د انستيتوت د عمومي رئيس لخوا د پيارتمنت ته سپارل کېږي.
- د کار او ادارې د قوانينو د پيارتمنت نولسمه ماده:**
- د کار او ادارې د قوانينو د پيارتمنت، لاندې دندې لري:
- ۱- د کار او ادارې په ډگر کې د تقنيني سندونو د طرحې لومړنۍ تسويد او تدقيق.
- ۲- د کار او ادارې په ډگر کې وزارتونو او دولتي ادارو ته د قانوني مشورو ورکول.
- ۳- د اړوندو ادارو د استازو په گډون د کار او ادارې په ډگر کې د تقنيني سندونو د تسويد او تدقيق د غونډو جوړول.
- ۴- د کار او ادارې په ډگر کې
- اشتراک نمايندگان ادارات ذيربط.
- ۴- تحقيقات علمي - حقوقي در عرصه تعليمي، فرهنگي و صحت.
- ۵- اشتراك در جلسات تقنيني مربوط عرصه تعليمي، فرهنگي و صحت در ساير ادارات عندالضرورت.
- ۶- انجام ساير وظيفي که از طرف رئيس عمومي انستيتوت به د پيارتمنت محول می گردد.
- د پيارتمنت قوانين کار و اداره ماده نهم:**
- د پيارتمنت قوانين کار و اداره دارای وظيف ذيل می باشد:
- ۱- تسويد و تدقيق ابتدائی طرح اسناد تقنينی در عرصه کار و اداره.
- ۲- اعطای مشوره های قانونی به وزارت ها و ادارات دولتی در عرصه کار و اداره.
- ۳- تدوير جلسات تسويد و تدقيق اسناد تقنينی در عرصه کار و اداره به اشتراك نمايندگان ادارات ذيربط.
- ۴- تحقيقات علمي - حقوقي در

- علمی - حقوقي خبرنې.
- ۵- د نورو ادارو د کار او ادارې د ډگر په اړوندو تقنیني غونډو کې عندالضرورت گډون کول.
- ۶- د نورو هغو دندو سرته رسول چې د انستیتوت د عمومي رئیس لخوا د پیاوړتیا ته سپارل کېږي.
- د سوداګرۍ او خصوصي سکتور د پیاوړتیا شلمه ماده:**
- د سوداګرۍ او خصوصي سکتور د قوانینو د پیاوړتیا، لاندې دندې لري:
- ۱- د سوداګرۍ او خصوصي سکتور په ډگر کې د تقنیني سندونو د طرحې لومړنۍ تسوید او تدقیق.
- ۲- د سوداګرۍ او خصوصي سکتور په ډگر کې وزارتونو او دولتي ادارو ته د قانوني مشورو ورکول.
- ۳- د اړوندو ادارو د استازو په گډون په سوداګرۍ او خصوصي ډگر کې د تقنیني سندونو د تسوید او تدقیق د غونډو جوړول.
- ۴- د سوداګرۍ او خصوصي علمي - حقوقي خبرنې.
- ۵- اشتراک در جلسات تقنینی مربوط عرصه کار و اداره در سایر ادارات عندالضرورت.
- ۶- انجام سایر وظایفی که از طرف رئیس عمومی انستیتوت به د پیاوړتیا محول می گردد.
- د پیاوړتیا قوانین تجارتی و سکتور خصوصی ماده بیستم:**
- د پیاوړتیا قوانین تجارتی و سکتور خصوصی دارای وظایف ذیل می باشد:
- ۱- تسوید و تدقیق ابتدائی طرح اسناد تقنینی در عرصه تجارت و سکتور خصوصی.
- ۲- اعطای مشوره های قانونی به وزارت ها و ادارات دولتی در عرصه تجارت و سکتور خصوصی.
- ۳- تدویر جلسات تسوید و تدقیق اسناد تقنینی در عرصه تجارت و سکتور خصوصی به اشتراک نمایندگان ادارات ذیربط.
- ۴- تحقیقات علمی - حقوقي در

سکتور په ډگر کې علمی - حقوقي
خبرنې.

۵- د نورو ادارو د سوداګرۍ او
خصوصي سکتور د ډگر په اړوندو
تقنیني غونډو کې عندالضرورت
ګډون کول.

۶- د نورو هغو دندو سرته رسول
چې د انستیتوت د عمومي رئیس
لخوا د پیاوړتیا ته سپارل کېږي.

د نړیوالو او د بشر د حقوقو د
قوانینو د پیاوړتیا
یوولسمه ماده:

د نړیوالو او د بشر د حقوقو د
قوانینو د پیاوړتیا، لاندې دندې
لري:

۱- د افغانستان د اسلامي
جمهوریت له قوانینو سره د نړیوالو
حقوقي قراردادونو، مقالو
(کنوانسیونونو) او د بهرنیو
سوداګریزو موافقه لیکونو د
مطابقت په هکله، نظر ورکول.

۲- د هغو قراردادونو، مقالو
(کنوانسیونونو) او موافقه لیکونو
له په پام کې نیولو سره چې د
افغانستان اسلامي جمهوریت
ورسره الحاق کېږي، د
افغانستان اسلامي جمهوریت د

عرصه تجارت و سکتور
خصوصي.

۵- اشترک در جلسات تقنینی
مربوط عرصه تجارت و سکتور
خصوصی در سایر ادارات
عندالضرورت.

۶- انجام سایر وظایفی که از
طرف رئیس عمومی انستیتوت
به دیپارتمنت محول می گردد.

دیپارتمنت قوانین بین الملل و
حقوق بشر
ماده بیست و یکم:

دیپارتمنت قوانین بین الملل و
حقوق بشر دارای وظایف ذیل
می باشد:

۱- ابراز نظر در مورد مطابقت
قرارداد های حقوقی بین الملل،
مقاله ها (کنوانسیونها) و
موافقتنامه های تجارتي خارجی
با قوانین جمهوری اسلامی
افغانستان.

۲- ترتیب پیشنهاد مبنی بر
تعدیل قوانین جمهوری اسلامی
افغانستان با نظر داشت
قرارداد ها، مقاله ها
(کنوانسیونها) و
موافقتنامه های که جمهوری

- قوانینو د تعدیل په اړه د وړاندیز ترتیبول.
- ۳- د افغانستان د اسلامي جمهوریت د علاقې وړ نړیوالو قراردادونو، مقاولو (کنوانسیونونو) موافقه لیکونو، میثاقونو او نړیوالو ژمنو د طرحې تدقیق کول.
- ۴- د بهرنیو چارو وزارت د اړوندو تقنیني سندونو لومړنۍ تسوید او تدقیق.
- ۵- د بین الدول اړیکو په ډگر کې، وزارتونو او دولتي ادارو ته د قانوني مشورو ورکول.
- ۶- د نورو هېوادونو له حقوقي مؤسسو سره دانستیتوت د اړیکو تأمینول.
- ۷- د بین الدول اړیکو په ډگر کې د وزارتونو او نورو ادارو په تقنیني غونډو کې گډون کول.
- ۸- د نورو هغو دندو سرته رسول چې د انستیتوت د عمومي رئیس لخوا دیپارتمنت ته سپارل کېږي.
- اسلامي افغانستان به آن الحاق نموده است.
- ۳- تدقیق طرح قرارداد های بین الملل، مقاوله ها (کوانسیونها) موافقتنامه ها، میثاقها و تعهدات بین المللی مورد علاقه جمهوری اسلامی افغانستان.
- ۴- تسوید و تدقیق ابتدائی اسناد تقنینی مربوط وزارت امور خارجه.
- ۵- اعطای مشوره های قانونی به وزارت ها و ادارات دولتی در عرصه روابط بین الدول.
- ۶- تأمین روابط انستیتوت با مؤسسات حقوقی سایر کشور ها.
- ۷- اشتراك در جلسات تقنینی وزارتهها و سایر ادارات در عرصه روابط بین الدول.
- ۸- انجام سایر وظایفی که از طرف رئیس عمومي انستیتوت به دیپارتمنت محول می گردد.

درېیم فصل د علمي کادر د غړو رتبې

د علمي کادر غړي

دوه ویشتمه ماده:

د انستیتوت د علمي کادر غړي،
د علمي شوري له غړو او مسلکي
غړو څخه عبارت دي.

علمي رتبې

درویشتمه ماده:

د علمي کادر د غړو علمي رتبې د
تحصيل د درجې او د قانون
جوړونې په چارو کې د علمي
تجربې پر بناء په لاندې ډول
تصنيفېږي:

۱- قانونیار.

۲- قانونمل.

۳- قانونپال.

۴- قانونوال.

۵- قانونپوه.

د قانونیار نوماند(نامزد)

څلېریشتمه ماده:

(۱) هغه شخص د قانونیار د
نوماند په توګه منل کېدی شي چې
د حقوقي او فقهي علومو په برخه
کې د لوړو تحصيلاتو له مؤسسو
څخه د لېسانس يا له هغه څخه لوړ

فصل سوم رتب اعضای کادر علمی

اعضای کادر علمی

ماده بیست و دوم:

اعضای کادر علمی انستیتوت
مشمول بر اعضای شورای علمی
و اعضای مسلکی آن می باشد.

رتب علمی

ماده بیست و سوم:

رتب علمی اعضای کادر علمی
انستیتوت بر حسب درجه
تحصيل و تجارب علمی در
امور قانونگذاری قرار ذیل
تصنيف می گردد:

۱- قانونیار.

۲- قانونمل.

۳- قانونپال.

۴- قانونوال.

۵- قانونپوه.

نامزد قانونیار

ماده بیست و چهارم:

(۱) شخصی به حیث نامزد
قانونیار پذیرفته شده می تواند
که حایز سند ليسانس يا بالاتر از
آن از مؤسسات تحصيلات عالی
در رشته علوم حقوقی یا فقهی

سند ولری.

پدی منظور د حقوقي او فقهي علومو د لوړو تحصيلاتو مؤسسې، په دننه (داخل) کې د حقوقو او شرعياتو له پوهنځيو او له هېواد څخه په بهر کې د هغو له معادلو مؤسسو څخه عبارت دي.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوی شخص، د تحصيلي دورې لږ تر لږه ۷۵٪ نومرو د لرلو په صورت کې د انستيتوت په علمي کادر کې منل کېدی شي.

(۳) د لېسانس د سند لرونکي ته د نوماندي دوره درې کاله او د مافوق لېسانس او ماستري د سند لپاره دوه کاله ده.

د نوماندي دوره، په انستيتوت کې د مقررېدو له نېټې څخه محاسبه کېږي.

(۴) هغه شخص چې د حقوقي يا فقهي علومو په څانگه کې د دوکتورا د سند لرونکی وي، د قانونيار په توگه منل کېږي.

باشد.

مؤسسات تحصيلات عالی علوم حقوقی یا فقهي بدین منظور عبارت از پوهنځی های حقوق و شرعیات در داخل و مؤسسات معادل آن در خارج کشور می باشد.

(۲) شخص مندرج فقره (۱) این ماده در صورت داشتن حداقل ۷۵٪ اوسط نمرات دوره تحصيلی به کادر علمی انستيتوت پذیرفته می شود.

(۳) دوره نامزدی برای حایز سند لیسانس سه سال و برای حایز سند مافوق لیسانس و ماستر دو سال می باشد.

دوره نامزدی از تاریخ تقرر در انستيتوت محاسبه می گردد.

(۴) شخصی که حایز سند دوکتورا در رشته علوم حقوقی یا فقهي باشد به حیث قانونیار پذیرفته می شود.

د قانونیار علمي رتبې ته د لوړتیا شرایط

پنځه ویشتمه ماده:

د قانونیار نوماند تر دغو شرایطو لاندې د قانونیار علمي رتبې ته لوړېږي:

۱- د دغې اساسنامې د څلېرېشتمې مادې په (۳) فقره کې د درج شوي بالفعل خدمت سرته رسول.

۲- د قانون جوړونې په چارو کې کارنده ونډه اخستنه.

۳- لږ تر لږه د یوې حقوقي مقالې لیکل یا ترجمه او په یوه علمي مجله کې یې خپرېدل.

۴- د دیپارتمنت د رئیس لخوا د مسلکي کار د اهلیت د فورم ارزونه او د علمي شوري تصویبول.

د نه بريالیتوب په صورت کې د نوماندۍ دوره د یوه بل کال لپاره تمدیدېږي، که چېرې نوماند بیا هم د علمي رتبې په لوړېدو بریالی نشي، له انستیتوت څخه منفکېږي.

شرایط ارتقاء به رتبه علمي قانونیار

ماده بیست و پنجم:

نامزد قانونیار تحت شرایط ذیل به رتبه علمي قانونیار ارتقاء می نماید:

۱- سپری نمودن خدمت بالفعل مندرج فقره (۳) ماده بیست و چهارم این اساسنامه.

۲- سهم گیری فعال در امور قانونگذاری.

۳- تحریر یا ترجمه حداقل یک مقاله حقوقی و نشر آن در یکی از مجله های علمی.

۴- ارزیابی فورم اهلیت کار مسلکی از طرف رئیس دیپارتمنت و تصویب شورای علمی.

در صورت عدم موفقیت، دوره نامزدی برای یک سال دیگر تمدید می گردد، هرگاه نامزد باز هم به ارتقای رتبه علمی موفق نگردد از انستیتوت منفک می گردد.

د قانونمل علمي رتبې ته د لوړتیا شرایط

شپږ ویشتمه ماده:

قانونیار تر دغو شرایطو لاندې د قانونمل علمي رتبې ته لوړېږي:

۱- د انستیتوت په علمي کادر کې لږ تر لږه د دریو کلونو بالفعل خدمت سرته رسول.

۲- د قانون جوړونې په چارو کې کارنده ونډه اخیستنه.

۳- لږ تر لږه د دوو حقوقي مقالو لیکل یا ترجمه او په یوه علمي مجله کې یې خپرېدل. د دمخه خپره شوي مقاله د دوو مقالو په جمله کې محاسبه کېږي.

۴- د څېړنې (تحقیق)، تالیف یا ژباړې په ډول د یوه حقوقي اثر وړاندې کول.

۵- د دیپارتمنت د رئیس لخوا د مسلکي کار د اهلیت د فورم ارزونه او د علمي شوري تصویبول.

د قانونپال علمي رتبې ته د لوړتیا شرایط

اووه ویشتمه ماده:

قانونمل تر دغو شرایطو لاندې د قانونپال علمي رتبې ته لوړېږي:

۱- په انستیتوت کې لږ تر لږه د

شرایط ارتقاء به رتبه علمی قانونمل

ماده بیست و ششم:

قانونیار تحت شرایط ذیل به رتبه علمی قانونمل ارتقاء می نماید:

۱- سپری نمودن حداقل سه سال خدمت بالفعل در کادر علمی انستیتوت.

۲- سهم گیری فعال در امور قانونگذاری.

۳- تحریر یا ترجمه حداقل دو مقاله حقوقی و نشر آن در یکی از مجله های علمی. مقاله نشر شده قبلی در جمله دو مقاله محاسبه می شود.

۴- ارائه يك اثر حقوقی به شکل تحقیق، تالیف یا ترجمه.

۵- ارزیابی فورم اهلیت کار مسلکی از طرف رئیس دیپارتمنت و تصویب شورای علمی.

شرایط ارتقاء به رتبه علمی قانونپال

ماده بیست و هفتم:

قانونمل تحت شرایط ذیل به رتبه علمی قانونپال ارتقاء می نماید:

۱- سپری نمودن حداقل سه سال

- دریو کلونو بالفعل خدمت سرته رسول.
- ۲- د قانون جوړونې په چارو کې کارنده ونډه اخیستنه.
- ۳- لږ تر لږه د دریو حقوقی مقالو لیکل یا ترجمه او په یوه علمي مجله کې یې خپرېدل. د دمخه خپرې شوي مقالې د دریو مقالو په جمله کې محاسبه کېږي.
- ۴- د څېړنې، تالیف یا ژباړې په ډول د دوو حقوقي اثرونو وړاندې کول. د دمخه خپور شوي حقوقي اثر، د دوو اثرونو په جمله کې محاسبه کېږي.
- ۵- د دیپارتمنت د رئیس لخوا د مسلکي کار د اهلیت د فورم ارزونه او د علمي شوري تصویبول.
- د قانونوال علمي رتبې ته د لوړتیا شرایط**
- اته ویشتمه ماده:**
- قانونپال تر دغو شرایطو لاندې د قانونوال علمي رتبې ته لوړېږي:
- ۱- په انستیتوت کې لږ تر لږه د دریو کلونو بالفعل خدمت سرته رسول.
- ۲- د قانون جوړونې په برخه کې کارنده ونډه اخیستنه.
- خدمت بالفعل در کادر علمی انستیتوت.
- ۲- سهم گیری فعال در امور قانونگذاری.
- ۳- تحریر یا ترجمه حداقل سه مقاله حقوقی و نشر آن در یکی از مجله های علمی. مقالات نشر شده قبلی در جمله سه مقاله محاسبه می شود.
- ۴- ارایه دو اثر حقوقی به شکل تحقیق، تالیف یا ترجمه. اثر حقوقی نشر شده قبلی در جمله دو اثر محاسبه می شود.
- ۵- ارزیابی فورم اهلیت کار مسلکی از طرف رئیس دیپارتمنت و تصویب شورای علمی.
- شرایط ارتقاء به رتبه علمی قانونوال**
- ماده بیست و هشتم:**
- قانونپال تحت شرایط ذیل به رتبه علمی قانونوال ارتقاء می نماید:
- ۱- سپری نمودن حداقل سه سال خدمت بالفعل در کادر علمی انستیتوت.
- ۲- سهم گیری فعال در امور قانونگذاری.

۳- لږ تر لږه د څلورو حقوقي مقالو ليکل يا ترجمه او په يوه علمي مجله کې يې خپرېدل د دمخه خپرې شوي مقالې د څلورو مقالو په جمله کې محاسبه کېږي.

۴- د څېړنې، تاليف يا ژباړې په ډول د دريو حقوقي اثرونو وړاندې کول. د دمخه خپاره شوي حقوقي اثر د دريو اثرونو په جمله کې محاسبه کېږي.

۵- د دپيارتمنت د رئيس لخوا د مسلکي کار د اهليت د فورم ارزونه او د علمي شوري تصويبول.

د قانونپوه علمي رتبې ته د لوړتيا شرايط

نهه ويشتمه ماده:

قانونوال تر دغو شرايطو لاندې د قانونپوه علمي رتبې ته لوړېږي:

۱- په انستيتوت کې لږ تر لږه د دريو کلونو بالفعل خدمت سرته رسول.

۲- د قانون جوړونې په چارو کې کارنده ونډه اخيستننه.

۳- لږ تر لږه د پنځو حقوقي مقالو ليکل يا ژباړل. او په يوه علمي مجله کې يې خپرېدل. د دمخه خپرې شوي مقالې د پنځو مقالو په

۳- تحرير يا ترجمه حداقل چهار مقاله حقوقي و نشر آن در يکي از مجله های علمي. مقاله های نشر شده قبلي در جمله چهار مقاله محاسبه می شود.

۴- ارايه سه اثر حقوقي به شکل تحقيق، تاليف يا ترجمه. آثار حقوقي نشر شده قبلي در جمله سه اثر محاسبه می شود.

۵- ارزيابي فورم اهليت کار مسلکي از طرف رئيس دپيارتمنت و تصويب شورای علمي.

شرایط ارتقاء به رتبه علمی قانونپوه

ماده بیست و نهم:

قانونوال تحت شرایط ذیل به رتبه علمی قانونپوه ارتقا می نماید:

۱- سپری نمودن حداقل سه سال خدمت بالفعل در کادر علمی انستیتوت.

۲- سهم گیری فعال در امور قانونگذاری.

۳- تحریر یا ترجمه حداقل پنج مقاله حقوقي و نشر آن در يکي از مجله های علمي. مقاله های نشر شده قبلي در جمله پنج مقاله

جمله کې محاسبه کېږي.

۴- د څېړنې، تالیف یا ژباړې په ډول د څلورو حقوقي اثرونو وړاندې کول. د دمخه خپاره شوي حقوقي اثر د څلورو اثرونو په جمله کې محاسبه کېږي.

۵- د انستیتوت د دیپارتمنتونو د رئیسانو په تأیید، د افغانستان په حقوقي نظام پورې د اړوندې یوې بکړې علمي رسالې تالیف.

۶- د دیپارتمنت د رئیس لخوا د مسلکي کار د اهلیت د فورم ارزونه او د علمي شوري تصویبول.

د علمي شوري د غړو د اهلیت رپوټ

دېرشمه ماده:

(۱) د علمي رتبې د لوړتیا په غرض د انستیتوت د مرستیال او د دیپارتمنتونو د رئیسانو د مسلکي کار د اهلیت فورم، د انستیتوت د عمومي رئیس لخوا علمي شوري ته وړاندې کېږي.

(۲) د علمي رتبې د لوړتیا په غرض د انستیتوت د عمومي رئیس او د عدلیې وزارت د مسلکي معین د مسلکي کار د اهلیت رپوټ د عدلیې وزېر لخوا

محاسبه می‌شود.

۴- ارایه چهار اثر حقوقی به شکل تحقیق، تالیف یا ترجمه. آثار حقوقی نشر شده قبلی در جمله چهار اثر محاسبه می‌شود.

۵- تالیف يك رساله بکر علمی مربوط به نظام حقوقی افغانستان به تأیید رؤسای دیپارتمنت های انستیتوت.

۶- ارزیابی فورم اهلیت کار مسلکی از طرف رئیس دیپارتمنت و تصویب شورای علمی.

گزارش اهلیت اعضای شورای علمی

ماده سی ام:

(۱) فورم اهلیت کار مسلکی معاون انستیتوت و رؤسای دیپارتمنت ها غرض ارتقای رتبه علمی از طرف رئیس عمومي انستیتوت به شورای علمی ارایه می‌گردد.

(۲) فورم اهلیت کار مسلکی رئیس عمومي انستیتوت و معین مسلکی وزارت عدلیه غرض ارتقای رتبه علمی از طرف وزیر عدلیه به شورای علمی

علمي شوري ته وړاندې کېږي.

د علمي آثرونو د ارزونې کمیته
يو دېرشمه ماده:

د علمي آثرونو د ارزونې په منظور،
د ارزونې کمیته د علمي شوري
لخوا ټاکل کېږي.

پدې اساسنامه کې درج شوي
علمي اثرونه د دغې کمیته په
واسطه ارزول کېږي.

د ارزونې پایلې د انستیتوت د
علمي شوري له تأیید وروسته، د
اعتبار وړ دي.

د علمي کادر د رتبو د لوړېدو
منظوري

دوه دېرشمه ماده:

د انستیتوت د مسلکي غړو د
علمي کادر د رتبو د لوړتیا
منظوري د قانون جوړونې او
علمي - حقوقي څېړنو د چارو
د انستیتوت د حقوقو او
امتیازونو په قانون کې د درج
شوو مقاماتو لخوا صورت مومي.

ارایه می گردد.

کمیته ارزیابی آثار علمی
ماده سی و یکم:

به منظور ارزیابی آثار علمی،
کمیته ارزیابی از طرف شورای
علمی تعیین می گردد.

آثار علمی مندرج این اساسنامه
توسط این کمیته ارزیابی
می گردد.

نتایج ارزیابی بعد از تأیید
شورای علمی انستیتوت مدار
اعتبار می باشد.

منظوری ارتقای رتب کادر
علمی

ماده سی و دوم:

منظوری ارتقای رتب کادر علمی
اعضای مسلکی انستیتوت از
طرف مقامات مندرج قانون حقوق
و امتیازات اعضای کادر علمی
انستیتوت امور قانونگذاری و
تحقیقات علمی - حقوقی صورت
می گیرد.

خلورم فصل وروستني حکمونه

د رسمي جريدې له خپرېدو څخه
څارنه

دري دېرشمه ماده:

(۱) انستیتوت د رسمي جريدې له
په وخت خپرېدو څخه څارنه کوي.
(۲) انستیتوت هغه مقالې او
علمي حقوقي اثرونه چې د تقنیني
سندونو په شرحې او صحيح او
سالم تطبيق کې اغېزمن وي،
خپروي.

انفاذ

خلور دېرشمه ماده:

دغه اساسنامه د وزیرانو شوري د
تصویب له نېټې څخه نافذ او په
رسمي جريده کې دې خپره شي، په
نافذېدو سره يې، د ۱۴۲۰ هـ.ق.
کال په (۷۸۷) گڼه رسمي جريده
کې خپره شوې د قانون جوړونې او
علمي - حقوقي څېړنو د چارو د
عمومي ریاست اساسنامه او
مغایر حکمونه لغو کېږي.

فصل چهارم احکام نهایی

مراقبت از نشر جريده
رسمی

ماده سی و سوم:

(۱) انستیتوت از نشر به موقع
جريده رسمی مراقبت می نماید.
(۲) انستیتوت مقاله ها و آثار
علمی حقوقی را که در شرح و
تطبيق صحيح و سالم اسناد
تقنینی مؤثر باشد به نشر
می رساند.

انفاذ

ماده سی و چهارم:

این اساسنامه از تاریخ تصویب
شورای وزیران نافذ و در
جريده رسمی نشر گردد،
با انفاذ آن اساسنامه ریاست
عمومي امور قانونگذاری و
تحقیقات علمی - حقوقی
منتشرة جريده رسمی
شماره (۷۸۷) سال ۱۴۲۰ هـ.ق.
و احکام مغایر آن ملغی می گردد.

**قانون حقوق و امتیازات اعضای کادر
علمی حقوقی امور قانونگذاری و
تحقیقات علمی – حقوقی**

دعالیقدر امیر المؤمنین درانه
حضورته!

السلام علیکم ورحمه الله وبرکاته!

دقانون جوړولو د چارو او حقوقي
علمي څيړنو دلوۍ رياست دعلمي
کادر دغړو د حقوقو او امتيازونو
قانون دلسو مادو په ترڅ کي تنظيم
او دمنظوري لپاره عالي مقام ته
وړاندې کيږي.

وکتل شو! / ۱۳۷۶

دقانون جوړولو د چارو او حقوقي
علمي څيړنو دلوۍ رياست دعلمي
کادر دغړو د حقوقو او امتيازونو
قانون د (۱۰) مادو په ترڅ کي
منظور دی په رسمي جريده کي دي
خپورشي.

السلام

الحاج ملا نورالدين (ترابي)
دعدلی وزارت
سرپرست

والسلام

داسلام خادم
امیر المؤمنین ملا محمد عمر
(مجاهد)

د قانون جوړولو د چارو او حقوقي
علمي څيړنو د لوی ریاست د
علمي کادر دغړو د حقوقو او
امتیازونو قانون

قانون حقوق و امتیازات اعضای
کادر علمی ریاست عمومي امور
قانونگذاری و تحقیقات
علمی- حقوقي

لومړۍ ماده:

(۱) د اسلامي شریعت او قانونیت په ټینګښت کې د افغانستان اسلامي دولت د تګ لارې د په پام کې نیولو، د هېواد په ټولنیز ژوندانه کې د اساسنامو، مقررو، فرامینو او قوانینو د طرحې او تدقیق په واسطه د قانون جوړولو د چارو د پراختیا او پرمختیا لپاره د اغیزمنو تدبیرونو د نیولو او په ټولنه کې د قانوني ذهنیت د خپریدلو او د قوانینو د شرحې، توضیح او خپرولو له لارې د حقوقي پوهې د سطحې د لوړتیا په مقصد، د علمي حقوقي څيړنو او قانون جوړولو د چارو لوی ریاست، ددغه قانون او اړونده اساسنامو د حکمونو سره سم فعالیت کوي.

(۲) د قانون جوړولو د چارو او د حقوقي علمي څيړنو لوی ریاست په دغه قانون کې د تقنین د ریاست

ماده اول:

(۱) بیا د نظر داشتت روش دولت اسلامی افغانستان تحکیم شریعت اسلامی و قانونیت، اتخاذ تدابیر مؤثر برای انکشاف و وسعت قانونگذاری بالواسطه طرح و تدقیق قوانین، فرامین، مقرره ها و اساسنامه ها در زندگی اجتماعی کشور و به مقصد پخش ذهنیت قانونی در جامعه و ارتقای سطح دانش حقوقي از طریق شرح، توضیح و نشر قوانین، ریاست عمومي امور قانونگذاری و تحقیقات علمی حقوقي مطابق احکام این قانون و اساسنامه مربوط فعالیت می نماید.

(۲) ریاست عمومي امور قانونگذاری و تحقیقات علمی حقوقي در این قانون بنام ریاست

په نامه یادیري.

تقنین یاد می گردد.

دوه یمه ماده:

د تقنین ریاست د علمي کادر غړي چې د علمي سويې او د قانون جوړولو په چارو کې د علمي تجربو په اساس په لاندې رتبو تصنیفېږي، هریو د ماموریت په معاش برسیره په لاندې ډول هره میاشت د امتیازي معاش مستحق گڼل کېږي:

- قانونیار (پوهنیار) سل زره افغانۍ.

- قانونمل (پوهنمل) یوسلو پنځوس زره افغانۍ.

- قانونپال (پوهندوی) دوه سوه زره افغانۍ.

- قانونوال (پوهنوال) دوه سوه پنځوس زره افغانۍ.

- قانونپوه (پوهاند) دری سوه زره افغانۍ.

د علمي کادر د غړي نامزد، د نامزدۍ په دوره کې د امتیازي معاش مستحق نه گڼل کېږي.

درېیمه ماده:

امتیازي معاش د معاش جزء گڼل کېږي، د ناروغۍ او قانوني رخصتیو په حالتونو او نورو موقعیتونو کې چې د علمي کادر

ماده دوم:

اعضای کادر علمي ریاست تقنین که به اساس سويۀ علمي و تجارب عملی در امور قانونگذاری به رتب آتی تصنیف می گردند، هر يك علاوه بر معاش ماهوار ماموریت حسب ذیل مستحق معاش امتیازی می باشند:

- قانونیار (پوهنیار) یکصد هزار افغانۍ.

- قانونمل (پوهنمل) یکصد و پنجاه هزار افغانۍ.

- قانونپال (پوهندوی) دوصد هزار افغانۍ.

- قانونوال (پوهنوال) دوصد و پنجاه هزار افغانۍ.

- قانونپوه (پوهاند) سه صد هزار افغانۍ.

نامزد عضو کادر علمي در دوره نامزدی مستحق معاش امتیازی شده نمی تواند.

ماده سوم:

معاش امتیازی جزء معاش شناخته می شود، در حالات مریضی یا رخصتی های قانونی یا سایر موقعیت ها که اعضای کادر علمي

غړې د ماموریت د معاش مستحق وی امتیازي معاش هم ورکول کېږي، مگر دا چې په دغه قانون کې بل ډول حکم شوی وي.

څلورمه ماده:

(۱) امتیازي معاش د تقاعد د حقوقو په سنجولو کې د قانون جوړولو په چارو کې د خدمت په تناسب محاسبه کېږي.
(۲) د قضاء او څارنوالۍ په مسلکي کادر کې خدمت او د پوهنتون په علمي کادر کې خدمت، د قانون جوړولو په چارو کې د خدمت د مودې د جزء په توګه شمیرل کېږي.
(۳) د تقنین د عمومي ریاست د برحالو علمي کادرونو په امتیاز کې چې هر ډول زیاتوالی راشي، د متقاعدو علمي کادرونو د غړو امتیاز هم متناسباً زیاتیږي.

پنځمه ماده:

په بهر کې د زده کړې په وخت کې د علمي کادر د غړو د حقوقو او امتیازونو په هکله د اړونده مقرری د حکمونو سره سم اجراءات ترسره

مستحق معاش ماموریت باشند، مستحق اعطای معاش امتیازی نیز می باشند، مگر اینکه درین قانون طوری دیگری حکم شده باشد.

ماده چهارم:

(۱) معاش امتیازی در سنجش حقوق تقاعد به تناسب مدت خدمت در امور قانونگذاری محاسبه می گردد.
(۲) خدمت در کادر مسلکي قضا و څارنوالی و خدمت در کادر علمی پوهنتون، بحیث جزء خدمت در امور قانونگذاری محسوب می گردد.
(۳) هر نوع افزودی ای که در امتیاز اعضای کادر علمی بر حال ریاست عمومي تقنین بعمل آید، متناسباً امتیاز اعضای کادر علمی متقاعدین نیز افزود می گردد.

ماده پنجم:

در مورد حقوق و امتیازات اعضای کادر علمی هنگام تحصیل در خارج، حسب مقررۀ مربوط اجراءات بعمل می

کېږي.

آید.

شپږمه ماده:

د علمي کادر غړي د ماموریت نه د انفصال یا د تقنین له ریاست څخه د تبدیلی په صورت کې په دغه قانون کې د درج شویو مادي حقوقو او امتیازونو مستحق دي.

ماده ششم:

اعضای کادر علمی در صورت انفصال از ماموریت یا تبدیلی از ریاست تقنین، مستحق حقوق و امتیازات مادی این قانون می‌باشند.

اووه مه ماده:

د تقنین ریاست د علمي کادر د غړو تقاعد اجباري سن ته درسید و په اساس د علمي کادر د رتبو د په پام کې نیولو سره په لاندې ډول صورت مومي:

ماده هفتم:

تقاعد اعضای کادر علمی ریاست تقنین، بر اساس رسیدن به سن اجباری با رعایت رتب کادر علمی، به ترتیب ذیل صورت می‌گیرد:

۱- قانونپوه او قانونوال د پنځه شپيته کلونو د عمر له بشپړ و لو نه وروسته.

۱- قانونپوه و قانونوال بعد از تکمیل سن شصت و پنج سال.

۲- قانونپال او قانونمل د شپيته کلونو د عمر له بشپړولو نه وروسته.

۲- قانونپال و قانونمل بعد از تکمیل سن شصت سال.

- د تقنین ریاست کولای شي د علمي کادر د غړي مسلکي اختصاص ته د اړتیا په صورت کې تقاعد ته له سوق نه دمخه دهغه د خدمت دوام د علمي شوري له تصویب څخه وروسته زیات نه زیات تر پنځو کلونو پوری اړونده مقام ته پیشنهاد کړی.

- ریاست تقنین میتواند در حال ضرورت و احتیاج به اختصاص عضو کادر علمی قبل از سوق به تقاعد، دوام خدمت او را بعد از تصویب شورای علمی، حد اکثر تا پنج سال به مقام مربوط پیشنهاد نماید.

اتمه ماده:

(۱) ددغه قانون په انفاذ سره د علمي شوري د غړو او د تقنين رياست د موجوده غړو علمي رتبې چې په حقوقي چارو کې د پوهنځي د فراغت يا د هغه څخه لوړ سند ولری د قانون جوړولو د علمي تجربو، د ابتکار د قدرت، د کار د پوهې، د حقوقي پېچلو مسألو د تحليل، له بهرنيو ژبو نه د ژباړې په خاص ډول د هېواد د حقوقي نظام نه پوره خبرتيا او په عام ډول د نورو اسلامي هېوادونو د حقوقي نظامونو نه د خبرتيا د په پام کې نيولو سره په حقوقي چارو کې د تحصيل د درجې او د کار د مودې په اساس د واکمن هيئت له خوا تشييتېږي.

(۲) واکمن هيأت مرکب دی له:

- د عدليې وزير د رئيس په توگه.
- د عدليې وزارت معين د غړي په توگه.
- د تقنين لوی رئيس د غړی په توگه.
- د علومو د څيړنو مرستيال د غړي په توگه.

ماده هشتم:

(۱) با انفاذ اين قانون رتب علمي اعضای شورای علمی و اعضای موجود رياست تقنين که در امور حقوقي حايذ سند فراغت از پوهنځي يا بالاتر از آن باشند، با رعايت تجارب علمي قانونگذاری، قدرت ابتکار، کاردانی، تحليل مسایل پيچيده حقوقي، ترجمه السنه خارجي، اطلاع کافي به نظام حقوقي کشور به طور خاص و آگاهی از نظام های حقوقي ساير کشور ها بطور عام به اساس درجه تحصيل و مدت کار در امور حقوقي توسط هيأت با صلاحيت تشييت می گردد.

(۲) هيأت با صلاحيت مرکب است از:

- وزير عدليه به حيث رئيس.
- معين وزارت عدليه به حيث عضو.
- رئيس عمومي تقنين بحيث عضو.
- معاون اکادمي علوم به حيث عضو.

- د دولت د قضایا و رئیس د غړی په توگه.
(۳) ددغه قانون په دوه یمه ماده کې ددرج شویو علمي رتبو منظوري دلا ندې مقامونو له خوا صورت نیسي:
- قانونیار او قانونمل د عدلیې وزیر له خوا.
- قانونپال، قانونوال او قانونپوه د حکومت له خوا.
- رئیس قضایای دولت به حیث عضو.
(۳) منظوری رتب علمي مندرج ماده دوم این قانون از طرف مقامات ذیل صورت می گیرد:
- قانونیار و قانونمل توسط وزیر عدلیه.
- قانونپال، قانونوال و قانونپوه از طرف حکومت.

نهمه ماده:

دتقنین دلوی ریاست دندې، واکونه او تشکيلات، د علمي کادر د غړو د منل کېدو او د علمي رتبو د لوړتیا شرایط او نورې چارې د اساسنامي په واسطه تنظیمېږي.

لسمه ماده:

د غه قانون د توشیح له نېټې څخه نافذ او په رسمي جریده کې دې خپور شي ددغه قانون په نافذیدو سره د (۱۳۷۰) کال د سرطان د میاشتې د پنځلسمې نېټې په (۴۸۵) گڼه رسمي جریده کې خپور شوی د قانون جوړولو د چارو او د حقوقي علمي څیړنو د انستیتوت د علمي کادر د غړو

ماده نهم:

وظایف، صلاحیت ها و تشکيلات ریاست عمومي تقنین، شرایط پذیرش و ارتقای رتب علمي اعضای کادر علمي و سایر امور توسط اساسنامه تنظیم می گردد.

ماده دهم:

این قانون از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد و با انفاذ آن قانون حقوق و امتیازات اعضای کدر علمی انستیتوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی حقوقی منتشره جریده رسمی

د حقوقو او امتياز و نو قانون او	شماره (۴۸۵) مـؤرخ
دهغه په اړوند نور مغاير حكمونه	۱۳۶۰/۴/۱۵ و احكام مغاير
لغو كېږي.	آن ملغى شمېرده مى شود.

قانون طرز تحصیل حقوق

دعاليقدر اميرالمؤمنين درانه

حضورته!

السلام عليكم ورحمته الله وبركاته.
د حقوقو د تحصيل د څرنګوالي
قانون چې د افغانستان اسلامي
امارت د هدفونو او غوښتنو
پر بنسټ د تجديد نظر لپاره
د عدليې وزارت د تقنين رياست ته
سپارل شوی وو وروسته په (۶)
فصلونو او (۴۵) مادو کې تسويد او
د منظوري لپاره ستاسې حضور ته
وپاندې شو.

والسلام

الحاج ملا نور الدين (ترابي)
د عدليې
وزارت سرپرست

وکتل شو! / ۱۳۷۶

د تحصيل د څرنګوالي قانون په (۶)
فصلونو او (۴۵) مادو کې منظور
دی په رسمي جريده کې دي
خپور شي.

والسلام

د اسلام خادم اميرالمؤمنين ملا
محمد عمر
(مجاهد)

د حقوقو د تحصیل د څرنگوالي قانون
لومړۍ فصل
عمومي حکمونه

لومړۍ ماده:

(۱) دغه قانون د حقیقي او حکمي اشخاصو د مدني او تجارتي حقوقو د تحصیل په څرنگوالي پورې د اړونده چارو د تنظیم په منظور وضع شوی دی.

(۲) د حقیقي او حکمي اشخاصو مدني او تجارتي حقوق د اسلامي شریعت د حنفی فقهی او د دغه قانون د حکمونو مطابق تحصیلېږي.

دوه یمه ماده:

د حقوقو د تحصیل د څرنگوالي د قانون تطبیق په مرکز او ولایتونو کې د عدلي وزارت د حقوقو د اړونده څانگو له لاری صورت نیسي.

درېیمه ماده:

ټولې دولتي ادارې او خصوصي مؤسسي مکلفي دي، د عدلي وزارت سره ددې قانون د حکمونو په تطبیقولو کې مرسته وکړي.

قانون طرز تحصیل حقوق
فصل اول
احکام عمومي

ماده اول:

(۱) این قانون به منظور تنظیم امور مربوط به طرز تحصیل حقوق مدني و تجارتي اشخاص حقیقي و حکمي وضع گردیده است.

(۲) حقوق مدني و تجارتي اشخاص حقیقي و حکمي مطابق فقه حنفی شریعت اسلامی و احکام این قانون تحصیل می گردد.

ماده دوم:

تطبیق قانون طرز تحصیل حقوق در مرکز و ولایات از طریق شعبات مربوطه حقوق وزارت عدلیه صورت می گیرد.

ماده سوم:

تمام ادارات دولتي و مؤسسات خصوصي مکلف اند در تطبیق احکام این قانون با وزارت عدلیه همکاری نمایند.

خلورمه ماده:

تولی اداری د محکمو په استثنای مکلفی دی، رسیدلی حقوقی عریضی ددغه قانون د حکمونو مطابق اړونده حقوقی اداری ته وسپاري.

پنځمه ماده:

د پولیسو اداره مکلفه ده، د حقوقو په حاصلولو او د معروض علیه په حاضرولو کې د حقوقو له اداری سره جدي مرسته وکړي.

شپږمه ماده:

(۱) د حقوقو په غوښتلو کې عارض مکلف دی چې د معروض علیه مسکن ته رجوع وکړي.
(۲) د نفقې او کسوت په تحصیلولو کې چې د ازدواج له عقد څخه سرچینه اخلي، عارض مکلف نه دی چې د معروض علیه مسکن ته مراجعه وکړي، په دې صورت کې د زوجې د سکونت د حقوقو اداره مکلفه ده چې د زوج د محل د حقوقو اداری ته رسماً خبر ورکړي.

(۳) مسافر او کوچې دائن او مدیون کولی شي ډیرې نږدې

ماده چهارم:

تمام ادارات به استثنای محاکم مکلف اند، عریض وارده حقوقی را مطابق احکام این قانون به اداره مربوطه حقوق سپارند.

ماده پنجم:

اداره پولیس مکلف است در تحصیل حقوق و احضار معروض علیه با اداره حقوق همکاری جدی نماید.

ماده ششم:

(۱) در مطالبه حقوق، عارض مکلف است که به مسکن معروض علیه مراجعه نماید.
(۲) در تحصیل نفقه و کسوت ناشی از عقد ازدواج، عارض مکلف نیست که به مسکن معروض علیه مراجعه نماید، درینصورت اداره حقوق محل سکونت زوجه مکلف است به اداره حقوق محل زوج رسماً اطلاع دهد.

(۳) دائن و مدیون مسافر و کوچی میتوانند به

حقوقی ادارې ته مراجعه وکړي، په دی صورت کې دائن او مدیون مکلف دی چې د حقوقو ادارې ته لیکلی ضمانت ورکړي.

اوومه ماده:

استوګنځی ددغه قانون د حکمونو مطابق عبارت دی له:

۱- هغه ځای چې شخص پکښی له یوه کال څخه زیات ژوند وکړي.

۲- هغه ځای چې شخص پکښی غیر موقت رسمی دنده ولري.

۳- هغه ځای چې شخص پکښی د سوداګری فعالیت او دنده اختیار کړی وي.

۴- نور هغه ځایونه چې په دولتي قوانینو کې د شخص د استوګنځی په توګه ټاکل شوی وی.

اتمه ماده:

د حقیقی یا حکمی اشخاصو یا د هغوی د قانوني ممثلینو مدیونیت د هغوی د آزادی د سلیدو باعث نه ګرځي.

نهمه ماده:

(۱) د حقوقو د حاصلولو غوښتنه د

نزدیکترین اداره حقوق مراجعه ککند، درینصورت دائن و مدیون مکلفند به اداره حقوق ضمانت کتبی بدهند.

ماده هفتم:

محل سکونت مطابق احکام این قانون عبارت است از:

۱- محلیکه شخص بیشتر از يك سال در آنجا زنده گي داشته باشد.

۲- محلیکه شخص در آنجا وظیفه رسمی غیر موقت داشته باشد.

۳- محلیکه شخص در آنجا فعالیت تجارتي و پیشه اختیار نموده باشد.

۴- سایر محلاتیکه در قوانین دولتي بحیث محل سکونت شخص پیشبینی شده باشد.

ماده هشتم:

مدیونیت اشخاص حقیقی، حکمی یا ممثلین قانونی ایشان موجب سلب آزادی آنها نمی گردد.

ماده نهم:

(۱) مطالبه تحصیل حقوق

رسمی عریضه په واسطه صورت نیسی.

(۲) په عریضه کې د عارض او معروض علیه د بشپړې پیژندنې توضیح کول، د غوښتنې د وجهې ټاکل، د عارض لاسلیک یا د گوتې نښه حتمی ده، که غوښتل شوی حق د منقولو یا غیر منقولو مالونو له جملې څخه وي، عارض د هغې د بیې په ټاکنه مکلف دی.

(۳) د سند اصل یا نقل د عریضی سره د حقوقو ادارې ته بنودل کېږی، پرته له دې د حقوقو اداره د حق په حاصلولو مکلفه نه ده.

(۴) د حقوقو اداره په سلوکی لس له تحصیل شویو پیسو څخه د (ده) یکې په نامه له مديون څخه اخلی او د دولت د وارداتو حساب ته ئې په رسمي توگه لېږدوي.

لسمه ماده:

د حقوقو د تحصیل وړ سندونه عبارت دي له:

۱- هغه سندونه چې د واکمنو محکمو له خوا په قطعي یا نهائي توگه ترتیب او صادر شوي وي او د قضاء محفوظ ثبت ولري او د

توسط عریضه رسمی صورت می گیرد.

(۲) توضیح شهرت مکمل عارض و معروض علیه و تعیین وجه مطالبه توأم با امضایا نشان انگشت عارض حتمی است، هرگاه حق مطالبه شده از جمله اموال منقول و یا غیر منقول باشد، عارض به تعیین قیمت آن مکلف است. (۳) اصل یا نقل سند همراه با عریضه به اداره حقوق نشان داده می شود، در غیر آن اداره حقوق به تحصیل حق مکلف شده نمی تواند.

(۴) اداره حقوق از مبلغ تحصیل شده ده فیصد بنام (ده یکه) از مديون اخذ و رسماً بحساب واردات دولت انتقال می دهد.

ماده دهم:

اسناد قابل تحصیل عبارت اند از:

۱- اسنادی که از محاکم ذیصلاح طور قطعی و نهایی ترتیب و صادر گردیده باشد و دارای ثبت محفوظ قضاء و عاری از

جعل او تزویر نه خالي وي.

۲- هغه سندونه چې په افغانی سفارتونو یا سیاسی نمایندگیو کې جوړ شوي او د دولت د باندنیو چارو د وزارت په تصدیق هم رسیدلي وي او له نافذو قوانینو سره مخالفت ونلری.

۳- هغه پریکړه چې د بهرنی هېواد د محکمې په واسطه د بهرنی او افغانی تبعی ترمنځ په وروستني ډول د خصوصي بین الدول د حقوقو د قواعدو پر اساس صادرېږي او د باندنیو چارو د وزارت له خوا تصدیق شوی وي.

۴- نور سندونه چې هغو ته شرعي او قانوني اعتبار ورکړل شوی وي.

یوولسمه ماده:

که د حقوقو په اداره کې د حقیقی او حکمي اشخاصو حقوق ددغه قانون په لسمه ماده کې د درج شوي حکم پر اساس تر تحصیل لاندې وي، موضوع محکمې ته نه لیږل کېږي. کوم وخت چې معروض علیه اعتراض ولري، کولی شي په سند کې د درج شوي حق د تحصیلولو په اړه وروسته له محکمې نه تقاضا وکړي.

جعل و تزویر باشد.

۲- اسنادی که در سفارتخانه ها یا نمایندگی های سیاسی افغانی ترتیب گردیده، به تصدیق وزارت امور خارجه دولت نیز رسیده و با قوانین نافذ مخالفت نداشته باشد.

۳- فیصله هائی که توسط محکمۀ کشور خارجی بین تبعۀ خارجی و افغانی به شکل نهایی بر اساس قواعد حقوق بین الدول خصوصی صادر و از طرف وزارت امور خارجه تصدیق شده باشد.

۴- سایر اسنادیکه به آن اعتبار شرعی و قانونی داده شده باشد.

ماده یازدهم:

هرگاه حقوق اشخاص حقیقی یا حکمی در اداره حقوق بر اساس حکم مندرج ماده دهم این قانون تحت تحصیل باشد، موضوع به محکمه احاله شده نمی تواند. هرگاه معروض علیه اعتراض داشته باشد می تواند بعداً در مورد حق مندرج سند از محکمه تقاضای تحصیل نماید.

دوولسمه ماده:

(۱) ٲول دائنن د مديون د مايملک په وړاندې برابر حق لري، پرته له هغه دائن څخه چې د قانون د حکمونو مطابق د لومړيتوب حق ولري.

(۲) که دائنن د لومړيتوب د حق له مخې په برابر دريځ کې واقع شوی وي، د هغوی د ټولو د حقوقو تحصيلول په يو وخت کې صورت نيسي. که د مديون شتمنی د غوښتونکو ثابت حقوق پورې نه کړي، شتمنی ئی ددغه قانون د حکمونو د پېي پام کې نيولو سره د دين په پرتله د دائنينو په منځ کې ويشل کېږي.

(۳) په دغه ماده کې درج شوی اجراءات د حقوقو د اداري د وړاندیز پر بنسټ د واکمنو محکمو له خوا صورت نيسي.

ماده دوازدهم:

(۱) تمام دائنن در برابر مايملک مديون حق مساوی دارند، جز دائينکه مطابق احکام قانون حق تقدم داشته باشد.

(۲) هرگاه دائنن از لحاظ حق تقدم در موقف مساوی قرار داشته باشند، تحصيل حقوق همه آنها همزمان صورت ميگيرد. اگر دارايي مديون حقوق ثابت مطالبه کننده گان را کفايت نکند، دارائي آن بارعايت احکام اين قانون به تناسب دين در بين دائنن تقسيم مي گردد.

(۳) اجراءات مندرج اين ماده به اساس پيشنهاد اداره حقوق از طرف محاکم ذيصلاح صورت مي گيرد.

دوه یم فصل دندی او واکونه

ديارلسمه ماده:

د حقوقو اداره د عريضو او د حق د تحصيل د اجراءاتو برخه کې لاندې

فصل دوم وظايف و صلاحيت ها

ماده سيزدهم:

اداره حقوق در قسمت اجراءات عرايض و تحصيل حق داراي

دندی لری:

- ۱- په اړونده کتاب کې درسیدلو عریضو ثبتول او عارض ته د رسید ورکول.
- ۲- د پولیسو د ادارې له خوا د عارض د غوښتنې په اساس د معروض علیه جلبول.
- ۳- په لومړۍ مرحله کې د رسمي او خصوصي مؤسسو کار کوونکي د اړونده ادارې له لارې په رسمي توګه جلبیږي، که چېرې اړونده اداره همکارۍ ونکړي وروسته د پولیسو د ادارې په سلسله جلبیږي.
- ۴- دوسله وال پوځ منسوبین د هغوی د اړونده ادارې له لارې تر جلب لاندې نیول کېږي او اړونده اداره د حقوقو ادارې ته د معروض علیه په لیږلو مکلفه ده.

څوار لسمه ماده:

- (۱) د حقوقو اداره مکلفه ده چې وروسته د معروض علیه له حاضریدو څخه د عارض غوښتنه په لیکلې توګه هغه ته تفهیم کړي.
- (۲) د حقوقو اداره مکلفه ده د عارض حق چې د رسمي مادې د حکم مطابق ثابت شوی دی، د لسو ورځو په موده کې تحصیل کړي.

وظایف ذیل میباید:

- ۱- ثبت عرایض وارده در کتاب مربوط و دادن رسید به عارض.
- ۲- جلب معروض علیه به اساس مطالبه عارض از طریق اداره پولیس.
- ۳- در مرحله اول کارکنان مؤسسات خصوصی و رسمی از طریق اداره مربوط رسماً جلب می گردند، در صورت عدم همکاری بعداً به سلسله پولیس تحت جلب قرار داده می شوند.
- ۴- منسوبین قوای مسلح از طریق اداره مربوط شان تحت جلب قرار می گیرند و اداره مربوط مکلف به اعزام معروض علیه به اداره حقوق می باشد.

ماده چهاردهم:

- (۱) اداره حقوق مکلف است که بعد از احضار معروض علیه مطالبه عارض را کتباً به وی تفهیم نماید.
- (۲) اداره حقوق مکلف است حق عارض را که مطابق حکم ماده دهم ثابت شده است، در مدت ده یوم تحصیل نماید.

پنخلمه ماده:

د حقوقو اداره کولای شي ددائن او
مدیون د لیکلي موافقي په اساس
د دائن د ثابت حق تحصیلول،
مهلت یا قسط کړي.

ماده پانزدهم:

اداره حقوق بعداز موافقه
کتبی دائن و مدیون میتواند،
تحصیل حقوق ثابت دائن
رامهلت یا قسط نماید.

شپاړسمه ماده:

(۱) د حقوقو اداره مکلفه ده چې له
معروض علیه څخه د احضار
ضمانت واخلي.

ماده شانزدهم:

(۱) اداره حقوق مکلف است که از
معروض علیه ضمانت احضار اخذ
نماید.

(۲) هغه شخص چې د معروض
علیه په حاضرو لو د حقوقو ادارې
ته ضمانت ورکړي، د غوښتنې په
وخت کې د هغه په حاضرو لو
مکلف دی.

(۲) شخصیکه به احضار
معروض علیه به اداره حقوق
ضمانت بدهد، در صورت
مطالبه به احضار آن مکلف
است.

اووه لسمه ماده:

د حقوقو اداره مکلفه ده چې د دغه
قانون د څوارلسمې مادې په (۲)
فقره کې د درج شوي ټاکلي مودي
په ترڅ کې د دائن د دین په
تحصیلولو اقدام وکړي، لاندې
حالتونه له دې حکم نه مستثنی
دي:

ماده هفدهم:

اداره حقوق مکلف است
که در میعاد معینه مندرج
فقره (۲) ماده چهاردهم این
قانون به تحصیل دین
دائن اقدام نماید، حالات
ذیل از این حکم مستثنی
است:

۱- په هغه صورت کې چې دائن په
لیکلی توګه د قسط یا مهلت په
زیاته موده موافقه وکړي.
۲- په هغه صورت کې د واکمني

۱- در صورتی که دائن کتباً به
مدت بیشتر قسط یا مهلت
موافقه نموده باشد.
۲- در صورتیکه دین بالاثر

محکمی د تجویز په اثر دین د قانون د حکمونو مطابق قسط شي.

اتلسمه ماده:

(۱) د حقوقو اداره کولای شي د رئیس یا د محل د ادارې د آمر په موافقه د مدیون د مالی توان په اندازه د دائن د طلب وړاندیز ترتیب او واکمنی محکمی ته ئی د قسطونو د ټاکنی لپاره وړاندې کړي.

(۲) د دې مادې په لومړۍ فقره کې درج شوی قسط په میاشتنی توگه ټاکل کېږي او له نهو قسطونو څخه نشی زیاتیدلای.

(۳) په قسطونو سره د دین د ورکړې د ټاکنې په صورت کې، له مدیون څخه د لومړي قسط له ورکولو نه ده یکه اخیستل کېږي که مدیون پاتې قسطونه د حقوقو د ادارې له مداخلې څخه پرته دائن ته په ټاکلی وخت کې ورکړي، ده یکه نه اخیستل کېږي.

(۴) که مدیون د دائن د پور په بدل کې خپل ملکیت په قطعي بیې سره ورکړي، ده یکه ورځنې اخیستل کېږي.

(۵) که د مدیون ملکیت د پور په

تجویز محکمه ذیصلاح مطابق به احکام قانون قسط شود.

ماده هجدهم:

(۱) اداره حقوق به موافقه رئیس یا آمر اداره محل میتواند با نظر داشت استطاعت مدیون پیشنهاد طلب دائن را ترتیب و غرض تعیین اقساط به محکمه ذیصلاح ارائه نماید.

(۲) قسط مندرج فقره (۱) این ماده ماهوار تعیین و از نه قسط بیشتر بوده نمی تواند.

(۳) در صورت تعیین پرداخت دین به اقساط، از تأدیة قسط اول آن از مدیون ده یکه اخذ میشود، اگر مدیون اقساط باقیمانده را بدون مداخله اداره حقوق در وقت معین به دائن بپردازد ده یکه اخذ نمی گردد.

(۴) هرگاه مدیون به عوض طلب دائن ملکیت خود را به بیع قطعی بدهد، از وی ده یکه اخذ میشود.

(۵) هرگاه ملکیت مدیون در

بدل کې د رهن په توګه ددائن په واک کې کینودل شي، ده یکه نه اخیستل کېږي.

(۶) دنفقی او کسوت له تحصیلولو څخه ده یکه نه اخیستل کېږي.

(۷) که د حقوقو ادارې له مديون څخه د پور د تحصیلولو نه وروسته، ده یکه اخیستې وي، مديون په محکمه کې د رسید خط د اخیستلو په وخت کې د محصول له ورکولو څخه معاف دی.

(۸) د حقوقو د ادارې دنده لرونکې، دده یکه پيسې په مستقیمه توګه له مديون څخه نشي اخیستلای. مديون د هغې تعرفی په واسطه چې د تحویلي د حساب نمبر، د دائن او مديون پیژندنه او د ده یکه پيسو اندازه پکې لیکل شوي ده، نږدې بانک یا دولتي خزاني ته ور پیژندل کېږي او له تحویلولو نه وروسته د بانک رسید د حقوقو د ادارې د سندونو په دفتر کې نصبېږي. که د ده یکه پيسې د ځینو مؤجهو ملحوظاتو له مخې د حقوقو د ادارې دنده لرونکي په واسطه په مستقیمه توګه واخیستل شي، مکلف دی

بدل دین بطور رهن در اختیار دائن قرار داده شود، ده یکه اخذ نمی شود.

(۶) از تحصیل نفقه و کسوت ده یکه اخذ نمی شود.

(۷) هرگاه اداره حقوق بعد از تحصیل دین از مديون ده یکه اخذ نموده باشد، حين اخذ رسید خط در محکمه، مديون از پرداخت محصول معاف است.

(۸) مؤظف اداره حقوق پول ده یکه را مستقیماً از مديون اخذ کرده نمی تواند، مديون توسط تعرفه ای که در آن نمبر حساب تحویلي، شهرت داین و مديون و اندازه ده یکه درج است به نزدیک ترین بانک یا خزانه دولتی معرفی و پس از تحویلي، رسید بانک نصب دفتر سندات اداره حقوق می گردد. هرگاه مبلغ ده یکه روی بعضی ملحوظات مؤجه توسط مؤظف اداره حقوق مستقیماً اخذ شود، مکلف است در ظرف (۴۸) ساعت آنرا تحویل بانک یا

چې د (۴۸) ساعتونو په ترڅ کې
ئې بانک یا د دولت خزانې ته
تحويل کړي، د شرعي او قانوني
عذر د وړاندې کولو څخه پرته له
هغه سره د قانون د حکمونو مطابق
چلند کېږي.

(۹) که مديون د ده يکي دور
کولو توان په يو ځایي توگه
ونلري، د ده يکي پيسې د
عدليې وزير يا اړونده والي په
لږومديد قسط کېدای شي.

نولسمه ماده:

حقوقي موضوعات د تحقيق
ايجاب نه کوي، که چېرې د عارض
عرض د تحصيل وړسندونو په
استناد مستند نه وي يا معروض
عليه د عارض له غوښتنې نه انکار
وکړي، دوي د عريضې سره يو
ځای د مدني محاکماتو د اصولو د
قانون د حکمونو مطابق واکمنې
محکمې ته لېږل کېږي.

خزانۀ دولت نـماید در
غیر آن بدون ارائـه
عذر شرعی و قانونی
طبق احکام قانون
باوی معامله صورت
می گیرد.

(۹) هرگاه مديون توان پرداخت
ده يکه را به صورت يکجائی
نداشته باشد، مبلغ ده يکه به
لږومديد وزير عدليه يا والی
مربوطه قسط شده می تواند.

ماده نوزدهم:

موضوعات حقوقی ايجاب تحقيق
را نمی نماید، هرگاه عرض
عارض به استناد اسناد قابل
تحصيل مستند نباشد يا
معروض عليه از مطالبۀ عارض
انکار نماید، ايشان يکجا با
عريضه مطابق احکام قانون
اصول محاکمات مدنی به محکمۀ
ذیصلاح فرستاده می شوند.

در بیم فصل

د دائن په وړاندې د مديون او
ضامن مکلفیت

فصل سوم

مکلفیت مديون و ضامن
در برابر دائن

شلمه ماده:

مديون مکلف دی د خپلې غاړې
ټول ثابت دين دائن ته د غوښتنې
په صورت کې ورکړي، مگر دا چې
د دين دور کې شرطونه په بل
ډول منل شوي وي.

يووېشتمه ماده:

دائن کولای شي هر وخت خپل دين
له مديون څخه وغواړي. د بيعي له
عقد څخه پيدا شوي مؤجل دين له
دي حکم نه مستثنی دی.

دوه ويستمه ماده:

د پيسو ضامن په لاندې حالتونو
کې د دائن د ثابت دين په ورکولو
مکلف کېږي:

۱- د مديون د افلاس يا د قانوني
ماتي خوړلو په صورت کې .

۲- د مديون د نشتوالي په صورت
کې په دې شرط چې جايداد و
نلري.

دروېشتمه ماده:

مديون د دائن د ثابت دين د
ورکولو لپاره د خپل مايملک

ماده بیستم:

مديون مکلف است تمام دين
ثابت ذمت خود را در حال
مطالبه به دائن بپردازد، مگر
اينکه شرايط تأديه طور
ديگری موافقه شده باشد.

ماده بیست و یکم:

دائن ميتواند در هر وقت دين
خود را از مديون مطالبه نمايد.
دين مؤجل ناشی از عقد بيع
ازين حکم مستثنی است.

ماده بیست و دوم:

ضامن پول در حالات آتی
مکلف به دادن دين ثابت
دائن می گردد:

۱- در صورت افلاس يا اور
شکست قانوني مديون.

۲- در صورت نبودن مديون
مشروط بر اين که جايداد نداشته
باشد.

ماده بیست و سوم:

مديون جهت ادای دين ثابت
دائن به فروش مايملک آن مکلف

خرخولو ته مکلف کېدای شي.

خلیرویشتمه ماده:

(۱) که مديون د دائن د غوښتنې او د حقوقو د دنده لرونکي د ابلاغ په اثر د خپلې غاړې ثابت دین ورنکړي، د دین ورکول د جبري تنفیذ له لاری صورت نیسي.

(۲) جبري تنفیذ پر هغو مالونو باندې صورت نیسي چې د مديون په لومړنيو اړتیاوو کې شامل نه وي.

(۳) پر مالونو باندې جبري تنفیذ د حقوقو د ادارې د وړاندیز او د اړوندې محکمې د تجویز په اساس صورت نیسي.

(۴) ددغې مادې په درېیمه فقره کې درج شوي مالونه، د حقوقو د ادارې، محلي ادارې، ښاروالۍ، پولیسو یا نورو د استازو څخه د موظف هیأت په واسطه د مديون یا د هغه د قانوني قایم مقام په حضور کې د داوطلبۍ او مزایدې په ډول د دین په اندازه خرڅیږي او دائن ته ورکول کېږي. د اړتیا په وخت کې، په دې اړوند د اهل خبرې له نظر څخه استفاده کېدلای شي.

شده می تواند.

ماده بیست و چهارم:

(۱) هرگاه مديون دین ثابت دمت خود را در اثر مطالبه دائن و ابلاغ موظف حقوق تأدیه نکند، ایفای دین از طریق تنفیذ جبري صورت می گیرد.

(۲) تنفیذ جبري روی اموالی صورت می گیرد که شامل احتیاج اولیه مديون نباشد.

(۳) تنفیذ جبري روی اموال به اساس پیشنهاد اداره حقوق و تجویز محکمه مربوط صورت می گیرد.

(۴) اموال مندرج فقره (۳) این ماده توسط هیأت موظف از نمایندگان اداره حقوق، اداره محلی، ښاروالۍ، پولیس وغیره در حضور مديون و یا قایم مقام آن بصورت داوطلبی و مزایده به اندازه دین به فروش رسیده به دائن داده می شود، در صورت ضرورت درین مورد از نظر اهل خبره استفاده شده می تواند.

پنجه ویستمه ماده:

(۱) د مدیون لومړنۍ اړتیا له هغه یو کور او وسایلو څخه عبارت دی چې د هغو د نشتوالی په صورت کې شخص په عادی توګه ژوند ونشي کړای.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شویو وسایلو فهرست د حقوقو ادارې، بناروالۍ او پولیسو د استازو څخه د موظف هیأت په واسطه تثبیت، په مرکز کې د عدلیې وزیر او په ولایتونو کې د والی په تأیید رسول کېږي.

شپږویستمه ماده:

(۱) که د مدیون د منقولو مالونو په پلورنه دین ادا نشي، د حقوقو اداره کولای شي د دائن د غوښتنې په اثر، د هغه د غیر منقولو مالونو جدول واکمنې محکمې ته د حجز لپاره واستوي.

(۲) که مدیون ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شویو غیر منقولو مالونو د خرڅلاونه ډډه وکړي، موضوع د اجباري خرڅلاو د تجویز لپاره د حقوقو د ادارې په واسطه واکمنی محکمې ته محولېږي، په دې صورت کې محکمه د

ماده بیست و پنجم:

(۱) احتیاج اولیۀ مدیون عبارت از يك مسكن و وسایليست که در صورت فقدان آن شخص نتواند بصورت عادی زندگی کند.

(۲) فهرست وسایل مندرج فقرۀ (۱) این ماده توسط هیأت موظف نمایندگان اداره حقوق، شاروالی و پولیس تثبیت، در مرکز به تأیید وزیر عدلیه و در ولایات به تأیید والی رسانیده می شود.

ماده بیست و ششم:

(۱) هرگاه فروش اموال منقول مدیون ادای دین را کفایت نکند اداره حقوق می تواند به اثر مطالبۀ دائن جدول اموال غیر منقول وی را غرض حجز به محکمۀ ذیصلاح راجع سازد.

(۲) هرگاه مدیون از فروش اموال غیر منقول مندرج فقرۀ (۱) این ماده امتناع ورزد موضوع غرض تجویز فروش اجباری توسط اداره حقوق به محکمۀ ذیصلاح محول می گردد، در این صورت محکمه از جمله

خارنوالانو له جملې څخه مسخر وکیل ټاکي، ترڅو د متمرّد مدیون پر ځای د هغه د غیر منقول جایدا د په خرڅولو د محکمې په وړاندې په وثیقه کې اقرار وکړي. دغه اقرار د مدیون د اقرار په شان دی.

(۳) د مدیون د غیر منقول جایدا د خرڅلاو د دغه قانون د (۲۴) مادې په (۲-۳-۴) فقره کې د درج شوي حکم د په پام کې نیولو سره صورت نیسي.

(۴) که د مدیون منقول مالونه چې د هغه د ملکیت د لېږدولو لپاره هم رسمی وثیقه او د محکمې په وړاندې اقرار لازم وگڼل شي، دغه اجراءات ددې مادې په (۲) فقره کې د درج شوي حکم سره سم صورت نیسي.

اووه ویشتمه ماده:

(۱) د بنارونو په مرکزونو کې د مسکن (سرپناه) د بیې ټاکل د بناروالۍ د قانون د (۶۵) مادې د (۵) فقرې د حکم مطابق صورت نیسي.

(۲) په نورو ځایونو کې د مسکن بیه د اهل خبري له نظر نه په استفادی سره، د سیمه ایزې ادارې

خارنوالان وکیل مسخر را تعین، تا عوض مدیون متمرّد به فروش جایدا د غیر منقول وی در وثیقه عندالمحکمه اقرار نماید، این اقرار در حکم اقرار مدیون می باشد.

(۳) فروش جایدا د غیر منقول مدیون با نظر داشت حکم مندرج فقره (۲-۳-۴) ماده (۲۴) این قانون صورت می گیرد.

(۴) هرگاه اموال منقول مدیون که برای انتقال ملکیت آن هم وثیقه رسمی و اقرار عندالمحکمه لازم پنداشته شود، این اجراءات مطابق حکم فقره (۲) این ماده صورت می گیرد.

ماده بیست و هفتم:

(۱) تعیین قیمت مسکن (سرپناه) در مراکز شهرها مطابق حکم فقره (۵) ماده (۶۵) قانون شاروالی صورت می گیرد.

(۲) قیمت مسکن در سایر محلات با استفاده از نظر اهل خبره توسط اداره محلی تعیین

له خوا ټاکل کېږي.

(۳) که چېرې د دې مادې په (۱-۲) فقره کې درج شوي د کور د بیې ټاکلې اندازه د دین د ټاکلې اندازې څخه زیاته وي، خرڅلاو یې د محکمې د تجویز په اساس، د دائن د طلب په بدل کې، په هغه صورت کې جواز لري چې د دائن له دین څخه اضافه مبلغ د مديون لپاره یوه عادي سرپناه تأمین کړای شي.

اته ویشتمه ماده:

که چېرې جبري تنفیذ د مديون په واسطه اخلال شي، متمرّد گڼل کېږي او د قانون له حکمونو سره سم ورسره چلند کېږي.

نهه ویشتمه ماده:

د مديون افلاس د هغه د غوښتنې او د واکمنې محکمې د حکم پر اساس د قانون د حکمونو سره سم تثبیتېږي.

می گردد.

(۳) هرگاه قیمت مسکن تعیین شده مندرج فقره (۱-۲) این ماده از اندازه تعیین شده دین بیشتر باشد، فروش آن به اساس تجویز محکمه در بدل طلب دائن در صورتی مجاز است که مبلغ اضافه از دین دائن، يك سرپناه عادی را برای مديون تأمین کرده بتواند.

ماده بیست و هشتم:

هرگاه تنفیذ جبری ذریعه مديون اخلال گردد، متمرّد شمرده شده و مطابق احکام قانون باوی معامله می شود.

ماده بیست و نهم:

افلاس مديون به اساس درخواست وی و حکم محکمه با صلاحیت طبق احکام قانون تثبیت می گردد.

فصل چهارم تخلیه و تسلیمی

ماده سی ام:

تخلیه ملکیت مالک از

څلورم فصل تخلیه او سپارل

دېرشمه ماده:

د بل شخص له تصرف څخه د

مالک د ملکیت تخلیه کول د مالک د قانوني سند پر بنسټ چې د هغه باطلوونکی موجود نه وي، د هغه د غوښتنې پر اساس د واکمنې محکمې د تجویز نه وروسته د هغه هیأت په ذریعې چې د دغه قانون د (۲۴) مادې په (۴) فقره کې درج شوی دی، صورت نیسي.

یو دېرشمه ماده:

تجارتی ځایونه او مواضع په هغه صورت کې چې څښتن پخپله هغه ته اړتیا ولری او مستأجرې تشولو ته لاس پوري نکړی، تشول ئی د واکمنې محکمې د تجویز په اساس صورت نیسي.

دوه دېرشمه ماده:

(۱) مستأجر نشي کولای چې د مؤجر ملکیت د قرار داد د پای ته رسیدونه وروسته د څښتن د رضایت نه پرته پخپل تصرف کې وساتي.

(۲) په مرکز او ولایتونو کې د عدلیې وزیر او په ولایتونو کې والیان کولی شي د مستأجر لپاره سر پناه په هکله تر دریو میاشتو پوری مهلت ورکړی، دغه مهلت د مالک له لیکلې موافقې پرته نشي

تصرف شخص دیگر به استناد سند قانونی دست داشته مالک که سند مبطل آن موجود نباشد، به اساس تقاضای وی بعد از تجویز محکمۀ ذیصلاح ذریعۀ هیأت مندرج فقرۀ (۴) مادۀ (۲۴) این قانون صورت می گیرد.

مادۀ سی و یکم:

مواضع و محلات تجارتي در صورتی که مالک شخصاً به آن ضرورت داشته باشد و مستأجر به تخلیه آن نه پردازد، تخلیه آن به اساس تجویز محکمۀ ذیصلاح صورت می گیرد.

مادۀ سی و دوم:

(۱) مستأجر نمی تواند ملکیت مؤجر را بعد از ختم قرار داد بدون رضایت مالک در تصرف خویش نگهدارد.

(۲) در مرکز و ولایات وزیر عدلیه و در ولایات والیان می توانند در مورد سر پناه مستأجر الی سه ماه مهلت بدهند، این مهلت بدون موافقۀ کتبی مالک تمدید

او بردیدلی.

شده نمی تواند.

دری دېرشمه ماده:

هغه عاقد چې د بل چا مایملک د یو عقد په اثر تصرف کړي او لږ تر لږه تر شپږو میاشتو پورې غائب شي او د هغه د نشتوالي له امله د څښتن کرایه او نور عایدات وځنډېږي د حقوقو اداره کولای شي د واکمنې محکمې د تجویز سره سم د ذکر شوي مایملک په تشولو او سپارلو اقدام وکړي.

ماده سی و سوم:

عاقدی که مایملک غیر را در اثر يك عقد متصرف و برای مدتی حد اقل شش ماه غایب گردد، در نتیجه غیابت وی کرایه و غیره عایدات مالک معطل شود، اداره حقوق میتواند طبق تجویز محکمۀ ذیصلاح در مورد تخلیه و تسلیمی مایملک مذکور اقدام نماید.

څلور دېرشمه ماده:

د دغه قانون په (۳۳) ماده کې د درج شوي مایملک د تخلیې او سپارلو په هکله تجویز د راډیو یا د یوې کثیرالانتشارۍ دولتي ورځپاڼې له لارې خپریږي. د دریو میاشتو د مودی له تر سره کېدو نه وروسته د غائب شخص د نه راتګ په صورت کې، د دغه قانون د حکمونو سره سم اجراءات صورت نیسي.

ماده سی و چهارم:

تجویز مبنی بر تخلیه و تسلیمی مندرج ماده (۳۳) این قانون از طریق رادیو یا یکی از روز نامه های کثیرالانتشار دولتی نشر می گردد. در صورت عدم مراجعت شخص غایب بعد از انقضای میعاد سه ماه مطابق احکام این قانون اجراءات صورت می گیرد.

پنځه دېرشمه ماده:

(۱) که غایب شخص قایم مقام ونلري، هغه مالونه چې د تخلیه شوي ملکیت څخه لاس ته راغلي

ماده سی و پنجم:

(۱) هرگاه شخص غایب قایم مقام نداشته باشد، اموالیکه از ملکیت تخلیه شده

دي، ددغه قانون د (۲۴) مادې په (۴) فقره کې د درج شوي مؤظف هیأت په واسطه په دریو نقلونو کې تشریح او ترتیبېږي، یو یو نقل یې په واکمنه محکمه، ښاروالۍ او د حقوقو په اداره کې ساتل کېږي. لاس ته راغلي مالونه د غایب او د هغه د قانوني قایم مقام تر حاضریدو پورې د محکمې د تجویز سره سم د تخلیه شوي ملکیت اصلي مالک ته د سپارلو پخاطر په هغه خوندي ځای کې چې محکمه یې تشخیص کړي، په رسمي توګه ایښودل کېږي.

(۲) په هغه صورت کې چې د دغه مادي په (۱) فقره کې درج شوي مالونه د فني ډیرې تشریح غوښتونکي وي د فن د خاوندانو له نظريې څخه استفاده کېدای شي. که دغه اجراءات د لګښتونو غوښتونکي وي، لګښت د څښتن په غاړه دی.

شپږ دېرشمه ماده:

(۱) که تشخیص شي چې لاس ته راغلي مالونه د مودې په تیریدو سره خپل اصلي خاصیت یا مقاومت له لاسه ورکوي یا سریع

بدست آمده توسط هیأت مؤظف مندرج فقره (۴) ماده (۲۴) این قانون در سه نقل تشریح و ترتیب شده، یک یک نقل آن به محکمه ذیصلاح، شاروالی و اداره حقوق حفاظت می شود. اموال بدست آمده تا احضار غایب یا قایم مقام قانونی آن طبق تجویز محکمه به غرض سپردن به مالک اصلی ملکیت تخلیه شده در محل مصونیکه محکمه تشخیص نماید طور رسمی گذاشته می شود.

(۲) در صورتی که اموال مندرج فقره (۱) این ماده مستلزم تشریح مزید فنی باشد از نظر اهل فن استفاده شده می تواند، اگر این نوع اجراءات ایجاب مصارف را نماید، مصرف بدوش مالک می باشد.

ماده سی و ششم:

(۱) هرگاه تشخیص گردد که اموال بدست آمده به مرور زمان خاصیت اصلی یا مقاومت خود را از دست میدهد یا

الفساده وي، د حقوقو اداره د هغو د خرڅولو په هکله د واکمنې محکمې د تجویز سره سم اجرای کوي.

(۲) د دغه مالونو د خر څلاو پیسې د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شوي مالک یا د هغه د قانوني قایم مقام تر حاضریدلو پورې په بانک کې د امانت په حساب ایښودل کېږي.

سریع الفساد باشد، اداره حقوق در باره فروش آن به تجویز محکمه ذیصلاح اجرای می نماید.

(۲) پول فروش این مال الی حاضر شدن مالک مندرج فقره (۱) این ماده یا قایم مقام قانونی آن بحساب امانت در بانک گذاشته می شود.

پنځم فصل

د حقوقو په تحصیل کې نیابت

اووه دېرشمه ماده:

د حقوقو په تحصیلولو کې نیابت په دې لاندې شرایطو کې صورت نیسي:

۱- په هغه صورت کې چې دائن د ثابتو حقوقو د تحصیلولو وړسندونه په لاس کې ولري.

۲- په هغه صورت کې چې دائن د مؤجھو معاذیر وله امله دمدیون استوگنځي ته چې په بل ولایت کې دي، ونشي تلای.

فصل پنجم

نیابت در تحصیل حقوق

ماده سی و هفتم:

نیابت در تحصیل حقوق تحت شتیرایط ذیل صورت می گیرد:

۱- در صورتی که دائن اسناد قابل تحصیل دین را در دست داشته باشد.

۲- در صورتی که دائن نسبت معاذیر مؤجبه به محل سکونت مدیون که در ولایت دیگر سکونت داشته باشد، مراجعه نموده نتواند.

اته دېرشمه ماده:

د دغه قانون په اووه دېرشمه ماده کې د درج شويو شرطونو د تحقق په صورت کې د حقوقو اداره ددائن د استوگنځي په هکله په لاندې اجراآتو مکلفه ده:

- ۱- د دائن د سندونو نقل يا سواد دې د مهر او نښه کولو نه وروسته په رسمي توگه دمدیون د استوگنځي د حقوقو ادارې ته واستوي.
- ۲- د مديون د استوگنځي د حقوقو اداره مکلفه ده نيابتاً د نوموړي د حقوقو په تحصيلولو کې اقدام وکړي.

نه دېرشمه ماده:

- (۱) که مديون د دائن د ادعا باطلوونکي سند ونلري، د مديون د استوگنځي د حقوقو اداره مکلفه ده د دائن په سند کې درج شوی دين تحصيل کړي او د بانک له لاری يی د دائن د استوگنځي د حقوقو ادارې ته واستوي.
- (۲) د دائن د استوگنځي د حقوقو اداره مکلفه ده تحصيل شوی دين د ليکلي رسيد په بدل کې ددائن ته وسپاري او ليکلی رسيد په رسمي توگه مديون ته

ماده سي و هشتم:

در صورت تحقق شرايط مندرج ماده (۳۷) اين قانون، اداره حقوق در مورد محل سکونت داین مکلف به اجراآت ذیل می باشد:

- ۱- نقل يا سواد اسناد داین را بعد از مهر و نشانی شد طور رسمی به اداره حقوق محل سکونت مديون ارسال نماید.
- ۲- اداره حقوق محل سکونت مديون مکلف است، نيابتاً در مورد تحصيل حقوق دائن اقدام نماید.

ماده سي و نهم:

- (۱) هرگاه مديون سند مبطل ادعای دائن را نداشته باشد اداره حقوق محل سکونت مديون مکلف است دين مندرج سند دائن را تحصيل و از طريق بانک به اداره حقوق محل سکونت دائن ارسال نماید.
- (۲) اداره حقوق محل سکونت دائن مکلف است دين تحصيل شده را در بدل رسيد کتبی به دائن بسپارد و رسيد کتبی را طور رسمی به مديون ارسال

- ولیرې. (۳) په دغه راز اجراآتو کې د دائن د پیسو د لیږدونې لگښتونه د ده یكې د محصول څخه پرته د دائن په غاړه دی. (۴) كه مديون د دائن د غوښتنې په وړاندې د حقوقو ادارې ته، نیابت كوونكې قانوني دلیل وړاندې كړي، په دغه صورت کې دائن مكلف دی چې ددغه قانون په (۶) ماده کې درج شوی حکم، د غوښتنې په وخت کې په پام کې ونيسي.
- نماید. (۳) درین نوع اجراآت مصارف مربوط به ارسال پول دین به استثنی محصول ده یکه بدوش دائن میباشد. (۴) هرگاه مديون در برابر مطالبه دائن به اداره حقوق دلیل قانونی نیابت کننده ارائه نماید، در اینصورت دائن مکلف است حین مطالبه حکم مندرج ماده (۶) این قانون را رعایت نماید.

فصل ششم احکام نهایی

شپږم فصل وروستنی حکمونه

- ماده چهلیم: هرگاه عارض در خلال يك ماه اجراآت عريضه اش را در اداره حقوق تعقيب ننماید عريضه مذکور در مركز به امر ریاست حقوق و در ولایات به پیشنهاد اداره حقوق و تصمیم والی حفظ می گردد.
- ماده چهل و یکم: مديون متمرّد از احکام این
- خلوېښتمه ماده: که عارض دیوی میاشتي په ترڅ کې د خپلې عريضې اجراآتو د حقوقو په اداره کې تعقيب نکړي، په مرکز کې د حقوقو د ریاست په امر او په ولایتونو کې د حقوقو د اداری د وړاندیز او د والي په تصمیم سره حفظېږي.
- یوځلوېښتمه ماده: د دغه قانون له حکمونو څخه

متمرد مدیون مجرم دی د
خارنوالی په واسطه تر تعقیب
لاندې نیول کېږي.

دوه څلوېښتمه ماده:

که چېرې ضامن د قانوني معاذیرو
څخه پرته د حقوقو ادارې ته د
معروض علیه له حاضرولو څخه
ډډه وکړي د متمرد مدیون په شان
ورسره چلند کېږي.

درې څلوېښتمه ماده:

د حقوقو اداره د ځانگړي مهر
لرونکې ده.

څلور څلوېښتمه ماده:

د عدلیې وزارت د حقوقو ریاست
په مرکز او ولایتونو کې د حقوقو د
ادارو لپاره یو شانته دفترونه
تجويزوي.

پنځه څلوېښتمه ماده:

په مرکز او ولایتونو کې د حقوقو
دنده لرونکي د عدلیې وزارت د
حقوقو ریاست ته په هرو درې
میاشتو کې له خپلو اجرااتو څخه
په رسمي توگه رپوټ ورکوي.

شپږ څلوېښتمه ماده:

دغه قانون د توشېح له نېټې څخه
وروسته نافذ او په رسمي جریده

قانون مجرم بوده، توسط
خارنوالی تحت تعقیب قرار
می گیرد.

ماده چهل و دوم:

هرگاه ضامن بدون معاذیر
قانونی از احضار معروض
علیه به اداره حقوق خود داری
ورزد، مانند مدیون متمرد باوی
معامله می شود.

ماده چهل و سوم:

اداره حقوق دارای مهر
مخصوص می باشد.

ماده چهل و چهارم:

ریاست حقوق وزارت عدلیه در
مرکز و ولایات برای ادارات حقوق
دفاتر متحدالشکل تجویز
می نماید.

ماده چهل و پنجم:

موظف حقوق در مرکز و
ولایات در هر سه ماه به اداره
حقوق وزارت عدلیه از اجراات
خویش رسماً گزارش
می دهد.

ماده چهل و ششم:

این قانون بعد از تاریخ
توشیح نافذ و در

کې دی خپور شی، د دغه قانون په
نافذیدو سره د ۱۳۶۶ کال د
سنبلی د (۱۵) نېټې په (۶۴۶) ګڼه
رسمي جریده کې خپور شوی د
حقوقو د تحصیل د څرنگوالي
قانون او د هغه تعدیلات لغو ګڼل
کېږي.

جریده رسمی نشر ګرځي
بائنفاذ آن قانون طرز
تحصیل حقوق منتشره
جریده رسمی شماره (۶۴۶)
مؤرخ (۱۵) سنبله سال ۱۳۶۶ و
تعدیلات آن ملغی شمړه
می شود.

قانون قضایای دولت

دعاليقدر امير المؤمنين درانه
حضور ته!

د افغانستان اسلامي دولت دتک
لارې او په خاطر د عدليې وزارت د
تقنين رياست د هېواد د قوانينو او
مقرر د تجديد نظر په لړکې د
امارت د قضايوو قانون له سره
څخه تدقيق او احکام يې د اسلامي
شريعت حنفي فقهې مطابق برابر
کړل.

دادی د امارت د قضايوو
قانون (۸) فصلونو او (۳۸) مادو کې
ترتيب او د منظوري لپاره ستاسې
عالي مقام ته وړاندې کيږي.

والسلام

الحاج ملا نور الدين (ترابي)

د عدليې وزارت سرپرست

وکتل شو!

د امارت د قضايوو قانون په (۸)
فصلونو او (۳۸) مادو کې منظور
دې په رسمي جريده کې دې
خپور شي.

والسلام

د اسلام خادم

امير المؤمنين ملا محمد عمر

(مجاهد)

**د دولت د قضاواو قانون
لومړی فصل
عمومي حکمونه**

لومړۍ ماده:

دغه قانون له یوې خوا د اتباعو او خصوصي مؤسسو او د بلې خوا د دولتي او ګډو مؤسسو ترمنځ د مالي قضیو د غور او څیړنې او د دولت د قضاواو د ادارې او د هغه د ولایتي څانګو د فعالیت د تنظیمولو په منظور وضع شوی دی.

دوه یمه ماده:

د دولت د قضاواو اداره او د هغه ولایتي څانګې پخپلو اجراآتو کې د اسلامي شریعت حنفی فقهه، د هیواد نافذه قوانین، د افغانستان اسلامي دولت فرمانونه، دوزیرانو شوري مصوبې او د دغه قانون حکمونه د عمل تګ لاره ګرځوی.

درېیمه ماده:

د دغه قانون په لومړۍ ماده کې د درج شویو مالي قضیو څیړل، د افغانستان اسلامي دولت د عدلیې

**قانون قضایای دولت
فصل اول
احکام عمومي**

ماده اول:

این قانون به منظور غور و بررسی قضایای مالی بین اتباع و مؤسسات خصوصی از يك طرف و مؤسسات دولتي و مختلط از طرف دیگر و تنظیم فعالیت اداره قضایای دولت و شعبات ولایتي آن وضع گردیده است.

ماده دوم:

اداره قضایای دولت و شعبات ولایتي آن در اجراآت خویش فقه حنفی، شریعت اسلامی، قوانین نافذه کشور، فرامین دولت اسلامی افغانستان، مصوبات شورای وزیران و احکام این قانون را ملاک عمل قرار می دهند.

ماده سوم:

بررسی قضایای مالی مندرج ماده اول این قانون بدوش اداره

وزارت د دولت د قضاواو د ادارې او د هغی د ولایتی خانگو په غاړه دی. قضاياي دولت وزارت عدلیه و شعبات ولایتی آن می باشد.

دوهم فصل تشکیل

فصل دوم تشکیل

څلورمه ماده:

د دولت د قضاواو اداره د افغانستان اسلامي دولت د عدلیې وزارت جزء ده او د ولایتی خانگو لرونکې ده. د هغی ولایتی خانگی د اړتیا له مخی د ادارې په وړاندیز او د افغانستان اسلامي دولت د واکمنو مقامونو په منظوری منع ته راځی.

پنځمه ماده:

د دولت د قضاواو د ادارې په سرکی رئیس ځای لری. د دولت د قضاواو اداره د رئیس، مرستیال او مسلکی غړو لرونکې ده چې د هغوی د ټولو ټاکنه د قانون د حکمونوسره سم صورت نیسی.

شپږمه ماده:

رئیس د سپارل شوو دندو په اجراکولو کی شخصاً مسئول دی او همدارنگه رئیس د مرستیال،

ماده چهارم:

اداره قضاياي دولت جزء وزارت عدلیه دولت اسلامي افغانستان بوده و دارای شعبات ولایتی میباشد. شعبات ولایتی آن عندالضرورت به اساس پیشنهاد اداره و منظوری مقامات ذیصلاح دولت اسلامي افغانستان ایجاد می گردد.

ماده پنجم:

در رأس اداره قضاياي دولت رئیس قرار دارد. اداره قضاياي دولت دارای رئیس، معاون و اعضای مسلکی بوده که تقرر همه ایشان مطابق احکام قانون صورت می گیرد.

ماده ششم:

رئیس در اجرای وظایف سپرده شده شخصاً مسئول میباشد و همچنان رئیس مسئولیت های

مسلكى غړو او د اړوندو څانگو د آمرينو مسؤليتونه ټاكى. د دولت د قضايو د ادارې د ولايتي څانگو آمران د خپلو دندو په اجراء كې مسؤل دي.

اوو مه ماده:

د ادارې رئيس، مرستيال، د ولايتونو د څانگو آمران او مسلكي غړي بايد د شرعياتو يا حقوقو په رشته كې د لوړو او يا منځنيو تحصيلاتو لرونكي وي. په استثنائي موردونو كې كوم كسان چې د شرعياتو يا حقوقو په رشته كې تحصيلات نلري خو د شرعي علومو په څانگه كې لېترلړه د پنځو كلونو د عملي كار سابقه ولري او دغه راز كوم كسان چې د شرعي يا حقوقي علومو له لوړو دورو (كورسونو) څخه فارغ شوي دي، مقررېدای شي.

اتمه ماده:

د دولت د قضايو د ادارې، د ولايتونو د څانگو تشكيل او د كار كوونكو شمير د عدليې وزير په وړاندیز او د افغانستان اسلامي دولت د وزيرانو شورې په منظوري ټاكل كيږي.

معاون، اعضای مسلکی و آمرین شعبات مربوط را تعیین مینماید. آمران شعبات ولایتی اداره قضایای دولت در اجرای وظایف خود مسئول می باشند.

ماده هفتم:

رئيس، معاون، آمران شعبات ولايتي واعضای مسلکی اداره بايد در رشته های حقوق يا شرعيات دارای تحصيلات عالی يا متوسط باشند. در موارد استثنائي اشخاصيکه در رشته های شرعيات يا حقوق تحصيلات نداشته مگر در بخش علوم شرعي حد اقل دارای سابقه پنج ساله کار عملي بوده و همچنان اشخاصيکه از کورسهای عالی علوم شرعي يا حقوقي فارغ گردیده باشند، مقرر شده می توانند.

ماده هشتم:

تعداد اعضاء و تشكيل اداره قضايای دولت و شعبات ولايتی به پیشنهاد وزير عدليه و منظوری شورای وزیران دولت اسلامی افغانستان تعیین می گردد.

درېیم فصل د ادارې هدفونه او دندې

نهمه ماده:

د دولت د قضایاو د ادارې عمده هدفونه عبارت دی له:

۱- له دولتي ملکیت (منقول او غیر منقول) څخه ننگه.

۲- د دولتي او گډو مؤسسو له مالي حقوقو او قانوني کتپو څخه ننگه.

۳- له یوې خوا د دولتي او گډو مؤسسو او له بلې خوا د خصوصی مؤسسو او اتباعو ترمنځ د مالي شخړو لومړنۍ څیړل.

۴- د دولتي او گډو مؤسسو د مالي شخړو او له تړونونو څخه د را پیدا شویو شخړو څیړل.

لسمه ماده:

په مرکز کې د دولت د قضایاو اداره او په ولایتونو کې د هغه څانګې د خپلو هدفونو د پلي کولو لپاره لاندې دندې سرته رسوي:

۱- د شخړې د دواړو خواوو ترمنځ د روغې جوړې لپاره د لارښوونو تدبیرونو نیول او د هغوی د

فصل سوم اهداف و وظایف اداره

ماده نهم:

اهداف عمده اداره قضایای دولت عبارت اند از:

۱- حمایت و نگهبانی از ملکیت (منقول و غیر منقول) دولتي.

۲- دفاع از حقوق مالی و منافع قانونی دولت و مؤسسات مختلط.

۳- بررسی مقدماتی منازعات مالی بین مؤسسات دولتي و مختلط از یکطرف و مؤسسات خصوصی و اتباع از طرف دیگر.

۴- بررسی منازعات مالی و منازعات ناشی از قرار داد ها بین مؤسسات دولتي و مختلط.

ماده دهم:

اداره قضایای دولت و شعبات آن در ولایات بخاطر تحقق اهداف خویش وظایف ذیل را انجام میدهند:

۱- اتخاذ تدابیر لارښوونې مصالحه بین طرفین تنازع و تأیید موافقت

اصلاحی موافقی تأییدول.

۲- د محکمو په وړاندې د دولت د استازي په توگه د دعوی اقامه کول.

۳- د دولت پر خلاف د دعوی له بابت د محکمو په وړاندې د دولت له گټو څخه ننگه

۴- د شخړې له دواړو خواوو او یا له درېیم شخص څخه په هغه موردونو کې چې وړاندې شوی دلیلونه کافی نه وي، د زیاتو دلیلونو غوښتنه.

۵- د کافی دلیلونو د شته والی په صورت کې د دولتي او گډو مؤسسو د شخړې د قضیې په هکله د مدعی علیه په توگه د ثالثو کسانو راجلبول.

۶- د دی مادی په (۵) فقره کې د درج شویو مؤسسو ترمنځ د شخړې په اړوند د قضیې د حقایقو د څرگندیدو لپاره د اهل خبرې د رایې او د فنی (تخنیکي، تولیدي، محاسبوي او داسې نورو) کتنو غوښتنه.

۷- په مالي شخړو او د دولتي گډو مؤسسو ترمنځ له تړونونو څخه په را پیدا شویو شخړو کې په دواړو

اصلاحی آنها.

۲- اقامه دعوی در پیشگاه محاکم به نمایندگی از دولت.

۳- دفاع از منافع دولت در پیشگاه محاکم در برابر دعوی علیه دولت.

۴- تقاضای دلایل اضافی از طرفین منازعه و یا از شخص ثالث در مواردیکه دلایل ارائه شده نا کافی باشد.

۵- جلب اشخاص ثالث بحیث مدعی علیه در قضیه مورد تنازع بین مؤسسات دولتی و مختلط در صورت موجودیت دلایل کافی.

۶- تقاضای معاینات فنی (تخنیکي، تولیدي، محاسبوي و امثال آن) و نظر خواهی از اهل خبره به منظور توضیح حقایق مربوط به قضیه مورد منازعه بین مؤسسات مندرج فقره (۵) این ماده.

۷- اتخاذ قرار واجب الاجراء بالای طرفین در منازعات مالی و منازعات ناشی از قراردادهای فی

خواوو باندی د واجب الاجراء قرار نیول.
مابین مؤسسات دولتی و مختلط.

خلورم فصل

په مالی شخړوکی د روغی جوړی
د اجراتو ډول

یوولسمه ماده:

په مالی شخړوکی د اشخاصو او خصوصی مؤسسو له یوی خوا او دولتي او گډو مؤسسو ترمنځ له بلی خوا، روغی جوړی ته رابلل او د دولتي گډو مؤسسو په شخړوکی یو له بله سره روغه جوړه، حتمی گڼل کیږی.

دوولسمه ماده:

په هغه صورت کی چې شخړه په مستقیمه توگه د دواړو خواوو ترمنځ په رضایت سره حل نشی د شخړی د یوی خوا د غوښتنی له کبله روغه جوړه صورت نیولای شی.

دیار لسمه ماده:

(۱) د مالی قضیو د روغی جوړی خپرل په مرکز کی د دولت د قضاواو د اداری او په ولایتونو کی د هغه د ولایتی څانگو په غاړه ده.

فصل چهارم

ترتیب اجرایات مصالحه در
منازعات مالی

ماده یازدهم:

دعوت به مصالحه در منازعات مالی بین اشخاص و مؤسسات خصوصی از یکطرف و مؤسسات دولتی و مختلط از طرف دیگر و مصالحه منازعات مؤسسات دولتی و مختلط با یک دیگر، حتمی پنداشته می شود.

ماده دوازدهم:

در صورتیکه منازعه مستقیماً به رضایت طرفین بین خود شان حل شده نتواند، بالاخر به درخواست یکی از طرفین تنازع، مصالحه صورت گرفته می تواند.

ماده سیزدهم:

(۱) بررسی مصالحه قضایای مالی در مرکز بدوش اداره قضایای دولت و در ولایت بدوش شعبات ولایتی آن می باشد.

(۲) د دولتي او گډو مؤسسو په متقابلو د عوی وو کی چې مدعی بها پنځه ملیونه افغانی یا ترهغه زیاته وی، روغه جوړه په مستقیمه توگه د شخړی د ماهیت په څیرلو سره، د دولت د قضایاو د اداری په واسطه صورت نیسی.

څوارلسمه ماده:

د روغی جوړی د غونډی د تنظیمولو لپاره د ولایتی څانگی آمر، د ولایتی څانگی یو مسلکی غړی ټاکی چې د دواړو خواوو ترمنځ د روغی جوړی غونډه د هغه تر ریاست لاندی دایریری.

پنځلسمه ماده:

(۱) د روغی جوړی غونډه په هغه صورت کی واکمنه گڼل کیږی چې د شخړی دواړه خواوی پکې گډون ولری.
(۲) د مدعی علیه د نه راتگ په صورت کی په هغه غونډه کی چې د مخه ورته خبر ورکړ شوی دی، شخړه د هغه په نشتوالی کی تر څیړنی لاندی نیول کیږی.
(۳) کله چې مدعی علیه غونډی ته د دوه یم ځل لپاره حاضر نه شو، د

(۲) در ادعا های متقابل مؤسسات دولتی و مختلط که مدعی بها پنج ملیون افغانی و یا اضافه تر باشد، مصالحه مستقیماً توسط اداره قضایای دولت توأم با بررسی ماهیت منازعه صورت می گیرد.

ماده چهاردهم:

جهت تنظیم جلسه مصالحه آمر شعبه ولایتی یکی از اعضای مسلکی شعبه ولایتی را تعیین مینماید. جلسه مصالحه بین طرفین تحت ریاست وی دایر می گردد.

ماده پانزدهم:

(۱) جلسه مصالحه در صورت با صلاحیت شناخته می شود که طرفین متنازع آن اشتراك داشته باشند.
(۲) در صورت عدم حضور مدعی علیه در جلسه ای که قبلاً برایش اطلاع داده شده است، منازعه در غیاب وی مورد رسیدگی قرار می گیرد.
(۳) هرگاه مدعی علیه بار ثانی در جلسه حاضر نمیشود،

روغی جوړی په هکله اجرای قطع کیری.

شپاړسمه ماده:

د روغی جوړی په غونډه کی لاندی کسان د دواړو خواوو د استازو په توگه گډون کولای شی:

- ۱- په دنده پوری د تصدیق شویو سندونو په بنسودلو سره د مؤسسو آمران یا د هغوی مرستیالان.
- ۲- د ادارو د آمرانو په نمایندده گئی، د مؤسسو د حقوقی خانگو کارکوونکی یا نور کسان.

اولسمه ماده:

د روغی جوړی د غونډی رئیس مکلف دی:

- ۱- د شخړی په هکله دی د مدعی دعوی او د مدعی علیه دفاع واورى.
- ۲- د دواړو خواوو د استازو په حضور کی دی وړاندی شوی سندونه تر غور لاندی ونیسی.
- ۳- د شخړی د موضوع په اړه نافذ قوانین د دی دواړو خواوو ته توضیح کړی.
- ۴- د شخړی په حل او فصل پوری د روغی جوړی لازمی چاری دی وړاندی کړی او د روغی جوړی په

اجراآت روی مصالحه قطع می گردد.

ماده شانزدهم:

اشخاص آتی بحیث نمایندۀ طرفین ذیدخل در جلسه مصالحه اشتراک کرده می توانند:

- ۱- آمران مؤسسات یا معاونان آنها با ارائه اسناد مصدقه و وظیفه آنها.
- ۲- به نمایندگی از آمران ادارات، مامورین شعبات حقوقی یا اشخاص دیگر.

ماده هفدهم:

رئیس جلسه مصالحه مکلف است:

- ۱- ادعای مدعی و دفاع مدعی علیه را راجع به منازعه استماع نماید.
- ۲- در حضور نمایندگان طرفین، اسناد ارائه شده را مورد غور قرار دهد.
- ۳- به ارتباط موضوع منازعه قوانین نافذ را به طرفین توضیح نماید.
- ۴- طرق مصالحه را بارتباط حل و فصل منازعه پیشنهاد نموده و شرایط

تړون پوری دی د دواړو خواوو شرطونه مطالعه کړي.

۵- د روغی جوړی او د هغی د شرطونو په هکله او همدارنگه د نه روغی جوړی په هکله دی قرار صادر کړی.

اتلسمه ماده:

(۱) په روغه جوړه او د هغی په شرطونو پوری قرار، د غونډی د رئیس او د دواړو خواوو د استازو په واسطه لاس لیک کيږي.
(۲) د نه روغی جوړی قرار د رئیس له خوا لاسلیک کيږي.

نولسمه ماده:

په هغه صورت کی چې د شخړی مسئله د روغی جوړی له لاری حل نشی، مسلکی غړی چې د روغی جوړی د غونډی ریاست په غاړه لری مکلف دی:

۱- محکمی ته د مدعی د ورتگ لاری چاری څرگندی کړی.

۲- که چیری دولت د مدعی په توگه ځای ونیسی، مدعی علیه دی د محکمی په وړاندی دعوی اقامه کړی.

۳- د دولتي او گډو مؤسسو ترمنځ په شخړو پوری اړوند

طرفین را راجع به عقد مصالحه مطالعه نماید.

۵- راجع به مصالحه و شرایط آن و همچنین راجع به عدم مصالحه قرار صادر نماید.

ماده هجدهم:

(۱) قرار مربوط به مصالحه و شرایط آن توسط رئیس جلسه و نمایندگان هر دو طرف امضاء میشود.
(۲) قرار مبنی بر عدم مصالحه از طرف رئیس امضاء میشود.

ماده نوزدهم:

در صورتی که مسئله متنازع فیه از طریق مصالحه حل نشود، عضو مسلکی ایکه ریاست جلسه مصالحه را به عهده دارد مکلف است:

۱- طرق مراجعه مدعی را به محکمه توضیح بدهد.

۲- هرگاه دولت بحیث مدعی قرار گیرد، مدعی علیه در پیشگاه محکمه اقامه دعوی نماید.

۳- در منازعات بین مؤسسات مختلط و دولتی اسناد مربوط به

سندونه دی د دولت د قضایاوو
اداری ته وسپاری.

شلمه ماده:

د (۱۷) مادې د (۵) فقرې سره سم
د روغې جوړې د قرار د صادرولو
په صورت کې، دواړه خواوې حق
نلری د هغه موضوع د حکم په اړه
چې روغه جوړه پکې شوی وی، د
دولت د قضایاوو اداری او
محکمې ته ورشی.

پنځم فصل

د دولت د قضایاوو د اداری په
واسطه د شخړو د څیړنې ډول

یوویشتمه ماده:

د شخړو د ټولو مسئلو او د دولتي
او گډو مؤسسو ترمنځ له تړونونو
څخه د راپیدا شوو مسئلو څیړل
یوازې د عدلیې وزارت د دولت د
قضایاوو د اداری په غاړه دی. د
دولت د قضایاوو د اداری ولایتي
څانگې د داسې واک لرونکې نه
دی.

دوه ویشتمه ماده:

د دولت د قضایاوو اداره د دولتي او
گډو مؤسسو ترمنځ د شخړو ټولې

منازعه را به اداره قضایای دولت
تسلیم دهد.

ماده بیستم:

در صورت صدور قرار مصالحه
مطابق فقره (۵) ماده (۱۷)
طرفین حق ندارند به ارتباط
موضوعیکه در آن حکم
مصالحه صورت گرفته است
به اداره قضایای دولت و محکمه
مراجعه نمایند.

فصل پنجم

طرز رسیدگی منازعات توسط
اداره قضایای دولت

ماده بیست و یکم:

رسیدگی به تمام مسایل متنازع
فیه و مسایل ناشی از قرار داد ها
بین مؤسسات دولتی و مختلط
صرف بدوش اداره قضایای دولت
وزارت عدلیه بوده، شعبات
ولایتي اداره قضایای
دولت دارای چنین صلاحیت
نمی باشند.

ماده بیست و دوم:

اداره قضایای دولت تمام مسایل
متنازع فیه بین مؤسسات دولتی

مسئله خیر. لاندی موردونه له دی حکم څخه مستثنی دی:

۱- د ادارو یا وزارتونو د ادارې واحدونو ترمنځ د شخړو حل او فصل د اړونده مرکزي ادارې یا د وزارت د مقام په غاړه دی.

۲- د هغو قضیو حل چې د نورو ادارو له قانوني واکونو څخه وی.

۳- د هغو قضیو حل چې د مدعي بها ارزښت پکې له (۲۰۰۰۰) افغانی څخه لږ وي.

دروېشمه ماده:

د دولت د قضایاوو مرکزي اداره دخپلو ولایتي څانگو په واک کې دننه شخړې او مسئلې د هغو مدرکونو له مخې چې د دولت د قضایاوو د ولایتي څانگو څخه ور رسیږي، یوازي د اړوندو ادارو یا د هغوی د لوړو ادارو د غوښتنې له امله ترخپلې لاندې نیسي.

څلورويشتمه ماده:

د دولت د قضایاوو په اداره کې د اړوندو څانگو د شخړو پر مسئلو باندې د دغه قانون د (۱۷، ۱۴) مادو او د (۱۸) مادې په (۱) فقره

و مختلط را بررسۍ مینماید. موارد ذیل از این حکم مستثنی است:

۱- حل و فصل منازعات بین واحدهای اداری يك اداره یا وزارت بدوش مقام اداره مرکزی یا وزارت مربوطه می باشد.

۲- حل آن عده قضایائیکه از صلاحیت قانونی دیگر ادارات باشند.

۳- حل آنعده قضایائیکه قیمت مدعی بها در آن از (۲۰۰۰۰) افغانی کم باشد.

ماده بیست و سوم:

اداره قضایای دولت مسایل متنازع فیله داخل صلاحیت شعبات ما تحت خود را صرف به اثر درخواست ادارات مربوط و یا ادارات ما فوق آنها روی مداریکه از شعبات ولایتي اداره قضایای دولت میرسد، مورد رسیدگی قرار می دهد.

ماده بیست و چهارم:

در اداره قضایای دولت رسیدگی روی مسایل متنازع فیله شعبات مربوط مطابق احکام مندرج مواد

کی د درج شوو حکمونو سره سم رسیدگی صورت نیسی.

پنځه ویشتمه ماده:

که د دواړو خواوو ترمنځ روغه جوړه صورت ونه نیسی، د غونډی رئیس لاندی اجراءات عملی کوی:

۱- د شخړی په هکله قرار صادر وی او د هغه له محتویاتو څخه دواړه خواوی خبروی.

۲- دواړه خواوی د قرار دنه اجرا کولو له پایلو څخه خبروی.

۳- د قرار نقل د یوی میاشتی په ترڅ کی دواړو خواوو ته د خبریدو او اجرا کولو لپاره استوی.

شپږویشتمه ماده:

د دولت د قضایاوو د اداری قرار د اړونده خواوو د غوښتنی او یا په قضیه کی د نوی حالت د منځته راتلو له امله، د همدغه مسلکی غړی پواسطه چې د دولت د قضایاوو د اداری د رئیس لخوا انتخابیږی، تر بیا څیړنی لاندی نیول کیدای شی. په قضیه کی د نوی حالت د منځ ته راتلو له امله په قرار باندی د بیا کتنی غوښتنه، باید د اړوندی اداری له خوا د نوی حالت د منځ ته راتلو له نیتی څخه

(۱۴، ۱۷) و فقره (۱) ماده (۱۸) این قانون صورت می گیرد.

ماده بیست و پنجم:

هرگاه بین طرفین مصالحه صورت نه گیرد، رئیس جلسه اجراءات آتی را عملی می نماید:

۱- راجع به منازعه قرار صادر نموده و طرفین را از محتویات آن مطلع می سازد.

۲- طرفین را از عواقب عدم اجرای قرار آگاه می سازد.

۳- کاپی قرار را در ظرف يك ماه جهت اطلاع و اجرای آن برای طرفین ارسال می دارد.

ماده بیست و ششم:

قرار اداره قضایای دولت به اثر درخواست جوانب ذیعلاقه و یا با بروز حالت جدید در قضیه توسط همان عضو مسلکی ایکه توسط رئیس اداره قضایای دولت انتخاب می گردد، مورد رسیدگی مجدد قرار گرفته میتواند. درخواست تجدید نظر بر قرار از طرف جانب ذیعلاقه نسبت بروز حالت جدید در قضیه باید در ظرف يك ماه از تاریخ بروز

د یوی میاشتی په ترڅ کی صورت نیولی وی.

اووه ویشتمه ماده:

د قرار د تعدیلولو یا لغوه کولو لپاره نوی حالت هغه وخت قطعی بنسټ کیدای شی چې د قضیې د څیړنې لپاره د ځانګړې ارزښت لرونکې وی، او غوښتونکي ته د قضیې د څیړنې په وخت کی څرګند نه وی. لاندې موردونه د قرار د لغوه کیدو او تعدیلیدو قطعی بنسټ برابروالی شی:

۱- په هغه صورت کی چې د محکمی وروستنۍ پریکړه د اهل خبری له اعتبار څخه پرته معلومات، د سندونو د غیر د قیقي ژباړنې او د غلطو دلیلونو او مدرکونو پر اساس صادره شوی وی.

۲- په هغه صورت کی چې د محکمی وروستنۍ پریکړه د دولت د قضایاوو د ادارې د کارکوونکو، د شخړې د دواړو خواوو د استاز او د شخړې د دواړو خواوو څخه پرته د ادارو د دنده لرونکو کسانو د غیر قانونی عملونو تر اغیزی لاندې صادره شوی وی.

حالت جدید صورت ګرفته باشد.

ماده بیست و هفتم:

حالت جدید برای تعدیل یا لغو قرار وقتی اساس قطعی شده میتواند که دارای اهمیت خاص برای قضیه بوده و در وقت رسیدگی قضیه برای درخواست کننده معلوم نباشد. موارد آتی اساس قطعی لغو و تعدیل قرار را فراهم کرده می‌تواند:

۱- در صورتی که فیصله نهایی محکمه به اساس معلومات غیر معتبر اهل خبره، ترجمه غیر دقیق اسناد و دلایل و مدارك غلط صادر شده باشد.

۲- در صورتی که فیصله نهایی محکمه تحت تاثیر اعمال غیر قانونی مامورین اداره قضایای دولت، نمایندگان طرفین متنازع و اشخاص موظف ادارات، غیر از طرفین متنازع صادر شده باشد.

۳- په هغه صورت کی چې د دولت د قضایاوو د ادارې قرار، د محکمی د حکم او یا د یوې واکمنی ادارې د تصمیم پر اساس نوی کتنه لارم وېولی.

۳- در صورتی که قرار اداره قضایای دولت اساس حکم محکمه و یا تصمیم هر اداره با صلاحیتی که تجدید نظر را بر قرار لارم بدانند.

شپږم فصل د قرار اجراء کول

فصل ششم اجرای قرار

اته ویشتمه ماده:

د دولت د قضایاوو د ادارې قرار چې د هغی د ترلاس لاندی خانگو د شخړو پر مسئلو باندی نیول شوی وی، وروستنی دی.

ماده بیست و هشتم:
قرار اداره قضایای دولت که روی مسایل متنازع فیله شعبات تحت اثر آن اتخاذ شده باشد، نهائی می باشد.

نهه ویشتمه ماده:

د دواړو خواوو پر روغه جوړه باندی د دولت د قضایاوو د ادارې د ولایتی خانگو قرار د اجراء وړ دی.

ماده بیست و نهم:
قرار اداره قضایای دولت و شعبات ولایتی آن مبنی بر مصالحه طرفین قابل اجراء است.

دیرشمه ماده:

په اختیاری توگه د قرار له اجراء کولو څخه د دواړو خواوو د ډډه کولو په وړاندی، قرار په اجباری توگه پر ډډه کوونکی باندی تطبیقېږی.

ماده سی ام:
در برابر امتناع طرفین از اجرای قرار به صورت اختیاری، قرار به صورت اجباری علیه امتناع کننده تطبیق می گردد.

یو دېرشمه ماده:

د قرار د اجباری تطبیقولو په منظور د دولت د قضایاوو د ادارې

ماده سی و یکم:
به منظور تطبیق اجباری قرار از طرف اداره قضایای دولت به

لخوا ولایتی خانگو ته امر
صادری چی د لاندی مطلبونو
لرونکي وی:

۱- د امر د صادروونکی ادارې نوم
د قضیې (دوسیې) گڼه چی د هغی
په هکله امر صادر شوی دی او د
قرار نېټه.

۲- د قضیې لنډه تشریح.

۳- د امر د اعتبار موده.

امر د ادارې د رئیس لخوا ولایتی
خانگو ته د موضوع د ارتباط له
مخې صادری چی او مهر کیږی.

شعبات ولایتی امر صادر
می گردد که حاوی مطالب آتی
می باشد:

۱- نام اداره صادر کننده امر،
شماره قضیه (دوسییه) که در
بارۀ آن امر صادر شده و
تاریخ قرار.

۲- تشریح کوتاه قضیه.

۳- مدت اعتبار امر.

امر توسط رئیس اداره به شعبات
ولایتی نظر به ارتباط موضوع
صادر گردیده و مهر می شود.

اووم فصل

د قرار له قانونیت څخه څارنه (نظارت)

فصل هفتم

نظارت از قانونیت قرار

دوه دیرشمه ماده:

په هغه صورت کی چی د دولت د
قضایاو د ادارې د ترلاس لاندی
خانگو قرار، د قانون او یا نورو
تقنینی سندونو پر خلاف نیول شوی
وی او یا له واقعیتونو او د دوسیې
له محتویاتو سره سمون ونلری، د
دولت د قضایاوو د ادارې د رئیس
او د هغه په غیاب کی د مرستیال
له خوا تر بیا کتنی لاندی نیول
کیدای شی. هغه قرار چی د دولت

ماده سی و دوم:

در صورتی که قرار شعبات
تحت اثر اداره قضایای دولت
مخالف قانون و یا با سایر اسناد
تقنینی اتخاذ شده باشد و با
واقعیت ها و محتویات دوسییه
تطابق نداشته باشد، توسط
رئیس قضایای دولت و در
غیاب وی از طرف معاون وی
مورد تجدید نظر قرار گرفته
می تواند. قراریکه توسط رئیس

د قضا یاوو د ادارې د رئیس یا مرستیال له خوا نیول شوی وی، د افغانستان اسلامي دولت د وزیرانو شوري د مرستیال له خوا تر بیا کتنې لاندې نیول کیدای شی.

درې دیرشمه ماده:

په قرار باندې بیا کتنه د لاندې شرطونو له تحقق نه وروسته صورت نیسی:

۱- د شخړې د دواړو خواوو او یا د پورتنیو ادارو په غوښتنه.

۲- د عدلیې وزیر د اعتراض په صورت کی.

۳- په هغه صورت کی چې ددغه قانون په (۳۲) ماده کی درج شوی کسان د څارنې د واک په اساس بیا کتنه لازم وبولی.

څلور دیرشمه ماده:

د دولت د قضا یاوو د ادارې قرار، د نیولو له نیتې څخه د یو کال په ترڅ کی تر بیا کتنې لاندې نیول کیدلی شی.

پنځه دیرشمه ماده:

د اسلامي دولت د وزیرانو شوري د رئیس مرستیال، د عدلیې وزیر، د

یا معاون قضایای دولت اتخاذ شده باشد از طرف معاون رئیس شورای وزیران دولت اسلامی افغانستان مورد تجدید نظر واقع شده می تواند.

ماده سی و سوم:

تجدید نظر بر قرار در صورت تحقق شرایط آتی صورت می گیرد:

۱- به درخواست طرفین متنازع و یا ادارات مافوق.

۲- در صورت اعتراض وزیر عدلیه.

۳- در صورتی که اشخاص مندرج ماده (۳۲) این قانون به اساس صلاحیت نظارتی تجدید نظر را لازم بدانند.

ماده سی و چهارم:

قرار اداره قضایای دولت در ظرف يك سال از تاریخ اتخاذ آن مورد تجدید نظر واقع شده می تواند.

ماده سی و پنجم:

معاون رئیس شورای وزیران دولت اسلامی، وزیر عدلیه، رئیس و

دولت د قضایاوو د ادارې د رئیس او مرستیال د څارنې په اساس او د موجودو دلایلو پر بنسټ، پر قرار باندې د څیړنې د ترلاسه شویو نتیجې د په پام کې نیولو سره، د نوموړې قرار په هکله یو د لاندې تصمیمونو څخه نیسي:

۱- د قرار د تأییدولو په هکله تصمیم نیول.

۲- د قرار د تعدیلولو په هکله تصمیم نیول.

۳- د قرار په لغو کولو، د نوی قرار په صادرولو او د نوی څیړنې لپاره د موضوع په اعاده کولو پورې د تصمیم نیول:

۴- د قرار په لغوه کولو او پر دوسیه باندې د اجرااتو په درولو پورې د تصمیم نیول.

معاون اداره قضایای دولت با در نظر داشت نتایج حاصله از رسیدگی برقرار به اساس نظارت و متکی به دلایل موجود، یکی از تصمیم آتی را به ارتباط قرار مذکور اتخاذ می نماید:

۱- تصمیم مبنی بر تأیید قرار.

۲- تصمیم مبنی بر تعدیل قرار.

۳- تصمیم مبنی بر لغو قرار، صدور قرار جدید و اعاده موضوع جهت رسیدگی مجدد.

۴- تصمیم مبنی بر لغو قرار و متوقف ساختن اجراات روی دوسیه.

اتم فصل وروستني حکونه

فصل هشتم احکام نهائی

شپړدیرشمه ماده:

د دولت د قضایاوو اداره او د هغی ولایتی ځانگی د ځانگړی مهر لرونکې دی چې په هغه کی د افغانستان اسلامي دولت نښان او د دولت د قضایاوو د اداری نوم کښلی دی.

اووه دیرشمه ماده:

(۱) د دولت د قضایاوو رئیس او مسلکی غړی، د ولایتونو آمرین او د هغوی مسلکی غړی هر یو د میاشتنی معاش برسیره د امتیازی معاش مستحق گڼل کیږی.
(۲) ددی مادی په (۱) فقره کی درج شوی امتیازی معاش له لسو زرو افغانیو څخه تر دیرشو زرو افغانیو پوری ټاکل کیږی. د امتیازی معاش د ورکړی شرطونه د لایحی مطابق تنظیمیږی.
۳- امتیازی معاش د اصلی معاش جزء دی د مریضی، قانونی رخصت او نورو موقعیتونو په صورت کی مامور د امتیازی معاش مستحق گڼل کیږی، پرته د هغه حالت نه

ماده سی و ششم:

اداره قضایای دولت و شعبات ولایتی آن دارای مهر مخصوص بوده که در آن نشان دولت اسلامی افغانستان و نام اداره قضایای دولت درج است.

ماده سی و هفتم:

(۱) رئیس قضایای دولت و اعضای مسلکی، آمرین ولایات و اعضای مسلکی هر يك علاوه بر معاش ماهانه مستحق معاش امتیازی شناخته می شوند.
(۲) معاش امتیازی مندرج فقره (۱) این ماده از (۱۰۰۰۰) افغانی الی (۳۰۰۰۰) افغانی تعیین می گردد. شرایط اعطای معاش امتیازی مطابق لایحه خاص تنظیم می گردد.
۳- معاش امتیازی جزء معاش اصلی بوده، در صورت مریضی، رخصت قانونی و سایر موقعیتها مامور مستحق معاش امتیازی شمرده میشود، جز در حالتی که

چې قانون بل ډول حکم کړی وی.

اته دیرشمه ماده:

دغه قانون د توشیح له نیتې څخه وروسته نافذ او په رسمی جریده کې دی خپور شی او د دغه قانون په انفاذ سره د (۱۳۶۵) کال د لیندۍ د میاشتې د (۳۰) نیتې په (۶۲۲) گڼه رسمی جریده کې خپور شوی د مالی شخړو د بررسی او د دولت د قضایاو د ادارې قانون د هغه له ضمایمو او تعدیلونو سره لغوه گڼل کیږی.

قانون طور دیگر حکم نموده باشد.

ماده سی و هشتم:

این قانون بعد از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد و با انفاذ آن، قانون بررسی اختلافات مالی و اداره قضایای دولت منتشره جریده رسمی شماره (۶۲۲) مؤرخ (۳۰) قوس سال (۱۳۶۵) با ضمایم و تعدیلات آن ملغی شمرده می شود.

قانون واریسی عرایض

۲۴-۱۱-۱۴۱۹ هـ ق

حضور عالیقدر محترم
امیر المؤمنین!

السلام علیکم ورحمته الله وبرکاته!

ملاحظه شد مطالبه متن پیشنهاد
منظور است والسلام

طرح قانون واریسی عرایض که
از طرف وزارت عدلیه تسوید و در
اجلاس مؤرخ ۱۴۱۹/۱۱/۸ هـ ق
شورای وزیران بداخل شش فصل و
چهل و شش ماده تصویب گردیده
جهت منظوری احتراماً ضم
پیشنهاد هذا تقدیم است.

خادم اسلام امیر المؤمنین ملا
محمد عمر

(مجاهد)

والسلام

الحاج ملا محمد ربانی

رئیس شواری سرپرست

د عریضو د څیړلو قانون

لومړی فصل عمومي حکمونه

لومړۍ ماده:

دغه قانون د هغو عریضو د ترتیب، وړاندې کولو او څیړلو څرنگوالي تنظیموی چې دولتي مقامونو، ادارو، تصدیو او عامو مؤسسو ته وړاندې کیږي.

دوه یمه ماده:

په دغه قانون کی لاندی اصطلاحگانی لاندینی معناوی لری:

۱- عارض: د شرعی اهلیت لرونکې شخص دی چې خپل شکایت یا غوښتنه، اړونده مقام ته وړاندې کوی او د قانون او مقرراتو د حکمونو سره سم، په هغه غور کول غواړي.

۲- معروض علیه: هغه حقیقی یا حکمی شخصیت ته ویل کیږي چې عرض کوونکی ورنه شکایت ولری.

۳- عریضه: د یوی طبع شوی بیې لرونکې پانې څخه عبارت ده چې

قانون واریسی عرایض

فصل اول احکام عمومي

ماده اول:

این قانون طرز ترتیب، تقدیم و واریسی عرایضی را که به مقامات و ادارات دولتی، تصدی ها و مؤسسات عامه تقدیم می گردد، تنظیم می نماید.

ماده دوم:

اصطلاحات آتی در این قانون معانی ذیل را افاده می کند:

۱- عارض: شخصی است دارای اهلیت شرعی که شکایت یا مطالبه خود را به مقام مربوط ارائه نموده، واریسی آنرا مطابق احکام قانون و مقررات می خواهد.

۲- معروض علیه: به شخصیت حقیقی یا حکمی اطلاق می شود که طرف شکایت عارض واقع گردیده باشد.

۳- عریضه: عبارت از ورق مطبوع و بها داری است که

عارضینو د شکایتونو او غوښتنو د لیکلو لپاره، ددغه قانون د ضمیمه فورمی سره سم د عامو خلکو په واک کی ایښودل کیږی، دا پاڼه د افغانستان اسلامي دولت په نښان ښکلی شوی، د مالیې وزارت د اړونده خانگی له خوا مهر شوی او د پرله پسې شمیر لرونکې وی. نو موږی پاڼه د عارض، معروض علیه او عریضه لیکونکی د پیژندنې د جدول لرونکې ده او بیه یی دوه زره افغانۍ ده.

۴- عریضه لیکونکی: هغه څوک دی چې د لږمی آزمویڼی له تیروولو او جواز اخیستلو څخه وروسته د عارض د شکایت او غوښتنی لیکلو ته اقدام کوی.

دوهم فصل

د عریضی د ترتیبولو طرز

درېیمه ماده:

عارض مکلف دی چې خپل شکایت یا غوښتنه ددغه قانون د حکمونو سره سم په عریضه کی ولیکی.

به منظور تحریر شکایات و مطالبات عارضین مطابق فورمه منضمه این قانون بدسترس عامه گذاشته می شود، این ورق مزین به نشان دولت اسلامی افغانستان بوده، از طرف شعبه مربوطه وزارت مالیه مهر گردیده و دارای شماره مسلسل میباشد. ورق مذکور دارای جدول شهرت عارض، عریضه نویس و معروض علیه بوده و قیمت آن مبلغ دو هزار افغانی می باشد.

۴- عریضه نویس: شخصی است که بعد از طی امتحان لارم واخذ جواز به تحریر شکایت و مطالبه عارض می پردازد.

فصل دوم

طرز ترتیب عریضه

ماده سوم:

عارض مکلف است شکایت یا مطالبه خود را طبق احکام این قانون در عریضه تحریر نماید.

خلورمه ماده:

د وسله والو قواوو منسویین، پولیس، قاضیان، د دولت مامورین، محصلین او زده کوونکی د خپلو دندو په ساحو کی او بندیان په ټولو حالتونو کی کولای شی، ددی قانون د حکمونو سره سم، خپل شکایت یا غوښتنه په سپین کاغذ کی ولیکی خو د عارض د پیژندنې توضیح حتمی ده.

پنځمه ماده:

د عریضی په مخصوص ځای کی، د عارض، معروض علیه او عریضه لیکونکی پیژندنه درجیږی.

شپږمه ماده:

عریضه په لنډ، واضح او لوستل کیدونکی لیک لیکل کیږی د بی لزومه، مبالغه لرونکو او د انسانی کرامت پر خلاف مطلبونو لیکل جواز نه لری.

اوو مه ماده:

د داسی مطلبونو لیکنه چې د موضوع د ماهیت له نظره یو تر بله توپیر ولری، په یوه عریضه کی جواز نلری.

ماده چهارم:

منسویین قوای مسلح، پولیس، قضات، مامورین دولت، محصلین و متعلمین در ساحة وظیفه شان و محبوسین در همه حال، می توانند شکایت یا مطالبه خود را مطابق احکام این قانون در کاغذ سفید تحریر نمایند اما توضیح شهرت عارض حتمی است.

ماده پنجم:

شهرت عارض، معروض علیه و عریضه نویس در قسمت مخصوص عریضه درج می شود.

ماده ششم:

عریضه بطور مؤجـز، واضح و با خط خوانا تحریر می گردد. نوشتن مطالب بی لزوم، مبالغه آمیز و خلاف کرامت انسانی جواز ندارد.

ماده هفتم:

تحریر مطالبیکه از نظر ماهیت موضوع با هم متفاوت باشد، در یک عریضه جواز ندارد.

اتمه ماده:

حقوقی او جزایی موضوع گانی،
چې د یوی حادثی څخه نه وی
پیدا شوی، په یوه عریضه کی نه
شی لیکل کیدای.

نهمه ماده:

ډله ایزه عریضه په هغه صورت کی
جواز لری چې موضوع په ټولو
عارضینو پوری اړه ولری یا د یوی
حادثی څخه پیدا شوی وی.

لسمه ماده:

د عارض لاسلیک او په هغه صورت
کی چې لاسلیک نشی کولای یا دا
چې بی سواده وی، د هغه د گوتی
نښان په څرگند ډول او په داسی
توگه چه مغشوش نه وی او په
راتلونکی وخت کی تر اشتباه لاندی
را نشی، د عریضی په آخر کی
حتمی دی پرته له دی عریضه نه
منل کیږی.

یوولسمه ماده:

د هغه عارض عریضه چې د
عریضه لیکونکی لخوا لیکل
کیږی پخوا لدی چې عریضه اړونده
مقام ته وړاندی کړی، باید د
هغی له متن څخه خبر وی.

ماده هشتم:

موضوعات حقوقی و جزایی در
حالیکه از يك حادثه نشأت نکرده
باشند در يك عریضه تحریرشده
نمی تواند.

ماده نهم:

عریضه دسته جمعی در صورتی
مجاز است که موضوع
متعلق به همه عارضین بوده
و یا ناشی از يك حادثه باشد.

ماده دهم:

امضاء عارض در صورتیکه
امضاء کرده نتواند یا سواد
نداشته باشد، نشان شصت او
بصورت واضح و بطوریکه
مغشوش نبوده و مورد
اشتباه در آینده واقع
نشود، در ذیل عریضه
حتمی است، در غیر آن
عریضه پذیرفته نمی شود.

ماده یازدهم:

عارضی که عریضه اش توسط
عریضه نویس تحریر می
گردد بایست قبل از تقدیم
عریضه به مقام مربوط،
از متن آن آگاه باشد.

دوولسمه ماده:

که چیری عریضه سوابق ولری، د مخکنیو عریضو شمیره او د تیرو اجراآتو څخه په لنډ ډول یادونه کیږی.

ماده دوازدهم:

هرگاه عریضه سوابق داشته باشد، نمرات عرایض قبلی و صورت اجراآت گذشته مختصراً تذکر داده می شود.

درېیم فصل

د عریضه لیکونکي مکلفیت

دیارلسمه ماده:

هغه شخص چې غواړی د عریضی لیکل د شغل په توگه غوره کړی، مکلف دی چې خپله غوښتنه د اړونده سیمه ایزی اداري آمر په تصدیق مربوطه مرجع ته وړاندی کړی.

فصل سوم

مکلفیت عریضه نویس

ماده سیزده هم:

شخصی که عریضه نویسی را به حیث شغل اختیار می نماید، مکلف است درخواست خود را به امراداراه محل مربوطه تقدیم نماید.

څوارلسمه ماده:

د عریضی لیکلو غوښتنه هغه وخت منل کیږی چې غوښتونکی د لاسدی شرطونو لرونکې وی:
۱- د افغانستان د تابعیت لرونکې وی.
۲- د اتلس کلنی عمرئی پوره کړی وی.

ماده چهارده هم:

درخواست عریضه نویسی در صورتی پذیرفته می شود که درخواست دهنده واجد شرایط ذیل باشد:

- ۱- تابعیت افغانستان را دارا باشد.
- ۲- سن ۱۸ سالگی را تکمیل نموده باشد.
- ۳- دارای سواد کافی و معلومات شرعی و قانونی باشد.

- ۲- د اتلس کلنی عمرئی پوره کړی وی.
- ۳- د پوره سواد او د شرعی او قانونی معلوماتو لرونکې وی.

پنځلسمه ماده:

غوښتونکي د اهلېت د ثابتولو لپاره يوه هيات ته چې د لاندې غړو څخه جوړ وي لېږل کېږي:

- ۱- په مرکز او ولايتونو کې د دولت د قضايانو رئيس د رئيس په توگه.
- ۲- د ولايت د محکمې د رياست استازي د غړي په توگه.
- ۳- د ولايت د اداري رياست يا مديريت استازي د غړي په توگه.

شپاړسمه ماده:

د عريضې ليکلو غوښتونکي بايد په دغه قانون کې د درج شوو حکمونو څخه خبر وي.

اووه لسمه ماده:

(۱) د عريضې ليکلو جواز د سلو زرو افغانيو په بدل کې، په مرکز او ولايتونو کې د دولت د قضايانو د رياستونو لخوا ورکول کېږي.

(۲) جواز ليک هر کال د پنځوسو زرو افغانيو په بدل کې نوی کېږي.

(۳) ددغې مادې په (۱) او (۲) فقرو کې ليکل شوي پيسې د مقرراتو سره سم د اسلامي دولت وړاندو حساب ته تحويلېږي.*

ماده پانزده هم:

درخواست دهنده غرض تشييت اهلېت به هياتي مرکب از اعضاي ذيل محول مي شود.

- ۱- رئيس قضايای دولت در مرکز و ولايات به حيث رئيس.
- ۲- نماينده رياست محکمه ولايت به حيث عضو.
- ۳- نماينده رياست يا مديريت اداري ولايت به حيث عضو.

ماده شانزدهم:

درخواست دهنده عريضه نويسي بايد از احکام مندرج اين قانون مطلع باشد.

ماده هفدهم:

(۱) جواز عريضه نويسي در بدل مبلغ يكصد هزار افغاني در مرکز و ولايات توسط رياست قضايای دولت توزيع مي گردد.

(۲) جواز نامه هر سال در مقابل پنجاه هزار افغاني تجديد مي گردد.

(۳) مبالغ مندرج فقرات (۱) و (۲) اين ماده طبق مقررات به حساب واردات دولت اسلامي تحويل مي گردد.*

* ماده ۱۷ تعديل گرديده، در بخش تعديلات مراجعه شود.

اتلسمه ماده:

عریضه لیکونکی مکلف دی چې د خپل کار په حوزه کی ټاکلی پته ولری که چیری د اوسیدلو ځای بدلوی باید د خپل ځای له بدلون څخه اړونده سیمه ایزی اداری ته او نوی سیمه ایزی اداری ته چې د هغی په مربوطاتو کی فعالیت کوی په لیکلی توگه خبر ورکړی.

نولسمه ماده:

عریضه لیکونکی مکلف دی، د عریضو په لیکلو کی د دغه قانون حکمونه په پام کی ولری، عارض د عریضی په متن پوه کړی او د هغه د گوتی نښه په څرگند، لوستی او روښان ډول د عریضی لاندی واخلی، دا د دی لپاره چې د اشتباه په وخت کی د جنایی د تخنیکي اداری له خوا رد نه شی.

شلهمه ماده:

عریضه لیکونکی مکلف دی، په عریضی کی خپله پیژندنه او د جواز لیک شمیره د عریضی د نیټی سره ولیکی او لاسلیک ئی کړی، پرته له هغه عریضه اداری ته د منلو وړ نه ده.

ماده هجدهم:

عریضه نویس مکلف است در حوزه کار خود آدرس معین داشته باشد در صورت نقل مکان باید از تغییر آدرس به اداره محلی مربوط و اداره محلی جدیدیکه در مربوطات آن فعالیت می نماید کتباً اطلاع بدهد.

ماده نهمه:

عریضه نویس مکلف است در تحریر عرایض احکام این قانون را در نظر گرفته، عارض را از متن عریضه مستحضر نماید و نشان شصت او را به طور واضح، خوانا و روشن در ذیل عریضه بگیرد، برای اینکه هنگام اشتباه از اداره تخنیکي جنائی رد شده نتواند.

ماده بیستم:

عریضه نویس مکلف است در عریضه شهرت و نمبر جواز نامه خود را با تاریخ عریضه تحریر و امضاً نماید، در غیر آن عریضه مورد قبول اداره قرار نمی گیرد.

یوویستمه ماده:

د عریضه لیکونکی پیژندنه د هغه د جواز شمیری سره د اړونده ولایت د سیمه ایزی ادارې په مخصوص کتاب کی ثبتیږي.

ماده بیست و یکم:

شهرت عریضه نویس با نمبر جواز در دفتر مخصوص اداره محلی ولایت مربوط ثبت می گردد.

څلورم فصل

د عریضی د وړاندی کولو ډول

دوه ویستمه ماده:

عریضه په هره اداره کی هغی شعبی یا مامور ته چې د عریضو د اخیستلو لپاره ټاکل شوی وی وړاندی کیږي.

ماده بیست و دوم:

تقدیم عریضه در هر اداره به شعبه یا ماموریکه جهت اخذ عرایض تعیین گردیده، تقدیم می گیرد.

درویشتمه ماده:

په هغه صورت کی چې عارض بیسواده وی او د هغه عریضه بی له جواز لرونکې عریضه لیکونکی څخه د بل چا په وسیله ولیکل شی، لیکونکی مکلف دی، ددی قانون حکمونه په پام کی ونیسی، عارض د عریضی په متن پوه کړی، د عریضی په پای کی خپله پیژندنه او پته ولیکی او لاسلیک یی کړی.

ماده بیست و سوم:

در صورتی که عارض سواد نداشته و عریضه وی توسط شخص دیگری غیر از عریضه نویس دارای جواز نامه تحریر گردد، تحریر کننده مکلف است احکام این قانون را در نظر گرفته، عارض را از متن عریضه مستحضر گردانیده شهرت و آدرس خود را در ذیل عریضه درج و امضاء نماید.

خلورویشته ماده:

د عریضی په وړاندی کولو کی د مراتبو سلسله په پام کی نیول کیږی. په هغه موردونو کی چې د قانون او مقرراتو په حکم د موضوع د ماهیت او غور کولو د واک له نظره د عریضی د وړاندی کولو مراجع تشخیص شوی وی، یواځی هم هغو مراجعو ته عریضه وړاندی کیږی.

پنځه ویشته ماده:

د دغه قانون په مقصد د مراتبو سلسله په جزائی عریضو کی د پینځی د واقع کیدو د ځای او په حقوقی عریضو کی د هغه ځای څخه، چې د معروض علیه د اوسیدلو ځای او یا د کارکولو اداره په کی واقع ده پیل کیږی او په لاندی ترتیب ده:

۱- د ولسوالی په حوزه کی، ولسوال یا د ابتدائی محکمی قاضی.

۲- د لوی ولسوالی په حوزه کی، لوی ولسوال یا د لوی ولسوالی د محکمی رئیس.

۳- د ولایت په مرکز کی:

(الف) د اړونده ادارو آمرین.

ماده بیست و چهارم:

د تقدیم عریضه سلسله مراتب رعایت میږدد. در مواردیکه مراجع تقدیم عریضه نظر به ماهیت موضوع و صلاحیت واریسی به حکم قانون و مقررات تشخیص گردیده باشد، تنها به همان مراجع تقدیم می شود.

ماده بیست و پنجم:

سلسله مراتب به مقصد این قانون، در عرایض جزائی از محل وقوع حادثه و در عرایض حقوقی، از محلیکه مسکن یا اداره کار معروض علیه در آن واقع است، شروع گردیده و به ترتیب ذیل است:

۱- در حوزه ولسوالی، ولسوال یا قاضی محکمه ابتدائیه.

۲- در حوزه لوی ولسوالی، لوی ولسوال یا رئیس محکمه لوی ولسوالی.

۳- در مرکز ولایت:

(الف) آمرین ادارات مربوطه.

- (ب) والی یا د ولایت د محکمی رئیس.
- ۴- په کابل کی:
- ۵- د افغانستان اسلامي دولت مقام د عریضو د وړاندی کولو وروستنی مرجع ده.
- شپږویښتمه ماده:**
- لاندی حالتونه د مراتبو د سلسلی د رعایت کولو څخه چې په (۲۵) ماده کی توضیح شوی دی، مستثنی دی:
- ۱- په هغه صورت کی چې عارض د لاندنی مقام د آمر یا اړونده اداری څخه شکایت ولری.
- ۲- په هغه صورت کی چې د معروض علیه د تیښتی یا د جنایت د تکرار ویره موجوده وی، او عارض د معقولو دلیلونو په وړاندی کولو سره موضوع عرض کړی.
- ۳- په هغه صورت کی چې د مجبره سببونو له مخی لاز بنده وی، او د عرض کولو موضوع تلواری وی.
- ۴- په هغه صورت کی چې معروض علیه د جرم یا جنایت د کولو له امله فراری وی.
- (ب) والی یا رئیس محکمه ولایت.
- ۴- در کابل:
- ۵- مقام دولت اسلامی افغانستان مرجع نهایی تقدیم عرایض است.
- ماده بیست و ششم:**
- احوال آتی از رعایت سلسله، مراتبی که در ماده (۲۵) توضیح گردیده است، مستثنی می باشد:
- ۱- در صورتی که عارض از آمر مقام مآدون یا اداره مربوط شاکی باشد.
- ۲- در صورتی که خطر فرار یا تکرار جنایت معروض علیه موجود بوده و عارض با ارائه دلایل معقول، موضوع را به عرض برساند.
- ۳- در صورتی که بنا بر اسباب مجبره راه مـسـدود و موضوع عرض مستعجل باشد.
- ۴- در صورتی که معروض علیه نظر به ارتکاب جرم یا جنایت فراری باشد.

اووه ویشته ماده:

د زده کوونکو، محصلینو، بندیانو او د هغو ناروغانو چې بستری وی، د هغوی حقوقی عریضی، د اړونده مراجعو په وسیله اخیستل کیږي او اړونده مقامونو ته لیږل کیږي او تر غور لاندې نیول کیږي، د پایلو څخه ئی په لیکلی توگه هغوی ته خبر ورکول کیږي. په مستقیم ډول د هغوی د عریضو وړاندې کول ممانعت نلري.

اته ویشته ماده:

(۱) هغه ادارې چې د مراتبو د سلسلې د رعایت کولو له مخی، عریضی اخلی مکلفی دی، کوم موضوعات چې د هغوی په واک کی دننه دی، حل او فصل کړي او عارض بلی مرجع ته ونه لیږي. (۲) په هغه صورت کی چې د موضوع فیصله د هغو د واک څخه بهر وی د لازمو معلوماتو د وړاندې کولو وروسته به موضوع په لیکلی ډول، لوړ مقام یا اړونده څانگی ته راجع کوی، د لارښوونی یا معلوماتو غوښتنه به کوی او عارض به په لیکلی ډول خبروی.

ماده بیست و هفتم:

عرایض حقوقی متعلمین، محصلین، محبوسین و مریضان داخل بستر ذریعه مراجع مربوطه اخذ و رسماً به مقامات ذی علاقه ارسال و تحت واریسی قرار می گیرد و از نتیجه کتباً به آنها خبر داده میشود، تقدیم مستقیم عریضه شان مانعی ندارد.

ماده بیست و هشتم:

(۱) اداراتی که بر حسب رعایت سلسله مراتب عرایض را تسلیم می شوند مکلف اند، موضوعاتی را که داخل صلاحیت شان است، حل و فصل نموده عارض را به مراجع دیگر رجعت ندهند. (۲) در صورتی که فیصله موضوع خارج صلاحیت شان باشد بعد از ارائه معلومات لازم، موضوع را کتباً به مقام مافوق یا شعبه مربوطه رجعت داده، طالب هدایت یا معلومات گردیده و عارض را کتباً مطلع سازند.

نہہ ویشتہ مادہ:

مغشوش شوی یا د تورپل شوو مطلبونو لرونکې عریضی او همدارنگه هغه عریضی چې جزائی یا حقوقی غوښتنی ولری او پرته له وکالت څخه دبل چا لخوا وړاندی شی، په هیڅ مرجع کی نه منل کیږی.

دیرشمه مادہ:

د صغیر، لیونی او معتوه عریضی د هغوی د ولی یا وصی یا قیم لخوا وړاندی کیږی.

یو دیرشه مادہ:

هغه اشخاص چې د دندی یا نورو عذرونو له امله ونشی کولای په مستقیم ډول خپلی عریضی اړونده مراجعو ته وړاندی کړی، کولای شی خپله عریضه د (۲۵) مادې د حکم په پام کی نیولو سره د ثبت شوی (راجستری) پوستي په وسیله اړونده ادارې ته ولیږی.

مادۀ بیست و نهم:

عرایض مغشوش یا دارای مطالب تراش شده و همچنان عرایض محتوای مطالب جزائی و حقوقی که بدون وکالت از طرف شخصی دیگری تقدیم شود، در هیچ یک از مراجع پذیرفته نمی شود.

مادۀ سی ام:

عرایض صغیر، مجنون و معتوه از طرف ولی یا وصی یا قیم ایشان تقدیم می شود.

مادۀ سی و یکم:

اشخاصی که به سبب وظیفه یا معاذیر دیگری مستقیماً عرایض شان را به مراجع مربوط تقدیم کرده نتوانند، عریضه را با رعایت حکم مادۀ بیست و پنجم بوسیله پست ثبت شده (راجستری) به اداره مربوطه ارسال می دارند.

پنجم فصل

د عریضو د غور کولو ډول

دوه دیرشمه ماده:

مؤظف مامور مکلف دی چې د عریضی د تسلیمیدو په وخت کی په عریضی پوری نښتی د رسید پارچه له عریضی څخه پری او عارض ته ئی ورکړی. اصلی عریضه د احکامو د ثبتولو وروسته عارض ته ورکول کیږی، او په اړونده کتاب کی ئی رسید اخیستل کیږی که چیری موضوع یا حالات د دی غوښتنه وکړی چې عریضه رسماً اړونده مرجع ته واستول شی نو عارض ته د ثبت شمیره او نېټه ورکول کیږی.

دری دیرشمه ماده:

(۱) په هره اداره کی په عریضه باندی د غور کولو موده دری ورځی ده، که چیری په عریضه باندی غور کول، په سوابقو او د معلوماتو په راټولولو اړه ولری، دا موده تر پنځلسو ورځو پوری اوږد کیږی.

(۲) که د مسئلې په حل کی ستونزی برسیږه شی، یا د نورو مراجعو لارښوونی ته اړتیا پیدا

فصل پنجم

طرز واریسی عرایض

ماده سی و دوم:

مامور مؤظف مکلف است حین که پارچه مربوطه رسید را از عریضه قطع و به عارض تسلیم دهد. اصل عریضه پس از ثبت احکام به عارض تسلیم و در کتاب مربوط رسید گرفتار می شود. هرگاه موضوع یا احوال ایجاب نماید که عریضه رسماً به مراجع مربوطه ارسال گردد نمبر و تاریخ ثبت به عارض داده می شود.

ماده سی و سوم:

(۱) مدت واریسی عریضه در هر اداره الی سه روز می باشد، در صورتی که واریسی عریضه به جمع آوری سوابق و معلومات مربوط باشد، این مدت الی ۱۵ روز تمدید می شود.

(۲) هرگاه اشکالی در حل مسئله به ظهور رسیده و یا به استهداء از مرجع دیگری ضرورت افتد،

شی، باید په پورتنی موده کی لیکلی اقدامات وشیی، پورتنی مقام ته که له هغه څخه عریضه را رسیدلی وی، خبر ورکول کیږی.

۳- په هغو عریضو کی لیکل شوي مطالب چي عاجل غور غواړي، ددی حکم تابع نه دی، سم دلایله تر غور لاندی نیول کیږی.

څلور دیرشمه ماده:

د عریضی مطالب د قانون او مقرراتو د حکمونو په حدودو کی د اړونده څانگی له خوا ترڅیړنی او اجراء لاندی نیول کیږی په هغه صورت کی چي عریضه د لوړو مقامونو له خوا رسیدلی وی او د ډاډ ورکولو وړ وی، د اجراءاتو د پایلو څخه نوموړی مقام ته هم ډاډ ورکول کیږی.

پنځه دیرشمه ماده:

کوم امر چي د عریضی په باره کی صادرېږی، باید واضح، څرگند او د شرعی قانونی حکمونو پر بناء وی.

شپږ دیرشمه ماده:

عریضه وروسته له دی چي امر پری

بایست در مدت فوق الذکر، اقدامات کتبی صورت گرفته، به مقام ما فوق در صورتی که عریضه از آن مقام و اصل گردیده باشد، اطلاع داده می شود.

(۳) عرایضی که مطالب مندرج آن واریسی عاجل را ایجاب میکند، تابع این حکم نبوده فوراً تحت بررسی قرار داده می شود.

ماده سی و چهارم:

مطالب عریضه از طرف شعبه مربوطه در حدود احکام قانون و مقررات ارزیابی گردیده تحت اجراء قرار می گیرد.

در صورتی که عریضه از مقامات ما فوق و اصل و مستوجب حصول اطمینان باشد از نتیجه اجراءات به مقام موصوف نیز اطمینان داده می شود.

ماده سی و پنجم:

امریکه در مورد عریضه صادر می گردد باید واضح، صریح و مستند به احکام شرعی و قانون باشد.

ماده سی و ششم:

عریضه بعد از تحریر امر، در

ولیکل شو په اړونده دفتر کی
ثبتيږي، د ثبت دفتر د لاندې
مطلبونو لرونکې وي:

- ۱- د ثبت شميره.
- ۲- د عريضې پرله پسې شميره.
- ۳- د عارض پيژندنه او پته.
- ۴- د معروض عليه پيژندنه او پته.
- ۵- د عرض د موضوع لنډيز.
- ۶- د عريضې د تسليميدو نېټه.
- ۷- د امر د صادريدو نېټه.
- ۸- د امر نص.
- ۹- د امر اخيستلو لپاره د عارض
د مراجعې نېټه.
- ۱۰- د عريضې د تسليم شوي
مامور نوم او لاسليک.
- ۱۱- امر ورکونکي مرجع.
- ۱۲- د عريضې د راجع کولو مرجع.
- ۱۳- پايله.
- ۱۴- کتنې.

اووه دېرشمه ماده:

په کوم مؤظف مامور پوري چې په
عريضه کې د ليکل شوي موضوع
اجراآت اړه ولري، هغه مکلف دي
چې د عريضې د رسيدو وروسته
عارض ته رسيد ورکړي. د عريضې
رسيد، د لاندې مرتبو لرونکې دي:

- ۱- د عارض نوم او د پلار نوم.

دفتر مربوطه ثبت مي گردد.
دفتر ثبت حاوي مطالب ذيل
مي باشد:

- ۱- نمبر ثبت.
- ۲- نمبر مسلسل.
- ۳- شهرت و آدرس عارض.
- ۴- شهرت و آدرس معروض عليه.
- ۵- خلاص موضوع عرض.
- ۶- تاريخ تسليمي عريضه.
- ۷- تاريخ صدور امر.
- ۸- نص امر.
- ۹- تاريخ مراجعه عارض
جهت اخذ امر.
- ۱۰- اسم و امضاء مامور تسليم
شونده عريضه.
- ۱۱- مرجع امر دهنده.
- ۱۲- مرجع رجعت عريضه.
- ۱۳- نتيجه.
- ۱۴- ملاحظات.

ماده سي و هفتم:

مامور مؤظفسي که اجراآت
موضوع مندرج عريضه باو
ارتباط دارد، مکلف است بعد
از وصول عريضه به عارض
رسيد بدهد. رسيد عريضه
شامل مراتب ذيل مي باشد:

- ۱- اسم عارض و اسم پدر وي.

- ۲- د عرض موضوع.
۳- د عریضی پرله پسې شمیرہ.
۴- د عریضی د تسلیمیدو نېټه.
۵- د امر د اخیستلو لپاره د عارض د مراجعې نېټه.
۶- په اړونده کتاب کی د عریضی د ثبت شمیرہ او پاڼه.
۷- د مؤظف مامور نوم او لاسلیک.
- ۲- موضوع عرض.
۳- نمبر مسلسل عریضه.
۴- تاریخ تسلیمی عریضه.
۵- تاریخ مراجعه عارض جهت اخذ امر.
۶- نمبر و صفحه ثبت عریضه در کتاب مربوط.
۷- اسم و امضای مامور مؤظف.

اته دیرشمه ماده:

مؤظف مامور به د عریضی د مراتبو او ورکې شوی امر د نظر لاندې قضیې سره تطبیقوي، په هغه صورت کی چې شکایت یا غوښتنه صحیح او پرځای وی او ورکې شوی امر هم د قانون له لحاظه د عملی کولو وړ وی، د ذکر شوی امر سره به سم عمل کوي، د خپلو اجراءاتو د پایلی څخه به د امر د رسیدو د نیتې او د هغه د عملی کولو د نیتې سره لېږونکی مرجع ته په لیکلې توگه ډاډ ورکوي. که مامور د عارض شکایت بی ځایه تشخیص کړي، یا دا چې ورکې شوی امر د پېښو او موضوع له مخې په قانونی لحاظ د عملی کولو وړ ونه گڼي، د موضوع څخه به د یوی اونی په ترڅ کی د نه

ماده سی و هشتم:

مامور مؤظف مراتب عریضه و امر صادر شده را با قضیه مورد نظر تطبیق می‌دهد، در صورتیکه شکایت یا مطالبه وارد و بجا بوده و امر صادر شده نیز قانوناً قابل تعمیم باشد، طبق امر مذکور عمل نموده، از نتیجه اجراءات خویش به قید تاریخ وصول امر و تاریخ تعمیم آن به مرجع صادر کننده کتباً اطمینان میدهد. اگر مامور شکایت عارض را غیر وارد تشخیص نماید یا امر صادر شده را نظر به رویداد واقعۀ موضوع قانوناً قابل تعمیم ندانند، موضوع را در ظرف یک هفته با توضیح دلایل عدم

تطبیق د دلیلونو د توضیح کولو سره امر ورکوونکی مقام ته خبر ورکوی.

نهه دیرشمه ماده:

که د اړونده مرجع څرگندونی د امر ورکوونکی مرجع په وړاندې قانونی او قناعت بڅېنونکی وی، موضوع به د عریضو د ثبت د دفتر د کتنو په ستون کې رسیږي او د عارض د بیا مراجعې په وخت کې به هغه پوهول کیږي، له هغه پرته به اړونده ادارې ته د امر کوونکی مقام لخوا د قانونی اجراآتو لارښوونه کیږي چې اړونده اداره ددی امر په عملی کولو مکلفه ده.

څلویښتمه ماده:

کومی عریضی چې د ثبت شوی پوستی یا د عارض د منسوبی ادارې په وسیله رسیږي نو که د دغه قانون د درج شویو شرطونو لرونکې وی او پرته د عارض یا د هغه د قانونی وکیل د حضور څخه تر غور لاندې نیول کیدلی شوه، تر غور لاندې نیول کیږي.

یوڅلویښتمه ماده:

په هغه صورت کې چې عریضه د

تطبیق به مقام صادر کونده امر، اطلاع می دهد.

ماده سی و نهم:

هرگاه توضیحات مرجع مربوط نزد مقام صادر کننده امر قانونی و قناعت دهنده باشد، موضوع در ستون ملاحظات دفتر ثبت عرایض رسانیده شده حین مراجعه بعدی عارض به او تفهیم می شود، در غیر این اداره مربوطه از طرف مقام امر دهنده، با اجراآت قانونی رهنمایی میشود و اداره مربوط مکلف به تعمیم این امر است.

ماده چهلیم:

عرایضی که توسط پست راجستری یا اداره منسوبه عارض، به مراجع مربوطه و اصل می شود، در حالی که دارای شرایط مندرج این قانون بوده و بدون حضور عارض یا وکیل قانونی او واریسی شده می توانست، تحت واریسی قرار داده می شود.

ماده چهل و یکم:

در صورتی که عریضه توأم با

یوی اداری د لیک سره یوځای ورسپړی، د اجراآتو پایله یا د عریضی د ثبت شمیره یا د هغه مکتوب شمیره چې عریضه ورسره یوځای د اجراآتو لپاره بلی مرجع ته لیږل شوی وی، په لیکلی توگه د عریضی راستول شوی مرجع ته خبر ورکول کیږی.

شپږم فصل متفرقه حکمونه

دوه څلویښتمه ماده:

که چیری د عریضی محتویات د انسانی کرامت او حیثیت پر خلاف وی، لیکونکی ته د قانون د حکمونو سره سم سزا ورکول کیږی.

دری څلویښتمه ماده:

که چیری مؤظف مامور ددغه قانون د حکمونو څخه سرغړونه وکړی، د حالاتو سره سم د مامورینو په قانون کی د درج شویو حکمونو مطابق تادیب کیږی.

څلور څلویښتمه ماده:

که چیری عارض د خپلی عریضی سوابق اړونده اداری ته ښکاره نه کړی یا دا چې موضوع د حقیقت پر خلاف په عریضه کی ولیکی یا

مکتوب ییك اداره توصل وړزد، نتیجه اجرای با نمبر ثبت عریضه یا نمبر مکتوبی که عریضه توأم با آن جهت اجرای به مراجع دیگری صادر گردیده، کتباً به مرجع صدور عریضه ابلاغ می گردد.

فصل ششم احکام متفرقه

ماده چهل و دوم:

هرگاه محتویات عریضه خلاف کرامت و حیثیت انسانی باشد نویسنده مطابق حکم قانون تعزیر می شود.

ماده چهل و سوم:

هرگاه مامور مؤظف از احکام این قانون تخلف وړزد، حسب احوال طبق احکام مندرج قانون مامورین تادیب می گردد.

ماده چهل و چهارم:

هرگاه عارض، سوابق عرض خود را به اداره امر دهنده ارائه نه نماید یا موضوع را خلاف حقیقت درج عریضه نماید و یا

دا چې د مرتبو د سلسلې مراعات ونه کړي، په داسې ډول چې د معروض علیه د ځورولو یا د ناقضو امرونو د صادرولو باعث شي یا دا چې د علاقې وړ مراجعو د تضلیل موجب شي یا دا چې د مؤظف مامور د تأديب یا مجازات سبب وگرځي، عارض د احوالو سره سم تعزیر پرې.

پنځه څلویښتمه ماده:

د هغو اشخاصو عریضې چې د قانون د حکمونو سره سم یوځل تر غور لاندې نیول شوي وي، مگر سره لدې هم په بیا راتلو سره په خپلو غیر قانوني غوښتنو ټینګار کوي او د مقامونو او مراجعو د ځورولو سبب وگرځي، د دغه قانون د (۴۲ او ۴۴) مادو د حکمونو د په پام کې نیولو سره، تر تحقیق او پوښتنې لاندې نیول کېږي او د حال سره سم د واکمنۍ محکمې لخوا په تعزیري سزا محکومېږي.

شپږ څلویښتمه ماده:

دغه قانون د توشیح له نیتې څخه نافذ او په رسمي جریده کې دی خپورشي. د دغه قانون په انفاذ سره د عرایضو د غور کولو قانون

سلسله مراتب را رعایت نه نماید، طوریکه باعث اذیت معروض علیه، صدور او امر نقیض یا موجب تضلیل مراجع ذیعلاقه گردد یا منجر به تأديب یا مجازات مامور مؤظف گردد، عارض حسب احوال تعزیر می شود.

ماده چهل و پنجم:

اشخاصی که يك بار به عرض شان، مطابق به احکام قانون رسیدگی به عمل آمده باشد ولی با وجود آن با مراجعات مکرر به خواسته های غیر قانونی خود اصرار ورزیده، سبب اذیت مقامات و مراجع گردند، با نظر داشت احکام مواد (۴۲ و ۴۴) این قانون مورد تحقیق و باز پرس قرار گرفته حسب احوال از طرف محکمه ذیصلاح به مجازات تعزیری محکوم می گردند.

ماده چهل و ششم:

این قانون از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد، با انفاذ آن قانون واریسی

قوانین اجراءات عدلی و قضائی - جلد دوم ————— ۱۶۷

چې د ۱۳۵۶ کال د مرغومی د	عرایض منتشره جریده
میاشتی د ۱۵ نیټې په (۳۸۴) ګڼه	رسمی شمېره (۳۸۴)
رسمی جریده کی خپور شوی دی	۱۵/جدي/۱۳۵۶ و احکام
او مغایر حکمونه ئی لغوه ګڼل	مغایر آن ملغی شمېره
کیږی.	می شود.

تعدیلات قانون واریسی عرایض

د عريضو د خپرنې د قانون د
اوولسمې مادې د تعديل په باب،
د افغانستان د انتقالي اسلامي
دولت د رئيس
فرمان

گڼه: (۱۰۷)

نېټه: ۱۳۸۲/۱۱/۱۵

لومړۍ ماده:

د (۱۴۲۰) هجري قمري كال په
(۷۸۶) گڼه رسمي جريده كې د
خپور شوي د عريضو د خپرنې د
قانون اوولسمه ماده دې په لاندې
متن تعديل شي:

اوولسمه ماده:

(۱) د عريضې ليكنې جواز - ليك
هغه مطبوع بهادار سند دی چې
شكل او محتوي يې د عدليې
وزارت لخوا ترتيب او دلسو (۱۰)
افغانيو په بدل كې د شرايطو
لرونكو غوښتونكو ته وركول
كېږي.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره كې
درج شوی جواز ليك په دولتي
نښان ښكلی شوی، د ماليې
وزارت د اړوندې څانگې له لوري

فرمان
رئيس دولت انتقالي اسلامي
افغانستان در مورد تعديل ماده
هفدهم قانون وارسى
عرايى

شماره: (۱۰۷)

تاريخ: ۱۳۸۲/۱۱/۱۵

ماده اول:

ماده هفدهم قانون وارسى عرايى
منتشرة جريده رسمی شماره
(۷۸۶) سال (۱۴۲۰) هجرى قمرى
به متن ذيل تعديل
گردد:

ماده هفدهم:

(۱) جواز نامه عريضه - نويسی
سند مطبوعی بهاداریست که شکل
و محتوای آن از طرف وزارت
عدلیه ترتیب و در بدل مبلغ ده
(۱۰) افغانی بدسترس درخواست
کننده واجد شرائط گذاشته
می شود.

(۲) جواز نامه مندرج فقره (۱)
این ماده مزین به نشان دولتی
بشود، از طرف شعبه
مربوط وزارت مالییه تهیه

برابر شوی دی او د پرله پسې گڼې لرونکي دی.

(۳) ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوي جواز ليک دور کولو په منظور، د مقدماتي معلوماتو د فورمې بیه اته (۸) افغانۍ ده.

(۴) د عريضې ليکنې جواز ليک ديو سلو پنځوسو (۱۵۰) افغانیو حق الامتياز دور کولو په بدل کې، په مراکز او ولايتونو کې د عدليې وزارت د دولت د قضایاوو د ریاست لخوا ورکول کېږي.

(۵) د عريضې ليکنې جواز ليک هر کال د پنځه او يا (۷۵) افغانیو په بدل کې نوی کېږي.

(۶) ددې مادې په (۲)، (۴) او (۵) فقرو کې درج شوې پیسې د مقرراتو مطابق، د دولت د وارداتو حساب ته تحویلېږي.

دويمه ماده:

دغه فرمان د توشېح له نېټې څخه نافذ دی او په رسمي جريده کې دې خپور شي.

حامد کرزی

د افغانستان د انتقالي اسلامي
دولت رئيس

گړديده و دارای شماره مسلسل می باشد.

(۳) قیمت فورمه معلومات مقدماتی به منظور اعطای جواز نامه مندرج فقره (۱) این ماده مبلغ هشت (۸) افغانی می باشد.

(۴) جواز نامه عريضه نویسی در بدل پرداخت حق الامتياز مبلغ یکصد و پنجاه (۱۵۰) افغانی در مرکز و ولايات توسط ریاست قضایای دولت و وزارت عدلیه اعطاء می گردد.

(۵) جواز نامه عريضه نویسی هر سال در بدل پرداخت مبلغ هفتاد و پنج (۷۵) افغانی تجدید میگردد.

(۶) مبالغ مندرج فقرات (۲)، (۴) و (۵) این ماده طبق مقررات به حساب واردات دولت تحویل می گردد.

ماده دوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ بوده، در جریده رسمی نشر گردد.

حامد کرزی

رئيس دولت انتقالي اسلامي
افغانستان

قانون راهنمای معاملات

به مقام محترم دولت اسلامی
افغانستان

ملاحظه شد.

السلام علیکم ورحمته الله وبرکاته!

مطابق متن پیشنهاد قانون
رهنمای معاملات بداخل (۴)
فصل و (۲۹) ماده منظور است در
جریده رسمی نشر گردد.

قانون رهنمای معاملات منتشره
جریده رسمی شماره (۷۸۱) مؤرخ
۱۳۷۶/۱۲/۲ که از طرف وزارت
عدلیه مورد تجدید نظر قرار
گرفته مواد آن که از دیاد عواید
امارتی را نشان بدهند آورده شد
اینک قانون مذکور بداخل (۴)
فصل و (۲۹) ماده غرض منظوری
توشیح تقدیم است

والسلام

الحاج ملانور الدین (ترابی)
سرپرست وزارت عدلیه

والسلام

خادم اسلام امیر المؤمنین ملا
محمد عمر (مجاهد)

د معاملو د لارښوونې قانون

لومړۍ فصل عمومي حکمونه

لومړۍ ماده:

دغه قانون د معاملو د لارښوونې د جوړېدو د ډول او اړونده چارو د تنظيم په منظور وضع شوی دی.

دوه یمه ماده:

(۱) د معاملو لارښوونه غیر دولتي شغل دی چې د دولت په اجازه د دغه قانون له حکمونو سره سم ترسره کیږي.*

(۲) د معاملو د لارښوونې امتیاز لرونکې شخص د حقوقی اهلیت خاوند دی چې د جواز لیک له ترلاسه کولو وروسته په دغه قانون کې د درج شویو شرطونو سره سم په هر ډول حقوقی معاملو کې چې د منقولو او غیر منقولو مالونو او د لېږدوونکو وسایطو په هکله د بایع او مشتری (پلورونکي او پیروونکي) ترمنځ کیږي، منځگړیتوب کوي.

قانون رهنمای معاملات

فصل اول احکام عمومي

ماده اول:

این قانون به منظور طرز ایجاد و تنظیم امور مربوط به رهنمای معاملات وضع گردیده است.

ماده دوم:

(۱) رهنمای معاملات شغل غیر دولتی است که به استیذان دولت مطابق احکام این قانون انجام می شود.*

(۲) دارنده امتیاز رهنمای معاملات شخص دارای اهلیت حقوقی می باشد که بعد از حصول جواز نامه مطابق شرایط مندرج این قانون هر نوع معاملات حقوقی را که روی اموال منقول، غیر منقول و وسایط نقلیه فی مابین بایع و مشتری (فروشنده و خریدار) صورت می گیرد، وساطت می نماید.

---

* فقره (۱) ماده ۲ تعدیل گردیده در بخش تعديلات مراجعه شود.

درپیمه ماده:

(۱) د معاملو د لارښوونې د شغل جواز لیک هغه چاپی حقوقی سند دی چې بڼه او محتوی یی د افغانستان اسلامي دولت د عدلیې وزارت له خوا برابرېږي او په شرایطو برابر غوښتونکی ته په واک کی ورکول کیږي.

(۲) د دی مادی په لومړۍ فقره کی د لیکل شوی جواز لیک د غوښتنی د پانې بیه پنځه زره افغانی ده.*

خلورمه ماده:

د حقوقی اهلیت لرونکې اشخاص کولی شی په انفرادی یا شریکه توگه د معاملو د لارښوونې چاری ترسره کړي.*

پنځمه ماده:

د معاملو د لارښوونې امتیاز لرونکې د دی قانون د دوه یمې مادی په دوه یمه فقره کی د درج شویو معاملو د منځگړیتوب د خدمتونو د ترسره کولو په وړاندې د هغه ټاکل شوی حق العمل د ترلاسه کولو مستحق دی چې په دغه قانون کی اټکل شوی دی.

ماده سوم:

(۱) جواز نامه شغل رهنمای معاملات سند حقوقی مطبوعی است که شکل و محتوای آن از طرف وزارت عدلیه دولت اسلامی افغانستان ترتیب و بدسترس درخواست کننده واجد شرایط گذاشته می شود.

(۲) قیمت ورقه درخواست جواز نامه مندرج فقره اول این ماده مبلغ پنجهزار افغانی می باشد.*

ماده چهارم:

اشخاص واجتهد اهلیت حقوقی می توانند به صورت انفرادی و یا شراکت شغل رهنمای معاملات را انجام دهند.*

ماده پنجم:

دارنده امتیاز رهنمای معاملات در برابر انجام خدمات وساطت در معاملات مندرج فقره (۲) ماده دوم این قانون مستحق دریافت حق العمل معینیکه دراین قانون پیشبینی گردیده است، می باشد.

---

* ماده ۳ و ۴ تعدیل گردیده، در بخش تعديلات مراجعه شود.

دوهم فصل

د معاملو د لارښوونې د جوړېدو ډول

شپږمه ماده:

هغه شخص د معاملو د لارښوونې شغل جوړولای او چاری یې ترسره کولی شي چې دغه لاندې شرطونه ولري:

۱- د افغانستان اسلامي دولت د تابعیت لرل.

۲- د جنایت په سزا نه محکومیدل.

۳- د ښه شهرت لرل.

۴- د اتلس کلنۍ عمر بشپړول.

۵- لېترلېره د بکلوریا یا د هغه انډول د شهادت لیک لرل.

۶- په شرعي مسئلو پوهیدل او د مدني قانون په اساساتو کې په خاصه توګه د معاملو په برخه کې معلومات لرل او په شرعي سیرت او صورت برابریدل.*

۷- هغه علماء چې د شرعي علومو خصوصي زده کړې او تحصیلات ولري، ددی مادی د پنځم جزء په حکم کې شامل نه دی.

فصل دوم

طرز ایجاد رهنمای معاملات

ماده ششم:

شخصی شغل رهنمای معاملات را ایجاد و امور آنرا انجام داده می‌تواند که واجد شرایط ذیل باشد:

۱- داشتن تابعیت دولت اسلامی افغانستان.

۲- عدم محکومیت به جزای جنایت.

۳- داشتن شهرت نیک.

۴- تکمیل سن هجده سالګۍ.

۵- حداقل داشتن شهادتنامه بکلوریا یا معادل آن.

۶- فهمیدن مسائل شرعي و داشتن معلومات در اساسات قانون مدني و بصورت خاص در بخش معاملات و آراسته شدن بصورت و سیرت شرعي.*

۷- آنعده علمائی که در علوم شرعي آموزش و تحصیلات خصوصي داشته باشند، از حکم جزء (۵) این ماده مستثنی می‌باشد.

* جزء ۶ ماده ششم تعدیل گردیده، در بخش تعدیلات مراجعه شود.

اوو مه ماده:

(۱) لاندی اشخاص نه شی کولی
چې د معاملو د لارښوونې په شغل
بوخت او چاری یی ترسره کړی:
۱- قاضیان، څارنوالان،
د وسله وال پوځ منسوبین، د
عالی شوري (ملی شوري) وکیلان
او د دولت نور کارکوونکي.
۲- د دفاع د وکالت د امتیاز
خاوند یا هغه شخص چې د قانون
په حکم د دفاع د وکالت له
بوختیدو څخه منعه شوی وی.
(۲) ددی مادی په لومړۍ فقره کی
درج شوی اشخاص له دندی نه د
تقاعد یا ګوښه کیدو وروسته، په
هغه صورت کی چې په دغه قانون
کی درج شوی شرطونه ولری،
کولی شی د معاملو د لارښوونې د
شغل چاری ترسره کړی.

اتمه ماده:

(۱) هغه څوک چې د معاملو د
لارښوونې د چارو د ترسره کولو
هیله ولری د بشپړې پیژندګلوی په
لیکنی سره لیکلی غوښتنلیک د
عدلیې وزارت اړونده ادارې ته
وړاندی کوی.

ماده هفتم:

(۱) اشخاص آتی نمیتوانند شغل
رهنمای معاملات را ایجاد و امور
آنها انجام دهند:
۱- قضات، څارنوالان، منسوبین
قوای مسلح، وکلای
شورای عالی (شورای ملی)
وسایر کارکنان دولت.
۲- دارنده امتیاز وکالت
دفاع یا شخصی که به حکم
قانون، از اشتغال به وکالت
دفاع ممنوع گردیده باشد.
(۲) اشخاص مندرج فقره اول
این ماده بعد از تقاعد یا کناره
گیری از وظیفه در صورتی که
واجد شرایط مندرج در این
قانون باشند، می توانند شغل
رهنمای معاملات را انجام
دهند.

ماده هشتم:

(۱) شخصی که خواهش انجام
شغل رهنمای معاملات را
داشته باشد درخواست کتبی یا
تعیین شهرت مکمل به اداره
مربوط وزارت عدلیه تقدیم
می دارد.

(۲) د عدلیې وزارت اړونده اداره مکلفه ده د غوښتنلیک ورکوونکي د جنایې، مدني او مالي نه مسؤلیت په هکله معلومات د معمول سره سم له اړوندو مراجعو نه را ټول کړي.*

(۳) د عدلیې وزارت اړونده اداره د غوښتنلیک ورکوونکي د نه مسؤلیت له تثبیت وروسته لکه څنګه چې ددی مادی په دوه یمه فقره کی لیکل شوی دی، د غوښتنلیک ورکوونکي بشپړه پیژندنه لیکي او د غوښتنلیک د وړاندې کولو د نوبت په رعایتولو او په دی قانون کی د درج شویو حکمونو د په پام کی نیولو سره په رسمی ډول د معاملو د لارښوونې د دفتر د جوړولو او فعالیت اجازه صادروي.

نهمه ماده:

(۱) د معاملو د لارښوونې جوازلیک په لاندی درجو ویشل شوی دی چې د ټاکلی حق الامتیاز د ورکړې په بدل کې په دغه قانون کی پر درج شویو شرطونو برابر غوښتونکی ته ورکول کیږي:

۱- د حقوقي او عقاری معاملو او

(۲) اداره مربوط وزارت عدلیه مکلف است، معلومات مبنی بر عدم مسئولیت جنایی، مدنی و مالی درخواست دهنده را طبق معمول از مراجع ذیربط جمع آوری نماید.*

(۳) اداره مربوط وزارت عدلیه بعد از تثبیت عدم مسئولیت درخواست دهنده طوریکه در فقره دوم این ماده درج میباشد، شهرت مکمل درخواست دهنده را ثبت و با رعایت نوبت تقدیم درخواست و با در نظر داشت احکام مندرج این قانون، اجازه ایجاد دفتر و فعالیت رهنمای معاملات را رسماً برایش صادر می نماید.

ماده نهم:

(۱) جواز نامه رهنمای معاملات بدرجات ذیل تقسیم گردیده که در بدل پرداخت حق الامتیاز معین برای درخواست دهنده واجد شرایط مندرج این قانون اعطاء می گردد:

۱- جوازنامه درجه اول

* فقره (۲) ماده هشتم تعدیل گردیده، در بخش تعديلات مراجعه شود.

- د ځمکې نقلیه وسایطو د بیې د لارښوونې لومړۍ درجه جوازلیک د دوه سوه څلوېښتو زرو افغانیو حق امتیاز په بدل کی.
- ۲- د عقاری معاملو د لارښوونې دوه یمه درجه جوازلیک د دوه سوه زره افغانیو حق امتیاز په بدل کی.
- ۳- د ځمکنیو نقلیه واسطو د بیې د معاملو د لارښوونې درېیمه درجه جوازلیک دیوسلواتیا زره افغانیو حق امتیاز په بدل کی.
- (۲) د معاملو د لارښوونې جوازلیک هر کال د ټولو مالیاتی وجیبو له تصفیې وروسته په لاندې ډول نوی کیږي:
- ۱- د معاملو د لارښوونې لومړۍ درجه جوازلیک د یوسل او شل زره افغانیو په بدل کی.
- ۲- د معاملو د لارښوونې دوه یمه درجه جواز لیک د سل زره افغانیو په بدل کی.
- ۳- د معاملو د لارښوونې درېیمه درجه جواز لیک د اتیا زره افغانیو په بدل کی.
- (۳) د معاملو د لارښوونې دفتر خاوند نه شی کولی ددی مادی په رهنمای معاملات حقوقی، عقاری و بیع وسایط نقلیه زمینی در بدل حق امتیاز دو صد و چهل هزار افغانی.
- ۲- جوازنامه درجه دوم رهنمای معاملات عقاری، در بدل حق امتیاز دو صد هزار افغانی.
- ۳- جواز نامه درجه سوم رهنمای معاملات بیع وسایط نقلیه زمینی در بدل حق امتیاز یک صدو هشتاد هزار افغانی.
- (۲) جواز نامه رهنمای معاملات هر سال بعد از تصفیة کلیه وجایب مالیاتی به ترتیب ذیل تجدید می گردد:
- ۱- جوازنامه رهنمای معاملات درجه اول در بدل یک صدو بیست هزار افغانی.
- ۲- جوازنامه رهنمای معاملات درجه دوم در بدل یک صد هزار افغانی.
- ۳- جوازنامه رهنمای معاملات درجه سوم در بدل هشتاد هزار افغانی.
- (۳) مالک رهنمای معاملات نمی تواند خلاف مندرجات

لومړۍ فقره کی د شامل جوازلیک د لیکنو پر خلاف د معاملو د لارښوونې د چارو په ترسره کولو لاس پوری کړی.

(۴) که چیرې جوازلیک د یو کال له تیریدو وروسته په پنځلسو ورځو کی نوی نه شی، ددی مادی په دوه یمه فقره کی د درج شوی حکم په عملی کیدو برسیره د جوازلیک خاوند هم د قانون له حکمونو سره سم تأدیبيږی.

(۵) د جوازلیک د ورکیدو په صورت کی، مثنی یی د دی قانون د درېیمې مادی په دوه یمه فقره او ددغی مادی په لومړۍ فقره کی د درج شویو پیسو په بدل کی ورکول کیږی.*

لسمه ماده:

(۱) د معاملو د لارښوونې د امتیاز خاوند د قانون د حکمونو مطابق پر عایداتو باندې د مالیاتو د ورکړې تابع دی.

(۲) د مالیې وزارت مکلف دی پر عایداتو باندې د مالیاتو د قانون د حکمونو مطابق، د معاملو د لارښوونې د عوایدو د مالیې د لاسته راوړلو په هکله اغیزمن او

جوازنامه شامل فقره یك این ماده به انجام شغل رهنمای معاملات بپردازد.

(۴) هرگاه جوازنامه بعد از سپری شدن يك سال در مدت پانزده روز تجدید نشود بر علاوه تطبیق حکم مندرج فقره (۲) این ماده صاحب جوازنامه مطابق احکام قانون نیز تأدیب می شود.

(۵) در صورت مفقود شدن جوازنامه، مثنی آن در برابر پرداخت مبلغ مندرج فقره (۲) ماده سوم و فقره (۱) ماده نهم این قانون اعطأ می شود.*

ماده دهم:

(۱) حایز امتیاز رهنمای معاملات مطابق احکام قانون تابع پرداخت مالیات بر عایدات می باشد.

(۲) وزارت مالیه مکلف است مطابق احکام قانون مالیات بر عایدات در قسمت حصول مالیات عواید رهنمای معاملات تدابیر مؤثر و لارم را

* ماده نهم تعدیل گردیده، در بخش تعدیلات مراجعه شود.

لازم تدبیرونه ونیسی.

اتخاذ نماید.

درپیم فصل

د معاملو د لاریوونی حقوق او
وجیبی

یوولسمه ماده:

(۱) د معاملو د لاریوونی د دفتر د امتیاز خاوند د عدلی او حسابی مراجعو د منلو وړ شرطونو سره سم د خپلو ورځنیو اجراآتو د ثبتولو په منظور د منظمو دفترونو په لرلو مکلف دی.

(۲) اړونده اداره د معاملو د لاریوونی د دفتر لومړنی او وروستنی مخ مهر او په نښه کوی.*

دوولسمه ماده:

د ورک شوی سند مصدقه نقل (فوتو کاپی) د معاملو د لاریوونی د دفتر له خوا د ادعا د خاوند په لگښت محکمی ته وړاندی کیږی.

دیار لسمه ماده:

(۱) هغه سند چې د معاملو د لاریوونی د دفتر په واسطه د بایع او مشتری (پلورونکی او پیروونکی) ترمنځ تبادلې کیږی د دغولاندی شرطونو په صورت کی

فصل سوم

حقوق و وجایب رهنمای
معاملات

ماده یازدهم:

(۱) صاحب امتیاز دفتر رهنمای معاملات، مکلف به داشتن دفاتر منظم، غرض ثبت اجرایات روزمره خویش مطابق شرایط قابل قبول مراجع عدلی و حسابی می باشد.

(۲) اول و آخر دفتر رهنمای معاملات را اداره مربوط مهر و نشانی شد می نماید.*

ماده دوازدهم:

نقل مصدقه (فوتو کاپی) سند مفقود شده توسط دفتر رهنمای معاملات به مصرف صاحب ادعا به محکمه تقدیم می گردد.

ماده سیزدهم:

(۱) سندی که توسط دفتر رهنمای معاملات فی مابین بایع و مشتری تبادل می شود، در صورت داشتن شرایط ذیل نزد محاکم مربوط به حیث

* ماده یازدهم تعدیل گردیده، در بخش تعدیلات مراجعه شود.

په اړوندو محکمو کی د قانون له حکمونو سره سم د عرفی سند په توگه د اعتبار وړ دی چې له جعل او تزویر نه خالی وی:

۱- د دواړو خواوو د گوتی نښی او لاسلیک او د معاملو د لارښوونی د دفتر مهر او لاسلیک لرل.

۲- د دواړو خواوو د گوتی په نښی او لاسلیک سره د معاملو د لارښوونی په دفتر کی د سند د ثبتولو او له تراشولو، گل او قلم خوردگی پرته د معاملو د لارښوونی د مهر شته والی.

۳. د هغه د مخالف سند نشتوالی.

۴- د معاملو د لارښوونی په دفتر کی د سند د اصل ثبتول.

(۲) د هغی نقلیه واسطی قباله چې یوځلی د معاملو د لارښوونی له لاری پلورل شوی وی باید د اړونده محکمی له خوا تسجیل شی او اړونده مالیات ئی ورکړی او له دی پرته د دعوی د پیدا کیدو په وخت کی د معاملو د لارښوونی په واسطه د دوه یم ځل پلورنی د سند مندرجات محکمو ته د اعتبار وړ ندی. که چیری د معاملو د

سند عرفی که عاری از جعل و تزویر باشد، طبق احکام قانون مدار اعتبار است:

۱- داشتن نشان انگشت و امضای طرفین، مهر و امضای دفتر رهنمای معاملات.

۲- موجودیت ثبت سند در دفتر رهنمای معاملات با نشان انگشت و امضای طرفین و مهر رهنمای معاملات بدون قلم خوردگی و گل و تراش.

۳- عدم موجودیت سند مخالف آن.

۴- ثبت اصل سند در دفتر رهنمای معاملات.

(۲) قباله و سایط نقلیه ایکه یک بار ذریعه رهنمای معاملات به فروش رسیده باشد باید توسط محکمه مربوط تسجیل گردیده، مالیات مربوط را بپردازد، در غیر آن مندرجات سند فروش ثانی ذریعه رهنمای معاملات حین بروز دعوی نزد محاکم مدار اعتبار نمی باشد. هرگاه رهنمای معاملات به

لارښوونې دفتر په دغه شان عمل
لاس پوری کړی دقانون له حکمونو
سره سم مسئول بلل کیږی.

څوارلسمه ماده:

د معاملو د لارښوونې د دفتر حق
العمل د قطعی، جایزی او کرایي
بیې په بدل کی د مبیعه د بیې له
په پام کی نیولو سره د عقد د
اړخونو په واسطه په نیمایی ډول په
لاندی ترتیب سره ورکول کیږی:

- (۱) له قطعی معاملونه:
- ۱- که چیری د مبیعی بیه له پنځه
سوه زره افغانیو نه تر دریو ملیونو
افغانیو پوری وی څلویښت زره
افغانی.
- ۲- که چیری د مبیعی بیه له دریو
ملیونو نه زیاته ترلس ملیونو
افغانیو پوری وی، اتیا زره
افغانی.
- ۳- که چیری د مبیعی بیه له لسو
ملیونو نه زیاته تر دیرشو ملیونو
افغانیو پوری وی، یوسل اولس زره
افغانی.
- ۴- که چیری د مبیعی بیه له
دیرشو ملیونو افغانیو نه زیاته
وی، یوسل او دیرش زره افغانی.
- (۲) له جایزی (گروې) معاملو نه:

چنین عملی مبادرت ورزد
مطابق احکام قانون مسئول
شناخته می شود.

ماده چهاردهم:

حق العمل دفتر رهنمای
معاملات با نظر داشت قیمت
مبیعه در مقابل بیع قطعی،
جایزی و کرائی توسط طرفین
عقد طور بالمناصفه به ترتیب
ذیل پرداخته می شود:

- (۱) از معاملات قطعی:
- ۱- در صورتیکه قیمت مبیعه
از پنجصد هزار الی سه
ملیون افغانی باشد، چهل هزار
افغانی.
- ۲- در صورتی که قیمت مبیعه
بیشتر از سه ملیون الی ده ملیون
افغانی باشد، هشتاد هزار
افغانی.
- ۳- در صورتیکه قیمت مبیعه
بیشتر از ده الی سی ملیون
افغانی باشد، یکصد و ده
هزار افغانی.
- ۴- در صورتی که قیمت مبیعه
متجاوز از سی ملیون افغانی
باشد، یکصد و سی هزار افغانی.
- (۲) از معاملات جایزی (گروې):

- ۱- که چیری د مبیعی بیه له پنځه سوه زرو افغانیو نه تر دریو ملیونو افغانیو پوری وی، دیرش زره افغانی.
  - ۲- که چیری د مبیعی بیه له دریو ملیونو افغانیو نه تر اوومیلیونو افغانیو پوری وی، پنځوس زره افغانی.
  - ۳- که چیری د مبیعی بیه له اوو ملیونو افغانیو نه زیاته وی، اويا زره افغانی.
- (۳) له کرایي معاملونه:
- ۱- که چیری د ملکیت میاشتنی کرایه تر شلو زره افغانیو پوري وي د لومړۍ میاشتنی د کرایي درېیمه برخه.
  - ۲- که چیری د ملکیت میاشتنی کرایه له شل زره افغانیو نه زیاته تر څلویښت زره افغانیو پوري وي، د لومړۍ میاشتنی د کرائي څلورمه برخه.
  - ۳- که چیری د ملکیت میاشتنی کرایه له څلویښت زره افغانیو نه زیاته وی صرف پنځلس زره افغانی.
- د معاملو د لارښوونی دفتر په هغه صورت کی د دی مادی په
- ۱- در صورتی که قیمت مبیعه از پنجمصد هزار افغانی الی سه ملیون افغانی باشد، سی هزار افغانی.
- ۲- در صورتی که قیمت مبیعه متجاوز از سه الی هفت ملیون افغانی باشد، پنجاه هزار افغانی.
- ۳- در صورتی که قیمت مبیعه متجاوز از هفت ملیون افغانی باشد هفتاد هزار افغانی.
- (۳) از معاملات کرایي:
- ۱- در صورتیکه کرایه ملکیت ماهانه الی بیست هزار افغانی باشد، ثلث کرایه برج اول.
  - ۲- در صورتی که کرایه ملکیت ماهانه متجاوز از بیست الی چهل هزار افغانی باشد، ربع کرایه برج اول.
  - ۳- در صورتی که کرایه ملکیت ماهانه متجاوز از چهل هزار افغانی باشد صرف پانزده هزار افغانی.
- رهنمای معاملات در صورت مستحق حق العمل

(۱-۲-۳) فقره کی د درج شوی
منځگړیتوب د حق العمل مستحق
دی چې عقد په بشپړ ډول منعقد
شی.

پنځلسمه ماده:

(۱) د معاملو لارښوونکی حق لری
صرف د یوځل لپاره د منځگړیتوب
د خدمتونو د ترسره کولو د وعدی
حق العمل، له غوښتنلیک
ورکوونکی څخه د مطبوع کارت
په مقابل کی، چې د هغه شکل او
محتوی د صادروونکی ادارې لخوا
ټاکل کیږی په لاندی ډول وغواړی:

۱- د قطعې معاملو د خدمتونو د
منځگړیتوب د ترسره کولو له
وعدی څخه یوزر او پنځه سوه
افغانی.

۲- د جایزی معاملو د خدمتونو د
منځگړیتوب د ترسره کولو له
وعدی څخه زر افغانی.

۳- د کرائی معاملو د خدمتونو د
منځگړیتوب د ترسره کولو له
وعدی څخه پنځه سوه افغانی.

(۲) ددی مادی په لومړۍ فقره کی
درج شوی حق العمل د بیرته
ورکړی وړ ندی.*

وساطت مندرج فقرات
(۱-۲-۳) ایښ ماده میښود
که عقد بکلی منعقد
گردد.

ماده پانزدهم:

(۱) رهنمای معاملات حق دارد
صرف برای يك مرتبه حق
العمل وعده انجام خدمات
وساطت را از درخواست
دهنده در مقابل اعطای کارت
مطبوع که شکل و محتوای آن
توسط اداره صدور تعیین
می گردد، قرار ذیل مطالبه نماید:

۱- از وعده انجام وساطت
خدمات معاملات قطعې
مبلغ يك هزار و پنجمصد
افغانی.

۲- از وعده انجام وساطت
خدمات معاملات جایزی مبلغ
يك هزار افغانی.

۳- از وعده انجام وساطت
خدمات معاملات کرایې مبلغ
پنجصد افغانی.

(۲) حق العمل مندرج فقره
(۱) این ماده قابل استرداد
نیست.*

* ماده پانزدهم حذف گردیده، در بخش تعدیلات مراجعه شود.

شپارپسمه ماده:

د معاملو د لارښوونې په واسطه د نقلیه واسطو او نورو ماشین آلاتو د ساتنې په هکله حق العمل د بايع او د معاملو د لارښوونې د دفتر ترمنځ د تفاهم او رضایت له مخې ټاکل کېږي.

اووه لسمه ماده:

د معاملو د لارښوونې دفتر د استوگنې په کور کې نشي جوړېدای.

اتلسمه ماده:

(۱) د معاملو د لارښوونې دفتر په جواز لیک کې د تسجیل شوی لوحی لرونکې دی.
(۲) د معاملو د لارښوونې دفتر د مخصوص مهر لرونکې دی چې د عدلیې وزارت له تأیید وروسته د جواز د خاوند په لگښت برابرېږي.

نولسمه ماده:

(۱) د معاملو د لارښوونې جواز لیک د حقوقی اهلیت د له منځه تللو یا د معاملو د لارښوونې د خاوند له خوا، له دی کار نه د لاس اخیستلو په صورت کې پای ته

ماده شانزدهم:

تعیین حق العمل در مورد حفاظت وسایط نقلیه و سایر ماشین آلات ذریعۀ رهنمای معاملات، روی تفاهم و تراضی فی ما بین بايع و رهنمای معاملات صورت می گیرد.

ماده هفدهم:

دفتر رهنمای معاملات در خانه نشیمن ایجاد شده نمی تواند.

ماده هجدهم:

(۱) دفتر رهنمای معاملات دارای لوحۀ تسجیل شده در جواز نامه می باشد.
(۲) دفتر رهنمای معاملات دارای مهر مخصوص بوده که بعد از تأیید وزارت عدلیه به مصرف صاحب جواز تهیه می گردد.

ماده نوزدهم:

(۱) جواز رهنمای معاملات در صورت زایل شدن اهلیت حقوقی یا ترك شغل صاحب رهنمای معاملات ختم گردیده، قابل

رسیپی او د لیږدونی وړ نه دی.
(۲) د جواز لیک د خاوند د مړینې په صورت کی که چیری وارث د دغه قانون په شپږمه ماده کی درج شوی شرطونه ولری، د نوی جواز لیک په ترلاسه کولو سره د معاملو د لارښوونی چارو ته دوام ورکولی شی.

(۳) ددی مادی په (۱-۲) فقره کی درج شوی حکم په هغه صورت کی اعتبار لری چې د موضوع په هکله مخکی د عدلیې وزارت د معاملو د لارښوونی د جواز د صادرولو اداری ته خبر ورکړ شوی وی.

څلورم فصل وروستني حکمونه

شلمه ماده:

د معاملو د لارښوونی د دفتر او د هغه د مراجعینو ترمنځ د حق العمل د اختلاف له امله پیدا شوی دعوی د شرعی او قانونی عذر د نشتوالی په صورت کی د یوه کال له تیریدو وروسته د اوریدلو وړ نه ده.

یوولسمه ماده:

د معاملو د لارښوونی په موضوع

انتقال نمی باشد.
(۲) در صورت فوت صاحب جواز هرگاه وارث واجد شرایط مندرج ماده ششم این قانون باشد، شغل رهنمای معاملات را با دریافت جواز نامه جدید ادامه داده می تواند.

(۳) حکم مندرج فقره (۱-۲) این ماده در صورتی مدار اعتبار است که موضوع قبلاً به اطلاع اداره صدور جواز رهنمای معاملات وزارت عدلیه رسانیده شده باشد.

فصل چهارم احکام نهایی

ماده بیستم:

دعوی ناشی از اختلاف حق العمل فی ما بین دفتر رهنمای معاملات و مراجعین آن در حال عدم عذر شرعی و قانونی بعد از انقضای یکسال قابل سمع نیست.

ماده بیست و یکم:

دعاوی ناشی از اختلافات

گمانو پوری د اړوندو اختلافونو له امله پیدا شوی دعوی گمانی د قانون له حکمونو سره سم په اړونده محکمه کی حل او فصل کیږی.

دوه ویشتمه ماده:

(۱) که چیری د معاملی لوری د معاملو د لارښوونی د قانون د حکمونو پر خلاف د خدمتونو د ترسره کولو په هکله شکایت ولری. د عدلیې وزارت په پیژندنه د جواز خاوند له احوالو سره سم په یو له دغولادی مؤیداتو تادیبیری:

۱- شفاهی توصیه.

۲- لیکلی اخطار.

۳- شرعی گواښ (تهدید).

۴- تر یوې میاشتې پوری د معاملو د لارښوونی د دفتر ترل.*

(۲) که چیری د معاملو د لارښوونی دفتر تکراراً سرغړونه وکړی د شغل د ترسره کولو تعطیل یا د جوازلیک استرداد ئی د اړونده ادارې له خوا څارنوالی ته د خبر له ورکولو وروسته د واکمنی محکمی په حکم صورت نیسی.

(۳) په دی قانون کی د درج شویو حکمونو څخه نوری سرغړونی په

مربوط به موضوعات رهنمای معاملات، مطابق احکام قانون در محکمه مربوط حل و فصل می گردد.

ماده بیست و دوم:

(۱) هرگاه طرف معامله از اجرای خدمات مخالف احکام قانون رهنمای معاملات شاکی باشد، به تشخیص وزارت عدلیه دارنده جواز حسب احوال به یکی از مؤیدات ذیل تأدیب می شود:

۱- توصیه شفاهی.

۲- اخطار کتبی.

۳- تهدید شرعی.

۴- مسدود کردن دفتر رهنمای معاملات الی یکماه.*

(۲) هرگاه رهنمای معاملات تکراراً مرتکب تخلف شود، تعطیل انجام شغل و یا استرداد جواز نامه آن بعد از اطلاع به اداره مربوط به څارنوالی به حکم محکمه ذیصلاح صورت می گیرد.

(۳) سایر تخلفات از احکام مندرج این قانون مطابق

* فقره (۱) ماده بیست و دوم تعدیل گردیده، در بخش تعدیلات مراجعه شود.

هیواد کی د نافذو قوانینوله
حکمونو سره سم خیرل کیږی.

درویشتمه ماده:

(۱) که چیری د معاملو د لارښوونی
له دفتر څخه د امتیاز له خاوند نه
پرته بل شخص کار واخلي، د
اثبات په صورت کی د قانون د
حکم سره سم له هغه سره د ټګمار
(فریبکار) په توګه چلند کیږی.
(۲) د دغه قانون د حکمونو
پر خلاف د بیعی او شراء هر ډول
معامله چې د معاملو د لارښوونی
د دفتر له خوا ترسره شی، قانونی
اعتبار نه لری.

څلورویشتمه ماده:

د عدلیې وزارت د معاملو د
لارښوونی د جواز لیک د صادرولو
اداره، د معاملو د لارښوونی
جواز لیک په دغه قانون کی د درج
شویو حکمونو د په پام کی نیولو
سره ثبتوی او د معاملو د
لارښوونی د دفتر د فعالیت ځای
پکی لیکي.

پنځه ویشتمه ماده:

د جواز لیکونو د صادرولو اداره د
معاملو د لارښوونی د جواز د

احکام قوانین نافذ کشور
بررسی می گردد.

ماده بیست و سوم:

(۱) هر گاه شخص دیگر به جز
دارنده امتیاز، از دفتر رهنمای
معاملات استفاده نماید، در
صورت اثبات مطابق حکم قانون
با وی به حیث فریبکار معامله
می شود.
(۲) هر نوع معامله بیع و شراء
مخالف احکام این قانون که
توسط رهنمای معاملات صورت
می گیرد، از اعتبار قانونی ساقط
است.

ماده بیست و چهارم:

اداره صدور جواز رهنمای
معاملات وزارت عدلیه،
جواز نامه رهنمای معاملات را
با نظر داشت احکام مندرج
این قانون ثبت و محل
فعالیت دفتر رهنمای
معاملات را در آن درج
می نماید.

ماده بیست و پنجم:

اداره صدور جواز نامه،
مسایل مربوط به سوانح

خاوندانو په لنډې پیژندنې، د کار په سوابقو د جواز لیکونو د خاوندانو او په دغه قانون کې د اټکل شویو مؤیداتو په عملی کولو پوری اړوندې مسئلې د معاملو د لارښوونې د جواز لیکونو د لرونکو په برخه کې په خاص دفتر کې لیکي.

شپږویشتمه ماده:

د عدلیې وزارت د معاملو د لارښوونې د جواز لیک د صادرولو اداره مخصوص مهر او د ثبتولو مشخص دفتر ونه لري.

اوه ویشتمه ماده:

که چیرې د دغه قانون د عملی کولو له امله ترلاسه شوی عواید په خپل قانوني وخت او زمان سره د دولت په قطعې حساب په خزانه کې تحویل نشي، د ځنډ په صورت کې موظف مامور تادیبېږي.

اته ویشتمه ماده:

(۱) هغو اشخاصو چې د دغه قانون له نافذیدو مخکې یې د معاملو د لارښوونې چارې ترسره کولی، که چیرې په دغه قانون کې د درج شویو حکمونو شرطونه ولري،

مختصر و سوابق کار و تطبیق مؤیدات پیښېښې شوي په دغه قانون کې د لارښوونې د جواز لیکونو د لرونکو په برخه کې په خاص دفتر کې لیکي.

ماده بیست و شتم:

اداره صدور جواز نامه رهنمای معاملات وزارت عدلیه دارای مهر مخصوص و دفاتر ثبت مشخص می باشد.

ماده بیست و هفتم:

هرگاه عواید ناشی از تطبیق این قانون به وقت و زمان معین قانونی به حساب قطعې دولت تحویل خزانه نگردي، در صورت تأخیر مامور موظف تأدیب می گردد.

ماده بیست و هشتم:

(۱) اشخاصی که قبل از انفاذ این قانون شغل رهنمای معاملات را انجام میدادند، هرگاه واجد شرایط احکام مندرج در این قانون باشند، با اخذ جواز

ددغه قانون له نافذیدو وروسته د یوی میاشتی په ترڅ کی د نوی جوازلیک په اخیستلو او ثبتولو سره خپل فعالیت ته دوام ورکولی شی. (۲) که چیری د معاملو د لارښوونی د جوازلیک خاوند په دغه قانون کی درج شوی شرطونه ونه لری، دفتر یی په رسمی ډول تړل کیږی. (۳) د پولیسو، استخباراتو او ښاروالیو ادارې مکلفیت لری چې د عدلیې وزارت په پیژندنه په مرکز او ولایتونو کی غیر مجاز دفترونه ددغه قانون له نافذیدو وروسته د یوی میاشتی په ترڅ کی وتړی.

نهه ویشتمه ماده:

دغه قانون د توشیح له نیټې څخه نافذ او په رسمی جریده کی دی خپور شی.

نامه و تجدید ثبت آن در ظرف يك ماه بعد از انفاذ این قانون به فعالیت خویش ادامه داده می‌تواند.

(۲) در صورتی که صاحب جواز رهنمای معاملات، حایز شرایط مندرج این قانون نباشد، دفتر وی رسماً مسدود می‌گردد.

(۳) ادارات پولیس، استخبارات و ښاروالی مکلف اند در مرکز و ولایات به تشخیص وزارت عدلیه، دفاتر غیر مجاز را بعد از انفاذ این قانون، در ظرف يك ماه مسدود نمایند.

ماده بیست و نهم:

این قانون از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد.

تعدیلات قانون رهنمای معاملات

دمعاملو دلارېښوونې
دقانون دځينو موادو دتعدیل او
حذف په هکله دافغانستان دانتقالي
اسلامي دولت درئيس
فرمان

گڼه: (۷۶)

نېټه: ۱۳۸۳/۷/۶

لومړۍ ماده:

د ۱۴۲۰/۴/۲۲ هـ. ق نېټې په (۷۸۶) گڼه رسمي جريده کې خپور شوی د
دمعاملو دلارېښوونې دقانون ددوه يمي
مادې (۱) فقره درېيمه او څلورمه
ماده، درېيمه او څلورمه ماده،
دشپږمې مادې (۶) جزء، داتمي (۲)
فقره، نهمه او يوولسمه ماده، دديار
لسمې مادې (۱) فقره، څوارلسمه ماده
او ددوه ويشتمې مادې (۱) فقره دې
په لاندې توگه تعديل او دنوموړي
قانون پنځلسمه ماده دې حذف شي:

۱- ددوه يمي مادې (۱) فقره: دمعاملو
لارښوونه شخصي شغل دی چې
درسمي جواز په اخيستلو سره ددې
قانون دحکمونو مطابق رامنځته
کيږي:

۲- درېيمه ماده: (۱) دمعاملو
دلارېښوونې جواز ليک حقوقي مطبوع

فرمان
رئيس دولت انتقالي اسلامي
افغانستان در مورد تعديل و حذف
بعضی مواد قانون رهنمای
معاملات

شماره: (۷۶)

تاريخ: ۱۳۸۳/۷/۶

ماده اول:

فقره (۱) ماده دوم، مواد سوم و
چهارم، جزء (۶) ماده ششم، فقره
(۲) ماده هشتم، مواد نهم
وييازدهم، فقره (۱) ماده
بيست ودوم قانون رهنمای
معاملات منتشره جريده
رسمي شماره (۷۸۶) مؤرخ
۱۴۲۰/۴/۲۲ هـ. ق ذيلاً
تعديل و ماده پانزدهم
قانون مذکور حذف
گردد:

۱- فقره (۱) ماده دوم: رهنمای
معاملات شغل شخصي است که
با گرفتن جواز رسمي مطابق
احکام اين قانون ايجاد
می شود.

۲- ماده سوم: (۱) جواز نامه شغل
رهنمای معاملات سند حقوقي

بهادار سند دی چې شکل او محتوي يې د عدلیې وزارت لخوا ترتیب او د پنځلسو (۱۵) افغانیو په بدل کې د شرایطو لرونکې غوښتنونکي په واک کې ورکول کېږي.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوی جواز لیک په دولتي نښان ښکلی شوی، د مالیې وزارت د اړوندې خانګې لخوا برابرېږي او د پرله پسې ګڼې لرونکي دی.

(۳) ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوي جواز لیک دور کولو په منظور د معلوماتو د مقدماتي فورمې بيمه لس (۱۰) افغانۍ ده.

۳- څلورمه ماده: پدې قانون کې د درج شوو شرایطو لرونکي اشخاص کولای شي په انفرادي توګه د معاملو د لارښوونې شغل سرته ورسوي.

۴- د شپږمې مادې (۶) جزء: د مدني قانون پر مباديو او مخصوصاً د معاملو پر برخه باندې و قوف لرل.

۵- د اتمې مادې (۲) فقره: د عدلیې وزارت اړونده اداره د غوښتنلیک ورکونکې د جنايې، مدني او مالي نه مسئولیت په اړه معلومات، ددې قانون د درېیمې مادې په (۳) فقره کې درج شوي د معلوماتو د فورمې په

مطبوعی بها داریست که شکل و محتوای آن از طرف وزارت عدلیه ترتیب و در بدل مبلغ (۱۵) پانزده افغانی بدسترس درخواست کننده واجد شرایط گذاشته می شود.

(۲) جواز نامه مندرج فقره (۱) این ماده مزین به نشان دولتی بوده از طرف شعبه مربوط وزارت مالیه تهیه گردیده و دارای شماره مسلسل می باشد.

(۳) قیمت فورمه معلومات مقدماتی به منظور اعطای جواز نامه مندرج فقره (۱) این ماده مبلغ ده (۱۰) افغانی می باشد.

۳- ماده چهارم: اشخاص واجد شرایط مندرج این قانون میتوانند به صورت انفرادی شغل رهنمای معاملات را انجام دهند.

۴- جزء (۶) ماده ششم: وقوف به مبادی قانون مدنی مخصوصاً بخش معاملات.

۵- فقره (۲) ماده هشتم: اداره مربوط وزارت عدلیه معلومات مبنی بر عدم مسئولیت جنائی، مدنی و مالی در خواست دهنده را ذریعه فورمه معلومات مقدماتی مندرج فقره (۳) ماده سوم این

- ذریعہ، دمعمول مطابق له اړوندو مراجعو څخه راټولوي.
- ۶- نهمه ماده: (۱) دعقاري معاملو او ځمکنيو نقلیه وسایطو دیعیې دمعاملو دلارښوونې جواز لیک، دیو زر(۱۰۰۰) افغانیو حق الامتياز دور کولو په بدل کې پدې قانون کې ددرج شوو شرایطو لرونکي ته ورکول کیږي.
- (۲) دمعاملو دلارښوونې جواز لیک هر کال دټولو مالیاتي وجایو له تصفیې وروسته، دپنځه سوو(۵۰۰) افغانیو په بدل کې نوی کیږي.
- (۳) که چېرې جواز لیک دیوه کال له تېرېدو وروسته دیوې میاشتې په موده کې نوی نشي، ددې مادې په(۲) فقره کې ددرج شوو پیسو په ورکولو برسیره، سل(۱۰۰) افغانی هم جریمه کیږي.
- (۴) دجواز لیک دور کېدو په صورت کې مثني، دټولیز ارتباط دوسایلو له لارې له اعلان وروسته، ددې قانون ددرېمې مادې په (۱) فقره کې ددرج شوو پیسو په مقابل کې ورکول کیږي.
- (۵) که چېرې جواز لیک دیوه کال له ذریعہ، دمعمول طبق معمول از مراجع ذیربط جمع آوری می نماید.
- ۶- ماده نهم: (۱) جواز نامه رهنمای معاملات عقاری و بیع وسایط نقلیه زمینی در بدل پرداخت حق الامتياز مبلغ یک هزار(۱۰۰۰) افغانی برای درخواست دهنده واجد شرایط مندرج این قانون اعضاء می گردد.
- (۲) جواز نامه رهنمای معاملات هر سال بعد از تصفیة کلیه وجایب مالیاتی در بدل پرداخت مبلغ پنجصد(۵۰۰) افغانی تجدید می گردد.
- (۳) هرگاه جواز نامه بعد از سپری شدن یک سال در مدت یکماه تجدید نشود، علاوه بر تادیة مبلغ مندرج فقره(۲) این ماده مبلغ یکصد(۱۰۰) افغانی نیز جریمه می گردد.
- (۴) در صورت مفقود شدن جواز نامه مثنی آن بعد از اعلان از طریق وسایل ارتباط جمعی در برابر پرداخت مبلغ مندرج فقره(۱) ماده سوم و فقره(۱) ماده نهم این قانون اعطاء می گردد.
- (۵) هرگاه جواز نامه بعد از سپری

تبرېدو وروسته په دریو میاشتو کې نوی نشي، دمعاملو دلارېښوونې دفتر تر دریو میاشتو پورې تړل کېږي.

(۶) که چېرې دمعاملو دلارېښوونې دامتياز خاوند له لیکلي خبرتیا پرته دیوه کال مودې لپاره فعالیت ونکړي، دهغه دجواز لیک امتياز سلب کېږي، دیامراجعي په صورت کې دمعاملو دلارېښوونې دجواز لیک امتياز، ددې قانون ددرېمې مادې د(۱۱و۳) فقرو، داتمې مادې د(۲) فقرې او دنهمې مادې د(۱) فقرې دحکمونو په رعایتولو سره ورکول کېدای شي.

(۷) دمعاملو دلارېښوونې دامتياز خاوند کولای شي دتولیز ارتباط دوسایلوله لارې له اعلان او دعدلیې وزارت اړوندې ادارې ته له لیکلي خبرتیا وروسته، خپل دفتر بل ځای ته ولېږدوي.

(۸) یوولسمه ماده: (۱) دمعاملو دلارېښوونې دشغل دامتياز خاوند داپړوندو اجراآتو دثبت په غرض دمنظم دفتر په لرلو مکلف دی چې دعدلیې وزارت له لارې ترتیب او دتاکلی بیې په مقابل کې ورکول کېږي، ددې دفتر سر او پای داپړوندې

شدن يک سال در مدت سه ماه تجدید نشود، دفتر رهنمای معاملات الی مدت سه ماه مسدود می گردد.

(۶) هرگاه صاحب امتیاز رهنمای معاملات بدون اطلاع کتبی برای مدت یکسال فعالیت ننماید، امتیاز جوازنامه آن سلب می گردد، در صورت مراجعه مجدد امتیاز جوازنامه رهنمای معاملات به رعایت احکام فقره های (۱۱و۳) ماده سوم، فقره (۲) ماده هشتم و فقره (۱) ماده نهم این قانون اعطاء شده می تواند.

(۷) صاحب امتیاز رهنمای معاملات میتواند بعد از اعلان از طریق وسایل ارتباط جمعی و اطلاع کتبی به اداره مربوط وزارت عدلیه، دفتر خویش را بجای دیگر انتقال دهد.

(۸) صاحب امتیاز نمی تواند در دفتر رهنمای معاملات شغل رهنمای معاملات مکلف به داشتن دفتر منظم غرض ثبت اجراآت مربوط بوده که از طریق وزارت عدلیه ترتیب و در بدل قیمت معینه برایش توزیع می گردد، اول

- اداری په واسطه مهـر او په نښه کېږي.
- (۲) دبایع او مشتري ترمنځ د ورکړې (تعاطي) د سند (ستې) نمونه د عدلیې وزارت لخوا ترتیب او د پرله پسې گڼې په لرلو سره، په دریو نقلونو (کاپیو) کې د امتیاز د خاوند په لگښت برابرېږي.
- (۳) د معاملو د لارښوونې د امتیاز د خاوند اجرایات، د دې مادې په (۲) فقره کې له درج شوي سند پرته اعتبار نلري.
- ۸- د یار لسمه ماده: د ورکړې سند واسطه دبایع او مشتري ترمنځ تبادلې کېږي، تر لاندنیو شرایطو لاندې د اړوندو محکمو په وړاندې د عرفي سند په توگه چې له جعل او تزویر څخه خالی وي، د قانون د حکمونو مطابق د اعتبار وړ دی:
- ۱- د دې قانون د یوولسمې مادې په (۲) فقره کې له درج شوي سند سره دبایع او مشتري ترمنځ د ورکړې د سند مطابقت.
- ۲- د دواړو لوریو د گوتې د نښې او لاسلیک او د لارښوونې د دفتر دمهر او لاسلیک لرل.
- واخیر این دفتر توسط اداره مربوط مهر و نشانی می‌شود.
- (۲) نمونه سند تعاطی (سته) بین بایع و مشتری از طرف وزارت عدلیه ترتیب و با داشتن شماره مسلسل در سه کاپی به مصرف صاحب امتیاز تهیه می‌گردد.
- (۳) اجرایات دارنده امتیاز رهنمای معاملات بدون سند مندرج فقره (۲) این ماده مدار اعتبار نمی‌باشد.
- ۸- ماده سیزدهم: سند تعاطی (سته) که توسط دفتر رهنمای معاملات فی مابین بایع و مشتری تبادل می‌شود، تحت شرایط ذیل نزد محاکم مربوط به حیث سند عرفی که عاری از جعل و تزویر باشد، طبق احکام قانون مدار اعتبار است:
- ۱- مطابقت سند تعاطی بین بایع و مشتری به اسناد مندرج فقره (۲) ماده یازدهم این قانون.
- ۲- داشتن نشان انگشت و امضاء طرفین و مهر و امضای دفتر رهنمای معاملات.

۳- موجودیت ثبت سند در کتاب مربوط رهنمای معاملات بانسان انگشت، امضاء طرفین و مهر دفتر رهنمای معاملات بدون قلم خوردگی و گل و تراش.

(۴) عدم موجودیت سند مخالف آن.

۹- ماده چهاردهم: (۱) حق العمل دفتر رهنمای معاملات با نظر داشت قیمت مبیعه در مقابل بیع قطعی، جایزی و کرائی توسط طرفین عقد صرف یک فیصد طور بالمنصفه (نیم فیصد توسط بایع ونیم فیصد توسط مشتری) پرداخته می شود.

(۲) رهنمای معاملات در صورت مستحق حق العمل وساطت مندرج فقره (۱) این ماده می شود که عقد به کلی منعقد گردد.

(۳) هرگاه مبیعه مطابق احکام شریعت به اثر عیب از طرف مشتری مسترد گردد، رهنمای معاملات مکلف است حق العمل اخذ شده را به طرفین عقد مسترد نماید.

۳- له قلم خوردگی او گل و تراش پرته د گوتی د نینی، د دواړو لورو په لاسلیک او دمعاملو دلاربنوونې د دفتر د مهر په لرلو سره د معاملو دلاربنوونې په اړوند کتاب کې د سند د ثبت موجودیت.

۴- دهغه د مخالف سند نه موجودیت.

۹- خوارلسمه ماده: (۱) دمعاملو دلاربنوونو د دفتر حق العمل دقطعی، جایزی او کرایي بیعی په مقابل کې د مبیعی د بیی په پام کې نیولوسره د دواړو لوریو لخوا، په بالمنصفه توگه یوازې یوفیصد (نیم فیصد د بایع او نیم فیصد دمشتري په واسطه) ورکول کېږي.

(۲) دمعاملو دلاربنوونکی په هغه صورت کې ددې مادې په (۱) فقره کې ددرج شوي وساطت د حق العمل مستحق کېږي چې عقد په بشپړه توگه منعقد شي.

(۳) که چېرې مبیعه دشریعت دحکمونو مطابق دعیب له امله دمشتري لخوا مسترده شي، دمعاملو دلاربنوونکی مکلف دی اخیستل شوی حق العمل دعقد لوریو ته مسترد کړي.

(۴) پدې ماده کې درج شوی حق العمل دبايع او مشتري ترمنځ د ورکړې په سند کې په صراحت سره ليکل کېږي. ۱۰- د دوه ويشتمې مادې (۱) فقره: که چېرې د معاملو دلارښوونو د امتياز خاوند ددې قانون د حکمونو مخالف اجراءات وکړي، د جواز لرونکي، داپړوندي ادارې په وړاندیز، د دولت د قضایاوو درئيس لخوا د حالاتو مطابق له لاندې مؤیدو څخه په یوه یې تأديب کېږي:

۱- شفاهي توصیه.

۲- کتبي اخطار.

۳- تريوي مياشتې پورې د معاملو دلارښوونو د دفتر تړل.

له يوې مياشتې څخه زيات تر دريو مياشتو پورې د معاملو دلارښوونو د دفتر تړل، داپړوندي ادارې په منظوري صورت مومي.

دوه يمه ماده:

د معاملو دلارښوونو د قانون پنځلسمه ماده دې حذف شي.

(۴) حق العمل مندرج این ماده در سند تعاطی بین بايع و مشتري به صراحت تحرير میگردد. ۱۰- فقره (۱) ماده بیست و دوم: هرگاه صاحب امتیاز رهنمای معاملات مخالف احکام این قانون اجراءات نماید، دارنده جواز به پیشنهاد اداره مربوط از طرف رئیس قضایای دولت حسب احوال به یکی از مؤیدات ذیل تأديب می شود:

۱- توصیه شفاهی.

۲- اخطار کتبی.

۳- مسدود کردن دفتر رهنمای معاملات الی مدت يك ماه.

مسدود کردن رهنمای معاملات بیشتر از يك ماه الی سه ماه به پیشنهاد اداره مربوط و به منظوری وزیر عدلیه صورت می گیرد.

ماده دوم:

ماده پانزدهم قانون رهنمای معاملات حذف گردد.

درېمه ماده:

دغه فرمان دتوشيخ له نېټې څخه نافذ
دى، په رسمي جريده كې دې خپور
شي.

حامد كرزى

د افغانستان دانتقالى اسلامى دولت
رئيس

ماده سوم:

اين فرمان از تاريخ توشيخ نافذ
بوده، در جريده رسمى نشر
گردد.

حامد كرزى

رئيس دولت انتقالى اسلامى
افغانستان

قانون محابسی و توقیف خانه ها

د افغانستان اسلامي
جمهوریت

جمهوری اسلامی
افغانستان

گڼه: (۵۶۲۱)

نېټه: ۱۳۸۶/۴/۲

شماره: (۵۶۲۱)

تاریخ: ۱۳۸۶/۴/۲

د افغانستان د اسلامي جمهوریت
د عدلیې وزیر محترم سرور دانش!
د محبسونو او توقیف ځایونو
قانون چې د ملي شوري لخوا په
(۸) فصلونو او (۵۷) مادو کې
تصویب او زموږ لخوا د
۱۳۸۶/۳/۲۷ نېټې د (۴۵) گڼې
فرمان په ذریعه توشیح شوی دی،
تاسې ته در واستول شو خوږې په
رسمي جریده کې په خپرولو اقدام
وکړی.

محترم سرور دانش وزیر عدلیه
جمهوری اسلامی افغانستان!
قانون محابس و توقیف خانه ها را
که از طرف شورای ملی جمهوری
اسلامی افغانستان بداخل (۸)
فصل و (۵۷) ماده تصویب و از
جانب ما ذریعه فرمان شماره
(۴۵) مؤرخ ۱۳۸۶/۳/۲۷ توشیح
گردیده است به شما ارسال شد تا
به نشر آن در جریده رسمی اقدام
نمائید.

حامد کرزی

د افغانستان د اسلامي جمهوریت
رئیس

حامد کرزی

رئیس جمهوری اسلامی
افغانستان

د محبوسونو او توقیف ځایونو د
قانون د انفاذ په هکله د افغانستان
د اسلامي جمهوریت د رئیس فرمان

فرمان رئیس جمهور اسلامي
افغانستان در باره انفاذ قانون
محابس و توقیف خانه ها

گڼه: (۴۵)

نېټه: ۱۳۸۶/۳/۲۷

شماره: (۴۵)

تاریخ: ۱۳۸۶/۳/۲۷

لومړۍ ماده:

د افغانستان د اسلامي جمهوریت
د ملي شوري د ولسي جرگې د
۱۳۸۶/۲/۱۱ نېټې د (۴۷) گڼې
مصوبې پر بنسټ او د افغانستان د
اسلامي جمهوریت د اساسي قانون
د (۶۴) مادې د (۱۶) فقرې د
هدایت له مخې د محبسونو او
توقیف ځایونو قانون چې په (۸)
فصلونو او (۵۷) مادو کې د
افغانستان د اسلامي جمهوریت د
ملي شوري د ولسي جرگې او
مشرانو جرگې د هیئت په ګډه
غونډه کې تصویب شوی دی،
توشیح کوم.

دوه یمه ماده:

دغه فرمان د توشیح له نېټې څخه
نافذ او دملي شوري له مصوبې

ماده اول:

بر اساس مصوبه شماره (۴۷)
مؤرخ ۱۳۸۶/۲/۱۱ ولسي جرگه
شورای ملي جمهوري اسلامي
افغانستان و به تاسی از
هدایت فقره (۱۶) ماده (۶۴)
قانون اساسی جمهوری
اسلامي افغانستان، قانون
محابس و توقیف خانه ها را که در
(۸) فصل و (۵۷) ماده در جلسه
هیئت مشترک ولسي جرگه و
مشرانو جرگه شورای ملي
جمهوری اسلامی افغانستان
تصویب گردیده است توشیح
می دارم.

ماده دوم:

این فرمان از تاریخ توشیح
نافذ و همراه با مصوبه

قوانین اجراءات عدلی و قضائی - جلد دوم _____ ۲۰۹

سرہ یوځای دی په رسمي جریده کې خپور شي.
شورای ملي در جریده رسمي نشر گرد.

حامد کرزی
رئیس جمهوري اسلامي
افغانستان

حامد کرزی دافغانستان
داسلامي جمهوريت
رئیس

د افغانستان اسلامي جمهوریت
ملي شوري ولسي جرگه
د محبسونو او توقیف ځایو نو د
قانون په اړه د ملي شوري مصوبه

گڼه: (۴۷)

نېټه: ۱۳۸۶/۲/۱۱

د اساسي قانون د سلمې مادې د
حکم سره سم، د محبسونو او
توقیف ځایونو تقنیني فرمان د
۱۳۸۶ لمریز کال د غويي
دمياشتې په ۱۱ مه نېټه د
ملي شوري (د هرې جرگې
له پنځه، پنځه غړو ترکیب څخه په
(۸) فص لرونو او (۵۷) مادو کې د
محبسونو او توقیف ځایونو قانون
تصویب شو.

استاد محمد اکبري
د ګډ پلاوی رئیس
نجیبه حسینی
د ګډ پلاوی مرستیاله

جمهوری اسلامی افغانستان
شورای ملي ولسی جرگه مصوبه
شورای ملي در مورد قانون
محابس و توقیف خانه ها

شماره: (۴۷)

تاریخ: ۱۳۸۶/۲/۱۱

به تاسی از حکم ماده صدم قانون
اساسی، فرمان تقنینی محابس و
توقیف خانه ها در جلسه
۱۳۸۶/۲/۱۱ هیئت مختلط
مجلسین شورای ملي (به ترکیب
پنج، پنج نفر از اعضای هر جرگه)
در (۸) فصل و (۵۷) ماده
قانون محبس و توقیف
خانه ها تصویب
گردید.

استاد محمد اکبری
رئیس هیئت مختلط
نجیبه حسینی
معاون هیئت مختلط

د محبسونو او
توقیف ځایونو قانون
لومړی فصل
عمومي حکمونه

هدف

لومړۍ ماده:

(۱) دغه قانون په محبسونو او توقیف ځایونو کې د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د حقوقو د تأمین او له هغو سره د چلند د ډول په منظور وضع شوی دی.

(۲) په محبسونو کې د حبس د حکم تطبیق، یوازې د محبوسینو د اصلاح، د قوانینو او د ټولنیز ژوندانه، انساني اخلاقو، ټولنیز ګټور کار د معیارونو د رعایتولو او احترام لپاره د چمتو کولو او د جرم ارتکاب ته د نه رجوع په منظور، صورت مومي.

د ازادۍ سلبېدل

دوه یمه ماده:

(۱) په توقیف ځایونو کې د تورن د ازادۍ سلبېدل د قانون د حکمونو مطابق یوازې د څارنوال د قرار او د محکمې د حکم پر بنسټ صورت مومي.

قانون محابس و
توقیف خانه ها
فصل اول
احکام عمومي

هدف

ماده اول:

(۱) این قانون به منظور تأمین حقوق محبوسین و اشخاص تحت توقیف و طرز بر خورد با آنها در محابس توقیف خانه ها وضع گردیده است.

(۲) تطبیق حکم حبس در محابس تنها به منظور اصلاح و آماده ساختن محبوسین به رعایت و احترام قوانین و معیارهای زندگی اجتماعی، اخلاق انسانی، کار مفید اجتماعی و عدم رجوع به ارتکاب جرم صورت می گیرد.

سلب آزادی

ماده دوم:

(۱) سلب آزادی متهم در توقیف خانه، مطابق احکام قانون تنها بر اساس قرار څارنوال و حکم محکمه صورت می گیرد.

(۲) په محبسونو کې د حبس د جزاء تطبیق، د محکمې د نهائي حکم پر بنسټ صورت مومي.

(۳) د عدلیې وزارت ددې مادې په (۱ او ۲) فقره کې ددرج شوو قرارونو او حکمونو د تطبیق مرجع ده.

دبشر د حقوقو په پام کې نیول درېیمه ماده:

(۱) د محبسونو او توقیف ځایونو کار کوونکي، څارنوالان، قاضیان او نور هغه اشخاص چې په یو ډول نه یو ډول له محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو سره سر اوکار لري، مکلف دي چې د دندو د اجراء په وخت کې له محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو سره، د اسلام دستورونه او د بشر حقوق رعایت کړي، له هغوی سره د قوم، تابعیت، مذهب، دین، توکم، رنگ، جنسیت، ژبې، ټولنیز یا سیاسي موقف او نورو تبعیضي ملاحظاتو له په پام کې نیولو پرته، په بې پلوه توګه چلند وکړي.

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو د ادارو لخوا د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو معیشتي

(۲) تطبیق جزاء حبس در محابس بر اساس حکم نهائی محکمه صورت می گیرد.

(۳) وزارت عدلیه مرجع تطبیق قرارها و احکام مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده می باشد.

رعایت حقوق بشر ماده سوم:

(۱) کارکنان محابس و توقیف خانه ها، څارنوالان، قضات و سایر اشخاصیکه به نحوی از انحا با محبوسین و اشخاص تحت توقیف سرو کار دارند، مکلف اند حین اجرای وظایف، با محبوسین و اشخاص تحت توقیف، د ساتیر اسلام و حقوق بشر را رعایت نموده، با آنها بدون در نظر داشت قوم، تابعیت، مذهب، دین، نژاد، رنگ، جنسیت، زبان، موقف اجتماعی یا سیاسی و سایر ملاحظات تبعیضي، طور بی طرفانه برخورد نمایند.

(۲) شرایط معیشتی محبوسین و اشخاص تحت توقیف از طرف ادارات محابس و توقیف خانه ها

شرایط پداسی توگه برابرې چې پلونا که اغېزې ونلري او په محبس او توقیف ځای کې د هغو د حقوقو د ضایع کېدو او د آزادۍ د مخنیوي باعث نشي.

د حقوقو محدودیت

څلورمه ماده :

(۱) هغه حقوق چې ددې قانون د حکمونو مطابق د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو لپاره اټکل شوي دي، د محبسونو او توقیف ځایونو د آمرینو لخوا محدود یا سلبېدای نشي، خو دا چې د محبس یا توقیف ځای نظم، دسپلین او امنیت په خطر کې وي. پدې صورت کې د عدلیې وزیر کولای شي دغه حقوق قسماً د مؤقتې مودې لپاره محدود کړي. د حقوقو د محدودیت دلایل په اړوندو دوسیو کې درجېږي.

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو آمرین کولای شي، په استثنائی حالاتو کې د احتمالي خطرونو د مخنیوي په منظور، ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي احتیاطي تدبیرونه ونیسي او د (۲۴) ساعتونو په موده کې د محبسونو

طوری فراهم می شود که تاثیرات جانبدارانه نداشته باشد و باعث ضیاع حقوق و جلوگیری آزادی آنها در محبس و توقیف خانه نه گردد.

محدودیت حقوق

ماده چهارم :

(۱) حقوقی که مطابق احکام این قانون برای محبوسین و اشخاص تحت توقیف پیشبینی گردیده است، از طرف آمرین محابس و توقیف خانه ها محدود یا سلب شده نمی تواند، مگر اینکه نظم، دسپلین و امنیت محبس یا توقیف خانه در خطر باشد. درین صورت وزیر عدلیه می تواند این حقوق را قسماً برای مدت مؤقت محدود نماید. دلایل محدودیت حقوق در دوسیه های مربوط درج می گردد.

(۲) آمرین محابس و توقیف خانه ها می توانند در حالات استثنائی، به منظور جلوگیری از خطرات احتمالی تدابیر احتیاطی مندرج فقره (۱) این ماده را اتخاذ و در مدت (۲۴) ساعت تأیید رئیس عمومي محابس و

وزیر عدلیه را رسماً در زمینه اخذ نمایند و به والی گزارش دهند.

(۳) آمرین محابس و توقیف خانه ها مکلف اند، از اجراءات مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده به خائنوالی مربوط نیز اطلاع دهند.

(۴) در صورت رفع حالت مندرج فقره (۱) این ماده، حقوق و آزادی های مندرج این قانون، به محبوس یا شخص تحت توقیف اعاده می گردد.

برخورد با محبوسین

ماده پنجم :

(۱) کارکنان محابس مکلف اند با محبوسین طوری برخورد مناسب نمایند که بعد از رهایی، ایشان به حیث شهروندان تابع قانون وارد جامعه گردند.

(۲) مسئولین محابس و توقیف خانه ها مکلف اند به منظور استفاده بهتر محبوسین و اشخاص تحت توقیف از حقوق قانونی، آنها را به گروپ های

د عمومی رئیس او د عدلیه وزیر تأیید رسماً پدې برخه کې تر لاسه کړي او والي ته رپوټ ورکړي.

(۳) د محبسونو او توقیف ځایونو آمرین مکلف دي، ددې مادې په (۱ او ۲) فقره کې له درج شوو اجراءاتو څخه اړوندې څارنوالۍ ته هم خبر ورکړي.

(۴) ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوي حالت د رفع کېدو په صورت کې، پدې قانون کې درج شوي حقوق او آزادی محبوس یا تر توقیف لاندې شخص ته اعاده کېږي.

له محبوسینو سره چلند

پنځمه ماده :

(۱) د محبس کارکوونکي مکلف دي، له محبوسینو سره داسې مناسب چلند وکړي چې له خوشې کېدو وروسته، هغوی قانون ته تابع بنساریانو په توګه ټولنې ته وړاندې شي.

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو مسئولین مکلف دي، له قانوني حقوقو څخه د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د ښې ګټې اخیستنې په منظور، هغوی د

جرم د نوعیت، گډو خصوصیاتو، عادتونو او احساس له نظره په جلا گروپونو ووېشي. (۳) د توقیف ځایونو مسؤلین مکلف دي، هغو تورنو ته چې د محاکمې انتظار باسي، لارمې بنوونیزې او روزنیزې اسانتیاوې او په جسماني کارونو د بوختېدو زمینه برابره کړي. جداگانه نظر به نوعیت جرم، خصوصیات، عادات و احساس مشترک تقسیم نمایند. (۳) مسؤلین توقیف خانه ها مکلف اند تسهیلات لازم تعلیمی، تربیوی و زمینه اشتغال به کارهای جسمانی را به متهمینیکه انتظار محاکمه را دارند، فراهم کنند.

فصل دوم محلات سلب آزادی

مفهوم محلات سلب آزادی
ماده ششم :
محلات سلب آزادی به مفهوم این قانون عبارت اند از :
۱- محبس .
۲- توقیف خانه .

تعریف محلات سلب آزادی
ماده هفتم :
(۱) توقیف خانه : محلی است که اشخاص متهم در حال انتظار محاکمه در آن نگهداری میشوند.
(۲) محبس : محلی است که در آن اشخاصی که به حکم نهائی محکمه محکوم علیه قرار گرفته اند، نگهداری می شوند.

دوه یم فصل دازادی د سلبیدو ځایونه

د ازادی د سلبیدو ځایونو مفهوم
شپږمه ماده:
د دې قانون په مفهوم د ازادی د سلبیدو ځایونه عبارت دي له :
۱- محبس .
۲- توقیف ځای .

د ازادی د سلبیدو د ځایونو تعریف
اوومه ماده:
(۱) توقیف ځای : هغه ځای دی چې د محاکمې په انتظار تورن اشخاص په هغه کې ساتل کېږي.
(۲) محبس : هغه ځای دی چې په هغه کې هغه اشخاص چې د محکمې په نهائی حکم محکوم علیه گڼل شوي دي، ساتل کېږي.

د محبس دننه د اشخاصو نظارت او توقیف اتممه ماده :

(۱) که چېرې د مظنونينو او تورنو نظارت يا توقیف د امنيتي عواملو او د نظم او دسپلين د ستونزو له امله په څارنتون(نظارتخانه) يا توقیف ځای کې ممکن نه وي، دغه ډول اشخاص د پوليس يا څارنوال د وړانديز پر بنسټ، ددې قانون د نهمې مادې د درج شوي حکم له په پام کې نيولوسره په محبسونو کې ساتل کېدای شي.

(۲) د محبسونو مسئولين مکلف دي ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي اشخاص له محبوسينو څخه جلا وساتي.

د ښځو او نارينه وو د محبسونو او توقيف ځايونو جلاوالی نهمه ماده :

(۱) د ښځو محبسونه او توقیف ځايونه له نارينه وو څخه جلا وي.

(۲) هغه محبوسين او تورن چې عمر ونه يې له (۱۸) کلونو څخه زيات او له (۲۵) کلونو لږ وي په جلا جلا محبسونو او توقیف ځايونو کې ساتل کېږي، د نه

نظارت و توقیف اشخاص در داخل محبس ماده هشتم :

(۱) هرگاه نظارت يا توقیف مظنونين و متهمين بنا بر عوامل امنيتی و مشکلات نظم و دسپلين در نظارتخانه يا توقیف خانه ممکن نباشد، چنين اشخاص به اساس پيشنهاد پوليس يا څارنوال با رعايت حکم مندرج ماده نهم اين قانون در محابس نگهداری شده می توانند.

(۲) مسئولين محابس مکلف اند، اشخاص مندرج فقره (۱) اين ماده را جدا از محبوسين نگهداری نمايند.

جدائی محابس و توقیف خانه های زنان و مردان ماده نهم :

(۱) محابس و توقیف خانه های زنان از مردان جدا می باشد.

(۲) محبوسين و متهمين که سن ايشان از ۱۸ سال بالاتر و از (۲۵) سال کمتر باشد در محابس و توقیف خانه های جداگانه نگهداری ميشوند، در صورت

امکان په صورت کې، دغه ډول اشخاص د محبسونو او توقیف ځایونو په جلا جلا برخو کې ساتل کېږي.

(۳) له لویانو څخه د اطفالو او تنکیو ځوانانو د جلا ساتلو په هکله ددې مادې په (۱) او (۲) فقرو کې درج شوي حکمونه هم د رعایتولو وړ دي.

د نظم او امنیت رعایتول لسمه ماده :

(۱) په هغه صورت کې چې محبوسین او تورن د ناسم سلوک او چلند له امله، نورو محبوسینو او تورنو او د محبسونو او د توقیف ځایونو ادارې ته د ستونزو د رامنځته کېدو سبب شي، هغوی د ښه امنیت په لرونکو (خاص رژیم) محبسونو او توقیف ځایونو کې ساتل کېږي.

(۲) که چېرې د ښه امنیت لرونکي محبسونه او توقیف ځایونه وجود ونلري، ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي محبوسین او تورن د محبس او توقیف ځای په هغه برخه کې چې ښه امنیت ولري، ساتل کېږي.

عدم امکان، چنن اشخاص در بخش های جداگانه محابس و توقیف خانه ها نگهداری می شوند.

(۳) احکام مندرج فقره های (۱) و (۲) این ماده در مورد جدا نگهداشتن اطفال و نوجوانان از بزرگ سالان نیز قابل رعایت می باشد.

رعایت نظم و امنیت ماده دهم:

(۱) در صورتیکه محبوسین و متهمین نسبت سلوک و روش نادرست، سبب بروز مشکلات برای سایر محبوسین و متهمین و اداره محابس و توقیف خانه ها گردند، ایشان در محابس و توقیف خانه های دارای امنیت خویر (رژیم خاص) نگهداری می شوند.

(۲) هرگاه محابس و توقیف خانه های دارای امنیت خویر، وجود نداشته باشد، محبوسین و متهمین مندرج فقره (۱) این ماده در یک بخشی از محبس و توقیف خانه که امنیت خویر داشته باشد، نگهداری می شوند.

معلول او ناروغ مجبوسین**یوولسمه ماده :**

په رواني او جسمي ناروغيو اخته مجبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص، امیدواري ښځې او معلولین د مجبسونو او توقیف ځایونو په روغتیايي مرکزونو کې ساتل کېږي. د روغتیايي مرکزونو د نه موجودیت په صورت کې، دغه ډول اشخاص د هغو په خاصو روغتیايي برخو کې ساتل کېږي.

مجبوسین معلول و مریض**ماده یازدهم :**

مجبوسین و اشخاص تحت توقیف مصاب به امراض روانی و جسمی، زنان باردار و معلولین در مراکز صحتی محابس و توقیف خانه ها نگهداری می شوند. در صورت عدم موجودیت مراکز صحتی، چنین اشخاص در قسمت های خاص صحتی آن نگهداری می شوند.

درېم فصل**د مجبسونو تشکیل او تنظیم****د مجبسونو ساحوی موقعیت****دوولسمه ماده:**

(۱) د هر ولایت په مرکز کې نارینه او ښځو ته یو یو باب محبس او توقیف ځای په جلا ډول تاسیس او ودانېږي.

(۲) د هرې ولسوالۍ په مرکز کې یو باب توقیف ځای جوړېږي.

(۳) د مجبسونو تاسیسول، تقسیم بندی او بندول د عدلیې وزارت واک دی.

فصل سوم**تشکیل و تنظیم محابس****موقعیت ساحوی محابس****ماده دوازدهم :**

(۱) در مرکز هر ولایت یک، یک باب محبس و توقیف خانه مردانه و زنانه بصورت جداگانه تاسیس و اعمار می گردد.

(۲) در مرکز هر ولسوالی یک باب توقیف خانه تاسیس می گردد.

(۳) تاسیس، تقسیم بندی و مسدود ساختن محابس از صلاحیت وزارت عدلیه می باشد.

دمحبسونو عالی شوري

ديارلسمه ماده :

د محبسونو او توقیف ځايونو د اغېزمنو فعاليتونو د تنظيم، د هغو د اړوندو چارو د لارښوونې او پدې برخه کې د اړوندو وزارتونو او ادارو د فعاليتونو د هم غاړې کولو په منظور، د محبسونو او توقیف ځايونو عالي شوري په لاندې ترکیب سره جوړېږي :

۱- د عدليې وزير د رئيس په توگه.

۲- د لوی څارنوال مرستيال د غړي په توگه.

۳- دسترې محکمې واکمن استازی د غړي په توگه.

۴- د کورنیو چارو وزارت معین د غړي په توگه.

۵- د عامې روغتیا وزارت معین د غړي په توگه.

۶- د پوهنې وزارت معین د غړي په توگه.

۷- د کار او ټولنیزو چارو وزارت معین د غړي په توگه.

۸- د ښځو د چارو د وزارت معین د غړي په توگه.

۹- د ملي امنیت د لوی ریاست

شورای عالی محابس

ماده سیزدهم :

به منظور تنظیم مؤثر فعالیت های مربوط محابس و توقیف خانه ها، رهبری امور آن و هم آهنگ ساختن فعالیت های وزارت ها و ادارات ذیربط در زمینه، شورای عالی محابس و توقیف خانه ها به ترکیب ذیل تشکیل می گردد :

۱- وزیر عدلیه به حیث رئیس .

۲- معاون لوی څارنوال به حیث عضو.

۳- نماینده با صلاحیت ستره محکمه به حیث عضو.

۴- معین وزارت امور داخله به حیث عضو.

۵- معین وزارت صحت عامه به حیث عضو.

۶- معین وزارت معارف به حیث عضو.

۷- معین وزارت کار و امور اجتماعی به حیث عضو.

۸- معین وزارت امور زنان به حیث عضو.

۹- معاون ریاست عمومي امنیت

معاون د غړي په توگه.

۱۰- د افغانستان د بشر د حقوقو د خپلواک کمېسیون استازی د غړي په توگه.

۱۱- د عدلیې وزیر په تشخیص له مدني ټولنې څخه یو استازی د غړي په توگه.

۱۲- د محبسونو او توقیف ځایونو لوی رئیس د منشي په توگه.

د محبسونو د چارو رهبري
څوارلسمه ماده :

د محبسونو او توقیف ځایونو عالي شوري د هېواد په سطحه د محبسونو او توقیف ځایونو د ټولو چارو رهبري په غاړه لري.

د غونډو جوړول
پنځلسمه ماده:

(۱) د محبسونو او توقیف ځایونو عالي شوري، په عادي توگه په هرو دریو میاشتو کې یو ځل غونډه جوړوي.

فوق العاده غونډې د شوري د رئیس په تصمیم یا د غړو د یوې درېیمې په وړاندیز دایرېدای شي.

(۲) د عدلیې وزیر په غیاب کې د عالي شوري غونډې د عدلیې وزارت د معین تر ریاست لاندې

ملی به حیث عضو.

۱۰- نماینده کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان به حیث عضو.

۱۱- یک نماینده از جامعه مدنی به تشخیص وزیر عدلیه به حیث عضو.

۱۲- رئیس عمومی محابس و توقیف خانه ها به حیث منشی.

رهبري امور محابس
ماده چهاردهم :

شورای عالی محابس و توقیف خانه ها رهبري کلیه امور محابس و توقیف خانه ها را در سطح کشور به عهده دارد.

برگزاری جلسات
ماده پانزدهم :

(۱) شورای عالی محابس و توقیف خانه ها به صورت عادی در هر سه ماه یک بار تشکیل جلسه می دهد.

جلسات فوق العاده به اثر تصمیم رئیس شورا یا پیشنهاد یک ثلث اعضاء دایر شده می تواند .

(۲) جلسات شورای عالی درغیاب وزیر عدلیه تحت ریاست معین وزارت عدلیه

دایرېږي.

دایر می گردد.

**د قانون د تعدیل او د مقررې د
وضع کولو وړاندیز**

شپاړسمه ماده :

(۱) عالي شوري کولای شي لارم
تعدیلونه پدې قانون کې
وړاندیز کړي.

(۲) عالي شوري ددې قانون د
حکمونو د ښه تطبیق په منظور،
مقررې پيشنهاده وي او لايحې او
کړنلارې وضع او تصویبوي.

مرکزي اداره

اولسمه ماده :

(۱) د محبسونو او توقیف ځایونو
لوی ریاست د محبسونو او توقیف
ځایونو د ټولو چارو د تنظیم
مرکزي اداره ده، د هغو له اړوندو
تأسیساتو څخه څارنه کوي.

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو
لوی ریاست د عدلیې وزارت د
تشکیل جزء دی، خپلې دندې ددې
قانون، مقررې، کړنلارې او اړوندو
لايحو د حکمونو او د محبسونو او
توقیف ځایونو د عالي شوري د
لارښوونو مطابق سر ته
رسوي.

**پیشنهاد تعدیل قانون و وضع
مقررہ**

ماده شانزدهم :

(۱) شورای عالی می تواند
تعدیلات لازم را در این قانون
پیشنهاد نماید.

(۲) شورای عالی به منظور تطبیق
بهتر احکام این قانون، مقررہ ها
را پیشنهاد و لوائح و طرز العمل
ها را وضع و تصویب می نماید.

اداره مرکزی

ماده هفدهم :

(۱) ریاست عمومی محابس و
توقیف خانه ها اداره مرکزی
تنظیم کلیه امور محابس و
توقیف خانه ها بوده، از تأسیسات
مربوط آنها مراقبت می نماید.

(۲) ریاست عمومی محابس و
توقیف خانه ها جزء تشکیل
وزارت عدلیه بوده، وظایف
خویشرا مطابق احکام این قانون،
مقررہ ، طرز العمل و لوائح
مربوط و هدايات شورای عالی
محابس و توقیف خانه ها انجام
می دهد.

د محبسونو پولیس**اتلسمه ماده :**

(۱) د محبسونو او توقیف ځایونو پولیس د عدلیې وزارت تابع او د محبسونو او توقیف ځایونو د کورني او بهرني نظم او امنیت مسئول دي.

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو پولیس مکلف دي د پنځه سوه متري واټن پورې د اړوندو محبسونو او توقیف ځایونو د تاسیساتو بهرنی امنیت تأمین کړي پدې شرط چې د پولیسو په امنیتي ساحه کې داخل نه وي.

(۳) د محبسونو او توقیف ځایونو پولیس حق نلري د دندې د سرته رسولو په وخت کې د محبس او توقیف ځای په دننه کې له ځان سره وسله وگرځوي. د محبسونو او د توقیف ځایونو آمران کولای شي په استثنایي او خطرناکو حالاتو کې د وسلې گرځولو ته اجازه ورکړي پدې برخه کې د دلایلو په ذکرولو سره د محبسونو او توقیف ځایونو لوی ریاست ته د هغې رپوټ وړاندې کړي.

(۴) د محبسونو او توقیف ځایونو د پولیسو استخدام، تبدیلی،

پولیس محابس**ماده هجدهم :**

(۱) پولیس محابس و توقیف خانه ها تابع وزارت عدلیه و مسئول نظم و امنیت داخلی و خارجی محابس و توقیف خانه ها می باشند.

(۲) پولیس محابس و توقیف خانه ها مکلف اند امنیت خارجی تأسیسات محابس و توقیف خانه های مربوط را الی فاصله پنجصد متر تأمین نمایند مشروط به اینکه داخل ساحه امنیتي پولیس نباشد.

(۳) پولیس محابس و توقیف خانه ها حق ندارند، حین اجرای وظیفه در داخل محبس و توقیف خانه با خود اسلحه حمل نمایند. آمرین محابس و توقیف خانه ها می توانند در حالات استثنائی و خطرناک حمل اسلحه را اجازه داده در زمینه راپور آنرا با ذکر دلایل بریاست عمومی محابس و توقیف خانه ها ارائه نمایند.

(۴) استخدام، تبدیل، ترفیع، تقاعد، رخصتی، مریضی وسایر

ترفیعی، تقاعد، رخصتی، ناروغي او نورې ذاتي چارې د هغو د خاص تقنیني سند ترانفاذ پورې د افسرانو د ذاتي چارو د قانون تابع دي. (۵) په بنځینه محبسونو کې بنځینه پولیس استخدامېږي.

نور موظفین

نولسمه ماده:

(۱) محبسونه او توقیف ځایونه د ملکي اداري مامورینو، مبصرینو او ټولنیزو خدمتونو د کارکوونکو لرونکي دي، چې خپلې دندې د اړوندې لایحې مطابق سرته رسوي.

(۲) د پوهنې، کار او ټولنیزو چارو، د عامي روغتیا او د ښځو د چارو وزارتونه هر یو په خپله برخه کې مکلف دي، ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو کارکوونکو د توظیف په اړه د عدلیې له وزارت سره همکاري وکړي.

د مظنونینو، تورنو او محبوسینو

ساتل

شلمه ماده :

(۱) مظنونین او تورن د ولسوالۍ یا ولایت په هغو توقیف ځایونو کې ساتل کېږي چې قضیې یې

امور ذاتی پولیس محابس و توقیف خانه ها الی انفاذ سند تقنینی خاص آن تابع قانون امور ذاتی افسران می باشد. (۵) در محابس زنانه پولیس زنانه استخدام می گردد.

سایر موظفین

ماده نهم:

(۱) محابس و توقیف خانه ها دارای مامورین ملکي اداري، مبصرین و کارکنان خدمات اجتماعی می باشد که وظایف خویش را مطابق لایحه مربوط انجام می دهند.

(۲) وزارت های معارف، کار و امور اجتماعی، صحت عامه و امور زنان هر یک در قسمت خویش مکلف اند در رابطه به توظیف کارکنان مندرج فقره (۱) این ماده با وزارت عدلیه همکاری نمایند.

نگهداری مظنونین، متهمین و

محبوسین

ماده بیستم:

(۱) مظنونین و متهمین در توقیف خانه های ولسوالی و یا ولایتی نگهداری میشوند که

تر عدلي څېړنې لاندې وي.

(۲) په حبس باندې محكوم اشخاص په هغو محبسونو کې ساتل کېږي چې د کورنیو د استوګنې ځای ته یې نېږدې وي.

(۳) د محبسونو او د توقیف ځایونو مسئولین ددې مادې په (۱) او (۲) فقره کې درج شوي اشخاص د قانون د حکمونو له پام کې نیولو سره یوازې درسمي سندونو له مخې منلی شي.

(۴) هغه تورن چې نسبتې دوسیه یې د محکمو لپاره د جزایي اجرائتو د مؤقت قانون د شپږمې مادې په (۳) فقره کې د درج شوي حکم مطابق په ټاکلې موده کې بشپړه نشوی شي، د محبس یا توقیف ځای اداره مکلفه ده د ټاکلې مودې د پایته رسېدو پنځلس ورځې دمخه څارنوالۍ او اړوندې محکمې ته د نوموړې مودې له بشپړېدو څخه کتبا خبر ورکړي.

د ځواب د نه ورکولو په صورت کې د محبس یا توقیف ځای اداره محبوس یا توقیف شوی

قضایای شان تحت رسیدګی عدلي قرار دارند.

(۲) اشخاص محكوم به حبس در محابسی نگهداری می شوند که به محل سکونت فامیلهای شان نزدیک باشند.

(۳) مسئولین محابس و توقیف خانه ها اشخاص مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده را با نظر داشت احکام قانون تنها برویت اسناد رسمی پذیرفته می توانند.

(۴) متهمیکه دوسیه نسبتې اش طبق حکم مندرج فقره (۳) ماده ششم قانون اجرائت جزائی مؤقت برای محاکم در مدت معینه تکمیل شده نتواند، اداره محبس و یا توقیف خانه مکلف است پانزده روز قبل از ختم میعاد معینه به څارنوالی و محکمه مربوطه از تکمیل مدت متذکره کتبا اطلاع دهند.

در صورت عدم ارائه جواب، اداره محبس یا توقیف خانه، شخص محبوس یا توقیف شده را رها

شخص خوشی کوی.

می نماید.

د حبس د خای بدلول

یوویشتمه ماده:

د محکوم بها حبس موده په یوه محبس کې تېرېږي.

په هغه صورت کې چې د محبوس کورنۍ له یوه خای څخه بل خای ته په دایمي توګه نقل مکان وکړي، پدې صورت کې د محبوس انتقال ددې قانون په لسمه ماده کې د درج شوي حکم په استثناء، یوازې د عدلیې وزیر په حکم صورت مومي.

د قوانینو له تطبیق څخه څارنه

دوه ویشتمه ماده :

په محبسونو او توقیف ځایونو کې د قانون د یو شان رعایتولو او له محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو سره د مساویانه او مناسب چلند څارنه، د اړوندې څارنوالۍ په واسطه صورت مومي. د محبسونو او توقیف ځایونو ادارې مکلفې دي په اړوندو اجراءاتو کې د قوانینو د په پام کې نیولو په اړه د څارنوال ټولې غوښتنې عملي کړي.

تبدیل محل حبس

ماده بیست و یکم:

مدت حبس محکوم بها در یک محبس سپری می گردد.

در صورتی که فامیل محبوس از یک محل به محل دیگری طور دایمی نقل مکان نماید، درینصورت انتقال محبوس به استثنای حکم مندرج ماده دهم این قانون تنها به اجازه وزیر عدلیه صورت می گیرد.

نظارت از تطبیق قوانین

ماده بیست و دوم :

نظارت از رعایت یکسان قوانین و برخورد مساویانه و مناسب با محبوسین و اشخاص تحت توقیف در محابس و توقیف خانه ها توسط اداره څارنوالی مربوط صورت می گیرد. ادارات محابس و توقیف خانه ها مکلف اند تمام مطالبات څارنوال مبنی بر رعایت احکام قوانین را در اجراءات مربوط عملی نمایند.

خلورم فصل

د محبسونو او توقیف ځایونو شرایط
او عمومي وضع

د ودانۍ خصوصیتونه

درویشتمه ماده :

(۱) محبسونه او توقیف ځایونه د اسلامي ارزښتونو، د ملگرو ملتونو د معیاري اصولو او شرایطو په رعایتولو سره و دانېږي.

(۲) د عدلیې وزارت مکلف دی د محبسونو او توقیف ځایونو موجودې ودانۍ د اسلامي ارزښتونو، د ملگرو ملتونو د معیاري اصولو او شرایطو په رعایتولو سره عیارې کړي.

د معیشت خصوصیتونه

څلېرویشمه ماده:

(۱) د محبسونو او توقیف ځایونو ادارې مکلفې دي محبسونه او توقیف ځایونه په مناسبو روغتیايي وسایلو سمبال او چاپیریال یې په سم او پاک صورت وساتي.

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو ادارې هر محبوس او تر توقیف لاندې شخص ته، چپرکټه او د خوب

فصل چهارم

شرایط و وضع عمومی محابس و
توقیف خانه ها

خصوصیات ساختمان

ماده بیست و سوم :

(۱) محابس و توقیف خانه ها با رعایت ارزش های اسلامی، اصول و شرایط معیاری سازمان ملل متحد اعمار می گردد.

(۲) وزارت عدلیه مکلف است، ساختمانهای موجود محابس و توقیف خانه ها را با رعایت ارزش های اسلامی، اصول و شرایط معیاری سازمان ملل متحد عیار نماید.

خصوصیات معیشت

ماده بیست و چهارم:

(۱) ادارات محابس و توقیف خانه ها مکلف اند محابس و توقیف خانه ها را با وسایل صحی مناسب مجهز و محیط آن را به صورت درست و نظیف نگهداری نمایند.

(۲) ادارات محابس و توقیف خانه ها، برای هر محبوس و شخص تحت توقیف، چپرکت و بستر

جلا بستره برابر وي.

(۳) د عدليې وزارت دعامي روغتيا د وزارت په همکاري، د اوسېدنې د ځای د مساحت، د اتاق د رڼا د اندازې د محبسونو او د توقیف ځايونو د تهويې او تودولو د چارو په هکله لازم تدبيرونه نيسي.

تغذيه

پنځه ويستمه ماده :

(۱) د محبسونو او توقیف ځايونو ادارې، محبوسينو او تر توقیف لاندې اشخاصو ته د سن، روغتيايي حالت مخصوصاً د اميدواري او زېږولو په حالت کې، د کار او موسم په پام کې نيولو سره، صحي او مناسبې اوبه او خواړه برابروي.

(۲) د غذا کميت او کيفيت د عامي روغتيا د وزارت له لوري څارل کېږي او د وزيرانو د شوري له لوري د منظوري شوي مينو مطابق تثبیتېږي.

ورزشي تمرينونه

شپږويستمه ماده :

محبوسين حق لري د ورځې لږ تر لږه د دوه ساعته مودې لپاره په

خواب جداگانه را تهيه می نماید. (۳) وزارت عدليه به همکاري وزارت صحت عامه در مورد مساحت، محل بود و باش، اندازه روشنی اتاق و امور مربوط به تهويه و تسخين محابس و توقیف خانه ها تدابير لازم را اتخاذ می نمایند.

تغذيه

ماده بیست و پنجم :

(۱) ادارات محابس و توقیف خانه ها، برای محبوسين و اشخاص تحت توقیف با در نظر داشت سن، حالت صحي به خصوص حالت بارداری و ولادت، کار و موسم، آب و غذای صحي و مناسب تهيه می نمایند.

(۲) کميت و کيفيت غذا توسط وزارت صحت عامه نظارت گردیده و مطابق مينوی منظور شده از طرف شورای وزیران تثبیت می گردد.

تمرينات ورزشی

ماده بیست و ششم:

محبوسين حق دارند روزانه برای مدتيکه حد اقل دو ساعت در

ازاده فضاء کې و ګرځي يا سپورتي تمرينونه اجراء کړي، د محبس آمر کولای شي دغه موده په خاصو او استثنايي حالاتو کې د غومرې مودې ته چې له يوه ساعت څخه لږ نه وي، را ټيټه کړي. پدې صورت کې د محبس آمر مکلف دی له خپلو اجراآتو څخه اړونده څارنوالۍ خبره کړي.

روغتيايي خدمتونه

اووه ويستمه ماده :

(۱) د محبسونو او توقیف ځايونو ادارې مکلفې دي، د محبوسينو او تر توقیف لاندې اشخاصو لپاره د عامې روغتيا وزارت په همکارۍ وړ يا روغتيايي خدمتونه برابر کړي.

(۲) په هغه صورت کې چې د محبوس يا تر توقیف لاندې ناروغ درملنه او معالجه د محبس يا توقیف ځای په دننه روغتيايي مرکز کې ناممکنه وي، د محبس يا توقیف ځای آمر کولای شي د مؤظف داکتر په وړاندیز، ناروغ له محبس يا توقیف ځای څخه بهر مناسب روغتون ته و لېږدوي او اړونده څارنوالۍ له خپلو اجراآتو څخه

فضای آزاد گشت و گذار نموده يا تمرينات سپورتي را اجراء نمايند، آمر محبس می تواند اين مدت را در حالات خاص و استثنائي برای مدتيکه کمتر از یک ساعت نباشد، کاهش دهد. درينصورت آمر محبس مکلف است از اجراآت خویش څارنوالی مربوط را مطلع سازد.

خدمات صحي

ماده بیست و هفتم :

(۱) ادارات محابس و توقیف خانه ها مکلف اند، برای محبوسین و اشخاص تحت توقیف، خدمات صحی رایگان را به همکارۍ وزارت صحت عامه فراهم نمایند.

(۲) درصورتی که تداوی و معالجه مریض محبوس یا تحت توقیف، در مرکز صحی داخل محبس یا توقیف خانه نا ممکن باشد، آمر محبس یا توقیف خانه می تواند، به اساس پیشنهاد داکتر مؤظف، مریض را به شفاخانه مناسب خارج از محبس یا توقیف خانه انتقال و څارنوالی مربوط را از اجراآت خویش

خبره کړي.

د محبس او توقیف ځای آمر مکلف دی، د امنیتي قوماندانۍ په همکارۍ د هغه د امنیت د تأمینولو په غرض لازم احتیاطي تدبیرونه ونیسي.

(۳) موظف ډاکتر مکلف دی د روغتیايي قواعدو د رعایتولو لپاره ورځنۍ غذا کنترول او لږ تر لږه په اونۍ کې دوه ځلې د محبوسینو او توقیف شوو اشخاصو د اوسېدو خونې او خدمتونه معاینه کړي.

(۴) له روغتیايي یا په ساري ناروغیو د اخته والي له لحاظه مشکوک محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص، د محبسونو او توقیف ځایونو په خاصو او جلا ځایونو کې ساتل کېږي.

کار، ښوونه او روزنه

اته ویشتمه ماده :

د محبسونو او توقیف ځایونو ادارې مکلفې دي، سمبال کتابتونونه جوړ، او محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو ته د مطالعې، عبادت، کار، ښوونې او روزنې، حرفوي زده کړې، تفریحي

مطلع سازد.

آمر محبس و توقیف خانه مکلف است، با همکاری قوماندانی امنیه، تدابیر لازم احتیاطی را غرض تأمین امنیت وی فراهم نماید.

(۳) ډاکتر موظف مکلف است، جهت رعایت قواعد صحتی و حفظ الصحة، غذای روزمره را کنترول و حداقل دوبار در هفته، اتاق های بود و باش و خدمات محبوسین و اشخاص تحت توقیف را معاینه نماید.

(۴) محبوسین و اشخاص تحت توقیف مشکوک از لحاظ صحتی یا مبتلا به امراض ساری، در قسمت های خاص و جداگانه محابس و توقیف خانه ها نگهداری می شوند.

کار، تعلیم و تربیه

ماده بیست و هشتم:

ادارات محابس و توقیف خانه ها مکلف اند، کتابخانه های مجهز را تأسیس و زمینه مطالعه، عبادت، کار، تعلیم و تربیه، آموزش حرفوی، فعالیت های تفریحی و فرهنگی و سایر سهولت

او فرهنگي فعاليتونو او د نورو
لازمو اسانتياوو زميني برابرې کړي.

پنځم فصل

له محبوسينو او تر توقیف لاندې
اشخاصو سره د چلند ډول

محبوسينو او تر توقیف لاندې
اشخاصو ته د دوسيې ترتيبول
نهه ويستمه ماده :

(۱) محبوسينو او تر توقیف لاندې
اشخاصو ته دوسيه ترتيبېږي چې په
هغې کې د شخص سوابق،
قانوني موقف، معاینات او
روغتيايي سوابق او ټول اړوند
معلومات درجېږي.

(۲) د محبسونو او توقیف ځايونو
موظفين مکلف دي محبس او
توقيف ځای ته د محکوم او تورن
د ننوتو په وخت کې د مقدماتي
ارزونې په غرض، د شخصیت، د
مفکورې د ډول اوستونزو په هکله له
هغه سره مصاحبه وکړي.

(۳) ددې مادې په (۱) فقره کې د
درج شوي ارزونې پر بنسټ د تورن
يا محبوس گروپ ټاکل کېږي او
لاسته راغلي حقايق د هغه په
اړونده دوسيه کې درجېږي.

های لازم را برای محبوسين و اشخاص
تحت توقیف فراهم نمایند.

فصل پنجم

طرز برخورد با محبوسين و
اشخاص تحت توقیف

ترتيب دوسيه برای محبوسين و
اشخاص تحت توقیف
ماده بیست و نهم :

(۱) برای محبوسين و اشخاص
تحت توقیف دوسيه ترتيب
مي شود که در آن سوابق شخص،
موقف قانونی، معاینات و سوابق
صحي و تمامی معلومات مربوط
درج می گردد.

(۲) موظفين محابس و توقیف
خانه ها مکلف اند حين دخول
محکوم و متهم به محبس و
توقيف خانه، غرض ارزیابی
مقدماتی در مورد شخصیت، طرز
تفکر و مشکلات باوی مصاحبه
نمایند.

(۳) محبوس يا متهم به اساس
ارزیابی مندرج فقره (۱) این ماده
تعيين گروپ گردیده و حقايق
بدست آمده در دوسيه مربوط وی
درج می گردد.

د مدني ټولنې نقش

د پرشمه ماده :

(۱) هغه غیر حکومتی مؤسسې او ټولنیز سازمانونه چې د ټولنیزو خدمتونو په ترسره کولو بوخت دي کولای شي چې د محبسونو او توقیف ځایونو په دننه کې فعالیت وکړي، پدې شرط چې د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو په گټه وي، د اسلام د مبین دین له احکامو او عقایدو سره مخالف نه وي او د عدلیې وزارت مخکنۍ اجازه یې ترلاسه کړې وي.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو مؤسسو د فعالیت ډول د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د آمرینو لخوا له اړوندې څارنوالۍ سره له سلا وروسته ټاکل کېږي.

له کورنۍ سره اړیکې

یو د پرشمه ماده :

(۱) محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص حق لري، په خاصو ځایونو کې د موظفینو تر کنترول لاندې، د ملاقاتونو، پست او نورو وسایلو له لارې چې نظم گډوډ نکړي، له خپلې کورنۍ او خپلوانو سره په

نقش جامعه مدنی

ماده سی ام :

(۱) مؤسسات غیرحکومتی و سازمانهای اجتماعی ایکه مصروف انجام خدمات اجتماعی اند، می توانند که در داخل محابس و توقیف خانه ها فعالیت نمایند، مشروط براینکه به نفع محبوسین و اشخاص تحت توقیف بوده مخالف احکام و عقاید دین مبین اسلام نباشد و اجازه قبلی وزارت عدلیه را حاصل نموده باشند.

(۲) طرز فعالیت مؤسسات مندرج فقره (۱) این ماده از طرف آمرین محابس و توقیف خانه ها، بعد از مشوره با څارنوالی مربوط تعیین می گردد.

ارتباط با فامیل

ماده سی و یکم :

(۱) محبوسین و اشخاص تحت توقیف حق دارند، در محلات خاص تحت کنترول موظفین، از طریق ملاقاتها، پست و سایر وسایلیکه نظم را برهم نزنند، با فامیل و اقارب خویش در

تماس کې وي.

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو مسئولین کولای شي، د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شویو اشخاصو ملاقاتونه یوازې د لیدنې له لارې و څاري داسې چې د شرع سره مخالف نه وي او مراسلې یې، هم له نظره تېرې کړي.

(۳) د محبسونو او توقیف ځایونو آمرین کولای شي د اړوند څارنوال یا محکمې د لیکلې اجازې له مخې د محبوسینو مراسلې او لیکونه کنترول کړي، او تر څپرني لاندې یې ونیسي.

حرفوي بنوونه او زده کړه

دوه دېرشمه ماده :

د محبسونو ادارې مکلفې دي، د محبوسینو لپاره د پوهنې وزارت د منظور شوو پروگرامونو مطابق، د هغوی د شخصي احوالو له په پام کې نیولو سره په لومړنۍ او عالي سطحه زده کړه ایز، روزنیز او حرفوي کورسونه تنظیم کړي.

کار

درې دېرشمه ماده :

(۱) د محبسونو ادارې کولای شي د اړوندو محبسونو صنعتي او

تماس باشند.

(۲) مؤظفین محابس و توقیف خانه ها می توانند، ملاقاتهای اشخاص مندرج فقره (۱) این ماده را تنها از طریق دیدن مراقبت نمایند طوری که خلاف شرع نباشد و مراسلات ایشانرا نیز از نظر بگذرانند.

(۳) آمرین محابس و توقیف خانه ها میتوانند، به اساس اجازه کتبی څارنوال یا محکمه مربوط، مراسلات و مکاتبات محبوسین و اشخاص تحت توقیف را کنترول نموده و مورد بازرسی قرار دهند.

تعلیم و آموزش حرفوی

ماده سی و دوم :

ادارات محابس مکلف اند، مطابق پروگرام های منظور شده وزارت معارف برای محبوسین، بانظر داشت احوال شخصی آنها، کورس های آموزشی تربیوی و حرفوی را به سطح ابتدائی و عالی تنظیم نمایند.

کار

ماده سی و سوم :

(۱) ادارات محابس می توانند فعالیت های صنعتی و زراعتی

کرنیز فعالیتونه د دولتي تصدیو او خصوصی شرکتونو له لارې تنظیم کړي. د کار او رخصتیو ساعتونه د کار د قانون د حکمونو مطابق عیارېږي.

(۲) بزگر، لوبغاړي او صنعت کار محبوسین له نورو معمولي کارونو څخه معاف دي، کولای شي د حرفې او شغل مطابق اړوند کارونه سرته ورسوي.

(۳) محبوسین حق لري، د کار په مقابل کې حق الزحمه تر لاسه کړي. د حق الزحمې اندازه د محبسونو د عالي شوري لخوا ټاکل کېږي او تثبیتېږي.

د دیني او مذهبي مناسکو ادا کول څلور دېرشمه ماده :

محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص حق لري، دیني او مذهبي عبادتونه او مناسک د نورو د حقوقو په رعایتولو سره آزادانه اداء او خپلې دیني زده کړې حاصلې کړي.

په خاصو حالاتو کې اړینه مفاهمه پنځه دېرشمه ماده :

(۱) محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص حق لري، محبسونو او توقیف ځایونو ته د دوی له ننوتلو

محابس مربوط را از طریق تصدی های دولتی و شرکت های خصوصی تنظیم نمایند. ساعات کار و رخصتی ها مطابق احکام قانون کار عیار می گردد.

(۲) محبوسین زراعت پیشه، هنر پیشه و صنعت کار از سایر کارهای معمولی معاف بوده، می توانند مطابق حرفه و شغل کارهای مربوط را انجام دهند.

(۳) محبوسین حق دارند، در مقابل کار، حق الزحمه دریافت نمایند. اندازه حق الزحمه از طرف شورای عالی محابس تعیین و تثبیت می گردد.

ادای مناسک دینی و مذهبی ماده سی و چهارم :

محبوسین و اشخاص تحت توقیف حق دارند، عبادات و مناسک دینی و مذهبی را با رعایت حقوق دیگران آزادانه اداء و تعلیمات دینی خویش را کسب نمایند.

مفاهمه ضروری در حالات خاص ماده سی و پنجم :

(۱) محبوسین و اشخاص تحت توقیف حق دارند، از دخول یا انتقال شان به محابس و توقیف

خانه ها ، به اقارب مربوط اطلاع دهند .

(۲) مسئولین محابس و توقیف خانه ها مکلف اند در صورت دریافت اطلاع ، به محبوسین و اشخاص تحت توقیف از وفات و یا مریضی خطرناک اقارب شان بلافاصله اطلاع دهند . اقارب بدین منظور عبارت اند از زوج ، زوجه ، پدر ، مادر ، فرزند ، برادر ، خواهر ، پدرکلان ، مادرکلان ، نواسه ، خسر و خشو .

(۳) مسئولین محابس و توقیف خانه ها مکلف اند ، از فوت یا مریضی خطرناک محبوسین و اشخاص تحت توقیف به اقارب آنها که خود معرفی نموده اند ، بلافاصله اطلاع دهند .

تدفین

ماده سی و ششم :

هرگاه محبوس یا شخص تحت توقیف فوت گردد ، جسد میت به اقارب اش تسلیم داده میشود در صورت عدم موجودیت اقارب یا امتناع آنها از تسلیمی بعد از

یا لپردونی خخه اړوندو خپلوانو ته خبرورکړي .

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو مسئولین مکلف دي دا اطلاع حاصلولو په صورت کې ، محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو ته د دوی د خپلوانو له مړینې او یا خطرناکې ناروغۍ خخه بې له ځنډه خبر ورکړي . خپلوان پدې منظور له زوج ، زوجې ، پلار ، مور ، اولاد ، ورور ، خور ، نیکه ، انی ، لمسی ، خسر او خوانبې خخه عبارت دي .

(۳) د محبسونو او توقیف ځایونو مسئولین مکلف دي ، د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو له مړینې او خطرناکې ناروغۍ خخه د هغوی خپلوانو ته چې خپله یې معرفی کړيدي ، بې له ځنډه خبر ورکړي .

تدفین

شپږدېرشمه ماده :

که چېرې محبوس یا تر توقیف لاندې شخص مړ شي ، د میت جسد خپلوانو ته یې تسلیمېږي ، د خپلوانو د نه موجودیت یا یې له تسلیمېدو خخه د هغو د ډډه کولو

په صورت کې د عدلي طب د کتنې وروسته، میت د محبس د ادارې لخوا تکفین او تدفین کېږي او لگښتونه د اړوندو محبسونو او توقیف ځایونو د ادارو لخوا ورکول کېږي.

رخصتي

اووه دېرشمه ماده :

(۱) له کورنۍ او د محبس څخه له بهر چا پیر یا ل سره د محبوسینو د روابطو د ښه ساتلو او د محبس په دننه او بهر کې له قانون څخه د تابعیت د احساس د تأمینولو په منظور، محبوسینو ته د حالاتو له په پام کې نیولو سره تر شلو ورځو پورې رخصت ورکول کېږي. د جنایت د جرم محکومین ددې حکم څخه مستثنی دي.

د رخصتۍ د ورکولو او لدې څخه د گټې اخیستنې ډول د جلالایحې په واسطه تنظیمېږي.

(۲) ددې قانون د پنځه دېرشمې مادې په (۲) فقره کې په درج شوو حالاتو کې، اړوند څارنوال واک لري، د محبس د آمر په وړاندیز، محبوسینو ته د عیادت یا تکفین او تدفین لپاره تر اوو ورځو پورې کورته د تللو اجازه ورکړي. لدې اجازې

معاینه طب عدلی، میت توسط اداره محبس تکفین و تدفین گردیده و مصارف از طرف ادارات محابس و توقیف خانه های مربوط پرداخته می شود.

رخصتي

ماده سی و هفتم :

(۱) به منظور حفظ بهتر روابط فامیلی محبوسین با فامیل و محیط بیرون از محبس و تأمین احساس تابعیت از قانون در داخل و خارج محبس برای محبوسین با در نظر داشت حالات الی مدت بیست روز رخصت داده می شود. محکومین جرم جنایت از این حکم مستثنی می باشند.

طرز اعطاء و استفاده از این رخصتی توسط لایحه جداگانه تنظیم می گردد.

(۲) در حالات مندرج فقره (۲) ماده سی و پنجم این قانون، څارنوال مربوط صلاحیت دارد به اساس پیشنهاد آمر محبس، برای محبوسین غرض عیادت یا تکفین و تدفین الی مدت هفت روز اجازه رفتن به خانه را بدهد. طرز

خخه د گتېې اخيستني ډول د څارنوال لخوا مشخصېږي.

(۳) ددې مادې په (۲) فقره کې د درج شوي رخصتۍ له حدودو څخه د گتېې اخيستني په وخت کې چې د څارنوال په واسطه مشخصه شوې ده د محبوس د سرغړونې په صورت کې د محبسونو مسئولین واک لري، اجازه لغوه او له موضوع څخه اړوند څارنوال ته خبر ورکړي.

(۴) ددې مادې په (۱ او ۲) فقره کې د درج شوو رخصتيو موده د حبس په دوره کې محاسبه کېږي.

توقيف ځايونو او محبسونو ته ننوتل (دخول)

اته د پرشمه ماده :

(۱) د اړوندو مسئولينو او مؤظفينو پرته هېڅ شخص نشي کولای، د عدلي وزارت له اجازې پرته محبسونو او توقیف ځايونو ته ننوزي.

(۲) لاندې اشخاص کولای شي د مخکنۍ اجازې له اخيستلو پرته محبسونو او توقیف ځايونو ته ننوزي :

۱- جمهور رئيس، د هغه مرستيالان او د کابينې غړي.

استفاده ازین اجازه از طرف څارنوال مشخص می گردد.

(۳) در صورت تخطی محبوس حین استفاده از حدود رخصتی مندرج فقره (۲) این ماده که توسط څارنوال مشخص گردیده است، مسئولین محابس، صلاحیت دارند، اجازه را لغو و از موضوع به څارنوال مربوط اطلاع بدهند.

(۴) مدت رخصتی های مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده در دوره حبس محاسبه می گردد.

دخول به محابس و توقیف خانه ها

ماده سی و هشتم :

(۱) به استثنای مسئولین و مؤظفین مربوط هیچ شخص نمی تواند بدون اجازه وزارت عدلیه به محابس و توقیف خانه ها داخل شود.

(۲) اشخاص ذیل می توانند بدون اخذ اجازه قبلی به محابس و توقیف خانه ها داخل شوند :

۱- رئیس جمهور، معاونین وی و اعضای کابینه.

- ۲- اساسي قانون په یوسلو اووه لسمه ماده کې درج د سترې محکمې غړي.
- ۳- د ملي شوري د مجلسونو رئیسان او دهغوی مرستیالان.
- ۴- د ملي شوري غړي او والیان د خپل اړوند ولایت محبسونو ته.
- ۵- لوی څارنوال.
- ۶- د افغانستان د بشر د حقوقو د خپلواک کمېسیون رئیس.
- ۷- د محبسونو او توقیف ځایونو د عالي شوري غړي.
- ۲- اعضای ستره محکمه مندرج ماده یکصد و هفدهم قانون اساسی .
- ۳- رؤسای مجلسین شورای ملی و معاونین آنها.
- ۴- اعضای شورای ملی و والیان به محابس ولایت مربوط شان.
- ۵- لوی څارنوال.
- ۶- رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان.
- ۷- اعضای شورای عالی محابس و توقیف خانه ها .

شپږم فصل

د حبس او توقیف د مودې د تېرولو ډول او شرایط

د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو مکلفیتونه
نهه دېرشمه ماده :

- (۱) محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص مکلف دي، د توقیف ځایونو او محبسونو داخلي نظم او انضباط د اړوندو لایحو مطابق په پام کې ونیسي.
- (۲) هغه محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص چې په خپل عمل سره د دولت منقولې یا غیر

فصل ششم

طرز و شرایط سپری نمودن مدت حبس و توقیف

مکلفیت های محبوسین و اشخاص تحت توقیف
ماده سی و نهم :

- (۱) محبوسین و اشخاص تحت توقیف مکلف اند، نظم و انضباط داخلي محابس و توقیف خانه ها را، طبق لوايح مربوط رعایت نمایند.
- (۲) محبوسین و اشخاص تحت توقیف که با عمل خویش به دارائی منقول یا غیر منقول دولت

منقولې شتمنۍ ته په قصد سره زیان ورسوي، مکلف دي هغه جبران کړي. (۳) د رسېدلي زیان حجم او دهغه د جبران ډول د فني هیئت لخوا ټاکل کېږي او د محبوس یا تر توقیف لاندې شخص په خبرتیا رسول کېږي. په هغه صورت کې چې زیان په رضاء کارانه توګه جبران نشي، محکمه پدې برخه کې مقتضي تصمیم نیسي.

دوامدار جلا ساتل (قرنطین)

څلورېنځمه ماده:

محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص په لاندې حالاتو کې له نورو محبوسینو څخه په دوامداره توګه په جلا ځای کې ساتل کېږي:

- ۱- د دایمي روغتیايي معاذیرو د موجودیت په صورت کې.
- ۲- د دوامدارې شخړې جوړونې په صورت کې چې د محبسونو او توقیف ځایونو د کار کوونکو د قانوني اجراءاتو خنډ شي.
- ۳- په هغه صورت کې چې توقیف شوی شخص تر استنطاق لاندې وي.
- ۴- نور هغه حالات چې په اړوندو

عمداً خساره وارد نمایند، مکلف اند آنرا جبران نمایند. (۳) حجم خساره وارده و طرز جبران آن توسط هیئت فنی تعیین و به اطلاع محبوس یا شخص تحت توقیف رسانیده می شود. در صورتی که خساره طور رضاکارانه جبران نه گردد، محکمه در مورد تصمیم مقتضی اتخاذ می نماید.

جدا نگهداشتن (قرنطین) دوامدار

ماده چهلیم:

محبوسین و اشخاص تحت توقیف در حالات ذیل، از سایر محبوسین و اشخاص تحت توقیف طور دوامدار در محلات جداگانه نگهداری می شوند:

- ۱- در صورت موجودیت معاذیر صحتی دایمی.
- ۲- در صورت آشوبگری دوامدار، که مانع اجراءات قانونی کارکنان محابس و توقیف خانه ها گردد.
- ۳- در صورتی که شخص توقیف شده تحت استنطاق قرار داشته باشد.
- ۴- سایر حالاتی که در لوائح

لایحو کي اٽکل شوي دي.

مربوط پیشبینی گردیده است.

تلاشی

یو څلوېښتمه ماده :

(۱) د محبسونو او توقیف ځایونو مسئولین واک لري، محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص پداسې ډول چې وقار او حیثیت یې زیانمن نشي، تلاشی کړي.

(۲) د نارینه تلاشی د نارینه مسئولینو په واسطه او د ښځې تلاشی د ښځینه مسئولینو په واسطه صورت مومي.

مکافات

دوه څلوېښتمه ماده :

(۱) هغه محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص چې اړوند نظم او دسپلین په سمه توګه په پام کې ونیسي او له ځان څخه نېکه رویه و ښيي، د حالاتو د په پام کې نیولو سره، د محبوسینو او توقیف ځایونو د مسئولینو لخوا د مکافاتو په ورکولو سره هڅول کېږي.

(۲) د مکافات ډولونه او حالات د جلا لایحې په واسطه تنظیمېږي.

تلاشی

ماده چهل و یکم :

(۱) مسئولین محابس و توقیف خانه ها صلاحیت دارند، محبوسین و اشخاص تحت توقیف را، به طوری که وقار و حیثیت آنها مورد لطمه واقع نه گردد، تلاشی نمایند.

(۲) تلاشی مرد توسط مسئولین مرد و تلاشی زن توسط مسئولین زن صورت می گیرد.

مکافات

ماده چهل و دوم :

(۱) محبوسین و اشخاص تحت توقیف که نظم و دسپلین مربوط را بصورت درست رعایت نموده و رویه نیک از خود تبارز دهند، با نظرداشت حالات از طرف مسئولین محابس و توقیف خانه ها، با اعطاء مکافات تشویق می گردند.

(۲) انواع و حالات مکافات توسط لایحه جداگانه تنظیم می گردد.

تأديب

دري څلوېښتمه ماده :

(۱) هغه محبوسين او تر توقیف لاندې اشخاص چې اړوند نظم او دسپلين رعايت نکړي، د حالاتو له په پام کې نيولو سره، د محبسونو او توقیف ځايونو د مسئولينو لخوا په لاندې توگه تاديبيږي :

۱- په انفرادي توگه خبردارۍ.

۲- په عام محضر کې خبردارۍ.

۳- زيات نه زيات تر پنځلس ورځو مودې پورې له کار او نورو معمولي فعاليتونو څخه محرومول.

۴- د رخصتۍ د اجازې لغو کول.

(۲) اميندواري ښځې او شېدې ورکوونکې ميندې يوازې ددې مادې د (۱) فقرې په (۱ او ۲) جزء کې د درج شوو حکمونو له په پام کې نيولو سره تاديبيږي.

(۳) د دې مادې د (۱) فقرې په (۳ او ۴) جز کې د درج شوي تاديپ موده د هغو ښځو او نارينه وو په هکله چې د (۱۸ او ۲۵) کلونو تر منځ عمر لري له نيمايي څخه نشي زياتېدای.

تأديب

ماده چهل و سوم :

(۱) محبوسين و اشخاص تحت توقیف که نظم و دسپلين مربوط را رعايت نه نمايند، با نظر داشت حالات از طرف مسئولين محابس و توقیف خانه ها ذيلاً تاديپ می گردند :

۱- هشدار به شکل انفرادی.

۲- هشدار در محضر عام.

۳- محروم نمودن از کار و ساير فعاليت های معمولی حد اکثر الی مدت پانزده روز.

۴- لغو اجازه رخصتی.

(۲) زن های حامله و مادران شيرده صرف با نظر داشت احکام مندرج اجزاء (۱ و ۲) فقره (۱) اين ماده تاديپ می گردند.

(۳) مدت تاديپ مندرج اجزاء (۳ و ۴) فقره (۱) اين ماده در مورد زنها و مردها يکيه بين سن (۱۸ الی ۲۵) سالگی قرار دارند، از نصف بيشتتر بوده نمی تواند .

د مکافاتو او تادیب تنفیذ

څلور څلوېښتمه ماده:

(۱) د مکافاتو ورکول او د تادیب تطبیقول د محبسونو او توقیف ځایونو د آمرینو لخوا صورت مومي.

(۲) ددې قانون په دوه څلوېښتمه او درې څلوېښتمه ماده کې درج شوي مکافات او تادیب، د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو په اړوندو دوسیو کې درجېږي.

شکایتونه

پنځه څلوېښتمه ماده:

(۱) محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص حق لري د محبسونو او توقیف ځایونو آمرینو، د محبسونو عمومي رئیس، څارنوال، د عدلیې وزیر، ملي شوري او د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک کمېسیون ته خپل شفاهي او کتبي شکایتونه وړاندې کړي.

کتبي شکایتونه له څېړنې دمخه په اړوند دفتر کې ثبتېږي.

(۲) هغه شکایتونه او عریضې چې څارنوال، محکمو یا نورو دولتي ادارو ته راجع دي، د محبس د

تنفیذ مکافات و تادیب

ماده چهل و چهارم:

(۱) اعطای مکافات و تطبیق تادیب از طرف آمرین محابس و توقیف خانه ها صورت می گیرد.

(۲) مکافات و تادیب مندرج مواد چهل و دوم و چهل و سوم این قانون در دوسیه های مربوط محبوسین و اشخاص تحت توقیف درج می گردد.

شکایات

ماده چهل و پنجم:

(۱) محبوسین و اشخاص تحت توقیف حق دارند، به آمرین محابس و توقیف خانه ها، رئیس عمومي محابس، څارنوال، وزیر عدلیه، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و شورای ملی شکایات شفاهی و کتبی خویشرا تقدیم نمایند.

شکایات کتبی قبل از رسیدگی در دفتر مربوط ثبت می گردد.

(۲) شکایات و عریضې که به څارنوالی، محاکم یا سایر ادارات دولتي راجع است، توسط اداره

اداري لخوا د (۲۴) ساعتونو په موده کې په محرمانه توگه اړوندو مراجعو ته استول کېږي. (۳) ددې مادې په (۱ او ۲) فقره کې درج شوي مراجع مکلفي دي، د قانون د حکمونو په حدودو کې د شکایتونو د لرې کولو په هکله لازم تصمیمونه ونيسي.

د قوي استعمالول

شپږ څلوېښتمه ماده :

(۱) د محبوسينو او تر توقیف لاندې اشخاصو پر خلاف د فزيکي قوي استعمال جواز نلري، خو دا چې محبوس يا تر توقیف لاندې شخص د تېښتې، مقاومت يا په نورو باندې د تيري په حالت کې وي او يا هم دداسې بې نظمۍ موجب شي چې مخنيوی يې له بلې لارې ممکن نه وي.

(۲) د فزيکي قوي د استعمال په صورت کې، اړوند موظفين مکلف دي، موضوع د محبس او توقیف ځای آمرينو ته خبر ورکړي.

د محبس او توقیف ځای آمرين د حقايقو د تثبيت په غرض مکلف دي، موضوع بې له ځنډه و څيړي، د څېړنې پايلې د محبسونو

محبس و توقیف خانه در مدت (۲۴) ساعت طور محرمانه به مراجع مربوط ارسال می گردد. (۳) مراجع مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده مکلف اند، درمورد رفع شکایات در حدود احکام قانون تصامیم لازم اتخاذ نمایند.

استعمال قوه

ماده چهل و ششم :

(۱) استعمال قوه فزيکي عليه محبوسين يا اشخاص تحت توقیف جواز ندارد، مگر اینکه محبوس يا شخص تحت توقیف در حالت فرار، مقاومت يا تجاوز بر ديگران بوده و يا هم موجب بی نظمی نئ گردد که جلوگیری آن به طريق ديگری ممکن نباشد.

(۲) در صورت استعمال قوه فزيکي، موظفين مربوط مکلف اند، موضوع را به آمرين محبس و توقیف خانه اطلاع دهند.

آمرين محبس و توقیف خانه غرض تثبيت حقايق مکلف اند، بلافاصله موضوع را بررسی نموده، نتايج بررسی را به رياست

عمومي رياست ته په ليکلي توگه
خبر ورکړي.

(۳) د فزيکي قوې د استعمال حالات
په جلا لايحه کې مشخص
کېږي.

لېږدېدنه

اووه څلوېښتمه ماده :

(۱) محبوسين او تر توقيف لاندې
اشخاص د امنيتي، محاکمې او
روغتيايي معاذيرو له کبله له يوه
محبس او توقيف ځای څخه بل
محبس او توقيف ځای ته د
محبسونو د پوليسو په واسطه
لېږدول کېدای شي.

(۲) د نارينه محبوسينو او تر توقيف
لاندې اشخاصو لېږدول د نارينه
پوليسو په واسطه او د ښځينه
محبوسينو لېږدول د ښځينه
پوليسو په واسطه صورت مومي.
د محبوسينو لېږدول له يو محبس
نه بل محبس ته د دولت په مصرف
صورت مومي.

تر څارنې لاندې لېږدېدنه

اته څلوېښتمه ماده :

(۱) ددې قانون په اووه څلوېښتمه
ماده کې درج شوي محبوسين او
تر توقيف لاندې اشخاص ، د

عمومي محاسب کتبا اطلاع
دهند.

(۳) حالات استعمال قوه فزيکي
در لايحه جداگانـه مشخص
می گردد.

انتقال

ماده چهل و هفتم :

(۱) محبوسين و اشخاص
تحت توقيف بنا بر دلايل
امنيتي، محاکمه و معاذير صحي
از يک محبس و توقيف خانه به
محبس و توقيف خانه ديگر توسط
پوليس محاسب انتقال
داده شده می توانند.

(۲) انتقال محبوسين يا
اشخاص تحت توقيف مرد
توسط پوليس مرد
و انتقال محبوسين زن توسط
پوليس زن صورت
ميگيرد. انتقال محبوسين از يک
محبس به محبس ديگر به مصرف
دولت صورت می گيرد.

انتقال تحت مراقبت

ماده چهل و هشتم :

(۱) محبوسين و اشخاص
تحت توقيف مندرج ماده
چهل و هفتم اين قانون طبق

اړوندې لايحې مطابق، د محبسونو د پوليسو په واسطه تر خاصې څارنې لاندې لېږدول کېږي. (۲) تر خاصې څارنې لاندې د لېږدونې ډول د جلا لايحې په واسطه تنظيمېږي.

لايحه مربوط توسط پوليس محابس تحت مراقبت خاص انتقال می گردند. (۲) طرز انتقال تحت مراقبت خاص توسط لايحه جداگانه تنظيم می گردد.

د تورن (متهم) خوشې کېدل نهه څلوېښتمه ماده :

(۱) تورن له توقیف ځای څخه په لاندې حالاتو کې خوشې کېږي:
۱- د دې قانون د شلمې مادې د (۴) فقرې په درج شوي حالت کې.
۲- په هغه حالت کې چې څارنوال د تورن د خوشې کېدو قرار صادر کړی وي.
۳- په هغه حالت کې چې محکمې د تورن په براءت حکم صادر کړی وي.
(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوي حکم د تطبیق لپاره د څارنوال د قرار نقل یا د حکم د ابلاغ پارچه، د توقیف ځای آمریت ته تسلیمېږي.

رهائى متهم ماده چهل و نهم :

(۱) متهم از توقیف خانه در حالات ذیل رها می گردد:
۱- در حالت مندرج فقره (۴) ماده بیستم این قانون.
۲- در حالتیکه څارنوال قرار رهائى متهم را صادر نموده باشد.
۳- در حالتی که محکمه حکم به براءت متهم صادر نموده باشد.
(۲) جهت تطبیق حکم مندرج فقره (۱) این ماده نقل قرار څارنوال یا پارچه ابلاغ حکم به آمریت توقیف خانه تسلیم داده می شود.

د محبوس خوشې کېدل پنځوسمه ماده :

(۱) له محبس څخه د محبوس

رهائى محبوس ماده پنجاه هم :

(۱) رهائى محبوس از محبس

- خوشی کیدل په لاندې حالاتو کې صورت مومي :
- ۱- د محکوم بها مودې د پایته رسېدو په حالت کې.
- ۲- د عمومي یا خصوصي عفوي په حالت کې.
- ۳- د نوي کتنې پر بنسټ د محکمې د نهائې حکم د لغوې په حالت کې، پداسې ډول چې نوی حکم د برائت یا له حبس پرته مجازاتو یا د حبس په هغو مجازاتو تمام شي چې موده یې لادمخه په محبس کې تېره شوې وي.
- ۴- د مشروطې خوشي کېدنې په حالت کې.
- ۵- په نورو احوالو کې چې په قانون کې اټکل شوي وي.
- (۲) ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو حکمونو د تطبیق لپاره د خوشي کېدو د سند نقل د محبس ادارې ته تسلیمېږي.
- (۳) د محبس اداره حق نلري، محبوس د محکوم بها له مودې څخه زیات په محبس کې و ساتي.
- (۴) د محبس اداره مکلفه ده، له خوشي کولو دمخه، د څارنوالۍ او پولیسو ځایي ادارې، د محبوس له
- در حالات ذیل صورت می گیرد:
- ۱- در حالت ختم مدت محکوم بها.
- ۲- در حالت عفو عمومي یا خصوصی.
- ۳- در حالت لغو حکم نهائی محکمه بر اساس تجدید نظر، به نحوی که حکم جدید منجر به برائت یا مجازات غیر از حبس یا مجازات حبسی گردیده که مدت آن قبلاً در محبس سپری شده باشد.
- ۴- در حالت رهائی مشروط.
- ۵- در سایر احوالیکه در قانون پیشبینی شده باشد.
- (۲) جهت تطبیق احکام مندرج فقره (۱) این ماده نقل سند رهائی به اداره محبس تسلیم داده میشود.
- (۳) اداره محبس حق ندارد، محبوس را اضافه از مدت محکوم بها در محبس نگهداری نماید.
- (۴) اداره محبس مکلف است قبل از رهائی، ادارات څارنوالی و پولیس محل را از رهائی

خوشې کېدو څخه خبرې کړي.

محبوس اطلاع دهد.

اووم فصل

له محبسونو او توقیف ځایونو څخه
څارنه

واکمنه مرجع

یو پنځوسمه ماده :

(۱) د څارنوالۍ اداره په محبسونو او توقیف ځایونو کې د قانونیت پر تطبیق باندې د څارنې او د بشر د حقوقو د موازینو د کنترول واکمنه مرجع ده.

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو ادارې مکلفې دي، د قانون د حکمونو او د بشري حقوقو د موازینو د رعایت په اړه، د څارنوال ټولې غوښتنې په پام کې ونیسي، د هغو مطابق اجراءات وکړي.

د څارنې کمیټه

دوه پنځوسمه ماده :

(۱) د محبسونو او توقیف ځایونو د داخلي نظم له په پام کې نیولو او د اړوندو کارکوونکو له چلند څخه د څارنې په منظور، په مرکز او ولایتونو کې د محبسونو او توقیف ځایونو د څارنې کمیټه، په لاندې ترکیب سره جوړېږي :

فصل هفتم

نظارت از محابس و توقیف
خانه ها

مرجع ذیصلاح

ماده پنجاه و یکم :

(۱) اداره څارنوالی مرجع باصلاحیت نظارت بر تطبیق قانونیت و کنترول موازین حقوق بشر در محابس و توقیف خانه ها می باشد.

(۲) ادارات محابس و توقیف خانه ها مکلف اند، تمام مطالبات څارنوال، مبنی بر رعایت احکام قانون و موازین حقوق بشر را در نظر گرفته، مطابق آن اجراءات نمایند.

کمیته نظارت

ماده پنجاه و دوم:

(۱) به منظور نظارت از رعایت نظم داخلی محابس و توقیف خانه ها و طرز برخورد کارکنان مربوط، کمیته نظارت محابس و توقیف خانه ها در مرکز و ولایات به ترکیب ذیل تشکیل می گردد :

- ۱- د محبس او توقیف ځای آمرین هر یو په اړونده برخه کې د رئیس په توګه.
- ۲- د اړوندې څارنوالۍ د ادارې استازي د غړو په توګه (یو استازی د محبس د څارنې په کمېټه او یو استازی د توقیف ځای د څارنې په کمېټه کې).
- ۳- د محبسونو او توقیف ځایونو د ښوونې او روزنې آمرین هر یو په اړونده برخه کې د غړي په توګه .
- (۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي کمېټه، په هرو پنځلسو ورځو کې یو ځل له اړوندو محبسونو او توقیف ځایونو څخه لیدنه کوي، خپل رپوټ د محبسونو عمومي ریاست ته استوي.
- (۳) د محبسونو او توقیف ځایونو لوی ریاست د رسېدلو رپوټونو توحید، د قانوني تصمیمونو د نیولو لپاره د عدليې وزیر ته وړاندې کوي.
- (۴) د عدليې وزیر په تشخیص، رپوټ یا د هغه یوه برخه د قانوني تصمیمونو د نیولو په غرض، د محبسونو او توقیف ځایونو عالي شوري ته محول کېږي.
- ۱- آمرین محبس و توقیف خانه هر یک در بخش مربوط به حیث رئیس.
- ۲- نماینده گان اداره څارنوالی مربوط به حیث عضو (یک نماینده در کمیته نظارت محبس و یک نماینده در کمیته نظارت توقیف خانه ها).
- ۳- آمرین تعلیم و تربیه محبس و توقیف خانه هر یک در بخش مربوط به حیث عضو.
- (۲) کمیته مندرج فقره (۱) این ماده در هر پانزده روز یکبار از محبس و توقیف خانه مربوط دیدن نموده، گزارش خویشرا به ریاست عمومي محابس ارسال می نماید.
- (۳) ریاست عمومي محابس و توقیف خانه ها توحید گزارشات واصله را غرض اتخاذ تصمیم قانونی به وزیر عدلیه ارائه می نماید.
- (۴) به تشخیص وزیر عدلیه، گزارش یا بخشی از آن غرض اتخاذ تصمیم قانونی به شورای عالی محابس و توقیف خانه ها محول می گردد.

اتم فصل متفرقه حکمونه

موقتہ پناه ورکونه

دري پنځوسمه ماده :

د محبسونو او توقیف ځایونو آمرین کولای شي د څارنوالۍ د ادارې په تشخیص او د عدلیې وزیر په اجازه هغو اشخاصو ته چې شدیداً تهدید شوي او جسمي سلامتي یې له جدي خطر سره مخامخ وي، د شخص د لیکلې غوښتنې له مخې په محبسونو او توقیف ځایونو کې موقتاً پناه ورکړي.

له محبس او یا توقیف ځای څخه د راپور جوړول

څلور پنځوسمه ماده:

(۱) د خبريالانو او رسنيو په واسطه له محبسونو او توقیف ځایونو، مظنونو، متهمو او محکومو اشخاصو څخه د غېږ لرونکي رپوټ برابرول، د عکس او فلم اخستل، د مظنونو، متهمو او محکومو اشخاصو په اجازې جواز لري.

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو

فصل هشتم احکام متفرقه

پناه دادن مؤقت

ماده پنجاه و سوم :

آمرین محابس و توقیف خانه ها می توانند ، به تشخیص اداره څارنوالی و استیذان وزیر عدلیه اشخاصی را که شدیداً تهدید گردیده و سلامت جسمی ایشان در معرض خطر جدی واقع باشد ، به تقاضای کتبی شخص در محبس و توقیف خانه موقتاً پناه دهند .

تهیه راپور از محبس یا توقیف خانه

ماده پنجاه و چهارم :

(۱) تهیه راپور صدادر، گرفتن عکس و فلم از محابس، توقیف خانه ها و اشخاص مظنون، متهم، محکوم توسط خبرنگاران و رسانه ها به اجازه اشخاص مظنون، متهم و محکوم جواز دارد.

(۲) آمرین محابس و توقیف خانه

آمرین وظیفه لري، د اضطراری حالاتو په استثنی د عدلیې وزارت له اجازې او د خبریالاتو د سندونو د لیدنې د ژورنالېستیکې وسایلو د چک او تلاشی وروسته دوی ته د محبس د ننوتلو اجازه ورکړي.

روغتون ته د امیدواري محبوسې بڼخي انتقالول

پنځه پنځوسمه ماده:

(۱) په هغه صورت کې چې محبوسه بڼخه امیدواره وي، د محبسونو آمرین وظیفه لري چې ددې قانون د اوویشتمې مادې د دوه یمې فقرې پر بنسټ امیدواره محبوسه بڼخه د ډاکتر په مشوره د زېږولو په ټاکلې وخت کې روغتون ته ولیږدوي او د موضوع بهیر څارنوال او د محبسونو او توقیف ځایونو عمومي رئیس ته گزارش ورکړي شي.

(۲) تر هغه وخته پورې چې د ډاکتر له خوا د بشپړې روغتیا ډاډ ورکړل شوی نه وي، ناروغه بڼخه کولای شي چې په روغتون کې پاتې شي، او هغه موده چې نوموړې په روغتون کې تېروي د هغې د حبس په موده کې حسابېږي.

ها وظیفه دارند، به استثنای حالات اضطراری بعد از اجازه وزارت عدلیه و دیدن اسناد خبرنگاران، چک و تلاشی وسایل ژورنالېستیکې به ایشان اجازه دخول به محبس را بدهند.

انتقال زن محبوس باردار به شفاخانه

ماده پنجاه و پنجم:

(۱) در صورتی که زن محبوس باردار باشد، آمرین محابس وظیفه دارند که بر مبنای فقره دوم ماده بیست و هفتم این قانون زن محبوس باردار را در وقت معینه ولادت به مشوره ډاکتر به شفاخانه انتقال دهند و جریان موضوع به څارنوال مربوط و رئیس عمومي محابس گزارش داده شود.

(۲) تا زمانی که از طرف ډاکتر اطمینان صحت کامل داده نه شده باشد، زن مریض می تواند که در شفاخانه بماند، مدتی را که موصوفه در شفاخانه می گذراند، به حساب حبس وی محسوب می شود.

له خپلو محبوسو میندواو پلرونو**سره د اطفالو ملاقات****شپږ پنځوسمه ماده:**

(۱) دولت مکلف دی د هغو اطفالو لپاره چې خپلو میندواو پلرونو سره په محبس کې ژوند تېروي تر اووه کلنۍ پورې په یو مخصوص ځای کې د حضور زمینه برابره کړي په داسې ډول چې والدین وکولای شي د شپې او ورځې په اوږدو کې له خپل ماشوم سره ملاقات وکړي.

(۲) له اوو کلنۍ نه زیات اطفال د مور یا پلار د حبس د دوام په صورت کې اطفال دولتي پالنیزو ته لېږدول کېږي، له پلار سره د طفل یو ځای والی د پورتنیو شرایطو مطابق فقط د طفل په هغه صورت کې جواز لري چې د طفل سرپرستي پلار ته منحصر وي.

د انفاذ نېټه :**اووه پنځوسمه ماده:**

دغه قانون د ملي شوري د تصویب او د جمهور رئیس له توشیح څخه وروسته، په رسمي جریده کې د خپرېدو له نېټې څخه نافذېږي، د هغې په نافذېدو سره د

ملاقات اطفال با مادران یا پدران**محبوس شان****ماده پنجاه و ششم:**

(۱) دولت مکلف است زمینه حضور اطفالی را که به همراه مادران یا پدران شان در داخل محبس به سر می‌برند تا سن هفت سالگی در محل مخصوص به گونه ای فراهم نماید که والدین بتوانند در طول شبانه روز کودک خود را ملاقات نمایند.

(۲) بعد از سن هفت سالگی و در صورت دوام حبس مادر و یا پدر، اطفال به پرورشگاه های دولتی انتقال می‌یابند، همراه بودن طفل با پدر، مطابق شرایط فوق فقط در صورتی جواز دارد که سرپرستی طفل به پدر منحصر باشد.

تاریخ انفاذ**ماده پنجاه و هفتم:**

این قانون پس از تصویب شورای ملی و توشیح رئیس جمهور از تاریخ نشر در جریده رسمی نافذ میگردد، با انفاذ آن، قانون محابس و توقیف خانه ها

۱۳۸۴ کال د غبرگولي د میاشتې د	منتشرة جریده رسمی
۱۰ نېټې په (۸۵۲) گڼه رسمي جریده	شماره (۸۵۲) مورخ
کې خپور شوی د محبسونو او توقیف	۱۰/جوزا/۱۳۸۴ ملغی شمردہ
خایونو قانون لغو کړل کېږي.	می شود.

اساسنامہ تصدی صناعتی محاسبی

مصبوء شوراى وزيران
جمهورى اسلامى افغانستان
در مورد اساسنامه
صناعتى محابس

شماره: (۴۰)
تاريخ: ۱۳۸۴/۱۲/۱

اساسنامه تصدى صنعتى
محابس كه در (۴) فصل و (۲۸)
ماده از جانب شوراى وزيران
به تصويب رسیده، منظور
است.
اين اساسنامه از تاريخ تصويب
نافذ و در جريده رسمى نشر
گردد.

حامد كرزى
رئيس جمهورى اسلامى
افغانستان

د محبسونو د صنعتى تصدى
اساسنامې په هکله د افغانستان د
اسلامى جمهوريت د وزيرانو د
شوري مصوبه

گڼه: (۴۰)
نېټه: ۱۳۸۴/۱۲/۱

د محبسونو د صنعتى تصدى
اساسنامه چې په (۴) فصلونو
او (۲۸) مادو کې د وزيرانو د
شوري لخوا تصويب شوې،
منظوره ده.
دغه اساسنامه د تصويب له نېټې
څخه نافذه او په رسمي جريده کې
دې خپره شي.

حامد كرزى
د افغانستان د اسلامى جمهوريت
رئيس

د مجبسونو د صناعتي تصدی
اساسنامه

لومړی فصل
عمومي حکمونه

عموميات

لومړۍ ماده:

دغه اساسنامه د دولتي تصديو د قانون د (۶) مادې د حکم له مخې د مجبسونو د صناعتي تصدی د فعاليتونو د تنظيم په منظور وضع شوي ده.

د شخصيت ډول

دوه يمه ماده:

د مجبسونو صناعتي تصدی د حقوقي شخصيت په لرلو سره، د گټه ايزې (انتفاعي) تصدی په توگه د عدليې وزارت په چوکاټ کې تشکيل او د دولتي تصديو د قانون او دغې اساسنامې د حکمونو مطابق فعاليت کوي.

د فعاليت ځای

درېيمه ماده:

(۱) د مجبسونو صناعتي تصدی پدې اساسنامه کې د تصدی په نامه يادېږي.

اساسنامهٔ تصدی صناعتی
محابس

فصل اول
احکام عمومي

عموميات

مادهٔ اول:

اين اساسنامه به اساس حکم مادهٔ (۶) قانون تصديهای دولتی به منظور تنظيم فعاليتهاي تصدی صناعتی محابس وضع گرديده است.

نوع شخصيت

مادهٔ دوم:

تصدی صناعتی محابس با داشتن شخصيت حقوقی بحيث تصدی انتفاعی در تشکيل وزارت عدليه مطابق احکام قانون تصديهای دولتی و اين اساسنامه فعاليت می نمايد.

محل فعاليت

مادهٔ سوم:

(۱) تصدی صناعتی محابس در اين اساسنامه بنام تصدی ياد می شود.

(۲) د تصدی مرکز د کابل په ښار کې دی او د هغې نمایندګۍ، عندالضرورت د ولایتونو او ولسوالیو په مرکزونو کې جوړېدای شي.

موخې (هدفونه)

څلورمه ماده:

د تصدی موخې عبارت دي له :

- ۱- د محبوسینو حرفوي روزنه او هغو ته د کار د زمينې برابرول.
- ۲- د تصدی د اقتصادي سطح لوړول.
- ۳- له محبوسینو سره مرسته او مالي لاس نیوی.
- ۴- د نړیوالو اقل حد معیارونو مطابق، د تولیدي سیستم عیارول.

مالي مسئولیت

پنځمه ماده:

تصدی د موافقت لیکونو او قراردادونو د عقد په اړه، د خپلو ژمنو په مقابل کې د ورکړل شوي پانګې او نورو شتمنیو د تضمین مسئوله ده.

(۲) مرکز تصدی در شهر کابل بوده، نمایندگی های آن عندالضرورت در مراکز ولایات و ولسوالی ها ایجاد شده می تواند.

اهداف

ماده چهارم:

اهداف تصدی عبارتند از:

- ۱- تربیه حرفوی محبوسین و فراهم آوری زمینه کار برای آنها.
- ۲- ارتقای سطح اقتصاد تصدی.
- ۳- کمک و مساعدت مالی به محبوسین.
- ۴- عیار نمودن سیستم تولیدی مطابق به حداقل معیارهای بین المللی.

مسئولیت مالی

ماده پنجم:

تصدی در مقابل تعهدات خود به ارتباط عقد موافقتنامه ها و قرارداد ها، به تضمین سرمایه اعطاء شده و سائر دارائیهها مسئول می باشد.

دوه یم فصل پانگه او مالی چارې

پانگه

شپږمه ماده:

د تصدی پانگه په دولت پورې اړه لري او له ثابتې او دوراني پانگې څخه جوړه ده چې د عدلیې وزارت په وړاندیز د تصدی د عالي شوري په تأیید، د مالیې وزارت په موافقه او د وزیرانو شوري په منظوری، تصدی ته ورکول کېږي.

د پانگې حجم

اوومه ماده:

(۱) د تصدی ثابتې پانگه (۲۵۳۶۹۳۷۴۷) افغانۍ او د هغې دوراني پانگه (۴۷۴۰۰۰۰) افغانۍ ده.

(۲) د دوراني پانگې حجم، د اقتصادي ودې او د راوړوسته (مابعد) کلونو د مالیې پلان د شاخصونو پر اساس د بدلون وړ دی.

(۳) تصدی مکلفه ده، هغه لگښتونه چې د تولید یا د خدمتونو د سرته رسولو په غرض یې کوي، جبران کړي، هغه ګټه چې لاسته یې راوړي، د تمامې

فصل دوم سرمایه و امور مالی

سرمایه

ماده ششم:

سرمایه تصدی متعلق به دولت بوده و متشکل از سرمایه ثابت و دورانی می باشد که به پیشنهاد وزارت عدلیه، تأیید شورای عالی تصدی، موافقه وزارت مالیه و منظوری شورای وزیران به تصدی داده می شود.

حجم سرمایه

ماده هفتم:

(۱) سرمایه ثابت تصدی مبلغ (۲۵۳۶۹۳۷۴۷) افغانۍ و سرمایه دورانی آن مبلغ (۴۷۴۰۰۰۰) افغانۍ می باشد.

(۲) حجم سرمایه دورانی به اساس رشد اقتصادی و شاخصهای پلان مالی سالهای ما بعد قابل تغییر می باشد.

(۳) تصدی مکلف است مصارفی را که غرض تولید یا انجام خدمات می نماید، جبران نموده مفادیکه بدست می آورد کمتر از ده

شوې بېبې په سلو کې له (لسو) څخه دې کمه نه وي.

(۴) د تصدی نورې مالي او پانگه ایزې (سرمایوي) چارې، د تصدیو د قانون په دوه یم فصل کې د درج شوو حکمونو مطابق تنظیمېږي.

رپوټ ورکول

اتممه ماده:

د تصدی د حسابي، رپوټ ورکولو او حسابي انډول (بیلانس) چارې، د تصدیو د قانون په درېیم فصل کې د درج شوو حکمونو مطابق د عدلیې وزارت او نورو اړوندو ادارو ته وړاندې کېږي.

درېیم فصل

اداره

اداره کوونکي مراجع

نهمه ماده:

تصدی د لاندې مراجعو لخوا اداره کېږي:

۱- عالي شوري.

۲- عامل هیئت.

عالي شوري

لسمه ماده:

عالي شوري د تصدی رهبري کوونکې مرجع ده او په لاندې

فیصد قیمت تمام شد، نباشد.

(۴) سائر امور مالی و سرمایوی تصدی مطابق احکام مندرج فصل دوم قانون تصدیهای دولتی تنظیم می گردد.

گزارش دهی

ماده هشتم:

امور حسابی، گزارشدهی و موازنه حسابی (بیلانس) تصدی، مطابق احکام مندرج فصل سوم قانون تصدیهای دولتی، به وزارت عدلیه و سائر ادارات مربوط ارائه می گردد.

فصل سوم

اداره

مراجع اداره کننده

ماده نهم:

تصدی توسط مراجع ذیل اداره می شود:

۱- شورای عالی

۲- هیئت عامل.

شورای عالی

ماده دهم:

شورای عالی مرجع رهبری کننده تصدی بوده، دارای هفت عضو به

ترتیب د اووه تنو غړو لرونکې ده:

۱- د عدلیې وزیر د رئیس په توګه.

۲- د مالیې وزارت استازی د مرستیال په توګه.

۳- د محبسونو عمومي رئیس د غړي په توګه.

۴- د تصدی صنعتي مدیر د غړي په توګه.

۵- د تصدی مرستیال د غړي په توګه.

۶- د تصدی د تولیدي او اداري دستګاوو دوه تنه آمران د غړو په توګه.

ترکیب ذیل میباید:

۱- وزیر عدلیه بحیث رئیس.

۲- نماینده وزارت مالیه بحیث معاون.

۳- رئیس عمومي محابس بحیث عضو.

۴- مدیر صنعتی تصدی بحیث عضو.

۵- معاون تصدی بحیث عضو.

۶- دو نفر از آمران دستګاه های تولیدی و اداری تصدی بحیث اعضاء.

د عامل هیئت د رئیس رایه

یوولسمه ماده:

د عامل هیئت رئیس د عالي شورې په غونډو کې په مشورتي نظر سره ګډون کوي.

رای رئیس هیئت عامل

ماده یازدهم:

رئیس هیئت عامل در جلسات شورای عالی با نظر مشورتي اشتراك می ورزد.

د غونډو د جوړېدو ډول

دوولسمه ماده:

د عالي شورې غونډې په عادي او فوق العاده صورت جوړېږي.

طرز تدویر جلسات

ماده دوازدهم:

جلسات شورای عالی بصورت عادی و فوق العاده دایر می گردد.

د عالی شورې دندې او واکونه

د یارلسمه ماده:

د تصدی د عالی شورې غونډې، د عالی شورې دندې او واکونه او د هغې تصویبونه، د دولتي تصدیو د قانون په څلورم فصل کې، له (۳۵) څخه تر (۳۸) مادې پورې د درج شوو حکمونو له په پام کې نیولو سره عملي کېږي.

د تصدی اجرائیوي مراجع

څوارلسمه ماده:

عامل هیئت د تصدی اجرائیوي مرجع ده او له صنعتي مدیر او مرستیال څخه جوړ دی.

د عامل هیئت مکلفیتونه

پنځلسمه ماده:

د عامل هیئت رئیس عمومي اجرائیه امر دی او د تصدی د کار او فعالیتونو د منظور شوو پلانونو د تطبیق په ساحه کې له بودجوي ژمنو (تعهداتو)، د تصدی له پانګې او په لاس کې له نورو موجودو مالي سرچینو څخه د معقولې او ګټورې استفادې، د ربعوارو رپوټونو د په وخت برابرولو

وظایف و صلاحیت های شورای عالی

ماده سیزدهم:

جلسات شورای عالی تصدی، وظایف و صلاحیت های شورای عالی و تصاویب آن با رعایت احکام مواد (۳۵ الی ۳۸) مندرج فصل چهارم قانون تصدیهای دولتی عملی می گردد.

مراجع اجرائیوی تصدی

ماده چهاردهم:

هیئت عامل مرجع اجرائیوی تصدی بوده و متشکل از مدیر صنعتی و معاون می باشد.

مکلفیت های هیئت عامل

ماده پانزدهم:

رئیس هیئت عامل آمر عمومي اجرائیه بوده و در ساحه تطبیق پلان های منظور شده، کار و فعالیت های تصدی، تعهدات بودجوي، استفاده معقول و مثمر از سرمایه و سائر منابع مالی دست داشته تصدی، ترتیب و ارائه بموقع گزارشهای

او وړاندې کولو او د تصدی د کلني حسابي اندول (بیلانس) له برابرولو، د مالي نظم (د سپلین) له په پام کې نیولو او د نورو اجرائیوي چارو له پرمخ بیولو څخه مسئول دی.

د عامل هیئت د مسئولیت او واک حدود

شپاړسمه ماده:

د تصدی د عامل هیئت د رئیس، مرستیال او سرمحاسب دندې او واکونه د دولتي تصدیو د قانون په څلورم فصل کې د درج شوو له (۴۱) څخه تر (۶۱) مادې پورې حکمونو مطابق عملي کېږي.

څلورم فصل

متفرقه حکمونه

معافیتونه او مرستې

اووه لسمه ماده:

تصدی د دولتي تصدیو د قانون د پنځم فصل د حکمونو له معافیتونو او مرستو څخه برخمنه کېدای شي.

د سازمان نوي کېدل، انحلال او تصفیه

اتلسمه ماده:

د تصدی له نوي سره جوړېدل

ربعوار، تهیه موزانه حسابی (بیلانس) سالانه تصدی، مراعات نظم و د سپلین مالی و پیشبرد سایر امور اجرائیوی مسئول می باشد.

حدود مسئولیت و صلاحیت هیئت عامل

ماده شانزدهم:

وظایف و صلاحیت های رئیس هیئت عامل، معاون و سرمحاسب تصدی مطابق احکام مواد (۴۱ الی ۶۱) مندرج فصل چهارم قانون تصدیهای دولتی عملی می گردد.

فصل چهارم

احکام متفرقه

معافیت ها و مساعدت ها

ماده هفدهم:

تصدی از معافیتها و مساعدتهای احکام مندرج فصل پنجم قانون تصدیهای دولتی مستفید می گردد.

تجدید سازمان، انحلال و تصفیه

ماده هجدهم:

تجدید سازمان، انحلال و

(سمبالبدل)، ږنگېدل (انحلال) او
تصفیه، د تصدیو د قانون په شپږم
فصل کې د درج شوو حکمونو له
مخې صورت مومي.

د فعالیت ارزونه او څارنه نولسمه ماده:

د تصدی د کار او فعالیت مختلف
اړخونه د عدلیې د وزارت په
واسطه ارزول او څارل کېږي.

د حسابي چارو تنظیمول شلمه ماده:

د تصدی د محاسبې او رپوټ
ورکولو د چارو تنظیم او د
اقتصادي او مالي فعالیت منظم
تحلیل او ارزونه د دولتي تصدیو د
قانون د (۷۸) مادې مطابق د
اختصاصي څانگو لخوا صورت
مومي.

د مالي موضوعگانو څېړنه یوویشتمه ماده:

د مالیې وزارت، د تصدی د
حساب اخیستلو او حساب ورکولو
په چارو او د مالي موضوعگانو په
څېړنه کې، وخت په وخت، د
دولتي تصدیو د قانون د (۷۹)
مادې د حکم او دهغه د نورو درج

تصفیه تصدی مطابق احکام
مندرج فصل ششم قانون
تصدیهای دولتي صورت
می گیرد.

ارزیابی و مراقبت فعالیت ماده نهم:

جهات مختلف کار و فعالیت
تصدی توسط وزارت عدلیه
ارزیابی و مراقبت می گردد.

تنظیم امور حسابی ماده بیستم:

تنظیم امور محاسبه و گزارش
دهی و تحلیل و ارزیابی
منظم فعالیت اقتصادی و مالی
تصدی ذریعۀ شعبات اختصاصی
مطابق ماده (۷۸) قانون
تصدی های دولتي صورت
می گیرد.

بررسی موضوعات مالی ماده بیست و یکم:

وزارت مالیه در امور حساب
گیری و حسابدهی و بررسی
موضوعات مالی تصدی
وقتاً فوقتاً مطابق حکم ماده
(۷۹) قانون تصدی های دولتي
و سایر احکام مندرج مربوط

شوو حکمونو مطابق تجویز نیسی
او عملی کوی یی.

پلته

دوه ویشتمه ماده:

د تصدی د مالی او حسابی
وروستی پلتنې چارې، د تصدیو د
قانون د (۸۰) مادې د حکم مطابق
صورت مومي.

د سندونو قانونیت

درویشتمه ماده:

د تصدی په اجراآتو پورې ټولې
اپوندي قبالي، قراردادونه،
سندونه، حوالې، ژمن لیکونه او
نور اپوند سندونه او پانې، د عامل
هیئت د رئیس یا د هغه شخص په
لاسلیک چې د لاسلیک واک هغه ته
سپارل شوی وي، اعتبار لري.

په سندونو کې د سرمحاسب د

لاسلیک حتمي والی

خلور ویشتمه ماده:

په ورکړه ایزو (تادیوي) سندونو،
قراردادونو او نورو مدارکو کې،
هغه ډول چې د سرمحاسبینو
مقررې مشخصه کړې ده، د
سرمحاسب لاسلیک حتمي دی.

آن تجویز اتخاذ و عملی
می نماید.

تفتیش

ماده بیست و دوم:

امور تفتیش بعدی مالی و
حسابی تصدی طبق حکم ماده
(۸۰) قانون تصدی های
دولتی صورت می گیرد.

قانونیت اسناد

ماده بیست و سوم:

کلیه قباله ها، قراردادها، اسناد و
حواله ها، تعهدنامه ها و سایر
اسناد و اوراق مربوط اجراآت
تصدی، به امضاء رئیس هیئت
عامل و یا شخصیکه صلاحیت
امضاء به وی تفویض شده باشد،
مدار اعتبار است.

حتمي بودن امضاء سرمحاسب

در اسناد

ماده بیست و چهارم:

در اسناد تأدیوی و قرارداد
ها و سایر مدارك، طوريكه
مقررۀ سرمحاسبین مشخص
نموده، امضاء سرمحاسب
حتمي می باشد.

د کارکوونکو حقوق او مکلفیتونه

پنځه ویستمه ماده:

د تصدی کارکوونکي، د کار په قانون او د دولت د مامورینو په قانون کې د درجو شوو ټولو حقوقو لرونکي او د ټولو مکلفیتونو تابع دي.

د موضوعگانو حل او فصل کول

شپږویشتمه ماده:

هغه موضوعگانې چې په دغې اساسنامه کې شاملې ندي، د تصدیو د قانون او نورو اړوندو تقنیني سندونو د حکمونو له مخې، حل او فصل کېږي.

مهر

اووه ویستمه ماده:

تصدی د مخصوص مهر لرونکې ده.

د انفاذ نېټه

اته ویستمه ماده:

دغه اساسنامه د توشیح له نېټې څخه نافذه او په رسمي جریده کې دې خپره شي او په نافذېدو سره یې د ۱۳۶۴/۱۲/۳۰ کال په (۶۰۳) گڼه رسمي جریده کې خپره شوې د کورنیو چارو وزارت د صنعتي

حقوق و مکلفیت های کارکنان

ماده بیست و پنجم:

کارکنان تصدی واجد کلیه حقوق و تابع جمیع مکلفیتهای مندرج قانون کار و قانون مامورین دولت می باشند.

حل و فصل موضوعات

ماده بیست و ششم:

موضوعاتی که شامل این اساسنامه نمی باشد، مطابق احکام قانون تصدیهای دولتی و سایر اسناد تقنینی مربوط حل و فصل می گردد.

مهر

ماده بیست وهفتم:

تصدی دارای مهر مخصوص می باشد.

تاریخ انفاذ

ماده بیست وهشتم:

این اساسنامه از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد و با انفاذ آن، اساسنامه تصدی صنعتی محابس وزارت امور داخله منتشره جریده رسمی شماره (۶۰۳) مورخ

۲۶۶ ————— اساسنامهٔ تصدی صنعتی محابس

محاسبو د تصدی اساسنامه لغو
گنل کپري.
۱۳۶۴/۱۲/۳۰ ملغی شناخته
می شود.

مقررہ تنظيم امور محاسبى و توقيف خانه ها

د محبسونو او توقیف ځایونو د
چارو دتنظیم دمقررې دانفاذ په
هکله، دافغانستان داسلامي
جمهوريت دوزيرانو د شوري
مصوبه

گڼه: (۳۴)

نېټه: ۱۳۸۶/۹/۱۲

د محبسونو او توقیف ځایونو
دچارو دتنظیم مقررې چې په (۶)
فصلونو او (۳۷) مادوکې
دافغانستان د اسلامي جمهوريت
دوزيرانو شوري لخوا تصویب
شوېده، منظوروم.
دغه مقررې د تصویب له نېټې څخه
نافذې او په رسمي جریده کې دې
خپره شي.

حامد کرزی
دافغانستان داسلامي جمهوريت
رئيس

مصوبه
شوراي وزيران جمهوري اسلامي
افغانستان در مورد انفاذ
مقررۍ تنظيم امور محابس و
توقيف خانه‌ها

شماره: (۳۴)

مؤرخ: ۱۳۸۶/۹/۱۲

مقررۍ تنظيم امور محابس و توقیف
خانه‌ها را که بداخل (۶) فصل
و (۳۷) ماده از طرف شورای
وزیران جمهوری اسلامی
افغانستان تصویب گردیده،
منظور می‌دارم.
این مقررې از تاریخ تصویب
نافذ و درجیده رسمی
نشر گردد.

حامد کرزی
رئيس جمهوری اسلامی
افغانستان

**دمحبسونو اوتوقيف خايونو
د چارو د تنظيم مقرره**

**لومړی فصل
عمومي حکمونه**

مبني

لومړۍ ماده:

دغه مقرره د محبسونو اوتوقيف خايونو دقانون دشپاړسمې مادې د (۲) فقرې دحکم پر بنسټ دمحبسونو اوتوقيف خايونو دچارو د لائنه تنظيم اود محبوسينو اوتر توقيف لاندې اشخاصود حقوقو د تأمين په منظور وضع شوې ده.

موخې

دوه يمه ماده :

ددغې مقرري موخې عبارت دي له:

۱- د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو بڼه او ډاډمنه ساتنه.

۲- دقوانينو، دبشري حقوقو د موازينو، ديني، فرهنگي اواخلاقي ارزښتونوپه پام کې نيول .

۳- د شخصيت د بيا جوړونې او بيا روزنې په برناموکې د محبوسينو اوتر توقيف لاندې اشخاصو دگډون

**مقرره تنظيم امور محابس و
توقيف خانه ها**

**فصل اول
احکام عمومي**

مبني

ماده اول :

اين مقرره به تاسی از حکم فقره (۲) ماده شانزدهم قانون محابس و توقيف خانه ها به منظور تنظيم بهترامور محابس و توقيف خانه ها و تأمين حقوق محبوسين و اشخاص تحت توقيف وضع گرديده است .

اهداف

ماده دوم :

اهداف اين مقرره عبارت اند از:

۱- نگهداری بهتر و مطمئن محبوسين و اشخاص تحت توقيف.

۲- رعایت قوانین، موازين حقوق بشري ، ارزش های دينی، فرهنگي و اخلاقي .

۳- فراهم نمودن زمينه مشارکت محبوسين و اشخاص تحت توقيف در برنامه های احيای شخصيت

دزمینې برابرول.

۴- ټولنې ته د بیا ورگرځېدلو لپاره د سالمو، قوانینو اوسوله ایز ژوند کوونکو اساساتو ته د پام نیوونکو افرادو په توګه د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو روزل.

۵- د جرمي اعمالو ارتکاب ته د نه رجوع کولو دروحيې رامنځ ته کول.

د سالمې ادارې مکلفیت

درېیمه ماده:

د محبسونو او توقیف ځایونو مسئولین د محبسونو او توقیف ځایونو د قانون، دغې مقرري او اړوندو لایحو د حکمونو له په پام کې نیولو سره د محبسونو او توقیف ځایونو د سالمې اداره کولو او د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د حقوقو په تأمینولو مکلف دي .

و تجدید تربیت.

۴- آموزش محبوسین و اشخاص تحت توقیف جهت باز گشت مجدد به حیث افراد سالم ، رعایت کننده قوانین و اساسات همزیستی مسالمت آمیز در جامعه.

۵- ایجاد روحیه عدم رجوع به ارتکاب اعمال جرمی.

مکلفیت اداره سالم

ماده سوم :

مسئولین محابس و توقیف خانه ها با نظر داشت احکام قانون محابس و توقیف خانه ها، این مقرر و لوايح مربوط مکلف به اداره سالم محابس و توقیف خانه ها و تأمین حقوق محبوسین و اشخاص تحت توقیف می باشند .

دوه یم فصل دمحبوسینواو تر توقیف لاندې اشخاصو دساتلو ډول

دتورنو اومحكومينو ساتنه
څلورمه ماده :

هغه تورن اومحكومين چې اړوندې قضیې ئې دمحكمو تر تحقیق یا څیړنې لاندې دي ، په توقیف ځایونو کې اوهغه محکومین چې د محکمو په قطعي یا وروستني حکم ، محکوم شوي دي د مرکز اوولایتونو په محبسونو کې ساتل کېږي.

د ساتلو ډول
پنځمه ماده:

(۱) په محبسونو او توقیف ځایونو کې محبوسې او تر توقیف لاندې بنځې له نارینه محبوسینو او تر توقیف لاندې څخه جلا ساتل کېږي.

(۲) محبوسې او تر توقیف لاندې بنځې د بنځې پولیسې په واسطه او نارینه محبوسین او تر توقیف لاندې دنارینه پولیسوپه واسطه ساتل کېږي.
بنځوته ځانگړو شوو محبسونو

فصل دوم طرز نگهداری محبوسین و اشخاص تحت توقیف

نگهداری متهمین و محکومین
ماده چهارم :

متهمین و محکومیني که قضایای نسبتی آنها تحت تحقیق یا رسیدگی محاکم می باشد در توقیف خانه ها و محکومینیکه به حکم قطعی و یا نهایی محاکم ، محکوم گردیده اند در محابس مرکز و ولایات نگهداری می شوند.

طرز نگهداری
ماده پنجم :

(۱) زنان محبوس و تحت توقیف جدا از مردان محبوس و تحت توقیف در محابس و توقیف خانه ها نگهداری می شوند.

(۲) زنان محبوس و تحت توقیف توسط پولیس زن و مردان محبوس و تحت توقیف توسط پولیس مرد نگهداری می شوند .
داخل شدن پولیس مرد به

او توقیف ځایونو ته د نارینه پولیس ننوتل مجاز ندي. د پېښو څخه د مخنیوی په منظور یا د محبس یا د توقیف ځای د آمر په اجازه ننوتل لدې امر څخه مستثني دي.

(۳) د هغو شکمنو او تورنو چې د (۱۸) کلنۍ سن ئې نه وي بشپړ کړی او محجوزینو توقیفول، په محبسونو کې جواز نلري.

(۴) په سختو ساري یا رواني ناروغیو اخته یا په مخدرو موادو روږدي محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص، له نورو محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو څخه جلا ساتل کېږي.

منل

شپږمه ماده:

(۱) د محبس او توقیف ځای اداره د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د منلو په وخت کې دلاندې ټکیو په پام کې نیولو مکلفه ده:

۱- د توقیف په هکله د صادر شوي قرار یا د محبس په هکله د محکمې له فیصلې څخه د ډاډ تر لاسه کول.

محبس و توقیف خانه های مختص به زنان مجاز نمی باشد. داخل شدن به منظور جلوگیری از حوادث یا به اجازه آمر محبس یا توقیف خانه از این امر مستثني است.

(۳) توقیف مظنونین و متهمیني که سن (۱۸) سالگی را تکمیل نکرده باشند و محجوزین در توقیف خانه ها و محابس جواز ندارد.

(۴) محبوسین و اشخاص تحت توقیف مبتلا به امراض ساری یا روانی حاد یا معتاد به مواد مخدر جدا از سایر محبوسین و اشخاص تحت توقیف نگهداری می شوند.

پذیرش

ماده ششم:

(۱) اداره محبس و توقیف خانه حین پذیرش محبوسین و اشخاص تحت توقیف مکلف به رعایت نکات ذیل می باشد:

۱- حصول اطمینان از صحت قرار صادره راجع به توقیف یا فیصله محکمه مبنی بر حبس.

- ۲- د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصوله روغتيا او جسمي او رواني سلامتۍ څخه د ډاډ ترلاسه كول.
- ۳- د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو دقيقه تلاشي.
- ۴- له كورنۍ سره د محبوس يا تر توقيف لاندې شخص د تماس د زميني برابرول.
- (۲) د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو سندونه ، پيسې او اړوند شيان له تلاشي څخه وروسته فهرست او د مشخصاتو له په پام كې نيولوسره په محضر كې درجېږي او په اړوند كتاب كې ثبتېږي. اضافي شيان د هغه خپلوانو ته سپارل كېږي او د خپلوانو دنه موجوديت په صورت كې محبوس يا تر توقيف لاندې شخص او يا يې خپلوانو ته تر استرداد پورې په خوندي ځاى كې ساتل كېږي.
- (۳) هغه پيسې چې د منلو په وخت كې له محبوس يا تر توقيف لاندې شخص څخه تر لاسه كېږي يا يې وروسته په مجازه توگه تر لاسه كوي، په بانك كې ساتل كېږي . د بانك د نه موجوديت په صورت
- ۲- حصول اطمينان از صحت و سلامتی جسمی و روانی محبوسین و اشخاص تحت توقيف.
- ۳- تلاشی دقیق محبوسین و اشخاص تحت توقيف.
- ۴- فراهم نمودن زمینه تماس محبوس یا شخص تحت توقيف با فامیل وی.
- (۲) اسناد ، پول و اشیای مربوط به محبوسین و اشخاص تحت توقيف بعد از تلاشی فهرست و با نظر داشت مشخصات درج محضر شده و در کتاب مربوط ثبت می گردد. اشیای اضافی به اقارب آن تسليم و در صورت عدم موجودیت اقارب در محل مصئون الی استرداد آن به محبوس یا شخص تحت توقيف و یا اقاربش نگهداری می شود .
- (۳) پولی که از محبوس یا شخص تحت توقيف حین پذیرش بدست می آید یا بعداً از طرق مجازیه دست می آورد، در بانك نگهداری می شود . در صورت عدم موجودیت بانك، در شعبه

کې، د اړوند محبس یا توقیف ځای په مالي څانګې کې ساتل کېږي او رسید ورته ورکول کېږي.

(۴) محبوس یا تر توقیف لاندې شخص کولای شي ددې مادې په (۳) فقره کې له درجو شویو پیسو څخه د خپلې اړتیا د لرې کولو لپاره د هغو شرایطو مطابق چې د محبس یا توقیف ځای د ادارې لخوا ټاکل کېږي، ګټه واخلي.

د سندونو ثبتول

اوومه ماده:

د محبس او توقیف ځای اداره مکلفه ده، د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د منلو په وخت کې، لاندې موارد د سندونو په کتنې سره په ځانګړي کتاب کې ثبت او هغه له اړوندې دوسیې سره ضم کړي:

- ۱- د قرار یا فیصلې د صادرولو، مرجع، شمېره او نېټه یې.
- ۲- د نیولو نېټه.
- ۳- د منلو نېټه.
- ۴- د حبس یا توقیف موده.
- ۵- د حبس یا توقیف د پای ته رسیدو نېټه.
- ۶- د نسبت ورکړل شوي جرم

مالي محبس یا توقیف خانه مربوط نگهداری و برایش رسید داده می شود .

(۴) محبوس یا شخص تحت توقیف می تواند از پول مندرج فقره (۳) این ماده جهت رفع نیازمندی خویش طبق شرایطی که از طرف اداره محبس یا توقیف خانه تعیین می گردد ، استفاده نماید .

ثبت اسناد

ماده هفتم:

اداره محبس و توقیف خانه مکلف است، حین پذیرش محبوسین و اشخاص تحت توقیف، موارد ذیل را به ملاحظه اسناد در کتاب مخصوص ثبت و آنرا ضم دوسییه مربوط نماید:

- ۱- مرجع صدور قرار یا فیصله، شماره و تاریخ آن.
- ۲- تاریخ گرفتاری .
- ۳- تاریخ پذیرش .
- ۴- مدت حبس یا توقیف.
- ۵- تاریخ ختم حبس یا توقیف.
- ۶- نوعیت جرم نسبت داده

ډول.

شده .

د منلو کمیته

اتممه ماده:

(۱) په محبسونو او توقيف ځايونو کې د منلو په وخت کې د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو د روغتيايي، جسمي او رواني وضعې د تثبيت په منظور، په لاندې ترکيب سره کمیته جوړېږي:

۱- روغتيايي مؤظف درئيس په توگه.

۲- اروا پوه دغري په توگه .

۳- حقوقي کار پوه د غړي په توگه.

۴- د اړوند آمر په ټاکنې سره د محبس يا توقيف ځای افسردغري په توگه .

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي کمیته مکلفه ده، د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو د منلو په وخت کې، ددې مقرري په شپږمې او اوومې مادو کې درج شوي حکمونه په پام کې ونيسي .

د دوسيې ترتيبول

نهمه ماده:

(۱) د محبس او توقيف ځای اداره مکلفه ده محبوسينو او تر

کمیته پذیرش

ماده هشتم :

(۱) به منظور تثبيت وضع صحی جسمی و روانی محبوسين و اشخاص تحت توقيف حين پذيرش در محابس و توقيف خانه ها، کمیته ای به ترکيب ذيل ايجاد می گردد:

۱- مؤظف صحی به حیث رئیس.

۲- روانشناس به حیث عضو .

۳- کارشناس حقوقی به حیث عضو.

۴- افسر محبس يا توقيف خانه به انتخاب آمر مربوط به حیث عضو.

(۲) کمیته مندرج فقره (۱) این ماده مکلف است حين پذيرش محبوسين و اشخاص تحت توقيف احکام مندرج مواد ششم و هفتم این مقررره را رعایت نماید.

ترتيب دوسييه

ماده نهم :

(۱) اداره محبس و توقيف خانه مکلف است برای محبوسين و

توقیف لاندې اشخاصو ته د لاندو معلوماتو څخه شامله دوسیه برابره کړي:	اشخاص تحت توقیف دوسیه ای شامل معلومات ذیل را ترتیب نماید :
۱- نوم، تخلص.	۱- اسم، تخلص.
۲- د پلار نوم.	۲- اسم پدر.
۳- د نیکه نوم.	۳- اسم پدرکلان.
۴- د زېږېدو نېټه.	۴- تاریخ تولد .
۵- د زېږېدو او اوسېدو ځای.	۵- محل تولد و سکونت.
۶- جنس او مدني حالت.	۶- جنس و حالت مدنی.
۷- د تحصیل درجه.	۷- درجه تحصیل .
۸- شغل.	۸- شغل .
۹- د جرم د پېښیدو ځای او نېټه.	۹- محل و تاریخ وقوع جرم.
۱۰- د نیول کېدو ځای او دهغې نېټه.	۱۰- محل گرفتاری و تاریخ آن.
۱۱- د جرم ډول.	۱۱- نوع جرم .
۱۲- د نظارت یا توقیف موده.	۱۲- مدت نظارت یا توقیف.
۱۳- د حبس موده.	۱۳- مدت حبس .
۱۴- جرمي سابقه.	۱۴- سابقه جرمی.
۱۵- د مدافع وکیل نوم.	۱۵- اسم وکیل مدافع .
۱۶- په اعظمي یا متوسط حد د کنترول د غوښتنې له مخې تقسیم بندي.	۱۶- تقسیم بندی از لحاظ ایجاب کنترول به حد اعظمی و متوسط.
۱۷- د بیارغونې برنامه‌ته لیوالتیا په صنعتي فعالیتونو، روزنیزو، ښوونیزو یا حرفوي برنامه کې د محبوس یا تر توقیف لاندې شخص وړتیا، اړتیا او	۱۷- علاقمندی به برنامه های احیای مجدد (قابلیت، نیازمندی و شرکت محبوس یا شخص تحت توقیف در برنامه های آموزشی، تعلیمی یا حرفوی فعالیت های

- گهون).
 ۱۸- روغتيايي وضع او طبي
 اپتياوي.
 ۱۹- داقاربويا له هغه سره د
 اپيکي لرونکي شخص د تيلفون
 شمېره.
 ۲۰- د محبوس يا تر توقيف لاندې
 شخص عکس .
 ۲۱- که چېرې له محبوس يا تر
 توقيف لاندې شخص سره طفل
 وي، د هغو شمېر.
 (۲) د محبس او توقيف ځای اداره
 مکلفه ده ددې مادې په (۱) فقره
 کې درج شوي معلومات د محکمې
 د حکم د نص يا د توقيف د قرار
 په ذکرولو سره ددې مقررې په
 منضمه فورمې کې درج کړي او د
 محبوس يا تر توقيف لاندې شخص
 په لاس رسۍ کې يې ورکړي.
 (۳) د محبس يا توقيف ځای
 اداره، محبوسين يا تر توقيف لاندې
 اشخاص د کنترول او نظارت د
 غوښتنې په لحاظ سره په اعظمي،
 متوسط او اصغري حد په گروپونو
 وېشي او ددې گروپ بندۍ اړوند
 ليکلي دلايل د محبسونو او توقيف
 ځايونو د عمومي ادارې د منظوري
- صناعتی).
 ۱۸- وضع صحی و نیازمندی
 های طبی.
 ۱۹- شماره تيلفون اقارب
 يا شخص دارای رابطه با
 وی.
 ۲۰- فوتوی محبوس يا شخص
 تحت توقيف .
 ۲۱- هرگاه همراه با محبوس يا
 شخص تحت توقيف طفل با شد ،
 تعداد آن .
 (۲) اداره محبس و توقيف
 خانه مکلف است معلومات
 مندرج فقره (۱) اين ماده
 را با ذکر نص حکم محکمه يا
 قرار توقيف درج فورم منضمه
 اين مقررہ نموده ، به دسترس
 محبوس يا شخص تحت توقيف
 قرار دهد.
 (۳) اداره محبس يا توقيف خانه ،
 محبوسين و اشخاص تحت توقيف
 را از لحاظ ايجاب کنترول و
 نظارت به حد اعظمی، متوسط و
 اصغری به گروپ ها تقسيم ودلايل
 کتبی مربوط به اين گروپ بندۍ
 را به اداره عمومي محابس و
 توقيف خانه ها غرض منظوری

په غرض لېږي او له موضوع څخه محبوس یا تر توقیف لاندې شخص او اړوند څارنوال ته خبر ورکوي.

د ګروپ بندۍ کمېسیون لسمه ماده:

(۱) د مرکز او ولایتونو په محبسونو او توقیف ځایونو کې ددې مادې په (۲) فقره کې د درج شویو خصوصیاتو له په پام کې نیولو سره د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د ګروپ بندۍ په منظور، په لاندې ترکیب سره کمېسیون جوړېږي:

۱- د اړوند آمر په ټاکنې سره د محبس یا توقیف ځای له افسرانو څخه یو د رئیس په توګه.
۲- طبیب د غړي په توګه.
۳- د ښوونې او روزنې مسئول د غړي په توګه.

۴- اروا پوه د غړي په توګه.
۵- د آزادۍ د سلب پر ځایونو د نظارت څارنوال د غړي په توګه.

(۲) کمېسیون، محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص د ساتلو په غرض د لاندې خصوصیاتو له په پام کې نیولو سره ګروپ بندۍ کوي:

کمېسیون ګروپ بندۍ ماده دهم:

(۱) به منظور ګروپ بندۍ محبوسین و اشخاص تحت توقیف با نظر داشت خصوصیات مندرج فقره (۲) این ماده در محابس و توقیف خانه های مرکز و ولایات، کمیسونی به ترکیب ذیل ایجاد می گردد:

۱- یکی از افسران محبس یا توقیف خانه به انتخاب آمر مربوط به حیث رئیس.
۲- طبیب به حیث عضو.
۳- مسئول تعلیم و تربیه به حیث عضو.

۴- روانشناس به حیث عضو.
۵- څارنوال نظارت بر محلات سلب آزادۍ به حیث عضو.

(۲) کمیسونی، محبوسین یا اشخاص تحت توقیف را غرض نگهداری با نظر داشت خصوصیات ذیل ګروپ بندۍ می نماید :

- ۱- سن.
- ۲- جرمي سابقه.
- ۳- د جرم ډول.
- ۴- د مجازاتو موده.
- ۵- په مخدرو موادو روږدتيا.
- ۶- روغتيايي وضعيت.
- ۷- تابعيت.
- ۸- د شخصيت او ټولنيز موقف ډول.
- ۹- گډې ځانگړتياوې، عادتونه او احساس.
- (۳) کمپسيون، ددې مادې په (۲) فقره کې د درج شويو مواردو په پام کې نيولو سره، محبوسين يا تر توقيف لاندې اشخاص دامنيستي (په اعظمي، متوسط او اصغري حد د کنترول او نظارت د غوښتنې) په لحاظ د حبس او توقيف په بهير کې د هغوی د کړنو او سلوک له په پام کې نيولو سره هم گروپ بندي کوي.
- (۴) که چېرې محبوسين او تر توقيف لاندې اشخاص ددې مادې په (۲) او (۳) فقرو کې په درج شوې گروپ بندي باندې قناعت ونلري، کولای شي په هکله يې د محبسونو او توقيف ځايونو عمومي
- ۱- سن .
- ۲- سابقۀ جرمي .
- ۳- نوعيت جرم .
- ۴- مدت مجازات .
- ۵ اعتياد به مواد مخدر .
- ۶- وضعيت صحي .
- ۷- تابعيت .
- ۸- چگونگی شخصيت وموقف اجتماعي.
- ۹- خصوصيات ، عادات واحساس مشترك.
- (۳) کميسيون ، بارعايت موارد مندرج فقرۀ (۲) اين ماده ، محبوسين يا اشخاص تحت توقيف را از لحاظ امنيتی (ايجاب کنترول ونظارت به حد اعظمی، متوسط و اصغری) با نظر داشت عمل کرد و سلوک آنها در جريان حبس يا توقيف نيز گروپ بندي می نمايد.
- (۴) هرگاه محبوسين و اشخاص تحت توقيف به گروپ بندي مندرج فقره های (۲) و (۳) اين ماده قناعت نه داشته باشند، می توانند در مورد به اداره عمومي محابس و توقيف خانه ها شکايت

اداری ته شکایت وکړي.

د مجبسونو او توقیف ځایونو عمومي اداره مکلفه ده شکایت وڅېړي او په هغه موده کې چې له یوې اونۍ څخه زیاته نه وي، لارم تصمیم ونیسي.

د حقوقو محدودیت

یوولسمه ماده:

(۱) د مجبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو حقوق د مجبسونو او توقیف ځایونو د قانون په څلورمه او څلوېښتمه ماده کې پردرجه شویو محدودیتونو پر سېره په لاندې حالتو کې هم محدودېدی شي:

۱- تېښته یا د هغې لپاره هاند.

۲- اعتصاب.

۳- د محبس یا توقیف ځای په لویحو کې درج له امنیتي او د سپلیني مقرراتو څخه سرغړونه.

۴- له نورو مجبوسینو یا تر توقیف لاندې اشخاصو سره ناوړه چلند.

۵- په نورو حالتو کې د څارنوال یا محکمې په تجویز.

(۲) د محبس یا توقیف ځای اداره کولای شي له احوالو سره سم ددې مادې په (۱) فقره کې په درج شویو

نمایند .

اداره عمومي محابس و توقیف خانه ها مکلف است شکایت را بررسی و در مدتی که بیشتر از يك هفته نباشد ، تصمیم لارم اتخاذ کند .

محدودیت حقوق

ماده یازدهم:

(۱) حقوق مجبوسین یا اشخاص تحت توقیف بر علاوه محدودیت های مندرج احکام مواد چهارم و چهارم قانون محابس و توقیف خانه ها در حالات ذیل نیز محدود شده می تواند:

۱- فرار یا تلاش برای آن.

۲- اعتصاب .

۳- تخطی از مقررات امنیتی و د سپلینی محبس یا توقیف خانه مندرج لوایح مربوط.

۴- بد رفتاری با سایر مجبوسین یا اشخاص تحت توقیف .

۵- در سایر حالات بنابر تجویز څارنوال یا محکمه .

(۲) اداره محبس یا توقیف خانه می تواند حسب احوال در موارد مندرج فقره (۱) این ماده محدودیت های ذیل

موارد و کي لاندې محدودیتونه د محبسونو او توقيف ځایونو د عمومي رئیس په تأیید د (۱۵) ورځو مودې لپاره وضع کړي:

۱- له کورنۍ او دهغوی له خپلوانو سره د محبوسینو یا تر توقيف لاندې اشخاصو د لیدنې منع کول.

۲- په جلا خونه کې ساتل.

(۳) د محبس یا توقيف ځای اداره مکلفه ده د محبوسینو یا تر توقيف لاندې اشخاصو د حقوقو له محدودولو څخه وروسته ډېر ژر له موضوع څخه اړوند څارنوال ته خبر ورکړي.

(۴) د محبس یا توقيف ځای اداره ددې مادې په (۲) فقره کې د درج شویو محدودیتونو د اوږدېدو د لزوم په صورت کې موضوع د دلائلو په ذکرولو سره د محبسونو او توقيف ځایونو د عمومي ادارې له لارې عدلیې وزیر ته پېشنهادوي.

(۵) که چېرې محبوسین یا تر توقيف لاندې اشخاص د محبس یا توقيف ځای د مسئولینو په وړاندې مقاومت وکړي یا هڅه وکړي چې خپل نفس ته زیان

را په تأیید رئیس عمومي محابس و توقيف خانه ها برای مدت الی (۱۵) روز وضع نماید :

۱- منع ملاقات محبوسین یا اشخاص تحت توقيف با فامیل اقارب آنها.

۲- نگهداری در اتاق جداگانه.

(۳) اداره محبس یا توقيف خانه مکلف است به اسرع وقت بعد از محدود نمودن حقوق محبوسین یا اشخاص تحت توقيف از موضوع به څارنوال مربوط اطلاع دهد .

(۴) اداره محبس یا توقيف خانه در صورت لزوم تمديد محدودیت های مندرج فقره (۲) این ماده، موضوع را از طریق اداره عمومي محابس و توقيف خانه ها به وزیر عدلیه با ذکر دلائل پېشنهاد می نماید.

(۵) هرگاه محبوسین یا اشخاص تحت توقيف در برابر مسئولین محبس یا توقيف خانه مقاومت نموده یا تلاش کند که به نفس خود صدمه وارد نماید، به

ورسوي، داروندي کړنلارې مطابق د ولچک په استعمالولو اقدام صورت موندلی شي.

(۶) محبوسين يا تر توقيف لاندې اشخاص نشي کولای جارحه، ضاربه، ناریه آلات او مخابراتي وسایل له ځان سره ولري.

(۷) محبوسين يا تر توقيف لاندې اشخاص نشي کولای له نفتو، ګازو او نورو د سوند موادو، د هغو د استعمال وړوسایلو څخه، د محبس یا توقيف ځای دننه استفاده وکړي یا هغه وساتي. اړتیا او استثنایي حالات د محبس او توقيف ځای د ادارې په تجویز لاندې امر څخه مستثني دي.

(۸) محبوسين او تر توقيف لاندې اشخاص نشي کولای د محبس او توقيف ځای دننه خواړه پاڅه کړي.

تلاشي

دوولسمه ماده:

(۱) د محبس او توقيف ځای د ادارې موظفين په لاندې احوالو کې د محبوس او تر توقيف لاندې شخص په تلاشي کولو مکلف دي:

۱- محبس یا توقيف ځای ته د

استعمال و لچک طبق طرز العمل مربوط اقدام صورت گرفته می تواند .

(۶) محبوسين يا اشخاص تحت توقيف نمی توانند آلات جارحه، ضاربه، ناریه و وسایل مخابراتي را با خود داشته باشند.

(۷) محبوسين يا اشخاص تحت توقيف نمی توانند از نفت، ګاز و ساير مواد محروقاتي و وسایل مورد استعمال آن، در داخل محبس یا توقيف خانه استفاده یا آزرانګه داری نمایند. حالات ضرورت و استثنائي به تجویز اداره محبس و توقيف خانه از این امر مستثني است.

(۸) محبوسين و اشخاص تحت توقيف نمی توانند در داخل محبس و توقيف خانه غذا طبخ نمایند .

تلاشي

ماده دوازدهم :

(۱) موظفين اداره محبس و توقيف خانه در احوال ذیل مکلف به تلاشي محبوس و شخص تحت توقيف می باشد:

۱- حين پذيرش به محبس یا

منلو په وخت کې.

۲- له ليدنې کتنې مخکې او وروسته.

۳- د کار له تر سره کولو او د روزنيزې او حرفوي بنسټونې يا سپورتي تمريناتو وروسته.

۴- نور موارد چې محبوس يا تر توقيف لاندې شخص د محبس يا توقيف ځای له محوطې څخه بهر کېږي.

(۲) په هغه حالاتو کې چې د محبوس يا تر توقيف لاندې شخص بدني تلاشي د غير مجازو شيانو د پټولو پر بناء لازم وي، تلاشي د هم جنس په واسطه د مخالف جنس له حضور پرته صورت مومي.

(۳) که چېرې د محبوس يا تر توقيف لاندې شخص د تلاشي په وخت کې له هغه څخه ممنوعه شيان ترلاسه شي، موظفين مکلف دي، موضوع په ډېر ژر وخت کې په ليکلي توگه اړوندو آمرينو ته خبر ورکړي او هر يو پخپله برخه کې قانوني کړنې وکړي.

د موظفينو ډډه کول

ديار لسمه ماده:

د محبسونو او توقيف ځايونو

توقيف خانه .

۲- قبل و بعد از ملاقات .

۳- بعد از انجام کار و ختم آموزش تعليمي و حرفوي يا تمرينات سپورتي .

۴- ساير موارد ي که محبوس يا شخص تحت توقيف از محوطه محبس يا توقيف خانه خارج مي گردد .

(۲) در حالاتي که تلاشي بدني محبوس يا شخص تحت توقيف به دليل مبني بر پنهان نمودن اشياء غير مجاز لازم باشد، تلاشي توسط هم جنس بدون حضور جنس مخالف صورت مي گيرد .

(۳) هرگاه حين تلاشي محبوس يا شخص تحت توقيف از نزديک اشيای ممنوعه دريافت شود، موظفين مکلف اند، موضوع رابه اسرع وقت طور کتبي به آمرين مربوط اطلاع و هر کدام در حصه خویش اجراءات قانونی نمایند .

اجتناب موظفين

ماده سيزدهم:

موظفين محابس و توقيف خانه ها

- موظفين له لاندې اعمالو څخه په ډډه کولو مکلف دي:
- ۱- د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو له شکنجه کولو، شخصي غچ اخستنې يا هر ډول جسمي او روحي اذيت او زورونې.
  - ۲- له محبوس يا تر توقيف لاندې شخص څخه غچ اخستل يا هغو ته د جزاء ورکول.
  - ۳- له محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو يا په هغو پورې له تړلو اشخاصو څخه په مستقیمه يا غیر مستقیمه توگه د بخشش يا عوض (پاداش)، حق الزحمې، وجوهو اويا دمادي ارزښت لرونکي هر شي غوښتنه يا تر لاسه کول.
  - ۴- له محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو څخه د شيانو پېرل.
  - ۵- پر محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو باندې د شيانو پلورل. په کانتین کې د اړوند موظف لخوا د شيانو پلورل لدې حکم څخه مستثنی دي.
  - ۶- له محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو څخه د پور اخستل يا هغوته پور ورکول.
  - ۷- له محبس يا توقيف ځای څخه مکلف به اجتناب از اعمال ذیل می باشند:
  - ۱- شکنجه، انتقام جوئی شخصی یا هر نوع اذیت و آزار جسمی و روحی محبوسین و اشخاص تحت توقيف.
  - ۲- انتقام گرفتن از محبوس یا شخص تحت توقيف یا جزا دادن آنها.
  - ۳- مطالبه یا دریافت بخشش یا پاداش، حق الزحمه، وجوه و یا هرشی دارای ارزش مادی طور مستقیم یا غیر مستقیم از محبوسین و اشخاص تحت توقيف یا اشخاص وابسته به آنها.
  - ۴- خرید اشیا از محبوسین و اشخاص تحت توقيف.
  - ۵- فروش اشیا به محبوسین و اشخاص تحت توقيف.
  - فروش اشياء در کانتین از طرف موظف مربوط از این حکم مستثنی است.
  - ۶- اخذ قرض از محبوسین و اشخاص تحت توقيف یا اعطای قرض به آنها.
  - ۷- انتقال اشیا از خارج محبس

بهر محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو ته د شيانو لېږد يا له محبس يا توقيف ځاى څخه بهرنورو اشخاصو ته د محبوسينو يا تر توقيف لاندې اشخاصو د شيانو لېږدول، د رسمي دندې د اجراء په حکم د شيانو لېږدول لډې امر څخه مستثني دي.

۸- د هر راز معلوماتو برېښل (افشاء کول) چې د دندې په بهير کې يې د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو په هکله ترلاسه کړي دي.

و توقيف خانه به محبوسين و اشخاص تحت توقيف يا انتقال اشياى محبوسين يا اشخاص تحت توقيف به اشخاص ديگر به خارج محبس يا توقيف خانه ، انتقال اشياء به حکم وظيفۀ رسمي از اين امر مستثني است.

۸- افشاى هر نوع معلومات که در جريان وظيفه در مورد محبوسين و اشخاص تحت توقيف حاصل نموده اند.

درېم فصل

د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو حقوق

اعاشه

څوارلسمه ماده:

- (۱) د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو اعاشه د ورځې درې ځلې د محبس او توقيف ځاى د ادارې لخوا د اړوند استحقاق او تابلو مطابق برابره او تايمينېږي.
- (۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج د اعاشې نورم د کميت او کيفيت د معيار له په پام کې نيولو

فصل سوم

حقوق محبوسين و اشخاص تحت توقيف

اعاشه

ماده چهاردهم:

- (۱) اعاشۀ محبوسين و اشخاص تحت توقيف روز سه مرتبه از طرف اداره محبس و توقيف خانه مطابق استحقاق و تابلوى مربوط تهيه و تايمين مى گردد .
- (۲) نورم اعاشۀ مندرج فقرۀ (۱) اين ماده با نظر داشت معيار کميت و کيفيت از طرف شوراي

سره د محبسونو او توقیف ځایونو د عالي شوري لخوا تثبیتېږي او د وزیرانو شوري له منظوری وروسته د تطبیق وړ ده.

(۳) د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د خوړو کمیټ او کیفیت د اړوندو روغتیایي مؤظفینو په واسطه معاینه کېږي.

(۴) د محبس او توقیف ځای اداره حتی الامکان محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو ته زمینه برابرې شو هغوی خپل خواړه د خوړو په خونه کې صرف کړي.

(۵) د روژې په مبارکه میاشت کې د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو خواړه په ښه کمیټ او کیفیت برابرېږي او په شرعي وختونو کې وېشل کېږي.

(۶) دامېندوارو ښځو، د شیدې خوړونکي ماشوم لرونکو مېندو او ناروغانو خواړه د مؤظف طبیب د نظر مطابق د ټاکل شوي نورم سره سم برابرېږي.

اباته

پنځلسمه ماده:

(۱) د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو داستوگنې ځونې

عالي محابس و توقیف خانه ها تثبیت و بعد از منظوری شورای وزیران قابل تطبیق می باشد .

(۳) کمیټ و کیفیت غذای محبوسین و اشخاص تحت توقیف توسط مؤظفین صحی مربوط معاینه می گردد.

(۴) اداره محبس و توقیف خانه حتی الامکان زمینہ را برای محبوسین و اشخاص تحت توقیف فراهم می کند تا آنها غذای شان را در طعام خانه صرف نمایند .

(۵) غذای محبوسین و اشخاص تحت توقیف در ماه مبارک رمضان با کمیټ و کیفیت بهتر تهیه و در اوقات شرعی توزیع می گردد .

(۶) غذای زنان حامله ، مادران دارای طفل شیرخوار و مریضان طبق نظر طبیب مؤظف مطابق نورم تعیین شده تهیه می گردد .

اباته

ماده پانزدهم :

(۱) اتاق های رهایشی محبوسین و اشخاص تحت توقیف

- حتي الامكان د لاندې شرايطو لرونکې وي:
- ۱- له چپرکت پرته هر محبوس يا تر توقيف لاندې شخص ته د دوه متر مربع مساحت ځانگړې کېدل.
- ۲- د کړکيو لرل په داسې شکل چې رڼا او هوا په کافي مقدار سره هغې ته ننوتی وشي.
- ۳- د محبسونو او توقيف ځايونو د دهليزونو او انگړ د روښانولو په غرض د څراغونو لرل هم ددې حکم تابع دي.
- ۴- د ټاکلو نورمونو مطابق د کال په فصلونو کې د شرايطو او امکاناتو له په پام کې نيولو سره د تودولو او سړولو په وسايلو سره سمبالول.
- ۵- په چپرکت، روجائي، کمپلي، دوشک، بالبنټ او د اړتيا وړ لوبڼو تجهيزول.
- ۶- د روغتيا ساتنې د ټولو معيارونو په پام کې نيول.
- (۲) محبوسين او تر توقيف لاندې اشخاص د خونو او تشنابونو په پاکولو کې په واريږ ډول مرسته کوي. د محبس او توقيف ځای اداره مکلفه ده د اړتيا وړ اسباب
- حتی الامکان دارای شرایط ذیل می باشد:
- ۱- اختصاص مساحت دو متر مربع برای هر محبوس یا شخص تحت توقیف بدون چپرکت .
- ۲- داشتن کلکین ها به شکلی که روشنی و هوا به مقدار کافی داخل آن شده بتواند .
- ۳- داشتن چراغ ها غرض تنویر دهلیز ها و صحن محابس و توقیف خانه هانیز تابع این حکم می باشد .
- ۴- تجهیز با وسایل گرم کننده و سرد کننده با نظر داشت شرایط و امکانات در فصول سال طبق نورم های معین .
- ۵- تجهیز با چپرکت ، روجائی، کمپل، توشک ، بالشت و ظروف مورد ضرورت.
- ۶- رعایت تمام معیارهای حفظ الصحة .
- (۲) محبوسین و اشخاص تحت توقیف در تنظیف اتاق ها و تشناب های مربوط طور نوبتی همکاری می نمایند . اداره محبس و توقیف خانه مکلف است اسباب

او لوازم د هغو په واك كې وركړي. ناروغ، معلول، امېندواري ښځې او د شيدې خوړونكي ماشوم لرونكې مېندې لدې حكم څخه مستثني دي.

(۳) د پخلنزي، كتابتون، د محبس يا توقيف ځای پاكول د هغو محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو په واسطه چې د شديد كنترول غوښتنه ونكړي، په داسې ترتيب سره چې د محبس يا توقيف ځای د ادارې لخوا په دوراني شكل توظيفېږي، صورت مومي.

(۴) د محبس او توقيف ځای اداره د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو له (۲ تر ۷) كالو اطفالو لپاره چې بل سرپرست نلري، د كار او ټولنيزو چارو، شهيدانو او معلولينو وزارت په مرسته وركتون جوړوي.

تر اووه كلو سن لرونكي اطفال كولای شي يواځې د شپې لخوا له خپلو مېندو او پلرونو سره يو ځای وي، د كار او ټولنيزو چارو شهيدانو او معلولينو وزارت د محبس د ادارې په مرسته له اوو كلونو پورته سن لرونكي اطفال چې

و لوازم مورد ضرورت را به دسترس شان قرار دهد. اشخاص مريض، معلول، زنان حامله و مادران دارای طفل شیرخوار از این حكم مستثني اند.

(۳) تنظيف آشپزخانه، كتابخانه، صحن محبس يا توقيف خانه توسط محبوسين يا اشخاص تحت توقيف كه ايجاب كنترول شديد رانه نمايند، به ترتيبی كه از طرف اداره محبس يا توقيف خانه به شكل دورانی توظيف ميگردند، صورت می گيرد.

(۴) اداره محبس و توقيف خانه برای اطفال از (۲ الى ۷) سال محبوسين و اشخاص تحت توقيف كه ديگر سرپرست ندارند، به همكاری وزارت كار و امور اجتماعي، شهدا و معلولين كودكستان ايجاد می نمايد.

اطفال دارای سن الى هفت سالگی صرف از طرف شب می توانند با مادران يا پدران شان يکجا باشند. وزارت كار و امور اجتماعي، شهدا و معلولين به همكاری اداره محبس اطفال بالاتر از سن هفت سالگی راكه مادران يا پدران شان

مېندي يا پلرونه يې محبوس دي او بل سرپرست نلري په پالنزي (روزنتون) كې ساتي.

(۵) د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو خونې د محبسونو او توقيف ځايونو د قانون د اووه ويشتمې مادې په (۳) فقره كې د درج شوي حكم مطابق دروغتيا ساتنې په منظور د روغتيايي مؤظف لخوا معاينه كېږي او د اړتيا په صورت كې مرتباً سم پاشي كېږي.

(۶) د محبس او توقيف ځای اداره د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو د نظافت د تأمينولو په منظور، د هغو د استحمام، د وېښتانو د اصلاح كولو او د كاليو د وینځلو منظم پروگرام برابروي.

دیني مناسك

شپاړسمه ماده:

(۱) د محبس او توقيف ځای اداره د ديني بنسټونو او د فرايضو، واجباتو، وعظ او تبليغ د ښه اداء كولو په منظور د حج، ارشاد او اوقافو وزارت په مرسته لاندې تدبيرونه نيسي:

۱- د ديني عالمانو توظيفول.

محبوس می باشند و ديگر سرپرست ندارند درپورورش گاه نگهداری می نمایند.

(۵) اتاق های محبوسين و اشخاص تحت توقيف طبق حكم مندرج فقره (۳) ماده بیست و هفتم قانون محابس و توقيف خانه ها به منظور رعایت حفظ الصحة از طرف مؤظف صحی معاینه و در صورت ضرورت مرتباً سم پاشی می شود .

(۶) اداره محبس و توقيف خانه به منظور تأمين نظافت محبوسين و اشخاص تحت توقيف، پروگرام منظم راجهت استحمام، اصلاح موها و لباس شوئی آنها فراهم می نماید .

مناسك ديني

ماده شانزدهم:

(۱) اداره محبس و توقيف خانه به منظور تعليمات ديني و اداي بهتر فرائض، واجبات، وعظ و تبليغ به همكاري وزارت حج، ارشاد و اوقاف تدابير ذيل را اتخاذ می نمايد:

۱- توظيف علمای دين .

۲- د پنځه گونو لمنځونو اداء کول د یوه یا څو جماعتونو په ترڅ کې.
(۲) د بل دین لاروی محبوس یا تر توقیف لاندې شخص کولای شي خپل دیني یو جلد کتاب د مطالعې لپاره له ځان سره ولري.

روغتیائي خدمتونه

اووه لسمه ماده:

(۱) د عدلیې وزارت مکلف دی د عامې روغتیا وزارت په مرسته د مرکز او ولایتونو په محبسونو او توقیف ځایونو کې د ناروغو محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د درملنې او معالجې لپاره، دایماً فعال روغتیائي مرکزونه جوړ کړي.

(۲) د محبسونو او توقیف ځایونو د روغتیائي مرکزونو روغتیائي مسئولین مکلف دي د ناروغو محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو له کتنې برسېره لږترلږه په میاشت کې یو ځل محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص روغتیايي معاینه کړي.

(۳) د محبس او توقیف ځای اداره مکلفه ده روغتیائي تدبیرونه

۲- ادای نماز های پنجگانه ضمن يك یا چند جماعت .
(۲) محبوس یا شخص تحت توقیف پیرو دین دیگر می تواند يك جلد کتاب دیني خود را غرض مطالعه با خود داشته باشد.

خدمات صحی

ماده هفدهم:

(۱) وزارت عدلیه مکلف است به همکاری وزارت صحت عامه جهت تداوی و معالجه محبوسین و اشخاص تحت توقیف مریض در محابس و توقیف خانه های مرکز و ولایات ، مراکز صحی دایماً فعال را ایجاد نماید.

(۲) مسئولین مراکز صحی محابس و توقیف خانه ها مکلف اند علاوه بر معاینه محبوسین و اشخاص تحت توقیف مریض حد اقل هر ماه يك بار محبوسین و اشخاص تحت توقیف را معاینه صحی نمایند.

(۳) اداره محبس و توقیف خانه مکلف است تدابیر صحی را

داسې ونيسي چې د ناروغانو د معالجه او درملنې اړتياوې په محبس او توقيف ځای کې دننه تأمين شي.

(۴) په ساري ناروغيو اخته محبوس يا تر توقيف لاندې شخص د مؤظف طبيب له تجويز سره سم تر درملنې لاندې نيول کېږي.

(۵) که چېرې د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو د معالجه او درملنې امکان د محبس او توقيف ځای په دننه روغتياني مرکز کې ممکن نه وي، د محبسونو او توقيف ځايونو د قانون د اووه ويشتمې مادې په (۲) فقره کې د درج شوي حکم مطابق له محبس څخه بهر روغتياني مرکزونو کې تر درملنې لاندې نيول کېدی شي.

(۶) که چېرې مؤظف طبيب د محبوس يا تر توقيف لاندې شخص د روغتيا له راگرځيدو (اعادي) څخه تصديق وکړي، په دې صورت کې اړوند محبس يا توقيف ځای ته بېرته لېږدول کېږي.

(۷) په هغه صورت کې چې محبوس يا تر توقيف لاندې شخص عمداً خپل ځان ته زيانونه ورسوي،

طوري اتخاذ نمايد که احتياجات معالجه و تداوی مريضان در داخل محبس و توقيف خانه تأمين گردد .

(۴) محبوس يا شخص تحت توقيف مبتلا به امراض ساري حسب تجويز طبيب مؤظف تحت تداوی قرار می گيرد .

(۵) هرگاه امکان معالجه و تداوی محبوسين و اشخاص تحت توقيف در داخل مرکز صحت محبس و توقيف خانه ممکن نباشد ، طبق حکم مندرج فقره (۲) ماده بيستم و هفتم قانون محابس و توقيف خانه ها در مراکز صحت خارج از محبس و توقيف خانه تحت تداوی قرار گرفته می توانند .

(۶) هرگاه طبيب مؤظف از اعاده صحت محبوس يا شخص تحت توقيف تصديق نمايد ، در اين صورت به محبس و توقيف خانه مربوط دوباره منتقل می گردد .

(۷) در صورتی که محبوس يا شخص تحت توقيف عمداً به جان خود صدمات وارد نمايد ،

د هغه د تداوی لگښتونه د هغه له خپل حساب څخه اخستل کېږي. له محبوس یا تر توقیف لاندې شخص څخه دلگښتونود اخستلو تصمیم، د رواني ناروغيو د متخصص له مطالعې او نتیجه اخستنې وروسته د محبس یا توقیف ځای د آمر په واسطه نیول کېږي.

(۸) که چېرې طبیب تشخیص کړي چې د ناروغ محبوس یا تر توقیف لاندې شخص روغتیایي وضع مخ په خرابیدو ده، د محبس او توقیف ځای اداره له موضوع څخه په ډېر ژر وخت کې دهغه خپلوانو ته خبر ورکوي.

مړینه

اتلسمه ماده:

(۱) که چېرې محبوس یا تر توقیف لاندې شخص مړ شي، د هغه جسد د عدلي طب له معاینې اود مړینې د علت له تثبیتېدو وروسته د هغه خپلوانو ته سپارل کېږي.

د عدلي طب د کتنو پایلې په درې نسخو کې ترتیب، یوه نسخه ئې د عدلي طب په اداره کې، یوه نسخه ئې د محبس یا توقیف ځای په اداره

مصارف تداوی آن از حساب خود وی اخذ می گردد.

تصمیم اخذ مصارف تداوی از محبوس یا شخص تحت توقیف توسط آمر محبس یا توقیف خانه بعد از مطالعه و نتیجه گیری متخصص امراض روانی اتخاذ می گردد.

(۸) هرگاه طبیب تشخیص نماید که وضع صحی محبوس یا شخص تحت توقیف مریض رو به وخامت می باشد، اداره محبس و توقیف خانه از موضوع به اسرع وقت به اقارب وی اطلاع می دهد.

فوت

ماده هجدهم:

(۱) هرگاه محبوس یا شخص تحت توقیف فوت گردد، جسد وی بعد از معاینه طب عدلی و تثبیت علت فوت به اقاربش تسلیم داده می شود.

نتایج معاینات طب عدلی در سه نسخه ترتیب، یک نسخه آن در اداره طب عدلی، یک نسخه آن در اداره محبس یا

او بله نسخه ئې دڅارنوال په واسطه له دوسيې سره يوځای او ساتل کيږي. د محبس يا توقيف ځای اداره مکلفه ده د عدلي طب کتنو دپايلو نقل د ميت دسپارلوپه وخت کې دهغه خپلوانوته هم وړاندې کړي.

(۲) په هغه صورت کې چې د ميت خپلوان له تسليمۍ څخه ډډه وکړي او يا د محبس يا توقيف ځای اداره ونشي کړی د هغه خپلوان ومومي، ميت د جنازې د لمانځه له اداء کولو وروسته محبوسينو ته په ځانگړې شوې هديرې کې بنځيږي. د محبس يا توقيف ځای اداره داسې تدبيرونه نيسيږي خو د متوفي د خپلوانو د پيدا کېدو په صورت کې، د ميت مقبره مشخصه کړي.

(۳) که چېرې د بل دين لازوی محبوس يا تر توقيف لاندې شخص ومري، خپلوانو ته ئې خبر ورکول کېږي. د خپلوانو د نه موجوديت يا له تسليمۍ څخه ئې د ډډه کولو په صورت کې، د اړوندې فرقې د عبادت ځای مسئولينو ته خبر ورکوي او د تسليمي په غرض د نه مراجعې په صورت کې، د هديرې

توقيف خانه و نسخه ديگر آن توسط څارنوال ضم دوسيه شده و حفظ مي گردد. اداره محبس يا توقيف خانه مکلف است نقل نتايج معاینات طب عدلی را حين تسليمی ميت به اقاريش نیز ارائه نماید.

(۲) درصورتی که اقارب ميت از تسليمی امتناع نماید و يا اداره محبس يا توقيف خانه نتواند اقارب وی را پيدا نماید، ميت بعد از ادای نماز جنازه درقبرستان مختص به محبوسين دفن می گردد. اداره محبس يا توقيف خانه تدابير را اتخاذ می نماید تا در صورت پيدا شدن اقارب متوفی، مقبره ميت را مشخص نماید.

(۳) هرگاه محبوس يا شخص تحت توقيف پيرودين ديگر فوت نماید، به اقارب وی اطلاع داده می شود. در صورت عدم موجوديت اقارب يا امتناع از تسليمی وی، به مسئولين عبادت گاه فرقه مربوط اطلاع داده و در صورت عدم مراجعه غرض تسليمی، در بخش خاص

په ځانگړې برخه کې ښځ او ښښه پر هغه باندې ایښوول کېږي.

(۴) که چېرې متوفي محبوس یا تر توقیف لاندې شخص بهرنی تبعه وي، د عدلیې وزارت د بهرنیو چارو وزارت له لارې، موضوع د متوفي متبوع هېواد او سره صلیب ته خبر ورکوي.

که چېرې د مړه شوي محبوس یا تر توقیف لاندې شخص د خپلوانو حضور یوه موده واخلي، د محبس یا توقیف ځای اداره جسد په محبس یا توقیف ځای کې دننه یا له روغتیايي مرکزونو څخه په یوه کې په ځانگړي ځای کې ساتي.

سپورت

نولسمه ماده:

د محبس او توقیف ځای اداره مکلفه ده په آزاده فضا کې د گرځېدو راکرځېدو او د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د علایقو او مهارتونو له په پام کې نیولو سره د سپورتي تمرینونو د تر سره کولو زمینه د مهال وېش مطابق برابرې کړي. په هغه صورت کې چې دغه امر د امنیتي دلایلو پر بنسټ محدود شي، د محبس او توقیف

قبرستان دفن و علامت بالای آن گذاشته می شود.

(۴) هرگاه محبوس یا شخص تحت توقیف متوفی تبعه خارجی باشد، وزارت عدلیه از طریق وزارت امور خارجه، موضوع را به کشور متبوعه متوفی و صلیب سرخ اطلاع می دهد.

هرگاه حضور اقارب محبوس یا شخص تحت توقیف فوت شده مدتی را دربرگیرد، اداره محبس یا توقیف خانه جسد را در مکان مخصوص داخل محبس یا توقیف خانه و یا دریکی از مراکز صحي نگهداری می نماید.

سپورت

ماده نهم:

اداره محبس و توقیف خانه مکلف است زمینه گشت و گذار در فضای آزاد و اجرای تمرینات سپورتي را با نظر داشت علایق و مهارت های محبوسین و اشخاص تحت توقیف طبق تقسیم اوقات فراهم نماید. در صورتی که این امر بنا بر دلایل امنیتی محدود گردد، اداره محبس و توقیف خانه موضوع را

خای اداره موضوع اړوند خاړنوال ته خبر ورکوي.

د سپورتي تمرینونو اړوندې چارې د جلا لايحې په واسطه تنظيمېږي.

ښوونه ، روزنه او حرفوي زده کړه شلمه ماده:

د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو د اشتغال ، د ارادې د پياوړتيا او د استعدادونو د ودې په منظور په محبسونو او توقيف خاينونو کې د حرفوي زده کړو او سواد د زده کړو کورسونه د کار او ټولنيزو چارو، شهيدانو او معلولينو وزارت ، پوهنې وزارت او نورو دولتي او نادولتي او خيريه مؤسسو په مرسته جوړېدې شي. اړوندې چارې ئې د احوالو سره سم د جلا لايحې مطابق تنظيمېږي.

ښوونيز، زده کړه ايز او روزنيز پروگرامونه يو ويستمه ماده:

د محبس او توقيف خای اداره د محبوس او تر توقيف لاندې شخص لخوا د ارتکاب شوي جرم د ټولنيزو زيانونو د پوهاوي، د مسئوليت د حس د ټينګښت ، ټولنيز انضباط، انساني

به خاړنوال مربوط اطلاع مي دهد.

امور مربوط به تمرينات سپورتي توسط لايحه جدا گانه تنظيم مي شود.

تعليم ، تربيه و آموزش حرفوي ماده بيستم:

به منظور اشتغال ، تقويت اراده ورشد استعداد هاي محبوسين و اشخاص تحت توقيف در محابس و توقيف خانه ها ، کورس هاي آموزش حرفوي وسواد آموزي به همکاري وزارت کار و امور اجتماعي شهدا و معلولين، وزارت معارف و ساير ادارات دولتي و مؤسسات غير دولتي و خيريه ايجاد شده مي تواند. امور مربوط آن حسب احوال طبق لايحه جدا گانه تنظيم مي گردد.

پروگرام هاي تعليمي ، آموزشي و تربيوي ماده بيست و يکم:

اداره محبس و توقيف خانه به منظور درك اضرار اجتماعي جرم ارتکاب يافته، تحکيم حس مسئوليت، انضباط اجتماعي ، مکلفيت انساني، احترام به ساير اشخاص و ثقافت و فرهنگ از طرف

مکلفیت، نورو اشخاصو، ثقافت او فرهنگ ته د درناوي په منظور د جلا لایحې مطابق زده کړه ایز او روزنیز پروگرامونه تنظیموي.

محبوس و شخص تحت توقیف، پروگرام های آموزشی و تربیوی را طبق لایحه جداگانه تنظیم می نماید.

د کتابتون جوړول

دوه ویشتمه ماده:

(۱) د محبس او توقیف ځای اداره مکلفه ده د دولتي ادارو او نادولتي او خیریه مؤسسو په مرسته د علمي، دیني، اخلاقي، فني، او مسلکي کتابونو لرونکي کتابتون د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د شمېر د له په پام کې نیولو سره جوړ کړي.

ایجاد کتابخانه

ماده بیست و دوم:

(۱) اداره محبس و توقیف خانه مکلف است به همکاری ادارات دولتی و مؤسسات غیر دولتی و خیریه کتابخانه های دارای کتب علمی، دینی، اخلاقی، فنی و مسلکی را با نظر داشت تعداد محبوسین و اشخاص تحت توقیف ایجاد نماید.

(۲) محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص کولای شي په ټاکلو شوو ساعتونو کې په مطالعې لاس پورې کړي او د کتابتون د لایحې مطابق د هغه د مسئولینو په اجازې سره، کتاب په عاریت ډول واخلي.

(۲) محبوسین و اشخاص تحت توقیف در ساعات تعیین شده می توانند به مطالعه پرداخته و طبق لایحه کتابخانه به اجازه مسئولین آن، کتاب را طور عاریت اخذ نمایند.

(۳) محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص کولای شي په مجلو، جراید و اوورځپاڼو کې ګډون وکړي.

(۳) محبوسین و اشخاص تحت توقیف می توانند در مجلات، جراید و روزنامه ها اشتراک نمایند.

هڅول

درویشتمه ماده:

هغه محبوسین او تر توقیف لاندې

تشویق

ماده بیست و سوم:

محبوسین و اشخاص تحت

اشخاص چي په زده كړه ايزو او روزنيزو چارو كې فعاله ونډه اخلي، د محبس او توقيف ځای د ادارې لخوا د هغوی د چلند او سلوك د تثبیتولو په وخت كې د هڅونې وړ گرځول كېږي، او ددې مقررې د حكمونو مطابق زیاتې آسانتیاوې د هغوی لپاره په پام كې نیول كېږي.

په كار بوختیدل

څلېریشتمه ماده:

(۱) د محبس اداره د محبوسینو لپاره د صنعتي، کرنیز کار او فعالیت یا د مسلکي تخصصي فعالیتونو زمینه د امکاناتو له په پام كې نیولو سره برابر وي.

(۲) د محبس اداره مكلفه ده مسلکي تخصص لرونکي محبوسین د حرفوي، ټېکنوونیزو، طبابت او نورو مشاغلو په برخو كې استخدام كړي.

(۳) د محبوس یا تر توقیف لاندې شخص مزد یا معاش چي د محبس یا توقیف ځای د ادارې لخوا استخدا میږي، په دولتي ادارو كې د عین حرفي یا شغل د کارکوونکي د مزد یا معاش په سلو كې د

توقیف که در امور آموزشی و تربیوی سهم فعال می گیرند، حین تثبیت رویه وسلوك آنها از طرف اداره محبس و توقیف خانه، مورد تشویق قرار گرفته، مطابق احکام این مقررۀ سهولت های بیشتری برای آنها در نظر گرفته می شود.

اشتغال بکار

ماده بیست و چهارم:

(۱) اداره محبس برای محبوسین زمینه کار و فعالیت های صنعتی، زراعتی یا فعالیت های مسلکی تخصصی را با نظر داشت امکانات فراهم می نماید.

(۲) اداره محبس مکلف است محبوسین دارای تخصص مسلکی را در بخش های آموزش حرفوی، تعلیمی، طبابت و سایر مشاغل استخدام نماید.

(۳) مزد یا معاش محبوس یا شخص تحت توقیف که از طرف اداره محبس یا توقیف خانه استخدام می شود، معادل شصت فیصد مزد یا معاش کارکن عین حرفه یا شغل در ادارات دولتی

شیپتو معادل دی.

(۴) ددې مادې په (۱ او ۲) فقره کې درج د محبوسو اشخاصو په استخدام پورې اړوندې چارې د لایحې په واسطه تنظیمېږي. (۵) د محبس یا توقیف ځای اداره، لاسي صنایعو کې ماهر و کارکوونکو ته د هغوی په خونو کې د کار زمینه برابروي، په دې شرط چې د نورو محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو د مزاحمت موجب نشي.

(۶) محبوس یا تر توقیف لاندې شخص نشي کولای بل محبوس یا تر توقیف لاندې شخص په کار وگماري اوله هغه څخه گټه واخلي.

خصوصي سکتور

پنځه ویشتمه ماده:

د عدلیې وزارت کولای شي ددې مقرري حکمونو ته په پام سره ، محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو لپاره د کار د زمینه د برابرولو په منظور د خصوصي سکتور پانگه اچونه جلب کړي.

د مدني ټولنې فعالیت

شپږ ویشتمه ماده:

(۱) نادولتي ثبت شوي مؤسسې،

می باشد.

(۴) امور مربوط به استخدام اشخاص محبوس مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده توسط لایحه تنظیم می گردد. (۵) اداره محبس یا توقیف خانه برای کارکنان ماهر صنایع دستی، زمینه کار را در اتاق های آنها فراهم می کند، مشروط براینکه موجب مزاحمت سایر محبوسین و اشخاص تحت توقیف نه گردند.

(۶) محبوس یا شخص تحت توقیف نه می تواند محبوس یا شخص تحت توقیف دیگر را بکار گماشته، از وی نفع ببرد.

سکتور خصوصی

ماده بیست و پنجم:

وزارت عدلیه می تواند با رعایت احکام این مقرر به منظور فراهم نمودن زمینه کار برای محبوسین و اشخاص تحت توقیف ، سرمایه گذاری سکتور خصوصی را جلب نماید.

فعالیت جامعه مدنی

ماده بیست و ششم :

(۱) مؤسسات غیردولتی ثبت

نړيوالې مؤسسې او نور ملي او نړيوال خيريه سازمانونه د محبسونو او توقيف ځايونو د قانون د دېرشمې مادې د حكم د له په پام كې نيولو سره كولای شي د حقوقي او اقتصادي (صناعاتي او کرنيزو) فعاليتونو ترسره كول او ياد بنسټونيزو، حرفوي زده كړو، روغتيايي، تفريحي او فرهنگي برنامو تطبيق د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو په گټه په خپل غوښتنليك كې چې د لاندې معلوماتو لرونكې وي، د محبسونو يا توقيف ځايونو ادارو او يا مستقيماً د عدليې وزارت ته وړاندې كړي:

۱- د فعاليت مقصد.

۲- د فعاليت د دوام موده.

۳- د هغو موادو او وسايلو فهرست چې د فعاليت د ترسره كولو په غرض محبس يا توقيف ځای ته واردېږي.

۴- د هغو اشخاصو فهرست او شهرت چې د ورسپارل شويو دندو د ترسره كولو لپاره محبس يا توقيف ځای ته واردېږي.

(۲) د محبس او توقيف ځای اداره

شده، مؤسسات بين المللی و ساير سازمانهای خيريه ملی و بين المللی با رعايت حكم ماده سى ام قانون محابس و توقيف خانه ها می توانند انجام فعاليت های حقوقي و اقتصادي (صناعاتی و زراعتی) و يا تطبيق برنامه های تعليمی، آموزش حرفوي، صحی، تفريحي و فرهنگي به نفع محبوسين و اشخاص تحت توقيف را در درخواست خویش که حاوی معلومات ذيل می باشد، به ادارات محابس يا توقيف خانه ها و يا مستقيماً به وزارت عدليه ارايه نمايند:

۱- مقصد فعاليت.

۲- مدت دوام فعاليت.

۳- فهرست مواد و وسايلي که غرض انجام فعاليت به محبس يا توقيف خانه وارد می گردد.

۴- فهرست و شهرت اشخاصی که جهت انجام وظايف محوله وارد محبس يا توقيف خانه می گردند.

(۲) اداره محبس و توقيف خانه

ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوی غوښتنلیک له خپل نظر سره یو ځای په ډېر ژر وخت کې عدلیې وزارت ته لېږي او د عدلیې وزارت غوښتنلیک ارزوي او په هکله ئې لارم تصمیم نیسي.

(۳) د محبس او توقیف ځای اداره د غوښتنلیک له منظوری وروسته، د فعالیتونو د ترسره کولو په غرض اداري او امنیتي لارم تدبیرونه نیسي.

(۴) د محبس او توقیف ځای اداره هم کولای شي د نادولتي ثبت شوو مؤسسواو نړیوالو مؤسسواو دنورو خیریه او ټولنیزو سازمانونو مرستې، دمحبسونو او توقیف ځایونو د چارو د ښه والي اومحبوسینو یا تر توقیف لاندې اشخاصو یاد هغوی کورنیو ته د مرستې په هدف ددې مادې په (۲) فقره کې د درج شوي حکم له په پام کې نیولو سره جلب او جذب کړي، په دې هکله لارم تدبیرونه ونیسي.

رخصتی

اووه ویشتمه ماده:

(۱) له کورنۍ او خپلوانو سره ئې د محبوس د اړیکو د تأمینولو په

درخواست مندرج فقره (۱) این ماده را توأم با نظر خویش به اسرع وقت به وزارت عدلیه ارسال و وزارت عدلیه در خواست را ارزیابی و تصمیم لارم در زمینه اتخاذ می نماید .

(۳) اداره محبس و توقیف خانه بعد از منظوری در خواست ، تدابیر لارم اداری و امنیتی را غرض انجام فعالیت ها اتخاذ می نماید .

(۴) اداره محبس و توقیف خانه نیز می تواند کمک های مؤسسات غیر دولتی ثبت شده و مؤسسات بین المللی وسایر سازمان های خیریه واجتماعی را به هدف بهبود امور محابس و توقیف خانه ها ومساعدت به محبوسین یا اشخاص تحت توقیف یا خانواده های آنها با رعایت حکم مندرج فقره (۲) این ماده جلب وجذب نموده ، تدابیر لارم را در زمینه اتخاذ نماید .

رخصتی ها

ماده بیست وهفتم :

(۱) به منظور تأمین روابط محبوس با فامیل و اقارب

منظور، دجرم د ډول، د مجازاتو د اندازې، د سلوک اورفتار دڅرنگوالي او د سيمې د پوليسو لخوا درخصتۍ په وخت کې د هغه دکنترول او نظارت د امکاناتو له په پام کې نيولو سره، د محبسونو او توقيف ځايونو د قانون په اووه دېرشمه ماده کې درج شوې رخصتۍ ورکول کېدی شي.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي رخصتۍ هغه وخت ورکول کېدی شي چې له رخصتۍ وروسته د محبوس د بېرته ستنېدو لپاره د ضمانت معتبره وثيقه د محبس ادارې ته وړاندې شوې وي. (۳) له يوه کال څخه زيات تر پنځو کلونو په حبس محکومين، په هرکال کې يو ځل ددې مادې په (۱) فقره کې له درج شويو رخصتيو څخه گټه اخستلای شي، په دې شرط چې د حبس د مودې نيمايي ئې تېره کړې او سلوک اورفتار ئې مثبت ارزول شوی وي.

(۴) لاندې محبوسين ددې مادې په (۱) فقره کې له درج شويو رخصتيو څخه گټه نشي اخستلی: ۱- د کورني او بهرني امنيت ضد

وی، بانظرداشت نوعیت جرم، اندازه مجازات، طرز سلوک و رفتار و امکانات کنترول و نظارت وی حین رخصتی از طرف پولیس محل، رخصتی های مندرج ماده سى و هفتم قانون محابس و توقیف خانه ها اعطاء شده می تواند.

(۲) رخصتی های مندرج فقره (۱) این ماده زمانی اعطا شده می تواند که وثیقه ضمانت معتبر جهت مراجعت محبوس بعد از رخصتی به اداره محبس ارایه شده باشد.

(۳) محکومین به حبس بیش از يك سال الی پنج سال از رخصتی های مندرج فقره (۱) این ماده در هر سال يك بار استفاده نموده می توانند، مشروط بر اینکه نصف مدت حبس راسپری وسلوک و رفتار وی مثبت ارزیابی شده باشد.

(۴) محبوسین آتی از رخصتی های مندرج فقره (۱) این ماده استفاده کرده نمی توانند:

۱- محکومین ارتکاب

- د ارتکاب شویو جرمونو محکومین.
- ۲- بهرني اتباع.
- ۳- متکرر مجرمین.
- (۵) درختی ورکول د محبسونو او توقیف ځایونود عمومي رئیس له منظوری وروسته اجرا کېږي.
- (۶) د محبس او توقیف ځای اداره مکلفه ده د شرایطو لرونکو محبوسینو فهرست دوه میاشتې دمخه د محبسونو او توقیف ځایونو ادارې ته ولېږي.
- (۷) د رخصتۍ ورکړه په هغه حالاتو کې چې امنیتي وضع مساعده نه وي او یا د محبوس کنترول او نظارت ممکن نه وي، جواز نلري.
- جرایم علیه امنیت داخلی و خارجي.
- ۲- اتباع خارجي .
- ۳- مجرمین متکرر.
- (۵) اعطای رخصتۍ بعد از منظوری رئیس عمومي محابس و توقیف خانه ها اجرا می گردد.
- (۶) اداره محبس و توقیف خانه مکلف است فهرست محبوسین واجد شرایط را دو ماه قبل به اداره عمومي محابس و توقیف خانه ها ارسال نماید .
- (۷) اعطای رخصتۍ در حالاتی که وضع امنیتی مساعد نبوده و یا امکان کنترول و نظارت محبوس ممکن نباشد، جواز ندارد.

ملاقات

ماده بیست و هشتم:

- (۱) محبوسین و اشخاص تحت توقیف حق دارند با رعایت حکم مندرج ماده سی و یکم قانون محابس و توقیف خانه ها، حسب احوال طبق لایحه مربوط در هر ماه از يك الى سه بار با اعضای فامیل و اقارب

لیدنه - کتنه

اته ویشتمه ماده:

- (۱) محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص حق لري د محبسونو او توقیف ځایونود قانون په یو دېرشمه ماده کې د درج شوي حکم له په پام کې نیولو سره، د احوالو سره سم د اړوندې لایحې مطابق په هره میاشت کې له یوه څخه تر درې وارو پورې د خپلې

- دکورنی له غړواو خپلوانوسره ملاقات وکړي.
- (۲) محبوسین اوتر توقیف لاندې اشخاص کولای شي یوازې دکورنی له هغو غړو او خپلوانو سره چې د هغوی فهرست په اړونده دوسیه کې درج دی، لیدنه - کتنه وکړي.
- (۳) له محبوسینواو تر توقیف لاندې اشخاصوسره لیدنه - کتنه داړوندو مؤظفینو تر څارنې لاندې په ټاکل شویوسیمواو خونو کې صورت مومي.
- په روغتیايي مرکزونو کې لیدنه - کتنه هم ددې حکم تابع دی.
- (۴) د لیدنې کتنې موده لږ تر لږه د یوه ساعت لپاره ده، په هغه صورت کې چې لیدنه - کتنه کوونکی له لیرې واټن څخه راغلی وي، د محبس یا توقیف ځای آمر کولای شي د لیدنې - کتنې موده دیوه بل ساعت لپاره اوږده کړي.
- لیرې واټن په دې منظور له (۳۰) کیلو مترو څخه زیات دی.
- (۵) د محبس او توقیف ځای اداره د هر لیدونکي - کتونکي، محبوس یا تر توقیف لاندې شخص نوم، د څویش ملاقاتات نمایند.
- (۲) محبوسین و اشخاص تحت توقیف می توانند صرف با اعضای فامیل و اقاربی که فهرست آنها در دوسیه مربوط درج است، ملاقات نمایند.
- (۳) ملاقات با محبوسین و اشخاص تحت توقیف در محلات یا اتاق های تعیین شده تحت مراقبت مؤظفین مربوط صورت می گیرد.
- ملاقات در مراکز صحتی نیز تابع این حکم میباشد.
- (۴) مدت ملاقات حداقل برای يك ساعت بوده، در صورتی که ملاقات کننده از فاصله دور آمده باشد، آمر محبس یا توقیف خانه می تواند مدت ملاقات را الی يك ساعت دیگر تمدید نماید.
- فاصله دور به این منظور بیش از (۳۰) کیلو متر می باشد.
- (۵) اداره محبس و توقیف خانه اسم هر ملاقات کننده، محبوس یا شخص تحت توقیف، تاریخ

لیدنی - کتنې نېټه، د لیدونکي - کتونکي شخص د ننوتلو او وتلو وخت د لیدونکو - کتونکو په دفتر (کتاب) کې ثبتوي.

(۶) د محبس یا توقیف ځای اداره د تورن یا محبوس د مدافع وکیل یا حقوقي مساعد د پټې (محرمانه) لیدنې - کتنې زمینه له هغه سره له هر ډول محدودیت پرته برابر وي.

(۷) محبوس نارینه او ښځه نشي کولای یو له بل سره لیدنه - کتنه وکړي، خو دا چې زوج او زوجه یا یو د بل محرم وي.

(۶) اداره محبس یا توقیف خانه زمینه ملاقات محرمانه وکیل مدافع یا مساعد حقوقی متهم یا محبوس را با وی بدون هر نوع محدودیت فراهم می نماید.

(۷) مرد و زن محبوس نمی توانند با هم ملاقات نمایند، مگر اینکه زوج و زوجه یا محرم همدیگر باشند.

ارسال و اخذ نامه

ماده بیست و نهم:

(۱) محبوس و شخص تحت توقیف با رعایت حکم مندرج ماده سی و یکم قانون محابس و توقیف خانه ها حق ارسال و اخذ نامه را دارا می باشند.

(۲) محبوس یا شخص تحت توقیف که توان مالی نداشته باشد، اداره محبس و توقیف خانه قلم، کاغذ، پاکت خط و تکت پستی مورد ضرورت را برایش طور رایگان تهیه می نماید.

د لیک استول او اخستل

نهه ویشتمه ماده:

(۱) محبوس او تر توقیف لاندې شخص د محبسونو او توقیف ځایونو د قانون د یو دېرشمې مادې د حکم د له په پام کې نیولو سره د لیک د استولو او اخستلو د حق لرونکي دي.

(۲) محبوس یا تر توقیف لاندې شخص چې مالي توان ونلري، د محبس او توقیف ځای اداره قلم، کاغذ، د لیک پاکت او د اړتیا وړ پستي ټکټ هغه ته په وړیا توګه برابر وي.

(۳) د محبس او توقيف خای اداره کولای شي د غیر قانوني شيانو د موجودیت په هکله د شک لرلو په صورت کې د لیک پاکتونه چې محبوسینو او تر توقيف لاندې اشخاصو ته لېږل کېږي، خلاص او محتویات یې د لیک د لوستلو پرته معاینه کړي. د هغه لیک پاکتونه چې محبوسین او تر توقيف لاندې اشخاص یې لېږي، هم د دې حکم تابع دي.

(۴) د محبس او توقيف خای اداره د دې شک په لرلو سره چې د لیک محتوي د جرم د ارتکاب موجب کېږي او یا قانوني کړنې په یوه مورد کې اخلاقي، کولای شي لیک ضبط او هغه واکمنو عدلي او قضايي مراجعو ته ولېږي، په دې صورت کې محبوس یا تر توقيف لاندې شخص د لیک له ضبطېدو څخه خبرول کېږي.

(۳) اداره محبس و توقيف خانه می تواند در صورت شك مبنی بر موجودیت اشیای غیر قانونی در پاکت های خط که به محبوسین و اشخاص تحت توقيف ارسال می گردد، باز و محتویات آنرا بدون خواندن نامه، معاینه نماید. پاکت های خط که محبوسین و اشخاص تحت توقيف آنرا ارسال می نمایند، نیز تابع این حکم می باشد.

(۴) اداره محبس و توقيف خانه در صورت شك مبنی بر اینکه محتوای نامه موجب ارتکاب جرم می شود و یا اجراءات قانونی را در موردی اخلاقی می نماید، می تواند نامه را ضبط و آنرا به مراجع ذیصلاح عدلی و قضائی ارسال نماید، در این صورت محبوس یا شخص تحت توقيف از ضبط نامه مطلع گردانیده می شود.

خلورم فصل

د محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو لېږدول

د محبوس او تر توقیف لاندې
شخص لېږدول
دېرشمه ماده:

(۱) له محبس او توقیف ځای څخه
د محبوس او تر توقیف لاندې
شخص لېږدول د محبسونو او
توقیف ځایونو د قانون داووه
خلو بېنېتمې اواته خلو بېنېتمې
مادود حکمونو له په پام کې نیولو
سره داړوندو وسله والو موظفینو په
واسطه صورت مومي.

دوسله والو موظفینو شمېر د
محبوس او تر توقیف لاندې شخص
د خطرناک والي په تناسب د ډاډمن
لېږد له په پام کې نیولو سره د
محبس یا توقیف ځای د آمر لخوا
ټاکل کېږي.

(۲) له یوې سیمې څخه بلې سیمې
ته د لېږدولو په وخت کې د امنیتي
دلایلو اوله تېښتې څخه د مخنیوی
پر بنا ، محبوس او تر توقیف لاندې
شخص د موظفینو په واسطه ولچک
او له احوالو سره سم زولانه کېږي.

فصل چهارم

انتقال محبوسین و اشخاص تحت توقیف

انتقال محبوس و شخص تحت
توقیف
ماده سی ام :

(۱) انتقال محبوس و شخص
تحت توقیف از محبس و
توقیف خانه با رعایت احکام
مندرج مواد چهل و هفتم و
چهل و هشتم قانون
محبس و توقیف خانه ها توسط
موظفین مسلح مربوط صورت
می گیرد.

تعداد موظفین مسلح به تناسب
خطرناک بودن محبوس و شخص
تحت توقیف با نظر داشت انتقال
مطمئن از طرف آمر محبس یا
توقیف خانه مربوط تعیین
می گردد.

(۲) حین انتقال محبوس و شخص
تحت توقیف از يك محل به محل
دیگر بنابر دلایل امنیتی و
جلوگیری از فرار ، توسط موظفین
مربوط ولچک و حسب احوال
زولانه می شود.

(۳) محبوس او تر توقيف لاندې شخص له يوې سيمې څخه بلې سيمې ته د لېږدولو په وخت کې د اړوندو مؤظفينو لخوا د ممنوعه شيانو له نه لرلو څخه د ډاډ تر لاسه کولو لپاره تلاشي اود مؤظف طبيب لخوا روغتيايي معاينه کېږي.

(۴) محبوسين او تر توقيف لاندې اشخاص کولای شي له يوه محبس يا توقيف ځای څخه بل محبس يا توقيف ځای ته د لېږدېدو په وخت کې ، خپلې شخصي پيسې او مالونه د (۳۰) کيلوگرامو په اعظمي وزن، ولېږدوي.

(۵) د محبوس او تر توقيف لاندې شخص د لېږدولو په وخت کې د لاندې ټکيو په پام کې نيول حتمي دي:

۱- د محبسونو او توقيف ځايونو د قانون د يو ويشتمې او اووه څلوېښتمې مادو د حکمونو مطابق د محبوس د لېږدولو د اجازې په هکله د سند موجوديت.

۲- محبوس يا تر توقيف لاندې شخص ته په کافي اندازه د خوړو او څښاک داوبو موجوديت.

(۳) محبوس و شخص تحت توقيف حين انتقال از يك محل به محل ديگر از طرف مؤظفين مربوط جهت حصول اطمینان از نداشتن اشیای ممنوعه تلاشی و از طرف طبيب مؤظف معاینه صحی می گردد.

(۴) محبوسين و اشخاص تحت توقيف می توانند حين انتقال از يك محبس يا توقيف خانه به محبس يا توقيف خانه ديگر ، پول و اموال شخصی خود را با وزن اعظمی (۳۰) کيلوگرام انتقال دهند .

(۵) حين انتقال محبوس و شخص تحت توقيف رعايت نکات ذيل حتمي می باشد :

۱- موجوديت سند مبنی بر اجازه انتقال محبوس مطابق احکام مندرج مواد بيست ويکم و چهل وهفتم قانون محابس و توقيف خانه ها .

۲- موجوديت غذا و آب آشاميدنی کافی برای محبوس يا شخص تحت توقيف.

- ۳- د محبوس یا تر توقیف لاندې شخص د دوسیې موجودیت.
- ۴- دروغتیایي تصدیق موجودیت.
- ۵- د محبوس یا تر توقیف لاندې شخص د مالونو د لست موجودیت چې لېږدول شوي دي یا وروسته لېږدول کېږي.
- (۶) لاندې محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص په ډله ایزه توګه لېږدول کېدی نشي:
- ۱- امېندواره یا ماشوم لرونکې ښځې.
- ۲- تر تداوی لاندې محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص.
- ۳- هغه خطرناک محبوسین او تر توقیف لاندې اشخاص چې د شدید کنترول او نظارت غوښتنه کوي.
- (۷) د محبس او توقیف ځای اداره د جزایي قضیې د رسیدګۍ لپاره د محبوس یا تر توقیف لاندې شخص د لېږدولو په هکله دواکمنې محکمې د حکم په ترسره کولو مکلفه ده.
- (۸) که چېرې د ولسوالۍ د محبس یا توقیف ځای اداره د محبوس یا تر توقیف لاندې شخص ساتل په اړوند محبس یا توقیف ځای کې
- ۳- موجودیت دوسیې محبوس یا شخص تحت توقیف .
- ۴- موجودیت تصدیق صحی.
- ۵- موجودیت لست اموال محبوس یا شخص تحت توقیف که انتقال شوه یا بعداً انتقال می‌شود .
- (۶) محبوسین و اشخاص تحت توقیف ذیل به طور جمعی انتقال شوه نمی‌توانند .
- ۱- زنان حامله یا دارای طفل .
- ۲- محبوسین و اشخاص تحت توقیف تحت تداوی .
- ۳- محبوسین و اشخاص تحت توقیف خطرناک که ایجاب کنترول و نظارت شدید را می نمایند .
- (۷) اداره محبس و توقیف خانه مکلف به اجرای حکم محکمه ذیصلاح مبنی بر انتقال محبوس یا شخص تحت توقیف جهت رسیدگی قضیه جزائی می باشد .
- (۸) هرگاه اداره محبس یا توقیف خانه ولسوالی نگهداری محبوس یا شخص تحت توقیف را در محبس و توقیف خانه مربوط

مناسب و نه گڼی، له موضوع څخه د ولايت د محبس يا توقيف ځای ادارې ته خبر ورکوي.

د ولايت د محبس يا توقيف ځای اداره د محبوس يا تر توقيف لاندې شخص د لېږدولو په هکله د عدليې وزير له هدايت وروسته، تصميم نيسي.

(۹) که چېرې د ولايت د محبس يا توقيف ځای اداره د محبوس يا تر توقيف لاندې شخص ساتل په اړوند محبس يا توقيف ځای کې مناسب و نه گڼی، له موضوع څخه د محبسونو او توقيف ځايونو عمومي ادارې ته خبر ورکوي.

د محبسونو او توقيف ځايونو عمومي اداره د محبوس يا تر توقيف لاندې شخص د لېږدولو په هکله د عدليې وزير له هدايت وروسته تصميم نيسي.

(۱۰) محبوس يا د هغه خپلوان کولای شي د لېږدولو غوښتنليک د محبسونو او توقيف ځايونو د قانون د شلمې مادې په (۲) فقره کې د درج شوي حکم او په يو ويشتمې مادې کې د درج شوي حکم له په پام نيولو سره مستقيماً

مناسب نداند، موضوع را به اداره محبس و توقيف خانه ولايت اطلاع می دهد.

اداره محبس و توقيف خانه ولايت درمورد انتقال محبوس يا شخص تحت توقيف بعد از هدايت وزير عدليه، تصميم اتخاذ می نمايد.

(۹) هرگاه اداره محبس يا توقيف خانه ولايت نگهداري محبوس يا شخص تحت توقيف را در محبس يا توقيف خانه مربوط مناسب نداند، موضوع را به اداره عمومي محابس و توقيف خانه ها اطلاع می دهد.

اداره عمومي محابس و توقيف خانه ها درمورد انتقال محبوس يا شخص تحت توقيف بعد از هدايت وزير عدليه، تصميم اتخاذ می نمايد.

(۱۰) محبوس يا اقارب وی می توانند درخواست انتقال را با نظر داشت حکم مندرج فقره (۲) ماده بیستم و حکم مندرج ماده بیست و یکم قانون محابس و توقيف خانه ها مستقیماً به وزير عدليه يا

عدلی وزیر یا د هغه محبس ادارې ته چې محبوس په هغې کې ساتل کېږي، وسپاري. د محبس اداره مکلفه ده غوښتنلیک د محبوس په هکله د لارښوونو سره د وړې تصمیم نیولو په غرض عدلی وزارت ته وړاندې کړي.

اداره محبوسې کسه درآن محبوس نگهداری می شود ، بسپارد. اداره محبس مکلف است در خواست را با توضیحات لازم در مورد محبوس غرض اتخاذ تصمیم مقتضی به وزارت عدلیه ارایه نماید.

پنځم فصل خلاصون

د محبوس خلاصون یو دېرشمه ماده:

(۱) د محبس اداره مکلفه ده، د محبوس د محکوم بها حبس له پایته رسېدو یو میاشت د مخه اړوند څارنوال ته خبر ورکړي او څارنوال هم د محبس ادارې ته د حبس د ټاکلې مودې تر پایته رسېدو پورې د محبوس د خلاصون د سند په لېږلو مکلف دی. د ځنډ په صورت کې، بهیر د دلایلو په ذکرولو سره عدلی وزارت ته خبر ورکول کېږي. په دې صورت کې د عدلی وزیر د قانون د حکمونو مطابق د هغه د خلاصون په هکله اقدام کوي.

شپږم فصل رهائی

رهائی محبوس ماده سی ویکم:

(۱) اداره محبس مکلف است یک ماه قبل از ختم مدت حبس محکوم بهای محبوس به څارنوال مربوط اطلاع دهد و څارنوال نیز مکلف به ارسال سند رهائی محبوس الی ختم مدت معینه حبس به اداره محبس می باشد. در صورت تأخیر، جریان با ذکر دلایل به وزارت عدلیه اطلاع داده می شود. در این صورت وزیر عدلیه مطابق احکام قانون در قسمت رهائی وی اقدام می نماید.

- (۲) د مجوسينو خلاصون په ټاکلې نېټه ، حتي الامکان له غرمې د مخه صورت مومي .
- (۳) د محبس اداره مکلفه ده له خوشې کولود مخه، د خلاصون حکم يا سند په اړوند دفتر کې ثبت او د اوسېدود سيمې پوليسواو حتي الامکان د هغه کورنۍ او خپلوانوته خبر ورکړي .
- (۴) مجوسين د خوشې کېدو په وخت کې د لاندې حقوقو لرونکي دي:
- ۱- په حرفوي، تعليمي کورسونو او اقتصادي فعاليتونو کې د گډون د تصديق ترلاسه کول .
  - ۲- د نیک سلوک او رفتار تصديق ترلاسه کول .
  - ۳- بې وزلي محبوس ته د امکان په صورت کې د کاليو او مالي مرستې برابرول .
  - ۴- د هغه د پيسواو مالونو استرداد چې د محبس ادارې سره دي .
  - ۵- د شرعي محرم د نه حضور په صورت کې، له حبس يا توقيف څخه خلاصې شوې ښځې په مناسبو سيمو کې داستوگنې په غرض رسماً د ښځو چارو وزارت ته
- (۲) رهائي مجوسين بتاريخ معينه ، حتي الامکان قبل از ظهر صورت می گیرد .
- (۳) اداره محبس مکلف است قبل از رهائي، حکم ياسند رهائي را در دفتر مربوط ثبت و به اداره پوليس محل سکونت و حتي الامکان به فاميل و اقارب وی اطلاع دهد .
- (۴) مجوسين حين رهائي دارای حقوق ذيل می باشند:
- ۱- بدست آوردن تصديق اشتراك در کورسهای حرفوی ، تعليمی و فعاليت های اقتصادی .
  - ۲- بدست آوردن تصديق رفتار و سلوک نیک .
  - ۳- تهيه البسه و مساعدت مالی در صورت امکان برای محبوس بی بضاعت .
  - ۴- استرداد پول و اموال وی که نزد اداره محبس می باشد .
  - ۵- در صورت عدم حضور محرم شرعی، زنان رها شده از حبس يا توقيف به وزارت امور زنان غرض رهائيش در محلات مناسب رسماً معرفی و

معرفی اولیبرل کپری.

اعزام می گردند.

د تر توقیف لاندې شخص خلاصون

دوه دېرشمه ماده:

د توقیف اداره په لاندې حالاتو کې د تر توقیف لاندې شخص په خوشې کولو اقدام کوي:

۱- د مجبسونو او توقیف ځایونو د قانون د شلمې مادې او د جزائې اجرایاتو د قانون په درج شویو حالاتو کې.

۲- د څارنوالۍ د ادارې لخوا د برائت یا د جزائې دعوي له تعقیب څخه د انصراف په هکله د لیکلې خبرتیا په حالاتو کې.

رهائې شخص تحت توقیف

ماده سی و دوم:

اداره توقیف خانه در حالات آتی به رهائې شخص تحت توقیف اقدام می نماید:

۱- در حالات مندرج ماده بیستم قانون محابس و توقیف خانه ها و قانون اجرایات جزائې.

۲- در حالات اطلاع کتبی مبنی بر برائت یا انصراف از اقامه دعوای جزایی از طرف اداره څارنوالۍ.

شپږم فصل

متفرقه حکمونه

عالي شوري

دري دېرشمه ماده:

(۱) ددې مقررې د حکمونو د پلي کېدو په منظور، د مجبسونو او توقیف ځایونو عالي شوري، د مجبسونو او توقیف ځایونو د قانون د څوارلسمې، پنځلسمې او شپاړسمې مادود مندرجاتو له په پام کې نیولو سره، د لاندې دندو او واکونو لرونکي هم ده:

فصل ششم

احکام متفرقه

شورای عالی

ماده سی و سوم:

(۱) به منظور تحقق اهداف این مقررہ، شورای عالی محابس و توقیف خانه ها، با نظر داشت مندرجات مواد چهاردهم، پانزدهم، و شانزدهم قانون محابس و توقیف خانه ها، دارای وظایف و صلاحیت های ذیل نیز می باشد:

- ۱- د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو د اعاشې ، اباتې ، زده کړې ، کار او روغتيا د چارو سمبالول.
- ۲- په محبسونو او توقيف ځايونو کې د بشري حقوقو د له په پام کې نيولو څخه د ډاډ ترلاسه کول.
- ۳- د محبسونو او توقيف ځايونو د وضعې په اړه د محبسونو او توقيف ځايونو د ادارې د رپوټونو ارزول.
- ۴- د محبسونو او توقيف ځايونو او د محبوسينو او تر توقيف لاندې اشخاصو د ستونزو د حل د لارو د موندلو لپاره د لازمو تصميمونو نيول.
- ۵- د هغو لايحو او کړنلارو تصويبول چې د محبسونو او توقيف ځايونو اداره ئې غوښتنه کوي.
- (۲) د محبسونو او توقيف ځايونو د عالي شوري غونډې د هغې د دوه ثلثه غړو په حضور سره دا پرې او تصميمونه ئې د حاضر و غړو په اکثريت سره نيول کېږي، د رايو د تساوي په صورت کې، هغه رايې چې رئيس ئې په خوا دی، اعتبار لري.
- ۱- انسجام بهتر امور اعاشه ، اباته، آموزش، کار و صحت محبوسين و اشخاص تحت توقيف.
- ۲- اطمينان از رعايت حقوق بشري در محابس و توقيف خانه ها.
- ۳- ارزيابي گزارشات اداره عمومي محابس و توقيف خانه ها در مورد وضع محابس و توقيف خانه ها.
- ۴- اتخاذ تصميم لارم جهت دريافت راه هاي حل مشكلات محابس و توقيف خانه ها، محبوسين و اشخاص تحت توقيف.
- ۵- تصويب لوايح و طرز العمل هاي كه اداره محابس و توقيف خانه ها ايجاب وضع انرامي نمايد.
- (۲) جلسات شوراي عالي محابس و توقيف خانه ها با حضور دوثلث اعضاي آن دائر و تصميم آن به اكثريت آراي اعضاي حاضر اتخاذ مي گردد، در صورت تساوي آرا، آراي كه رئيس به طرف آنست اعتبار دارد.

نظارت او کنترول

خلور دېرشمه ماده:

د محبسونو او توقیف ځایونو ادارې مکلفې دي موظفـو څارنوالانو ته د لاندې مقاصدو د تأمین لپاره لازم امکانات برابر کړي:

۱- د تحقیق تر سره کول.

۲- د عدلي او قضايي واکمنو مقامونو د تصمیمونو او فیصلو له تطبیق څخه نظارت.

۳- له دې څخه د ډاډ تر لاسه کول چې هېڅ شخص په نا قانونه توگه حبس یا تر توقیف لاندې نیول شوی ندی یا له ټاکلي مودې څخه زیات په محبس یا توقیف ځای کې ندی ساتل شوی.

مؤقته پناه ورکول

پنځه دېرشمه ماده:

(۱) د محبس او توقیف ځای اداره مکلفه ده د محبسونو او توقیف ځایونو د قانون په دري پنځوسمه ماده کې درج شویو اشخاصو ته د اوسېدلو مناسب او جلا ځای، برابر کړي.

د محبس او توقیف ځای اداره تر ټاکلي وخت پورې، شخص ته پناه

نظارت و کنترول

ماده سی و چهارم:

ادارات محابس و توقیف خانه ها مکلف اند برای څارنوالان موظف امکانات لازم را جهت تأمین مقاصد ذیل فراهم نمایند:

۱- اجرای تحقیق .

۲- نظارت از تطبیق تصامیم و فیصله های مقامات ذیصلاح عدلی و قضائی .

۳- حصول اطمینان از اینکه هیچ شخص طور غیر قانونی حبس یا تحت توقیف قرار نگرفته یا بیشتر از میعاد معینه در محبس یا توقیف خانه نگهداری نشده است.

پناه دادن مؤقت

ماده سی و پنجم:

(۱) اداره محبس و توقیف خانه مکلف است محل بود و باش مناسب و جداگانه را برای اشخاص مندرج ماده پنجاه و سوم قانون محابس و توقیف خانه ها، فراهم نماید.

اداره محبس و توقیف خانه الی زمان تعیین شده، شخص را پناه

ورکوي او د هغه په پای کې هغه د
څارنوالۍ ادارې يا د هغه خپلوانو
ته سپاري.

(۲) خطر سره مخامخ شخص کولای
شي د مؤجهو دلايلو په ذکرولو سره
خپل د پناه ورکولو غوښتنلیک په
لیکلي توگه د څارنوالۍ ادارې ته
وړاندې کړي.

(۳) څارنوال مکلف دی د شخص
د غوښتنلیک په هکله لازم تحقیقات
تر سره کړي او په هغه صورت کې
چې یقین تر لاسه کړي، کولای شي
د هغه د پناه ورکونې په هکله
وړاندیز عدلیې وزیر ته وړاندې
کړي.

په دې ماده کې د درج شوي شخص
د اعاشې او لیدنو-کتنو چارې د
هغه په موافقه د اوضاع او حالاتو د
له په پام کې نیولو سره د محبس او
توقیف ځای د ادارې
لخوا تنظیمېږي.

(۴) شخص کولای شي د ټاکلې
مودې له پایته رسېدو د مخه، د
محبس یا توقیف ځای د
پرېښودلو غوښتنلیک په لیکلي
توگه وړاندې کړي. د محبس یا
توقیف ځای اداره مکلفه ده

داده ودر ختم آن وی را به اداره
څارنوالی یا اقارب وی تسلیم
می نماید.

(۲) شخص در معرض خطر
می تواند با ذکر دلایل مؤجه
درخواست پناه دادن خویش را
طوری کتبی به اداره څارنوالی
ارائه نماید.

(۳) څارنوال مکلف است
تحقیقات لازم را در مورد
درخواست شخص، انجام
و در صورتی که یقین حاصل نماید،
می تواند پیشنهاد مبنی بر پناه
دادن وی را به وزیر عدلیه ارائه
نماید.

امور مربوط به اعاشه و
ملاقات شخص مندرج این
ماده به موافقه وی با نظر داشت
اوضاع و حالات از طرف اداره
محبس و توقیف خانه تنظیم
می گردد.

(۴) شخص می تواند قبل از ختم
مدت معینه، در خواست ترك
محبس یا توقیف خانه را طور
کتبی ارائه نماید. اداره
محبس یا توقیف خانه
مکلف است در خواست را

غوښتنلیک رسماً اړوند څارنوال ته ولېږي او څارنوال له لارم غور او څېړنې وروسته په دې هکله تصمیم نیسي.

(۵) د محبس یا توقیف ځای اداره مکلفه ده د پناه ورکونې موده په اړوند دفتر کې ثبت او د هغه سندونه حفظ کړي.

د فلم او رپوټ برابرول

شپږ دېرشمه ماده:

(۱) د فلم، رپوټ برابرول او له محبوسینو او تر توقیف لاندې اشخاصو څخه د عکس اخستل د عدلیې وزیر په اجازې صورت موندلای شي، په دې شرط چې د هغوی په رضایت وي او هویت ئې برېښي نشي.

(۲) فلم اخستونکي، گزارشگر او عکس اخستونکي خپل غوښتنلیک چې د لاندې مطالبو لرونکې وي د محبسونو او توقیف ځایونو ادارو ته وړاندې کوي:

۱- د فعالیت د جواز نقل.

۲- د هغه شخص یا اشخاصو د سوانحو خلص چې محبس یا توقیف ځای ته داخلېږي.

۳- هغه محبس یا توقیف ځای چې

رسماً به څارنوال مربوط ارسال و څارنوال بعد از غور و بررسی لارم در مورد تصمیم اتخاذ می نماید.

(۵) اداره محبس یا توقیف خانه مکلف است مدت پناه دادن را در دفتر مربوط ثبت و اسناد آنرا حفظ نماید.

تهیه فلم و گزارش

ماده سی و ششم:

(۱) تهیه فلم، گزارش و عکس برداری از محبوسین یا اشخاص تحت توقیف به اجازه وزیر عدلیه صورت گرفته می تواند، مشروط بر اینکه به رضایت آنها بوده و هویت شان افشاء نگردد.

(۲) فلم بردار، گزارشگر و عکس بردار در خواست خویش را که حاوی مطالب ذیل می باشد به ادارات محابس و توقیف خانه ها ارائه می نمایند:

۱- نقل جواز فعالیت.

۲- خلص سوانح شخص یا اشخاصی که داخل محبس یا توقیف خانه می شوند.

۳- محبس یا توقیف خانه ای که از

له هغه څخه ليدنه كوي.

۴- د هغو فعاليتونو جزئيات چې په محبس يا توقيف ځای كې تر سره كېږي.

۵- د فعاليتونو نېټه، وخت او موده.

(۳) د محبس يا توقيف ځای اداره، د دې مادې په (۲) فقره كې درج شوی غوښتنلیک تر غور لاندې ونيسي او د تصميم نيولوپه غرض يې عدليې وزير ته وړاندې كوي . د غوښتنلیک د منلو په صورت كې ، د اجازې حدود او شرايط مشخصيږي .

(۴) هغه اشخاص چې محبس يا توقيف ځای ته ئې د ننوتلو اجازه په دې ماده كې د درج شويو مقاصدو لپاره تر لاسه كړې ده ، مكلف دي، د اجازه ليك د شرايطو مطابق عمل وكړي او له سرغړونې څخه ډډه وكړي، پرته له هغې يې فعاليت درول كېږي، برابر شوي رپوټ فلمونه يا عكسونه ئې معاينه او دلزوم سره سم ضبطېږي.

(۵) د هغه رپوټ برابرول، د فلم يا عكس اخستل چې تكتير او خپرېدل ئې د محبس يا توقيف

آن باز ديد به عمل می آید .

۴- جزئیات فعالیت های که در محبس یا توقيف خانه اجرا می گردد.

۵- تاريخ ، وقت و مدت فعالیت ها.

(۳) اداره محبس يا توقيف خانه درخواست مندرج فقره (۲) اين ماده را مورد غور قرار داده و غرض اتخاذ تصميم به وزير عدليه ارائه می نمايد.

در صورت پذيرش درخواست، حدود و شرايط اجازه مشخص می گردد .

(۴) اشخاصی که اجازه دخول به محبس يا توقيف خانه را به مقاصد مندرج اين ماده حصول نموده مکلف اند طبق شرايط اجازه نامه عمل و از تخطی اجتناب ورزند در غير آن فعالیت آنها متوقف ، گزارش ، فلم يا عكس های تهيه شده معاينه و حسب لزوم ضبط می گردد.

(۵) تهيه گزارش، فلمبرداری يا عكس برداری که تكتير و پخش آن امنيت محبس يا توقيف

خای امنیت له خطر سره مخامخ کړي، جواز نلري. خانه را به خطر مواجه نماید، جواز ندارد.

د انفاذ نېټه

اووه دېرشمه ماده:

دغه مقررې د تصویب له نېټې څخه نافذې او په رسمي جریده کې دي خپره شې .

تاریخ انفاذ

ماده سی و هفتم:

این مقررې د تاریخ تصویب نافذې و درجړیدۍ رسمي نشر می گردد .

قانون مراكز اصلاح و تربيت اطفال

د اطفالو د اصلاح او روزنې د
مرکزونو قانون د توشېح په
هکله د افغانستان اسلامي
جمهوريت د رئيس
فرمان

گڼه : (۱۴۱)

نېټه : ۱۳۸۷/۱۰/۲۲

لومړۍ ماده :

د افغانستان د اساسي قانون د نهه
اوياسيمې مادې د حکم له مخې ،
د اطفالو د اصلاح او روزنې د
مرکزونو قانون چې د وزيرانو شوري
د ۱۳۸۷/۹/۱۱ نېټې (۴۱) گڼه
مصوبې پر بنسټ په (۶) فصلونو او
(۴۲) مادو کې تاييد شوی دی
توشېح کوم .

دوه يمه ماده :

د عدليې وزير او په پارلماني
چارو کې د دولت وزير مؤظف دي ،
دغه فرمان د ملي شوري د لومړنۍ
غونډې د جوړېدو له نېټې څخه
د (۳۰) ورځو په ترڅ کې ، هغې
شوري ته وړاندې کړي .

درېيمه ماده :

دغه فرمان د توشېح له نېټې څخه

فرمان
رئيس جمهوري اسلامي
افغانستان در باره توشيح
قانون مراکز اصلاح و
تربيت اطفال

شماره : (۱۴۱)

تاريخ : ۱۳۸۷/۱۰/۲۲

ماده اول :

به تاسی از حکم ماده هفتاد ونهم
قانون اساسی افغانستان ، قانون
مراکز اصلاح و تربيت اطفال را که
به اساس مصوبه شماره (۴۱)
مؤرخ ۱۳۸۷/۹/۱۱ شورای
وزيران به داخل (۶) فصل و (۴۲)
ماده تاييد گرديده است ، توشيح
می دارم .

ماده دوم :

وزير عدليه و وزير دولت
در امور پارلماني مؤظف اند ، اين
فرمان را در خلال (۳۰) روز از
تاريخ انعقاد نخستين جلسه
شورای ملی ، به آن شوري تقديم
نمایند .

ماده سوم :

اين فرمان از تاريخ توشيح

۳۲۴ _____ قانون مراکز اصلاح و تربیت اطفال

نافذ اوله قانون سره یو ځای دې په رسمي جریده کې خپور شي.
نافذ و همراه با قانون در جریده رسمي نشر گردد.

حامد کرزی
رئیس جمهوری اسلامی
افغانستان

حامد کرزی
د افغانستان د اسلامي جمهوریت
رئیس

قانون مراکز اصلاح و تربیت
اطفال

فصل اول
احکام عمومی

مبني

ماده اول:

این قانون با نظر داشت ارزش های مندرج ماده پنجاه و چهارم قانون اساسی افغانستان و کنوانسیون حقوق طفل به منظور اصلاح و تربیه اطفال مظنون، متهم و محکوم به جزو تأمین حقوق آنها در مراکز اصلاح و تربیت اطفال وضع گردیده است.

نگهداری مظنون، متهم و محکوم
ماده دوم:

(۱) اطفال مظنون و متهم الی اکمال تحقیق و محاکمه صرف در مراکز اصلاح و تربیت اطفال نگهداری می شوند.

(۲) اطفال محکوم به جزو حسب احوال صرف در بخش های باز یا بسته مراکز اصلاح و تربیت اطفال نگهداری می شوند، مگر اینکه قانون طوری دیگر حکم نموده

د اطفالو د اصلاح او روزنې د
مرکزونو قانون

لومړی فصل
عمومي حکمونه

مبني

لومړۍ ماده:

دغه قانون د افغانستان داساسي قانون په څلورپنځوسمه ماده او د طفل د حقوقو په کنوانسيون کې د درج شوو ارزښتونو له په پام کې نيولو سره، د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې د مظنونو، تورنو او په جزو د محکومو اطفالو د بيا روزنې په منظور، وضع شوی دی.

د مظنون، تورن او محکوم ساتنه
دوه يمه ماده:

(۱) مظنون او تورن اطفال د تحقيق او محاکمې تر بشپړېدو پورې يوازې د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې ساتل کېږي.

(۲) په جزو محکوم اطفال له احوالو سره سم يوازې د اطفالو د اصلاح او روزنې په پرانستو او تړلو مرکزونو کې ساتل کېږي، خو دا چې قانون بل ډول حکم کړی

وي.

باشد.

ساتنه او حجز**درېمه ماده:**

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې د مظنونو او تورنو اطفالو ساتنه، د قانون د حکمونو مطابق يوازې د څارنوال يا دواکمنې محکمې د قرار پر بنسټ صورت مومي.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې په پرانستو او تر لومړکونو کې د اطفالو حجز د محکمې د وروستي حکم پر بنسټ صورت مومي.

(۳) د عدليې وزارت، د دې مادې په (۱ او ۲) فقره کې د درج شوو قرارونو او حکمونو د تطبيق مرجع ده.

د بشري حقوقو په پام کې نيول**څلورمه ماده:**

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو کار کوونکي، څارنوالان، قاضيان او نور هغه اشخاص چې په يو ډول نه يو ډول له مظنونو، تورنو او په حجز له محکومو اطفالو سره سر او کار لري، مکلف دي د اړوندو دندو د اجراء په وخت کې اسلامي حکمونه او د

نگهداری وحجز**ماده سوم:**

(۱) نگهداری اطفال مظنون و متهم در مراکز اصلاح و تربیت اطفال مطابق به احکام قانون صرف به اساس قرار څارنوال یا محکمه ذیصلاح صورت می گیرد.

(۲) حجز اطفال در بخش های باز یا بسته مراکز اصلاح و تربیت اطفال بر اساس حکم نهائی محکمه صورت می گیرد.

(۳) وزارت عدلیه مرجع تطبیق قرار ها و احکام مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده می باشد.

رعايت حقوق بشري**ماده چهارم:**

(۱) کارکنان مراکز اصلاح و تربیت اطفال، څارنوالان، قضات، وسایر اشخاصی که به نحوی از انحاء با اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز سرو کار دارند، مکلف اند حین اجرای وظایف مربوط احکام اسلامی و موازین حقوق بشر را

بشر د حقوقو موازین په پام کې و نیسي، له هغو سره له هر ډول توپیر پرته، په ناپلوی سره چلند وکړي. (۲) د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو معیشتي شرایط د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د ادارو لخوا په داسې توګه برابرېږي چې له رواني اغېزو څخه خلاص وي او د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې د هغوی د حقوقو د ضایع کېدو او د آزادۍ د مخنیوي سبب نشي.

د حقوقو محدودیت پنځمه ماده:

(۱) هغه حقوق چې د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو لپاره ددې قانون د حکمونو مطابق اټکل شويدي، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د کارکوونکو لخوا محدود یا سلبېدی نشي، خو دا چې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو نظم، د سپلین او امنیت له خطر سره مخامخ وي. پدې صورت کې د عدلیې وزیر کولی شي دغه حقوق قسماً د لنډ مهالې مودې لپاره محدود کړي. د حقوقو د محدودیت دلایل په اړوندو دوسیو کې درجېږي.

رعایت نموده، با آنها بدون هر نوع تبعیض طور بی طرفانه برخورد نمایند. (۲) شرایط معیشتی اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز از طرف ادارات مراکز اصلاح و تربیت اطفال طوری فراهم می شود که عاری از تاثیرات روانی بوده و سبب ضیاع حقوق و جلوگیری از آزادی آنها در مراکز اصلاح و تربیت اطفال نه گردد.

محدودیت حقوق ماده پنجم:

(۱) حقوقی که برای اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز مطابق احکام این قانون پیشبینی گردیده است، از طرف کارکنان مراکز اصلاح و تربیت اطفال محدود یا سلب شده نمی تواند، مگر اینکه نظم، دسپلین و امنیت مراکز اصلاح و تربیت اطفال به خطر مواجه باشد، در این صورت وزیر عدلیه می تواند این حقوق را قسماً برای مدت مؤقت محدود نماید. دلایل محدودیت حقوق در دوسیه های مربوط درج می گردد.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین کولی شي په استثنایي حالاتو کې له احتمالي خطرونو څخه د مخنیوي او د نظم او ډسپلین د تأمینېدو په منظور، احتیاطي تدبیرونه ونیسي او د (۲۴) ساعتونو په موده کې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د عمومي رئیس تأیید او د عدلیې وزیر منظوري رسماً پدې برخه کې واخلې او ورسره په یوه وخت د اړوند ولایت والي ته رپوټ ورکړي.

(۳) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي، ددې مادې په (۱ او ۲) فقره کې له درج شوو اجراآتو څخه اړوندې څارنوالۍ ته هم خبر ورکړي.

(۴) ددې مادې په (۱ او ۲) فقره کې د درج شوو حالاتو د لرې کېدو په صورت کې، پدې قانون کې درج شوي حقوق او آزادی مظنونو، تورنو یا په حجز محکومو اطفالو ته اعاده کېږي.

تر حجز لاندې اطفالو سره د کارکوونکو چلند
شپږمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د

(۲) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال می توانند در حالات استثنائی به منظور جلوگیری از خطرات احتمالی و تأمین نظم و ډسپلین تدابیر احتیاطی را اتخاذ و در مدت (۲۴) ساعت کاری تأیید رئیس عمومي مراکز اصلاح و تربیت اطفال و منظوری وزیر عدلیه را رسماً در زمینه اخذ و هم زمان به والی ولایت مربوط اطلاع دهند.

(۳) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند، از اجراآت مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده به څارنوالی مربوط نیز اطلاع دهند.

(۴) در صورت رفع حالات مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده، حقوق و آزادی های مندرج این قانون، به اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز اعاده می گردد.

برخورد کارکنان با اطفال تحت حجز
ماده ششم:

(۱) کارکنان مراکز اصلاح

مرکزونو کارکونکي مکلف دي، له مظنونو، تورنو یا په حجز له محکومو اطفالو سره داسې مناسب چلند وکړي چې له خوشې کېدو وروسته، هغوی قانون ته د تابع اوسېدونکو په توګه ټولنې ته داخل شي.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي مظنون، تورن یا په حجز محکوم اطفال له قانوني حقوقو څخه د ښې ګټې اخستنې لپاره د سرغړونې د ډول، خصوصیاتو، عادتونو او ګډ احساس له نظره په جلا ګروپونو وویشي.

وتربیت اطفال مکلف اند با اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز طوری برخورد مناسب نمایند که بعد از رهایی، ایشان به حیث شهروندان تابع قانون وارد جامعه گردند.

(۲) مسئولین مراکز اصلاح وتربیت اطفال مکلف اند اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز را جهت استفاده بهتر از حقوق قانونی، به گروههای جداگانه نظریه نوعیت تخلف، خصوصیات، عادات واحساس مشترك تقسیم نمایند.

دوه یم فصل

د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو برخې

برخې

اوومه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې مرکزونه د لاندې دوو برخولرونکي دي: ۱- پرانستې برخه: هغه ځای دی چې له قانون څخه سرغړوونکي اطفال د ورځې لخوا هلته ساتل کېږي او تر بیا ښوونې او روزنې

فصل دوم

بخش های مراکز اصلاح وتربیت اطفال

بخش ها

ماده هفتم:

(۱) مراکز اصلاح وتربیت اطفال دارای دو بخش ذیل می باشد: ۱- بخش باز: محلی است که اطفال متخلف از قانون در آن از طرف روز نگهداری و تحت آموزش و تربیه قرار گرفته و از

لاندې نیول کېږي او د شپې لخوا د هغوی د هرې ورځې د احضار په اړه د لیکلې ضمانت پر بنسټ د هغوی اولیاوو یا قانونی ممثل ته سپارل کېږي.

۲- ترلې برخه: هغه ځای دی چې له قانون څخه سرغړونکي اطفال شپه او ورځ د بیا ښوونې او روزنې په غرض هلته ساتل کېږي. (۲) ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو اطفالو د ساتنې ډول په هغې کړنلارې کې چې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د عالي شوري لخوا تصویبېږي، د تنظیم شوې برنامې مطابق، تنظیمېږي.

پرانستي برخې ته لېږدول اتمۀ ماده:

د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین کولی شي، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو په ترلې برخه کې د تر حجز لاندې اطفالو په تگلاره او سلوک کې د کتنې وړ مثبتو بدلونونو په صورت کې، هغوی د اړوندې محکمې له استیذان وروسته، پرانستي برخې ته ولېږدوي.

طرف شب به اساس ضمانت کتبی مینی بر احضار همه روزه آن ها به اولیا یا ممثل قانونی شان تسلیم داده می شوند.

۲- بخش بسته: محلی است که اطفال متخلف از قانون شب و روز غرض آموزش و تربیه در آن نگهداری می شوند.

(۲) طرز نگهداری اطفال مندرج فقره (۱) این ماده مطابق برنامه تنظیم شده در طرز العملی که از طرف شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال تصویب می شود، تنظیم می گردد.

انتقال به بخش باز مادۀ هشتم:

مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال می توانند در صورت تغییرات مثبت و قابل ملاحظه در روش و سلوک اطفال محکوم به حجز در بخش بسته مراکز اصلاح و تربیت اطفال، ایشان را بعد از استیذان محکمه مربوط به بخش باز انتقال دهند.

**له پرانستی برخی خفه د نه گتې
اخستنې حالات
نهمه ماده:**

لاندې اطفال، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو پرانستی برخې ته نه لېږدول کېږي:

۱- هغه اطفال چې د محکمې په حکم د هغوی ساتنه خاصه څارنه او ساتنه ايجابوي.

۲- هغه اطفال چې بیا بیا د سرغړونې مرتکب شوي وي.

۳- هغه سرغړوونکي اطفال چې دمخه د اطفالو د اصلاح او روزنې له مرکزونو څخه تېښتېدلي وي.

۴- هغه اطفال چې اولیا یا قانوني ممثل یې د هرې ورځې د احضار په اړه، ضمانت وړاندې نکړي.

۵- هغه اطفال چې د قتل، اختطاف او مخدرو موادو د قاچاق د جرمونو، مرتکب شوي وي.

۶- نور حالات د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د مسئولینو یا څارنوالۍ په وړاندیز او د واکمنې محکمې په تجویز.

**له ذکورو څخه د اناثو اطفالو جلا ساتل
لسمه ماده:**

مظنون، تورن یا په حجز محکوم

**حالات عدم استفاده
ازبخش باز
ماده نهم:**

اطفال ذیل دربخش باز مراکز اصلاح و تربیت اطفال انتقال شده نمی توانند:

۱- اطفالی که به حکم محکمه نگهداری آنها مراقبت و محافظت خاص را ايجاب نماید.

۲- اطفالی که متکراً مرتکب تخلف گردیده باشند.

۳- اطفال متخلف ایکه قبلاً از مراکز اصلاح و تربیت اطفال فرار نموده باشند.

۴- اطفالی که اولیا یا ممثل قانونی آنها ضمانت احضار همه روزه آنها را ارائه نه نمایند.

۵- اطفالی که مرتکب جرایم قتل، اختطاف و قاچاق مواد مخدر گردیده باشند.

۶- سایر حالات به پیشنهاد مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال یا څارنوالی و تجویز محکمه ذیصلاح.

**جدا نگهداشتن اطفال اناث از ذکور
ماده دهم:**

اطفال مظنون، متهم یا محکوم به

بنسخته او نارینه اطفال، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو په دواړو برخو کې، په جلا توګه ساتل کېږي.

درېیم فصل

د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو تنظیم

د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو جوړول
یوولسمه ماده:

(۱) په هر ولایت کې د اطفالو د اصلاح او روزنې مرکزونه، په دوو پرانستو او تړلو برخو کې جوړېږي.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو جوړېدل او بندېدل، د عدلیې وزارت واک دی.

(۳) د اطفالو د اصلاح او روزنې مرکزونه د اسلامي ارزښتونو او بین المللي معیارونو له په پام کې نیولو سره ودانېږي.

(۴) د عدلیې وزارت مکلف دی، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو موجودې ودانۍ، اسلامي ارزښتونو او د ملګرو ملتو د سازمان معیارونو ته په پام سره عیارې کړي.

حجزانات وڅکور در هر دو بخش مراکز اصلاح و تربیت اطفال طور جداګانه نگهداری می شوند.

فصل سوم

تنظیم مراکز اصلاح و تربیت اطفال

ایجاد مراکز اصلاح و تربیت اطفال
ماده یازدهم:

(۱) در هر ولایت مرکز اصلاح و تربیت اطفال با دو بخش باز و بسته ایجاد می گردد.

(۲) ایجاد و مسدود ساختن مراکز اصلاح و تربیت اطفال از صلاحیت وزارت عدلیه می باشد.

(۳) مراکز اصلاح و تربیت اطفال با رعایت ارزش های اسلامی و معیار های بین المللی اعمار می گردد.

(۴) وزارت عدلیه مکلف است، ساختمانهای موجود مراکز اصلاح و تربیت اطفال را با رعایت ارزش های اسلامی و معیارهای سازمان ملل متحد عیار نماید.

**د مظنونو، تورنو یا په حجز د
محکومو اطفالو ساتنه
دوولسمه ماده:**

(۱) مظنون او تورن اطفال د اطفالو د اصلاح او روزنې په هغو ولایتي مرکزونو کې ساتل کېږي چې قضیې یې هلته تر خپرې لاندې دي.

(۲) په حجز محکوم اطفال د اطفالو د اصلاح او روزنې په هغو ولایتي مرکزونو کې ساتل کېږي چې د هغوی د کورنیو د اوسېدنې ځای ته نږدې وي.

(۳) ددې مادې په (۱ او ۲) فقره کې درج شوي اطفال د قانون د حکمونو له په پام کې نیولو سره یوازې د رسمي سندونو له مخې د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې منل کېدی شي.

(۴) هغه تورن اطفال چې نسبتي دوسیې یې د قانون د حکمونو مطابق په ټاکلې موده کې بشپړې نشي، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو اداره مکلفه ده د ټاکلې مودې له پایته رسېدو پنځلس ورځې دمخه اړوندې څارنوالۍ او محکمې ته د یادې شوې مودې له

**نگهداری اطفال مظنون و متهم یا
محکوم به حجز
ماده دوازدهم:**

(۱) اطفال مظنون و متهم در مراکز اصلاح و تربیت اطفال ولایتی نگهداری می شوند که قضایای شان د رانجا تحت رسیدگی قرار دارند.

(۲) اطفال محکوم به حجز در مراکز اصلاح و تربیت اطفال ولایتی نگهداری می شوند که به محل سکونت فامیل های شان نزدیک باشند.

(۳) اطفال مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده با نظر داشت احکام قانون تنها برویت اسناد رسمی در مراکز اصلاح و تربیت اطفال پذیرفته شده می توانند.

(۴) اطفال متهمی که دوسییه های نسبتي شان طبق احکام قانون در مدت معینه تکمیل شده نتواند، اداره مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف است پانزده روز قبل از ختم میعاد معینه به څارنوالی و محکمه مربوط از تکمیل مدت متذکره کتباً اطلاع

بشپړېدو څخه په لیکلې توګه خبر ورکړي. په یاده شوې موده کې د ځواب د نه وړاندې کېدو په صورت کې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو اداره تورن یا مظنون طفل خوشې کوي او د هغه اولیا یا قانوني ممثل ته یې ورسپاری.

د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عالي شوري د یارلسمه ماده:

(۱) د مظنونو، تورنو او تر حجز لاندې اطفالو د حقوقو د تأمینېدو، د اطفالو سرغړونو ته د رسیدګۍ، د قانون د اغېزمن تطبیق او د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د فعالیتونو د پلټنې او ښه کولو او پدې برخه کې د لارښوونو د نیولو په منظور، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عالي شوري په لاندې ترکیب سره جوړېږي:

- ۱- د عدلیې وزیر درنيس په توګه.
- ۲- د سترې محکمې استازی د غړي په توګه.
- ۳- د لویې څارنوالۍ مرستیال د غړي په توګه.
- ۴- د کورنیو چارو وزارت معین د

دهد. در صورت عدم ارائه جواب، در مدت مذکور اداره مراکز اصلاح و تربیت اطفال، طفل متهم یا مظنون را رهاویښه اولیا یا ممثل قانونی آن تسلیم می نماید.

شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال ماده سیزدهم:

(۱) به منظور تأمین حقوق اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز، تطبیق مؤثر قانون رسیدګۍ به تخلفات اطفال، بررسی و بهبود فعالیت های مراکز اصلاح و تربیت اطفال و اتخاذ تصمیم لارښوونو د نیولو په منظور، د اطفالو د اصلاح و تربیت اطفال به ترکیب ذیل ایجاد می گردد:

- ۱- وزیر عدلیه به حیث رئیس.
- ۲- نماینده ستره محکمه به حیث عضو.
- ۳- مرستیال لوی څارنوالی به حیث عضو.
- ۴- معین وزارت امور داخله به

- غړي په توگه.
- ۵- د پوهنې وزارت معین د غړي په توگه.
- ۶- د عامې روغتیا وزارت معین د غړي په توگه.
- ۷- د ښځو د چارو وزارت معین د غړي په توگه.
- ۸- د کار او ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت معین د غړي په توگه.
- ۹- د ارشاد، حج او اوقافو وزارت معین د غړي په توگه.
- ۱۰- د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت معین د غړي په توگه.
- ۱۱- د افغانستان د بشر د حقوقو د خپلواک کمېسیون استازی د غړي په توگه.
- ۱۲- د عدلیې وزیر په ټاکنه د مدني ټولنې استازی د غړي په توگه.
- ۱۳- د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عمومي رئیس د غړي او منشي په توگه.
- (۲) د کورنیو او بهرنیو مؤسسو هغه استازي چې د اطفالو د اصلاح او روزنې د بهبود په لاره کې فعالیت کوي، د بلنې په صورت
- حیث عضو .
- ۵- معین وزارت معارف به حیث عضو .
- ۶- معین وزارت صحت عامه به حیث عضو .
- ۷- معین وزارت امور زنان به حیث عضو .
- ۸- معین وزارت کار وامور اجتماعی، شهداو معلولین به حیث عضو .
- ۹- معین وزارت ارشاد، حج و اوقاف به حیث عضو .
- ۱۰- معین وزارت اطلاعات و فرهنګ به حیث عضو .
- ۱۱- نماینده کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان به حیث عضو .
- ۱۲- نمایند جامعه مدنی به انتخاب وزیر عدلیه به حیث عضو .
- ۱۳- رئیس عمومي مراکز اصلاح و تربیت اطفال به حیث عضو و منشی .
- (۲) نمایندگان مؤسسات داخلی و خارجی که در جهت بهبود اصلاح و تربیت اطفال فعالیت می نمایند ، در صورت دعوت می توانند به

کې کولی شي د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د عالي شوري په غونډه کې د ناظر په توګه ګډون وکړي.

(۳) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عالي شوري واکمنو مقاماتو ته د اطفالو د اصلاح او روزنې د بهبود په هکله وړاندیزونه وړاندې کوي.

(۴) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عالي شوري کولی شي د ولایتونو په سطح د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د فعالیت د هم غړي کولو په منظور، ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو ادارو له استازو څخه جوړې فرعي کمیټې را منځته کړي.

(۵) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د عالي شوري دندې او د فعالیت ډول د جلا لایحې په واسطه تنظیمېږي.

د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د عالي شوري غونډې څوارلسمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د عالي شوري عادي غونډې په هرو دریو میاشتو کې یو ځل جوړېږي او فوق العاده غونډې

حيث ناظر در جلسات شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال اشتراك نمایند.

(۳) شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال پیشنهادات را در مورد بهبود اصلاح و تربیت اطفال به مقامات ذیصلاح ارائه می نماید.

(۴) شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال می تواند به منظور هماهنگ ساختن فعالیت مراکز اصلاح و تربیت اطفال در سطح ولایات کمیته های فرعی متشکل از نمایندگان ادارات مندرج فقره (۱) این ماده را ایجاد نماید.

(۵) وظایف و طرز فعالیت شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال توسط لایحه جداگانه تنظیم می گردد.

جلسات شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال ماده چهاردهم:

(۱) جلسات عادی شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال در هر سه ماه يك بار دایر و جلسات فوق العاده آن به اساس تصمیم

د رئیس د تصمیم پر بنسټ یا د هغې د غړو د یوه ثلث په وړاندیز جوړېدی شي.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د عالي شوري په غونډو کې تصمیمونه د حاضر و غړو د رایو په اکثریت سره نیول کېږي.

د تقنیني سندونو د تعدیل او وضع کولو وړاندیز پنځلسمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عالي شوري کولی شي پدې قانون کې د لارښوونو تعدیلونو وړاندیز وکړي.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عالي شوري کولی شي ددې قانون د حکمونو د ښه تطبیق په منظور، مقرر وړاندیز او لایحې او کړنلارې وضع او تصویب کړي.

د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د امنیت تأمینول شپاړسمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو امنیت د کورنیو چارو وزارت لخوا تأمینېږي.

(۲) ساتونکي د دندې د اجراء په

رئیس یا به پیشنهاد یك ثلث اعضای آن دایر شده می تواند.

(۲) تصمیم درجلسات شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال به اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می گردد.

پیشنهاد تعدیل و وضع اسناد تقنینی ماده پانزدهم:

(۱) شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال می تواند تعدیلات لازم را دراین قانون پیشنهاد نماید.

(۲) شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال می تواند به منظور تطبیق بهتر احکام این قانون، مقرر را پیشنهاد و لوايح و طرز العمل ها را وضع و تصویب نماید.

تأمین امنیت مراکز اصلاح و تربیت اطفال ماده شانزدهم:

(۱) امنیت مراکز اصلاح و تربیت اطفال از طرف وزارت امور داخله تأمین می گردد.

(۲) نگهبانان حین اجرای

وخت کې حق نلري د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د برخو په دننه کې له ځانه سره وسله حمل کړي، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین کولی شي په استثنایي او خطرناکو حالاتو کې د وسلې حمل کولو ته اجازه ورکړي او په هکله یې د دلایلو په یادولو سره د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عمومي ریاست ته د هغې رپوټ ورکړي.

وظیفه حق ندارند بډاځل بخش های مراکز اصلاح و تربیت اطفال باخود اسلحه حمل نمایند، مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال می توانند در حالات استثنائی و خطرناک حمل سلاح را اجازه داده و در زمینه راپورآنها با ذکر دلایل به ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال ارائه نمایند.

څلورم فصل

د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې د خدمتونو وړاندې کول

معیشت

اوولسمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي اړوندې پرانستې او تړلې برخې په مناسبو روغتیايي وسایلو سمبال او چاپیریال یې په سمه او پاکه توګه وساتي.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین د هر مظنون، تورن او په حجز محکوم طفل لپاره

فصل چهارم

عرضه خدمات در مراکز اصلاح و تربیت اطفال

معیشت

ماده هفدهم:

(۱) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند بخش های بازوبسته مربوط را با وسایل صحی مناسب مجهز و محیط آن را به صورت درست و نظیف نگهداری نمایند.

(۲) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال، برای هر طفل مظنون، متهم و محکوم به

چپرکټ او د خوب جلا بستره
برابروي.
(۳) د عدليې وزارت د عامې
روغتيا وزارت او نورو اړوندو
ادارو په همکاري د اطفالو د اصلاح
او روزنې د مرکزونو د مساحت، د
اوسېدنې د ځای، د خونې د رڼايي د
اندازې او په تهوېي او تسخين پورې د
اړوندو چارو په هکله لازم تدبيرونه
نيسي.

اعاشه

اتلسمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د
مرکزونو مسئولين مکلف دي
مظنونو، تورنو او په حجز محکومو
اطفالو ته د سن، روغتيايي او
موسم د شرايطو له په پام کې نيولو
سره، صحي اوبه او غذا په وړيا
توگه برابر کړي.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې
درج شوې غذايي مينو د عامې
روغتيا وزارت په مشوره ترتيب او
د وزيرانو شوري له خوا منظوره او
کميت او کيفيت يې د اړوند
روغتيايي ټيم لخوا څارل کېږي.

حجز، چپرکټ وبسترخوا ب
جداگانه راتهيه مي نمايد.
(۳) وزارت عدليه به همکاري
وزارت صحت عامه وسایر ادارات
ذيربط درمورد محل بودوباش،
مساحت، اندازه روشنی اتاق
وامور مربوط به تهويه و
تسخين مراکز اصلاح و تربيت
اطفال تدابير لازم را اتخاذ مي
نمايد.

اعاشه

ماده هجدهم:

(۱) مسئولين مراکز اصلاح
و تربيت اطفال مکلف اند
برای اطفال مظنون، متهم
و محکوم به حجز بانظر داشت
سن، شرايط صحي و موسم،
آب و غذای صحي را طور رایگان
تهيه نمایند.

(۲) مینوی غذایي مندرج فقره
(۱) این ماده به مشوره وزارت
صحت عامه ترتیب و از طرف
شورای وزیران منظور و کمیت
و کیفیت آن از طرف تیم صحي مربوط
نظارت می گردد.

روغتیایی خدمتونه

نولسمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي، مظنونو، تورنو او په حجز محکومو اطفالو ته د عامې روغتیا وزارت په همکاری وړیا روغتیایی خدمتونه برابر کړي.

(۲) په هغه صورت کې چې ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوي ناروغ طفل تداوي او درملنه د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې شونې نه وي، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکز مسئول کولی شي د مؤظف ډاکتر د وړاندیز پر بنسټ ناروغ د اطفالو د اصلاح او روزنې له مرکز څخه بهر مناسب روغتون ته ولېږدوي او اړونده څارنوالی له خپلو اجراءاتو څخه خبره کړي.

د اصلاح د مرکز مسئول مکلف دی، د پولیسو په همکاری، د هغه د امنیت د تأمینېدو په غرض احتیاطي لارم تدبیرونه ونیسي.

خدمات صحی

ماده نهم:

(۱) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند، برای اطفال مظنون متهم و محکوم به حجز خدمات صحی رایگان را به همکاری وزارت صحت عامه فراهم نمایند.

(۲) در صورتی که تداوی و معالجه طفل مریض مندرج فقره (۱) این ماده در مراکز اصلاح و تربیت اطفال ممکن نه باشد، مسئول مرکز اصلاح و تربیت اطفال می تواند به اساس پیشنهاد داکتر مؤظف، مریض را به شفاخانه مناسب خارج از مرکز اصلاح و تربیت اطفال انتقال و څارنوالی مربوط را از اجراءات خویش مطلع سازد.

مسئول مرکز اصلاح مکلف است، به همکاری پولیس، تدابیر لازم احتیاطی را غرض تأمین امنیت وی فراهم نماید.

د روغتیايي قواعدو په پام کې نیول
شلمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې موظف ډاکتر مکلف دی د روغتیايي او حفظ الصحې د قواعدو د په پام کې نیولو لپاره، ورځنۍ غذا کنترول او د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو د اوسېدو خونې او خدمتونه په اوونۍ کې لږ تر لږه دوه ځلي معاینه کړي.

(۲) په ساري ناروغیو اخته اطفال، په خاصو برخو کې او له نورو اطفالو څخه جلا ساتل کېږي.

د کار، ښوونې، زده کړې او عبادت دزمیني برابرول
یوویستمه ماده:

د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي، په اړوندو پرانستو او تړلو برخو کې سمبال کتابتونونه جوړ او د کار او ټولنیزو چارو او پوهنې وزارتونو په همکاری د عبادت، مطالعې، کار، ښوونې او روزنې، حرفوي زده کړې، فرهنګي او تفریحي فعالیتونو زمینه او نورې لارمې

رعایت قواعدو صحی
ماده بیستم:

(۱) ډاکترموظف در مرکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف است، جهت رعایت قواعد صحی و حفظ الصحه، غذای روزمره را کنترول و حد اقل هفته دوبرار اتاق های بودوباش و خدمات اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز را معاینه نماید.

(۲) اطفال مبتلا به امراض ساری در قسمت های خاص و جدا از سایر اطفال نگهداری می شوند.

فراهم ساختن زمینه کار، تعلیم، آموزش و عبادت
ماده بیست و یکم:

مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند در بخش های بازوبسته مربوط کتابخانه های مجهز را تأسیس و زمینه عبادت، مطالعه، کار، تعلیم و تربیه، آموزش حرفوی، فعالیت های فرهنګي و تفریحي و سایر سهولت های لازم را با همکاری وزارت های کار و امور اجتماعی

اسانتیاوې برابرې کړي.

ومعارف فراهم نمایند.

پنځم فصل

د حجز د مودې د تېرولو ډول

د دوسيې ترتیب

دوه ویشتمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي د مظنونو، تورنو او په حجز محکومو اطفالو ته د طفل د سوابقود معلوماتو، روغتيايي کتنو او سوابقو او په هغه پورې د نورو اړوندو معلوماتو لرونکې دوسيې ترتیب کړي.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي اطفال په اړونده دوسیه کې د درج شوو معلوماتو پر بنسټ گروپ بندي کېږي.

په خاصو حالاتو کې اړینه مفاهمه

درویشتمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي د اطفالو د اصلاح او روزنې مرکزونو ته د مظنونو، تورنو او په حجز محکومو اطفالو له داخلېدو یا لېږدېدو څخه، د هغوی اولیاوو یا قانوني ممثل ته خبر ورکړي.

فصل پنجم

طرز سپری نمودن مدت حجز

ترتیب دوسیه

ماده بیست و دوم:

(۱) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند برای اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز دوسیه های حاوی معلومات سوابق طفل، معاینات و سوابق صحی وسایر معلومات مربوط وی راترتیب نمایند.

(۲) اطفال مندرج فقره (۱) این ماده به اساس معلومات درج شده در دوسیه مربوط گروپ بندي می گردند.

مفاهمه ضروری در حالات خاص

ماده بیست و سوم:

(۱) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند از دخول یا انتقال اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز در مراکز اصلاح و تربیت اطفال، به اولیا یا ممثل قانونی شان اطلاع دهند.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو د خپلوانو له مړینې یا مزمینو او خطرناکو ناروغیو څخه د خبر د ترلاسه کېدو په صورت کې، هغوی ته خبر ورکړي.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو د خپلوانو له مړینې یا مزمینو او خطرناکو ناروغیو څخه د خبر د ترلاسه کېدو په صورت کې، هغوی ته خبر ورکړي.

خپلوان پدې منظور د طفل له پلار، مور، ورور، خور، نیکه او انی- څخه عبارت دي.

(۲) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند در صورت دریافت اطلاع از وفات یا مریضی های مزمین و خطرناک اقارب مظنون، متهم و محکوم به حجز برای شان اطلاع دهند.

اقارب بدین منظور عبارت از پدر، مادر، برادر، خواهر، پدرکلان و مادرکلان طفل می باشد.

ارتباط با فامیل

ماده بیست و چهارم:

(۱) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند زمینه تأمین ارتباط اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز را با فامیل های شان از طریق ملاقات، پست و سایر وسایلی که نظم را مختل نه سازد، فراهم نمایند.

(۲) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند ملاقات اطفال مندرج فقره (۱) این ماده را نظارت و مراسلات آنها را طبق احکام این قانون تفتیش نمایند.

له کورنۍ سره ارتباط

څلېرېشتمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو له کورنیو سره د لیدنو، پست او نورو هغو وسایلو له لارې چې نظم گډوډ نکړي، د هغوی د ارتباط د تأمینولو زمینه برابره کړي.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو اطفالو لیدنه و څاري او د هغوی لیکونه و پلټي.

تدفین

پنجه و یستمه ماده:

که چهرې مظنون، تورن او په حجز محکوم طفل مړ شي، د میت جسد د هغه د خپلوانو په موافقه یا د واکمنې محکمې په تجویز د مړینې د علت د تثبیتدو په منظور، د کتنې په غرض عدلي طب ته استول کېږي او د عدلي طب د نظر له څرگندېدو وروسته د طفل خپلوانو ته ور تسلیمېږي. د خپلوانو د نه شتون په صورت کې یا د عدلي طب له کتنې وروسته د نعش له تسلیمې څخه د هغوی د ډډې کولو په صورت کې، میت د اطفالو د اصلاح او روزنې د ادارې په واسطه تکفین او تدفینېږي.

تدفین

ماده بیست و پنجم:

هرگاه طفل مظنون، متهم و محکوم به حجز فوت گردد، جسد او به اساس موافقه اقارب اش یا تجویز محکمه ذیصلاح به منظور تثبیت علت فوت غرض معاینه به طب عدلی فرستاده شده و بعد از ابراز نظر طب عدلی به اقارب طفل تسلیم داده می شود. در صورت عدم موجودیت اقارب یا امتناع آنها از تسلیمی نعش بعد از معاینه طب عدلی، میت توسط اداره مرکز اصلاح و تربیت اطفال تکفین و تدفین می گردد.

رخصتي

شپږويشتمه ماده:

(۱) له کورنۍ او د اطفالو د اصلاح او روزنې له مرکزونو څخه له بهر چاپېريال او ټولنې سره د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو د اړیکو د ښه ساتلو او د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو دننه او په بهر کې له قانون څخه د تابعیت د احساس د تأمینولو په منظور، د

رخصتي

ماده بیست و ششم:

(۱) به منظور حفظ بهتر روابط اطفال محکوم به حجز با فامیل، محیط و اجتماع بیرون از مراکز اصلاح و تربیت اطفال و تأمین احساس تابعیت از قانون در داخل و خارج از مراکز اصلاح و تربیت اطفال برای آنها با نظر

اطفال و اصلاح او روزنې د مرکزونو په تړلو برخو کې د حجز د حالاتو او مودې له په پام کې نیولو سره، تر شلو ورځو مودې پورې هغوی ته رخصت ورکول کېږي.

(۲) ددې قانون د (۲۳) مادې په (۲) فقره کې په درج شوو حالاتو کې اړوند څارنوال واک لري د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکز د مسئول په وړاندیز تر حجز لاندې اطفالو ته د خپلوانو د عیادت یا تدفین په غرض تر اوو ورځو مودې پورې کورته د تللو اجازه ورکړي. له دغې اجازې څخه د گټې اخستنې ډول له احوالو سره سم د څارنوال لخوا مشخصېږي.

(۳) ددې مادې په (۲) فقره کې له درج شوو حدودو څخه چې د څارنوال لخوا مشخص شوي دي، د گټې اخستنې په وخت کې د مظنون، تورن او په حجز د محکوم طفل د سرغړونې په صورت کې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین واک لري اجازه لغو او له موضوع څخه اړوند څارنوال ته خبر ورکړي.

(۴) ددې مادې په (۱ او ۲) فقره کې

داشت حالات و مدت حجز دربخش های بسته مراکز اصلاح و تربیت اطفال الی مدت بیست روز رخصت داده می شود .

(۲) در حالات مندرج فقره (۲) ماده (۲۳) این قانون، څارنوال مربوط صلاحیت دارد به اساس پیشنهاد مسئول مرکز اصلاح و تربیت اطفال برای اطفال محکوم به حجز غرض عیادت یا تدفین اقارب الی مدت هفت روز اجازه رفتن به خانه را بدهد. طرز استفاده از این اجازه حسب احوال از طرف څارنوال مشخص می گردد.

(۳) در صورت تخطی طفل محکوم به حجز حین استفاده از حدود مندرج فقره (۲) این ماده که توسط څارنوال مشخص گردیده است، مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال صلاحیت دارند، اجازه را لغو و از موضوع به څارنوال مربوط اطلاع بدهند.

(۴) مدت رخصتی های مندرج

د درج شوو رخصتیو موده، د حجز په دوره کې محاسبه کېږي.
(۵) ددې مادې په (۱) فقره کې له درج شوې رخصتۍ څخه د گټې اخستنې ډول د مقرري په واسطه تنظیمېږي.

د تر حجز لاندې اطفالو مکلفیتونه اووه ویشتمه ماده:

(۱) مظنون، تورن او په حجز محکوم اطفال مکلف دي د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د برخو کورنۍ نظم او انضباط، د اړوندو لایحو مطابق په پام کې وساتي.
(۲) مظنون، تورن او په حجز محکوم طفل چې په خپل عمل سره د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکز منقولې او غیر منقولې شتمنۍ ته عمداً زیان واړوي، مکلف دی د قانون د حکمونو مطابق هغه جبران کړي.
د اوونستي زیان حجم او د هغه د جبران ډول د فني هیئت په واسطه ټاکل کېږي او د مظنون، تورن او په حجز د محکوم طفل او د هغه د اولیاوو یا قانوني ممثل خبرتیا ته رسول کېږي. په هغه صورت کې چې زیان په رضاکارانه توګه جبران

فقره های (۱و۲) این ماده در دوره حجز محاسبه می گردد.
(۵) طرز استفاده از رخصتی مندرج فقره (۱) این ماده توسط مقررہ تنظیم می گردد.

مکلفیت های اطفال تحت حجز ماده بیست و هفتم:

(۱) اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز مکلف اند نظم و انضباط داخلی بخش های مراکز اصلاح و تربیت اطفال را طبق لوايح مربوط رعایت نمایند.
(۲) طفل مظنون، متهم و محکوم به حجز که با عمل خویش به دارائی منقول و غیر منقول مرکز اصلاح و تربیت اطفال عمداً خساره وارد نماید، مکلف است مطابق احکام قانون آنرا جبران نماید.
حجم خساره وارده توسط هیئت فنی تعیین و به اطلاع طفل مظنون، متهم و محکوم به حجز و اولیا یا ممثل قانونی شان رسانیده می شود. در صورتی که خساره طوررضا کارانه جبران نگردد، محکمه در مورد

نشی، محکمه پیدی هلیکه دقانون
د حکمونوسره سم تجویز نیسی.

جلا ساتل (قرنطین)

اته ویستمه ماده:

مظنون، تورن او په حجز محکوم
اطفال په لاندې حالاتو کې په جلا
خایونو کې ساتل کېږي:

۱- دساري ناروغیو یا دایمي نورو
روغتیايي معاذیرو له کبله.

۲- د نظم د ګډوډولو یا دوامدارې
شخړې په صورت کې چې د اطفالو
د اصلاح او روزنې د مرکز د
کارکوونکو د اجراآتو خنډ شي.

۳- په هغه صورت کې چې طفل تر
استنطاق لاندې وي.

۴- نور حالات چې په اړوندو لایحو
او کړنلارو کې اټکل شوي
دي.

تلاشي

نهه ویستمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د
مرکزونو مسئولین مکلف دي،
مظنون، تورن او په حجز محکوم
اطفال د ننوتلو او وتلو په وخت کې
پداسې توګه چې د هغوی وقار او
حیثیت ته زیان ونه رسېږي،
تلاشي کړي.

مطابق احکام قانون تجویز
اتخاذ می نماید.

جدا نگهداشتن (قرنطین)

مادۀ بیست و هشتم:

اطفال مظنون، متهم و محکوم به
حجز در حالات ذیل در محلات
جداگانه نگهداری می شوند:

۱- در صورت داشتن امراض
ساری یا سایر معاذیر صحتی دایمی.

۲- در صورت اخلال نظم یا
آشوبگری دوامدار که مانع اجرای
قانونی کارکنان مرکز اصلاح
و تربیت اطفال گردد.

۳- در صورتی که طفل تحت
استنطاق قرار داشته باشد.

۴- سایر حالاتی که در لوائح
و طرز العمل های مربوط پیشبینی
گردیده است.

تلاشی

مادۀ بیست و نهم:

(۱) مسئولین مراکز اصلاح
و تربیت اطفال مکلف اند، اطفال
مظنون، متهم و محکوم به حجز را
حین دخول به مراکز اصلاح و
تربیت اطفال و خروج از آن طوریکه
به وقار و حیثیت آنها لطمه وارد
نه گردد، تلاشی نمایند.

(۲) د اطفالو تلاشي ، دهغو د هم جنسو مسئولينو په واسطه صورت مومي.

هڅونه

د پرشمه ماده:

په هغه صورت کې چې مظنون، تورن او په حجز محکوم اطفال د ټولګې، د کارګاه دننه او کتابتون نظم او انضباط او د تفریح وخت په بڼه توګه په پام کې ونیسي او په زده کړه ییزو او روزنیزو چارو کې برخه واخلي او سم سلوک له ځانه څخه ونیسي، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو لخوا له احوالو سره سم په لاندې توګه هڅول کېږي:

- ۱- شفاهي تحسین.
- ۲- په افتخاري لوحه کې د نوم درجول.
- ۳- د تحفې ورکول.
- ۴- له رخصتۍ څخه په ګټه اخستنه کې د اولویت د حق ورکول.

تأديب

یو د پرشمه ماده:

(۱) په هغه صورت کې چې مظنون، تورن او په حجز محکوم اطفال د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د برخو نظم او د سپلین په پام

(۲) تلاشي اطفال توسط مسئولین هم جنس آنها صورت می گیرد.

تشویق

ماده سی ام:

در صورتی که اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز نظم و انضباط صنف، داخل کارگاه، کتابخانه و وقت تفریح را به وجه احسن رعایت و در امور آموزشی و تربیتی سهم گرفته و روش نیک از خود نشان دهند، از طرف مراکز اصلاح و تربیت اطفال حسب احوال ذیلاً مورد تشویق قرار می گیرند:

- ۱- تحسین شفاهی.
- ۲- درج اسم در لوحه افتخاری.
- ۳- اعطای تحفه.
- ۴- اعطای حق اولویت در استفاده از رخصتی.

تأديب

ماده سی و یکم:

(۱) در صورتی که اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز نظم و دسپلین مراکز اصلاح و تربیت اطفال را رعایت

- کې و نه نیسي، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د مسئولینو لخوا له احوالو سره سم په لاندې توګه تأدیبه پري:
- ۱- په انفرادي توګه خبرداری ورکول.
- ۲- په عام محضر کې خبرداری ورکول.
- ۳- له کورنۍ سره له تماس څخه منع کول.
- ۴- له رخصتۍ څخه محرومول.
- (۲) غیر انساني او تحقیر آمیزه تأدیبه او نور هغه اعمال چې د مظنون، تورن او په حجز د محکوم طفل جسمي یا رواني سلامت له خطر سره مخامخ کړي، منع دي.
- (۳) ددې مادې په (۱) فقره کې درج د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو له ییز تأدیبه جواز نلري.
- په دوسیه کې د هڅونې او تأدیبه درجول
- دوه دېرشمه ماده:
- د مظنونو، تورنواو په حجز د محکومو اطفالو د هڅونې او تأدیبه بشپړ سوابق د هغو د دلایلو نه نمایند، از طرف مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال حسب احوال ذیلاً تأدیبه می گردند:
- ۱- هشدار به شکل انفرادی.
- ۲- هشدار در محضر عام.
- ۳- منع تماس با فامیل.
- ۴- محروم نمودن از رخصتی.
- (۲) تأدیبه غیر انسانی و تحقیر آمیز و سایر اعمالی که سلامت جسمی یا روانی طفل مظنون، متهم و محکوم به حجز را به خطر مواجه سازد، ممنوع می باشد.
- (۳) تأدیبه دسته جمعی اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز در موارد مندرج فقره (۱) این ماده جواز ندارد.
- درج تشویق و تأدیبه در دوسیه
- ماده سی و دوم:
- سوابق کامل تشویق و تأدیبه اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز توأم با ذکر

له یادولو سره یو ځای په اړوندو
دوسیو کې درج او ساتل
کېږي.

شکایتونه

دري دېرشمه ماده:

(۱) مظنون، تورن او په حجز
محکوم اطفال حق لري شخصاً یا
د خپلواولیاوو یا قانوني ممثل له
لاری د اطفالو د اصلاح او روزنې د
مرکزونو مسئولینو، د اطفالو د
اصلاح او روزنې د مرکزونو عمومي
رئیس، څارنوال، عدلیې وزیر، د
افغانستان د بشر د حقوقو کمیسیون
او ملي شوري ته خپل شفاهي او
لیکلي شکایتونه وړاندې کړي.

(۲) هغه شکایت او عریضه چې له
څارنوالی، محکمو یا نورو دولتي
ادارو سره اړه مومي، د اطفالو د
اصلاح او روزنې د مرکزونو په
واسطه د (۲۴) ساعتونو په موده
کې په محرمانه توګه، اړوندو
مراجعو ته استول کېږي.

(۳) ددې مادې په (۱ او ۲) فقره کې
درج شوي مراجع مکلفي دې د
شکایت د لرې کولو او هغه ته د
رسیدګۍ په هکله د قانون
د حکمونو په حدودو کې لارم

دلایل آن در دوسیو هی
مربوط درج ونګهداری
می گردد.

شکایات

ماده سی وسوم:

(۱) اطفال مظنون، متهم و
محکوم به حجز حق دارند شخصاً
یا از طریق اولیا یا ممثل قانونی
شان به مسئولین مراکز اصلاح
و تربیت اطفال، رئیس عمومی
مراکز اصلاح و تربیت اطفال،
څارنوال، وزیر عدلیه، کمیسیون
مستقل حقوق بشر افغانستان
و شورای ملی شکایت شفاهی
و کتبی تقدیم نمایند.

(۲) شکایت و عریضه که به
څارنوالی، محاکم، یا
سایر ادارات دولتی ارتباط می
گیرد، توسط مراکز اصلاح و
تربیت اطفال در مدت (۲۴)
ساعت طور محرمانه به مراجع
مربوط ارسال می گردد.

(۳) مراجع مندرج فقره های
(۱ و ۲) این ماده مکلف
اند در مورد رفع شکایت
و رسیدگی به آن در حدود
احکام قانون تصامیم لارم

تصمیمونه ونیسی.

اتخاذ نمایند.

شپږم فصل وروستني حکمونه

فصل ششم احکام نهائی

لېږد

څلوردېرشمه ماده:

د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو له یوې برخې څخه بلې برخې ته په حېز د محکومو اطفالو لېږد پدې قانون کې د درج شوو واکمنو مقاماتو له استیذان پرته، صورت نشي موندلی.

(۲) په حېز محکوم اطفال چې د جزاء په قانون کې د درج شوي حکم مطابق، د (۱۸) کلنۍ سن بشپړ کړي، محبسونو ته لېږدول کېږي.

(۳) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي، محبسونو ته د اطفالو له لېږدېدو څخه څارنوالۍ، اړوندې محکمې، اولیاوو یا د هغوی قانوني ممثل ته خبر ورکړي.

(۴) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي، د طفل سوابق او اړونده دوسیه، روغتيايي تصدیق او نور اجناس او

انتقال

ماده سی وچهارم:

(۱) انتقال اطفال محکوم به حېز ازیك بخش به بخش دیگر مراکز اصلاح و تربیت اطفال بدون استیذان مقامات ذیصلاح مندرج این قانون صورت گرفته نمی تواند.

(۲) اطفال محکوم به حېز که سن (۱۸) سالگی را مطابق حکم مندرج قانون جزا تکمیل نمایند، به محابس انتقال می گردند.

(۳) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند از انتقال اطفال به محابس، څارنوالۍ، محکمۀ مربوط، اولیا یا ممثل قانونی شان اطلاع دهند.

(۴) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند سوابق و دوسیه، تصدیق صحی و سایر اجناس و اشیای طفل را که

شیان چې په هغه پورې مربوط وي هم ولېږدوي.

(۵) څارنوالی، د اطفالو اختصاصي محکمې یا محبسونو ته د مظنونو او تورنو اطفالو د لېږدېدو ډول د جلا لايحې په واسطه تنظيمېږي.

د تورن طفل خوشې کېدل

پنځه دېرشمه ماده:

(۱) تورن طفل په لاندې حالاتو کې خوشې کېږي:

۱- په هغه حالت کې چې څارنوال د خوشې کولو قرار صادر کړي.

۲- په هغه حالت کې چې محکمه په برائت باندې حکم صادر کړي.

۳- ددې قانون د دوولسمې مادې په (۴) فقره کې په درج شوي حالت کې.

(۲) ددې مادې د (۱) فقرې د حکم د تطبیق لپاره د څارنوال د قرار نقل یا د حکم د ابلاغ پارچه د اطفالو د اصلاح او روزنې مرکزونو ته سپارل کېږي.

په حجز د محکوم طفل خوشې کېدل

شپږدېرشمه ماده:

(۱) په حجز محکوم طفل په لاندې

مربوط وی می باشد ، نیز انتقال نمایند.

(۵) طرزانتقال اطفال مظنون ومتهم به څارنوالی ومحکمه اختصاصی اطفال یا محابس توسط لایحه جداگانه تنظیم می گردد.

رهائی طفل متهم

ماده سی و پنجم:

(۱) طفل متهم در حالات ذیل رها می گردد:

۱- در حالتی که څارنوال قرار رهائی را صادر نماید.

۲- در حالتی که محکمه حکم به برائت صادر نماید.

۳- درحالت مندرج فقره (۴) ماده دوازدهم این قانون.

(۲) جهت تطبیق حکم مندرج فقره (۱) این ماده ،نقل قرار څارنوال یا پارچه ابلاغ حکم به مراکز اصلاح وتربیت اطفال سپرده می شود.

رهائی طفل محکوم به حجز

ماده سی وششم:

(۱) طفل محکوم به حجز در حالات

- حالاتو کې خوشې کېږي:
- ۱- د محکوم بها مودې د پایته رسېدو په حالت کې.
  - ۲- د عمومي یا خصوصي عفو په حالت کې.
  - ۳- دنوې کتنې پر بنسټ د محکمې د نهایي حکم د لغو په حالت کې، پداسې توګه چې نوی حکم په برائت یا له ججز پرته مجازاتو باندې تمام شي چې موده یې د مخه د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې تېره شوې وي.
  - ۴- د مشروطې خوشې کېدنې په حالت کې.
  - ۵- په هغو نورو حالاتو کې چې په قانون کې اټکل شوي وي.
- (۲) ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو حکمونو د تطبیق لپاره د خوشې کېدو د سند نقل رسماً د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو ادارې ته سپارل کېږي.
- (۳) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین، حق نلري په ججز محکوم طفل د محکوم بها له مودې څخه زیات د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې وساتي.
- ذیل رها می گردد:
- ۱- در حالت ختم مدت محکوم بها.
  - ۲- در حالت عفو عمومي یا خصوصی.
  - ۳- در حالت لغو حکم نهائی محکمه براساس تجدید نظر ، به نحوی که حکم جدید منجر به برائت یا مجازات غیر از ججز گردیده که مدت آن قبلاً در مراکز اصلاح و تربیت اطفال سپری شده باشد.
  - ۴- در حالت رهائی مشروط.
  - ۵- در سایر حالاتی که در قانون پیشبینی شده باشد.
- (۲) جهت تطبیق احکام مندرج فقره (۱) این ماده نقل سند رهائی به اداره مرکز اصلاح و تربیت اطفال رسماً سپرده می شود.
- (۳) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال ، حق ندارد طفل محکوم به ججز را اضافه از مدت محکوم بها در مراکز اصلاح و تربیت اطفال نگهداری نمایند.

(۴) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي، د پولیسو او څارنوالۍ ادارو ته د طفل له خوشې کېدو دمخه خبر ورکړي.

د اطفالو د اصلاح او روزنې له مرکزونو څخه څارنه اووه دېرشمه ماده:

(۱) د څارنوالۍ اداره د اطفالو د اصلاح او روزنې په مرکزونو کې د قانونیت پر تطبیق باندې د څارنې او د بشر د حقوقو د موازینو د کنترول واکمنه مرجع ده.

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو مسئولین مکلف دي، د قانون د حکمونو او د بشر د حقوقو د په پام کې نیولو په اړه د څارنوال ټولې غوښتنې په نظر کې ونیسي، او د هغو مطابق اجراءات وکړي.

د څارنې کمیټه

اته دېرشمه ماده:

(۱) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د کورني نظم له په پام کې نیولو او له مظنونو، تورنو او په حجز له محکومو اطفالو سره د اړوندو کارکوونکو د چلند له ډول

(۴) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند، ادارات پولیس و څارنوالی را قبل از رهائی طفل اطلاع دهد.

نظارت از مراکز اصلاح و تربیت اطفال

ماده سی و هفتم:

(۱) اداره څارنوالی مرجع با صلاحیت نظارت بر تطبیق قانونیت و کنترول موازین حقوق بشر در مراکز اصلاح و تربیت اطفال می باشد.

(۲) مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال مکلف اند، تمام مطالبات څارنوال مبنی بر رعایت احکام قانون و موازین حقوق بشر را در نظر گرفته، مطابق آن اجراءات نمایند.

کمیټه نظارت

ماده سی و هشتم:

(۱) به منظور نظارت از رعایت نظم داخلی مراکز اصلاح و تربیت اطفال و طرز برخورد کارکنان مربوط با اطفال مظنون، متهم و محکوم به

- خچه د څارنې په منظور، په مرکز او ولایتونو کې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د څارنې کمیټه په لاندې ترکیب سره جوړېږي:
- ۱- د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکز مسئول د رئیس په توګه.
  - ۲- د څارنوالۍ د ادارې استازی د غړي په توګه.
  - ۳- د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکز د بنوونې او روزنې آمر د غړي په توګه.
  - (۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوې کمیټه په هرو پنځلسو ورځو کې یو ځل د اطفالو د اصلاح او روزنې د اړوندو مرکزونو له برخو څخه لیدنه کوي او خپل رپوټ رسماً د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عمومي ریاست ته استوي.
  - (۳) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عمومي ریاست رسېدلي رپوټونه توحیدوي او د قانوني تصمیمونو د نیولو لپاره یې عدلیې وزیر ته وړاندې کوي.
  - (۴) د عدلیې وزیر رپوټ یا د هغه یوه برخه د قانوني تصمیم د نیونې
- حجز، کمیټه نظارت مراکز اصلاح و تربیت اطفال در مرکز و لایات به ترکیب ذیل ایجاد می گردد:
- ۱- مسئول مرکز اصلاح و تربیت اطفال به حیث رئیس .
  - ۲- نماینده اداره څارنوالی به حیث عضو .
  - ۳- آمر تعلیم و تربیه مرکز اصلاح و تربیت اطفال به حیث عضو .
  - (۲) کمیټه مندرج فقره (۱) این ماده در هر پانزده روز یکبار از بخش های مراکز اصلاح و تربیت اطفال مربوط دیدن نموده ، گزارش خویش را به ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال رسماً ارسال می نماید .
  - (۳) ریاست عمومی مراکز اصلاح و تربیت اطفال گزارشات واصله را توحید و غرض اتخاذ تصمیم قانونی به وزیر عدلیه ارائه می نماید .
  - (۴) وزیر عدلیه گزارش یا بخش از آن را غرض اتخاذ تصمیم

لپاره د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عالي شوري ته احاله کولی شي.

د اطفالو د اصلاح او ورزنې مرکزونو ته ننوتل نهه دېرشمه ماده:

(۱) هېڅ شخص نشي کولی د عدليې وزارت له اجازې پرته د اطفالو د اصلاح او روزنې مرکزونو ته ننوزي. اړوند مسئولین او موظفین د څارنوال او مدافع وکیل په شمول، لدې حکم څخه مستثني دي.

(۲) لاندې اشخاص کولی شي د دمخه اجازې له اخستلو پرته د اطفالو د اصلاح او روزنې مرکزونو ته ننوزي:

۱- جمهور رئیس، د هغه مرستیالان او وزیران.
۲- د سترې محکمې رئیس او غړي.

۳- د ملي شوري د مجلسونو رئیسان او د هغوی نائبان.

۴- د ملي شوري غړي، د ولایتي شوراگانو رئیسان او والیان د هغوی د اړوند ولایت د اطفالو د اصلاح او روزنې مرکزونو ته.

قانونی به شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال محول نموده می تواند.

دخول به مراکز اصلاح و تربیت اطفال ماده سي ونهم:

(۱) هېڅ شخص نمی تواند بدون اجازه وزارت عدلیه به مراکز اصلاح و تربیت اطفال داخل شود. مسئولین و موظفین به شمول څارنوال و وکیل مدافع مربوط از این حکم مستثنی اند.

(۲) اشخاص ذیل می توانند بدون اخذ اجازه قبلی به مراکز اصلاح و تربیت اطفال داخل شوند:

۱- رئیس جمهور، معاونین وی و وزراء.
۲- رئیس و اعضای ستره محکمه.

۳- رؤسای مجلسین شورای ملی و نائبان آنها.

۴- اعضای شورای ملی، رؤسای شورا های ولایتی و والیان به مراکز اصلاح و تربیت اطفال ولایت مربوط شان.

۵- لوی څارنوال.

۶- د افغانستان د بشر د حقوقو د خپلواک کمېسیون رئیس.

۷- د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د عالي شوري غړي.

۵- لوی څارنوال .

۶- رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان.

۷- اعضای شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال.

د مدني ټولنې نقش

څلورېنځمه ماده:

(۱) نادلتي مؤسسې او هغه ټولنيز سازمانونه چې د ټولنيزو خدمتونو په سرته رسولو بوخت دي، کولی شي د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د برخو په دننه کې فعالیت وکړي، پدې شرط چې د تورن يا په حجز د محکوم طفل په گټه وي او د اسلام د مبین دین د حکمونو او عقایدو مخالف نه وي.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې په درج شوي حالت کې د عدليې وزارت د دمخه او لیکلې اجازې اخستل حتمي دي.

(۳) ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو مؤسسو د فعالیت ډول، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د مسئولینو لخوا، له اړوندې څارنوالۍ سره له سلا وروسته، ټاکل کېږي.

نقش جامعه مدنی

ماده چهلیم:

(۱) مؤسسات غیر حکومتی و سازمانهای اجتماعی ای که مصروف انجام خدمات اجتماعی اند، می توانند که در داخل بخش های مراکز اصلاح و تربیت اطفال فعالیت نمایند، مشروط بر این که به نفع طفل متهم یا محکوم به حجز باشد و مخالف احکام دین مبین اسلام نباشد.

(۲) در حالت مندرج فقره (۱) این ماده اخذ اجازه قبلی و کتبی وزارت عدلیه حتمی می باشد.

(۳) طرز فعالیت مؤسسات مندرج فقره (۱) این ماده از طرف مسئولین مراکز اصلاح و تربیت اطفال، بعد از مشوره با څارنوالی مربوط تعیین می گردد.

د فلم او رپوټ برابرول

یو څلوېښتمه ماده:

د خبریالاتو او رسنیو په واسطه د اطفالو د اصلاح او روزنې له مرکزونو او د مظنونو، تورنو او په حجز له محکومو اطفالو څخه د غېږ لرونکي رپوټ برابرول، د عکس او فلم اخستل، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو او د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو له اجازې پرته جواز نلري.

انفاذ

دوه څلوېښتمه ماده:

دغه قانون د توشېح له نېټې څخه نافذ او په رسمي جریده کې دې خپور شي.

تهیه فلم وراپور

ماده چهل ویکم:

تهیه راپور صدا دار و گرفتن عکس و فلم از مراکز اصلاح و تربیت اطفال و اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز توسط خبرنگاران و رسانه ها بدون اجازه مراکز اصلاح و تربیت اطفال و مظنون، متهم و محکوم به حجز جواز نه دارد.

انفاذ

ماده چهل و دوم:

این قانون از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد.

مقررہ تنظيم امور مراكز
اصلاح و تربيت اطفال

د اطفالو د اصلاح او روزني
د مرکزونو د چارو د تنظيم مقررې د
انفاذ په هکله د افغانستان
د اسلامي جمهوريت د وزيرانو د
شوري مصوبه

گڼه : (۵۳)
نېټه : ۱۳۸۷/۱۲/۵

مصوبه
شورای وزیران جمهوري اسلامي
افغانستان در مورد انفاذ مقرره
تنظيم امور مراکز اصلاح و تربيت
اطفال

شماره : (۵۳)
تاريخ : ۱۳۸۷/۱۲/۵

د اطفالو د اصلاح او روزني
د مرکزونو د چارو د تنظيم مقررې چې
د افغانستان د اسلامي جمهوريت
د وزيرانو شوري لخوا په (۷)
فصلونو او (۳۷) مادو کې تصويب
شوي ده، منظوروم .
دغه مقررې د تصويب له نېټې څخه
نافذ او په رسمي جريده کې دې
خپره شي .

حامد کرزی
د افغانستان د اسلامي جمهوريت
رئيس

مقررې د تنظيم امور
مراکز اصلاح و تربيت اطفال را
که به داخل (۷) فصل و
(۳۷) ماده از طرف شورای
وزيران تصويب گرديده منظور
می دارم .
این مقررې از تاريخ تصويب
نافذ و در جريده رسمی نشر
گردد .

حامد کرزی
رئيس جمهوري اسلامي
افغانستان

داطفالو د اصلاح او روزنې د مركزونو
د چارو د تنظيم مقررہ
لومړۍ فصل
عمومي حکمونه

مبني'

لومړۍ ماده:

دغه مقررہ د اطفالو د اصلاح او روزنې د مركزونو د قانون د پنځلسمې مادې د (۲) فقرې د حکم له مخې، داطفالو د اصلاح او روزنې د مركزونو د چارو د ښه تنظيم په منظور، وضع شوې ده.

موخې

دوه يمه ماده:

د دغې مقررې موخې عبارت دي له:

۱- د ديني ارزښتونو او بشري حقوقو د موازينو له په پام کې نيولو سره د مظنون، تورن يا په حجز د محکوم طفل د حقوقو تايمينول.

۲- د مظنون، تورن او په حجز د محکوم ښه او ډاډمنه ساتنه.

۳- د ټولنې د سالمو افرادو په توگه، د هغوی د بيرته ستنېدو

مقررۀ تنظيم امور مراكز اصلاح و تربيت اطفال
فصل اول
احکام عمومي

مبني'

مادۀ اول:

اين مقررہ به تاسی از حکم فقرۀ (۲) مادۀ پانزدهم قانون مراكز اصلاح و تربيت اطفال به منظور تنظيم بهترامور مراكز اصلاح و تربيت اطفال، وضع گرديده است .

اهداف

مادۀ دوم:

اهداف اين مقررہ عبارت اند از:

۱- تايمين حقوق طفل مظنون، متهم يا محکوم به حجز با نظر داشت ارزش های دينی و موازين حقوق بشری .

۲- نگهداری بهتر و مطمئن طفل مظنون، متهم يا محکوم به حجز .

۳- آموزش و تربیۀ طفل مظنون، متهم يا محکوم به حجز جهت

- لپاره د مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل بنسونه او روزنه.
- ۴- د څارنوالۍ او د اطفالو اختصاصي محکمو د قرارونو او فیصلو تطبیقول.
- ۵- په حجز د محکوم طفل د بیا روزنې په کار کې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د ادارو د برخې زیاتول.
- بازگشت مجدد به حیث افراد سالم جامعه.
- ۴- تطبیق قرار هاو فیصله های څارنوالی و محاکم اختصاصی اطفال.
- ۵- بلند بردن نقش ادارات مراکز اصلاح و تربیت اطفال در امر تربیه مجدد طفل محکوم به حجز .

لنډ نوم:

درېمه ماده:

د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونه پدې مقرره کې د اصلاح د مرکزونو په نوم یادېږي.

د اصلاح د مرکزونو د مسئولینو مکلفیت

څلورمه ماده:

د اصلاح د مرکز مسئولین، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو، دغې مقرري او اړوندو لایحو د حکمونو له په پام کې نیولو سره، د اصلاح د مرکزونو د برخو په سالمې ادارې او د نورو اړوندو چارو په تنظیم مکلف دي.

نام اختصاری

ماده سوم:

مراکز اصلاح و تربیت اطفال در این مقرره بنام مراکز اصلاح یاد می شوند.

مکلفیت مسئولین مراکز اصلاح

ماده چهارم:

مسئولین مراکز اصلاح با نظر داشت احکام قانون مراکز اصلاح و تربیت اطفال، این مقرره و لوایح مربوط، مکلف به اداره سالم بخش های مراکز اصلاح و تنظیم سایر امور مربوط می باشند.

دوه یم فصل د منلو ډول

منل

پنځمه ماده:

د اصلاح د مرکز اداره، د مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل د منلو په وخت کې، د لاندې ټکولو له په پام کې نیولو سره مکلفه ده:

۱- د ساتنې یا حجز په اړه د صادره قرار یا فیصلې له صحت څخه ډاډ ترلاسه کول.

۲- د مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل له جسمي او رواني روغتیا او سلامتی څخه ډاډ ترلاسه کول.

۳- دقیقه تلاشي.

۴- له کورنۍ سره د مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل د تماس د زمينې برابرول.

د منلو کمیته

شپږمه ماده:

(۱) د مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل د جسمي او رواني روغتیا یې وضع د تثبیت او د اصلاح د مرکزونو په برخو کې د

فصل دوم طرز پذیرش

پذیرش

ماده پنجم:

اداره مرکز اصلاح حین پذیرش طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز، مکلف به رعایت نکات ذیل می باشد:

۱- حصول اطمینان از صحت قرار یا فیصله صادره مبنی بر نگهداری یا حجز.

۲- حصول اطمینان از صحت و سلامتی جسمی و روانی طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز.

۳- تلاشی دقیق.

۴- فراهم نمودن زمینه تماس طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز با فامیل وی.

کمیته پذیرش

ماده ششم:

(۱) به منظور تثبیت وضع صحی، جسمی و روانی طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز و حین پذیرش آنها در بخش های

- هغوی د منلو په منظور، په لاندې ترکیب سره یوه کمیټه جوړېږي:
- ۱- روغتیا یې مؤظف، د رئیس په توگه.
  - ۲- د ټولنیزو خدمتونو کارپیژاند، د غړي په توگه.
  - ۳- د اصلاح د مرکز د بنسټونې او روزنې آمر، د غړي په توگه.
  - (۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي کمیټه مکلفه ده د مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل د منلو په وخت کې، د دې مقرري په پنځمه ماده کې درج شوی حکم په پام کې ونیسي.
- د سندونو ثبتول**
اوومه ماده:
- (۱) د اصلاح د مرکز اداره مکلفه ده د مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل د منلو په وخت کې، د هغوی د سندونو په کتنې سره، لاندې موارد په مخصوص کتاب کې ثبت او له اړوندې دوسیې سره یې ضمیمه کړي:
  - ۱- د نیول کېدو نېټه.
  - ۲- د قرار یا فیصلې د صادرېدو مرجع او نېټه.
  - ۳- د منل کېدو نېټه.
- مراکز اصلاح، کمیټه به ترکیب ذیل ایجاد می گردد:
- ۱- مؤظف صحی به حیث رئیس.
  - ۲- کارشناس خدمات اجتماعی به حیث عضو.
  - ۳- آمر تعلیم و تربیة مرکز اصلاح به حیث عضو.
  - (۲) کمیټه مندرج فقره (۱) این ماده مکلف است حین پذیرش طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز، حکم مندرج ماده پنجم این مقرر را رعایت نماید.
- ثبت اسناد**
ماده هفتم:
- (۱) اداره مرکز اصلاح مکلف است حین پذیرش طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز موارد ذیل را به ملاحظه اسناد شان در کتاب مخصوص ثبت و ضم دوسیة مربوط نماید:
  - ۱- تاریخ گرفتاری.
  - ۲- مرجع صدور قرار یا فیصله و تاریخ آن.
  - ۳- تاریخ پذیرش.

۴- نوعيت جرم.	۴- د جرم ډول.
۵- مدت حجز.	۵- د حجز موده.
۶- تاريخ ختم حجز.	۶- د حجز د پايته رسېدو نېټه.
(۲) مسؤلین مربوط مکلف اند	(۲) اړوند مسؤلین مکلف دي
حين داخل شدن طفل مظنون، متهم	دمظنون، تورن يا په حجز د محکوم
يا محکوم به حجزا هدا ف مرکز	طفل د داخلېدو په وخت کې
اصلاح و رعایت ل وایح داخلی	د اصلاح د مرکز موخې او د مرکز
مرکز را برای آنها توضیح	داخلی لایحې هغوی ته څرگندې او
و تشریح نمایند.	تشریح کړي.
ترتیب دوسیه	د دوسیې ترتیبول
ماده هشتم:	ا تمه ماده:
(۱) اداره مرکز اصلاح مکلف است	(۱) د اصلاح د مرکز اداره مکلفه
برای طفل مظنون،	ده د مظنونو، تورنو یا په حجز
متهم یا محکوم به حجز دوسیة	د محکومو اطفالو لپاره د لاندې
شامل معلومات ذیل را ترتیب	معلوماتو لرونکې دوسیة ترتیب
نماید :	کړي:
۱- اسم و تخلص .	۱- نوم او تخلص.
۲- اسم پدر .	۲- د پلار نوم.
۳- اسم پدر کلان.	۳- د نیکه نوم.
۴- محل و تاریخ تولد.	۴- د زېږېدو ځای او نېټه.
۵- سکونت اصلی و فعلی .	۵- اصلي او اوسنۍ استوگنه.
۶- جنس و حالت مدنی .	۶- جنس او مدني حالت.
۷- درجه تحصیل.	۷- د تحصیل درجه.
۸- شغل.	۸- شغل.
۹- محل و تاریخ وقوع جرم.	۹- د جرم د پېښېدو ځای او نېټه.
۱۰- محل گرفتاری و تاریخ آن.	۱۰- د نیول کېدو ځای او نېټه.
۱۱- نوعیت جرم.	۱۱- د جرم ډول.

- ۱۲- د نظارت یا توقیفی موده.
۱۳- د مجز موده.
۱۴- جرمي مخینه.
۱۵- د مدافع وکیل نوم.
۱۶- په اعظمي او منځني حد کې د کنترول د غوښتنې له نظره ویشل.
۱۷- زده کړه ییزو، ښوونیزو یا حرفوي برنامو ته په مجز دمحکوم طفل علاقه مندي.
۱۸- روغتيايي وضع او طبي اړتياوي.
۱۹- دهغه د نېردي خپلوانو دتېلفون شمېره.
۲۰- د مظنون، تورن یا په مجز د محکوم طفل عکس.
۲۱- که چېرې له اناث محجوز سره یوځای طفل موجود وي دهغه شمېره.
(۲) د اصلاح د مرکز اداره مکلفه ده، د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي معلومات د محکمې د حکم د نص یا د ساتلو یا مجز په اړه د قرار په یادولو سره، ددې مقرري په منضمه فورم کې درج کړي دمظنون، تورن یا په مجز دمحکوم په لاس رسی کي
- ۱۲- مدت نظارت یا توقیفی.
۱۳- مدت مجز.
۱۴- سابقه جرمی.
۱۵- اسم وکیل مدافع.
۱۶- تقسیم بندی از لحاظ ایجاب کنترول به حد اعظمی و متوسط.
۱۷- علاقه مندی طفل محکوم به مجز به برنامه های آموزشی، تعلیمی یا حرفوی.
۱۸- وضع صحی و نیازمندی های طبی.
۱۹- شماره تېلفون اقارب وی.
۲۰- فوتوی طفل مظنون، متهم یا محکوم به مجز.
۲۱- هرگاه همراه با طفل اناث مظنون، متهم یا محکوم به مجز طفل موجود باشد، تعداد آن.
(۲) اداره مرکز اصلاح مکلف است معلومات مندرج فقره (۱) این ماده را با ذکر نص حکم محکمه یا قرار مبنی برنگه داری یا مجز، درج فورم منضمه این مقررہ نموده، به دسترس طفل مظنون، متهم یا محکوم به مجز قرار

بي کښېږدي.

(۳) د اصلاح د مرکز اداره، مظنون، تورن يا په حجز محکوم اطفال په اعظمي، منځني يا اصغري حد کې د کنترول او څارنې د غوښتنې له نظره د هغو د سلوک له په پام کې نيولو سره، په گروپونو وېشي او په دغې گروپ بندي پورې اړوند ليکلي دليل، د اصلاح د مرکز عمومي رياست ته د منظوري لپاره استوي او له موضوع څخه مظنون، تورن يا په حجز محکوم طفل او اړوند څارنوال ته خبر ورکوي.

(۴) د مظنونو، تورنو يا په حجز د محکومو اطفالو د اوسېدو د خونو او په هغو پورې د اړوندو لوازمو تلاشي، د اصلاح د مرکز د ادارې په واسطه د اړوند څارنوال په حضور کې صورت موندلی شي.

د تلاشي موارد

نهمه ماده:

(۱) د اصلاح د مرکزونو موظفين په لاندې احوالو کې د مظنون، تورن يا په حجز د محکوم طفل په تلاشي مکلف دي:

۱- د اصلاح په مرکزونو کې د منلو

دهد.

(۳) اداره مرکز اصلاح، اطفال مظنون، متهم يا محکوم به حجز را با نظر داشت سلوک آنها از لحاظ ايجاب کنترول و نظارت به حد اعظمي، متوسط و اصغري به گروپ ها تقسيم و دليل کتبي مربوط به اين گروپ بندي را به رياست عمومي مراكز اصلاح غرض منظوري ارسال و از موضوع به طفل مظنون، متهم و يا محکوم به حجز و څارنوال مربوط اطلاع مي دهد.

(۴) تلاشي اتاق هاي رهايشي اطفال منظونين، متهم و محکوم به حجز و لوازم مربوط آنها توسط اداره مرکز اصلاح در حضور څارنوال مربوط صورت گرفته مي تواند.

موارد تلاشي

ماده نهم:

(۱) موظفين مرکز اصلاح در احوال ذيل مکلف به تلاشي طفل مظنون، متهم يا محکوم به حجز مي باشند:

۱- حين پذيرش به مرکز

- په وخت کې. اصلاح.
- ۲- له ملاقات د مخه او وروسته.
- ۳- له زده کړې او د بنسټونو، حرفوي تربننگ یا سپورتي تمرینونو له پایته رسېدو وروسته.
- ۴- نور هغه موارد چې مظنون، تورن یا په حجز محکوم طفل، د اصلاح د مرکز له انگرځ څخه بهر کېږي.
- (۲) په هغو حالاتو کې چې په موجهو دلائلو سره د غیر مجاز شیانو د پټولو په اړه، بدني تلاشي لارمه وي، تلاشي د طفل د همجنس په واسطه د مخالف جنس له حضور پرته صورت مومي.
- (۳) که چېرې د بدني تلاشي په وخت کې له مظنون، تورن یا په حجز محکوم طفل څخه داسې شیان ترلاسه شي چې د اصلاح په مرکز کې د هغو ساتل او استعمال مجاز نه وي، موظفین مکلف دي غیر مجاز شیان له هغه څخه واخلې او موضوع په لنډ وخت کې په لیکلې توګه اړوندو مسئولینو ته خبر ورکړي او هر یو په خپله برخه کې قانوني اجراءات وکړي.
- اصلاح.
- ۲- قبل وبعد از ملاقات.
- ۳- بعد از ختم آموزش و تربینگ تعلیمی، حرفوی یا تمرینات سپورتي.
- ۴- سایر مواردی که طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز از محوطه مرکز اصلاح خارج می گردد.
- (۲) در حالاتی که تلاشی بدنی به دلائل موجه مبنی بر پنهان نمودن اشیای غیر مجاز لارم باشد، تلاشی توسط هم جنس طفل بدون حضور جنس مخالف صورت می گیرد.
- (۳) هرگاه حین تلاشی بدنی از نزد طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز اشیائی دریافت گردد که نگهداری و استعمال آن در مرکز اصلاح مجاز نباشد، موظفین مکلف اند اشیای غیر مجاز را از نزد وی اخذ و موضوع را به اسرع وقت طور کتبی به مسئولین مربوط اطلاع و هرکدام در حصة خویش اجراءات قانونی نمایند.

د سندونو، پيسو او نورو شيانو ساتل

لسمه ماده:

که چېرې د اصلاح مرکز ته دمظنون، تورن يا په حجز د محکوم طفل د داخلېدو په وخت کې له هغه سره سندونه او شيان (موبائيل، دبهرنيو اسعارو په شمول نغدي پيسې، تذکره، پاسپورټ، بکس او هغو ته ورته) موجود وي، د اصلاح د مرکزونو د مؤظفينو په واسطه اخستل کېږي او په کتاب کې له ثبت وروسته دهغه قانوني ممثل ته سپارل کېږي. پرته له هغې، شيان اوسندونه د اصلاح په مرکز کې ساتل کېږي او دساتنې يا حجز ددورې له پايله رسېدو وروسته طفل ته سپارل کېږي.

نگهداری اسناد، پول وسایر اشیاء

ماده دهم:

هرگاه حین داخل شدن طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز به مرکز اصلاح نزد وی، اسناد و اشیا (موبایل، پول نقد به شمول اسعار خارجی، تذکره، پاسپورت، بکس و امثال آن) موجود باشد توسط مؤظفین مرکز اصلاح اخذ و بعد از ثبت در کتاب به ممثل قانونی وی سپرده می شود. در غیر آن اشیاء و اسناد در مرکز اصلاح نگهداری شده و بعد از ختم دوره نگهداری یا حجز به طفل سـپـرده می شود.

درېیم فصل

د مظنون، تورن يا په حجز دمحکوم طفل حقوق

د طفل ساتنه

يوولسمه ماده:

(۱) د اصلاح د مرکز په برخو کې مظنون، تورن يا په حجز محکوم اناث اطفال، له ذکورو مظنونو،

فصل سوم

حقوق طفل مظنون، متهم يا محکوم به حجز

نگهداری طفل

ماده یازدهم:

(۱) اطفال اناث مظنون، متهم یا محکوم به حجز در بخش های مرکز اصلاح جدا از اطفال ذکور

تورنو یا په حجز محکومو اطفالو
څخه جلا ساتل کېږي.

(۲) مظنون، تورن یا په حجز
محکوم اناث اطفال، د بنځینه
مبصرینو او ذکور اطفال د نارینه
مبصرینو په واسطه ساتل کېږي.

د اصلاح د مرکز هغو برخو ته چې
اناث اطفال هلته ساتل کېږي،
د نارینه وو واردېدل، مجاز ندي.
خو په غیر مترقبه حالاتو کې د
اصلاح د مرکزونو د واکمنو
مسئولینو په امر.

(۳) د تورن او په حجز د محکوم
طفل ساتنه چې اتلس کلني سن یې
بشپړ کړی وي، د اصلاح د مرکز
په برخو کې جواز نلري.

(۴) د اصلاح په مرکز کې مظنون او
تورن طفل له محکومو اطفالو څخه
په جلا توګه ساتل کېږي.

اعاشه

دوولسمه ماده:

(۱) مظنون، تورن یا په حجز
محکوم اطفال، د مناسبې اعاشې
مستحق دي چې د اصلاح
د مرکزونو لخوا په وړیا توګه
تأمینېږي.

(۲) د مظنونو، تورنو یا په حجز

مظنون، متهم یا محکوم به حجز
نگهداری می شوند.

(۲) اطفال اناث مظنون، متهم
یا محکوم به حجز توسط مبصرین
زن و اطفال ذکور توسط مبصرین
مرد نگهداری می شوند.

ورود مردان در بخش های مرکز
اصلاح که اطفال اناث در آنجا
نگهداری می شوند، مجاز نمی
باشد. مگر در حالات غیر مترقبه به
امر مسئولین ذیصلاح
مرکز اصلاح.

(۳) نگهداری طفل متهم و محکوم
به حجز که سن هجده سالگی را
تکمیل نموده باشد در بخش های
مرکز اصلاح جواز ندارد.

(۴) اطفال مظنون و متهم
در مرکز اصلاح از اطفال محکوم
طور جداگانه نگهداری می شوند.

اعاشه

ماده دوازدهم:

(۱) اطفال مظنون، متهم یا
محکوم به حجز مستحق اعاشه
مناسب می باشند که از طرف
مرکز اصلاح طور رایگان تأمین
می گردد.

(۲) اعاشه اطفال مظنون، متهم یا

دمحكومو اطفالو اعاشه، د ورځې درې ځلې د هغه استحقاق او تابلو مطابق چې د اصلاح د مرکز د ادارې لخوا برابره او ترتيب شوېده، تأمينېږي. د اعاشې نورم د كميت او كيفيت د معيار له په پام كې نيولو سره، د اصلاح د مركزونو د عالي شوري لخوا تثبيت او دوزيرانو شوري له منظوري وروسته د تطبيق وړ دي.

(۳) د اصلاح په مركز كې د مظلونو، تورنو او په حجز دمحكومو اطفالو د خوړو كميت او كيفيت، د اړوند روغتيايي موظف په واسطه كتل كېږي.

(۴) د اصلاح د مركز اداره حتي- الامكان مظلونو، تورنو او په حجز محكومو اطفالو ته زمينه برابروي، ترڅو خپل خواړه په طعام خانه كې وځوري.

(۵) د روژې په مباركه مياشت كې د مظلونو، تورنو او په حجز دمحكومو اطفالو خواړه، په ښه كميت او كيفيت سره برابر او په شرعي وختونو كې وېشل كېږي.

محكوم به حجز روز سه مرتبه طبق استحقاق و تابلوي كه از طرف اداره مركز اصلاح تهيه و ترتيب گرديده است، تأمين مي گردد. نورم اعاشه با نظر داشت معيار كميت و كيفيت از طرف شوراي عالي مراكز اصلاح، تثبيت و بعد از منظوري شوراي وزيران قابل تطبيق مي باشد.

(۳) كميت و كيفيت غذاي اطفال مظلون، متهم و محكوم به حجز در مركز اصلاح توسط موظف صحي مربوط معاينه مي گردد.

(۴) اداره مركز اصلاح حتي الامكان زمينه را براي اطفال مظلون، متهم و محكوم به حجز فراهم مي كند تا غذاي خود را در طعام خانه صرف نمايند.

(۵) غذاي اطفال مظلون، متهم و محكوم به حجز در ماه مبارك رمضان با كميت و كيفيت بهتر تهيه و در اوقات شرعي توزيع مي گردد.

اباته

دیارلسمه ماده:

(۱) د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو په اباته کې داستوگنې دخونو، تجهیزاتو (چپرکت او روجایی، کمپله، دوشکه او بالنبت)، تودوونکو او سروونکو وسایلو او د اړتیا وړ لوبنیو (ظروفو) برابرول شامل دي.

(۲) د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو داستوگنې خونې حتی الامکان د لاندې شرایطو لرونکې وي:

۱- د کړکیو لرل پداسې توگه چې رڼا او هوا په کافي اندازه، هغو ته ور دننه شي.

۲- د اصلاح د مرکز دهلېزونو او انگرېد روښانولو لپاره د خراغونو لرل.

۳- د روغتیا ساتنې د ټولو معیارونو په پام کې نیول.

(۳) د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو خونې، د روغتیا ساتنې په منظور، د روغتیايي مؤظف لخوا کتل کېږي او د اړتیا په صورت کې مرتباً سم پاشي کېږي.

اباته

ماده سیزدهم:

(۱) اباته اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز شامل تهیه اتاق های رهائشی، تجهیزات (چپرکت، روجایی، کمپل، دوشک و بالش)، وسایل گرم کننده و سرد کننده و ظروف مورد ضرورت می باشد.

(۲) اتاق های رهائشی اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز حتی الامکان دارای شرایط ذیل می باشد:

۱. داشتن کلکین ها به شکلی که روشنی و هوا به مقدار کافی داخل آن شده بتواند.

۲. داشتن چراغ ها غرض تنویر دهلېز ها و صحن مرکز اصلاح.

۳. رعایت تمام معیار های حفظ الصحة.

(۳) اتاق های اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز به منظور رعایت حفظ الصحة از طرف مؤظف صحی معاینه و در صورت ضرورت مرتباً سم پاشی می شوند.

(۴) د اصلاح د مرکز اداره مکلفه ده، مظنونو، تورنو او په حجز محکومو اطفالو ته د استحمام، د وېښتود اصلاح او جامو مینځلو لپاره منظم پروگرام تنظيم کړي.

ملاقات (لیدل کتل)

څوارلسمه ماده:

(۱) مظنون، تورن یا په حجز محکوم اطفال چې د اصلاح د مرکزونو په تړلو برخو کې تر حجز لاندې نیول کېږي، کولی شي له خپلې کورنۍ او خپلوانو سره چې دهغوی فهرست په اړوندو دوسیه کې درج دی، د اړوندې لایحې مطابق ملاقات وکړي.

(۲) یو له بل سره د مظنونو، تورنو یا په حجز د محکومو ذکورو او اناثو اطفالو ملاقات جواز نلري، خو دا چې دهغوی د محارمو له جملې څخه وي.

(۳) په ټاکل شوو ځایونو یا خونو کې له مظنون، تورن یا په حجز له محکوم طفل سره ملاقات، د اړوندو مؤظفینو تر څارنې لاندې صورت مومي. په روغتیايي مرکز کې ملاقات هم د دې حکم تابع دي.

(۴) اداره مرکز اصلاح مکلف است برای اطفال مظنون، متهم و محکوم به حجز، پروگرام منظم را جهت استحمام، اصلاح موو لباس شوئی تنظیم نماید.

ملاقات

ماده چهاردهم:

(۱) اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز که در بخش های بسته مراکز اصلاح تحت حجز قرار می گیرند، می توانند با اعضای فامیل و اقارب خویش که فهرست آنها در دوسیه مربوط درج است طبق لایحه مربوط ملاقات نمایند.

(۲) ملاقات اطفال ذکور و اناث مظنون، متهم یا محکوم به حجز با هم دیگر جواز ندارد، مگر اینکه از جمله محارم شان باشند.

(۳) ملاقات با طفل مظنون، متهم و محکوم به حجز در محلات یا اتاق های تعیین شده تحت مراقبت مؤظفین مربوط صورت می گیرد.

ملاقات در مرکز صحی نیز تابع این حکم می باشد.

(۴) د اصلاح د مرکز اداره د هر ملاقات کوونکي نوم، د ملاقات نېټه د ملاقات کوونکي شخص دننوتلو او وتلو وخت، د ملاقات کوونکو په دفتر (کتاب) کې ثبتوي.

(۵) د اصلاح د مرکز اداره له مدافع وکیل یا حقوقي مساعد سره، د مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل ملاقات، له هېڅ ډول محدودیت پرته چمتو کوي.

دلیک اخستل او استول

پنځلسمه ماده:

(۱) مظنون، تورن یا په حجز محکوم طفل د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د قانون دڅلېرېشمې مادې د (۱) فقرې د حکم له په پام کې نیولو سره، دلیک د استولو او اخستلو د حق لرونکې دی.

(۲) مظنون، تورن یا په حجز محکوم طفل چې مالي توان ونلري، د اصلاح د مرکز اداره، قلم، کاغذ، دلیک پاکټ او د اړتیا وړ پستی ټکټ په وړیا توګه، هغه ته برابروي.

(۳) د اصلاح د مرکز اداره کولی

(۴) اداره مرکز اصلاح اسم هر ملاقات کوننده، تاریخ ملاقات و وقت دخول و خروج شخص ملاقات کوننده را در دفتر (کتاب) ملاقات کونندگان ثبت می نماید.

(۵) اداره مرکز اصلاح ملاقات طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز را با وکیل مدافع یا مساعد حقوقي بدون هر نوع محدودیت فراهم می نماید

اخذ و ارسال نامه

ماده پانزدهم:

(۱) طفل مظنون، متهم و محکوم به حجز با رعایت حکم فقره (۱) ماده بیست و چهارم قانون مراکز اصلاح و تربیت اطفال حق ارسال و اخذ نامه را دارا می باشد.

(۲) طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز که توان مالی نداشته باشد، اداره مرکز اصلاح، قلم، کاغذ، پاکت نامه و تکت پستی مورد ضرورت را طور رایگان برای وی تهیه می نماید.

(۳) اداره مرکز اصلاح می تواند در

شي د ليكونو په پاكټونو كې چې د مظنون، تورن يا په حجز محكوم طفل ته استول كېږي، د غير قانوني شيانو د موجوديت په اړه د شك په صورت كې، پاكټ پرانيزي او محتويات يې د ليك له لوستلو پرته وگوري، د ليك پاكټونه چې مظنون، تورن يا په حجز محكوم طفل يې استوي، هم د دې حكم تابع دي.

(۴) د اصلاح د مركز اداره پدې اړه د شك په صورت چې د ليك محتوي د جرم د ارتكاب موجب كېږي يا قانوني اجراءات په كوم مورد كې گډوډوي كولي شي ليك ضبط او هغه عدلي او قضايي واكمنو مراجعه ته ولېږي، پدې صورت كې مظنون، تورن يا په حجز محكوم طفل، د ليك له ضبطېدو څخه خبرول كېږي.

بنسټونه او روزنه او حرفوي زده كړې
شپاړسمه ماده:

(۱) د اصلاح د مركز اداره د مظنونو، تورنو يا په حجز د محكومو اطفالو د استعداد دودې، بوختېدو او

صورت شك مېنې بر موجوديت اشيای غير قانوني در پاكټ های نامه، که به طفل مظنون، متهم يا محكوم به حجز مواصلت می نماید ، پاكټ را باز و محتويات آنرا بدون خواندن نامه، معاينه نماید . پاكټ های نامه که مظنون ، متهم يا محكوم به حجز ارسال می نماید ، نیز تابع اين حكم می باشد.

(۴) اداره مرکز اصلاح در صورت شك مېنې بر اين که محتوای نامه موجب ارتكاب جرم می شود و يا اجراءات قانونی را در کدام مورد اخلاص می نماید ، می تواند نامه را ضبط و آنرا به مراجع ذيصلاح عدلی و قضائی ارسال نماید ، در اين صورت طفل مظنون، متهم يا محكوم به حجز از ضبط نامه مطلع گردانیده می شود.

تعليم و تربيه و آموزش های حرفوی
مادۀ شانزدهم:

(۱) اداره مرکز اصلاح به منظور رشد استعداد، اشتغال و تعليم و تربیۀ اطفال مظنون، متهم يا

بنسوانې او روزنې په منظور د سن، استعداد، علاقمندي او د تحصیل د درجې له په پام کې نیولو سره، د پوهنې، کار او ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو د وزارتونو او نورو دولتي ادارو او خیریه مؤسسو په همکارۍ زده کړه ییز، حرفوي او د سواد زده کړې کورسونه جوړوي او په هغو پورې اړوندې چارې د جلا لایحې په واسطه تنظیمېږي.

(۲) د اصلاح د مرکز اداره د سرغړونې د ټولنیزو زیانونو د درک، د مسئولیت د حس د ټینګښت، ټولنیز انضباط، انساني مکلفیتونو، نورو اشخاصو او ملي ثقافت او فرهنګ ته د دره ناوې په منظور، زده کړه ییز او حرفوي پروګرامونه د تر حېز لاندې اطفالو لپاره، د جلا لایحې په واسطه تنظیموي.

سپورتي تمرینونه

اوولسمه ماده:

د اصلاح د مرکز اداره مکلفه ده د مظنونو، تورنو او په حېز محکومو اطفالو ته هره ورځ د مهال وېش مطابق، په آزاده فضاء کې د ګرځېدو را ګرځېدو او د هغوی د

محکوم به حېز با نظر داشت سن، استعداد، علاقمندي و درجه تحصیل کورس های آموزشی، حرفوی و سواد آموزی را به همکاری وزارت های معارف، کار و امور اجتماعی شهدا و معلولین و سایر ادارات دولتی و مؤسسات خیریه، ایجاد و امور مربوط به آن توسط لایحه، تنظیم می شود.

(۲) اداره مرکز اصلاح به منظور درک اضرار اجتماعی، تخلف، تحکیم حس مسئولیت، انضباط اجتماعی، مکلفیت های انسانی، احترام به سایر اشخاص و ثقافت و فرهنگ ملی، پروگرام های آموزشی و حرفوی را برای اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حېز طبق لایحه جداگانه تنظیم می نماید.

تمرینات سپورتي

ماده هفدهم:

اداره مرکز اصلاح مکلف است زمینه گشت و گذار در فضای آزاد و اجرای تمرینات سپورتي اطفال مظنون، متهم و محکوم به حېز را با نظر داشت

علايقو او مهارتونو له په پام كې نيولو سره د سپورتي تمرينونو د اجراء زمينه برابره كړي. په سپورتي تمرينونو پورې اړوندې چارې، د جلا لايحې مطابق، تنظيمېږي.

د ديني مناسكو اجراء كول اتلسمه ماده:

(۱) د اصلاح د مركز اداره د ديني زده كړې، وعظ او تبليغ اود فرايضو او واجباتو د بنې اجراء په منظور، د ارشاد، حج او اوقافو وزارت په همكاري د دين عالمان توظيفوي.
(۲) د نورواديانو پيړو مظنون، تورن يا په حجز محكوم اطفال كولى شي خپل يو ټوك ديني كتاب د مطالعې لپاره له ځانه سره ولري.

د كتابتون جوړول نولسمه ماده:

(۱) د اصلاح د مركز اداره مكلفه ده، د دولتي ادارو او غير دولتي او خيريه مؤسسو په همكاري، د مظنونو، تورنو يا په حجزد محكومو اطفالو د پوهې د سطحې او شمېر له په پام كې نيولو

علايقو و مهارت هاي آنها همه روزه مطابق تقسيم اوقات فراهم نمايد . امور مربوط به تمرينات سپورتي طبق لايحه جداگانه تنظيم مي گردد.

اجراي مناسك ديني ماده هجدهم:

(۱) اداره مركز اصلاح به منظور آموزش ديني وعظ و تبليغ و اجراي بهتر فرائض و واجبات به همكاري وزارت ارشاد، حج و اوقاف علمای دين را توظيف مي نمايد.
(۲) اطفال مظنون، متهم يا محكوم به حجز پيرواديان ديگرمي توانند يك جلد كتاب ديني خود را غرض مطالعه با خود داشته باشند.

ايجاد كتابخانه ماده نهم:

(۱) اداره مركز اصلاح مكلف است به همكاري ادارات دولتي و مؤسسات غير دولتي و خيريه، كتابخانه داراي كتب علمي، ديني، اخلاقي، مسلكي و فني را با نظر داشت سطح دانش و

سره د علمي، ديني، اخلاقي، مسلکي او فني کتابونو لرونکی کتابتون، جوړ کړي.

(۲) تر حېز لاندې طفل کولی شي په ټاکلو ساعتونو کې مطالعه وکړي او د کتابتون د لايحي مطابق د هغه د مسئولينو په اجازه، کتاب په عاريت واخلي.

(۳) تر حېز لاندې اطفال کولی شي په مجلو، جريدو او ورځپاڼو کې په خپل لگښت گډون وکړي.

تعداد اطفال مظنون، متهم يا محکوم به حېز ايجاد نمايد.

(۲) طفل تحت حېز می تواند در ساعات تعيين شده به مطالعه پرداخته و طبق لايحه کتابخانه به اجازه مسئولين آن، کتاب را طور عاريت اخذ نمايد.

(۳) اطفال تحت حېز می توانند در مجلات، جرايد و روزنامه هابه مصرف خود اشتراك نمايند.

د مدني ټولنې فعاليت شلمه ماده:

(۱) ثبت شوي غير حکومتي مؤسسې، بين المللي مؤسسې او نور ملي او بين المللي خيريه سازمانونه، د اطفالو د اصلاح او روزنې د قانون د څلوېښتمې مادې د حکم له په پام کې نيولو سره کولی شي، د مظنونو، تورنو او په حېز د محکومو اطفالو په گټه د هېواد نافذه قوانينو ته په پام حقوقي او اقتصادي فعاليتونه يا دښوونيزو، حرفوي زده کړې، تفريحي او فرهنگي برنامو تطبيق، د جلا غوښتنليک مطابق چې د لاندې معلوماتو لرونکې وي، په

فعاليت جامعه مدني ماده يېستم:

(۱) مؤسسات غير حکومتي ثبت شده، مؤسسات بين المللي و ساير سازمانهای خيريه ملی و بين المللي با رعايت حکم ماده چهل قانون مراکز اصلاح و تربيت اطفال می توانند فعاليت های حقوقی و اقتصادی ويا تطبيق برنامه های تعليمی، آموزش حرفوی، صحی، تفريحي و فرهنگي به نفع اطفال مظنون، متهم و محکوم به حېز را با رعايت قوانين نافذه کشور، طبق درخواست جداگانه که حاوی معلومات

مرکز کي مستقيماً عدليې وزير يا د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عمومي رياست او په ولايتونو کي د عدلي رياستونو ته وړاندې کړي:

۱- د فعاليت مقصد .

۲- د فعاليت د دوام موده .

۳- د هغو موادو او وسايلو فهرست چي د فعاليت د ترسره کولو په غرض د اصلاح مرکز ته واردېږي .

۴- د هغو اشخاصو فهرست او شهرت چي د سپارل شوو دندو د سرته رسولو لپاره د اصلاح مرکز ته واردېږي .

(۲) د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عمومي رياست، د دې مادې په (۱) فقره کي درج شوي غوښتنليک له خپل نظر سره يوځای، په لنډ وخت کي د ارزونې او لارم تصميم د نيولو په غرض، عدليې وزارت ته وړاندې کوي .

(۳) د اصلاح د مرکز اداره د غوښتنليک له منظوري وروسته، د فعاليتونو د سرته رسولو په غرض لارم او اداري تدبيرونه نيسي .

(۴) د اصلاح د مرکز اداره کولی

ذيل باشد، د مرکز مستقيماً به وزير عدليه يا رياست عمومي مراکز اصلاح و درولايات به رياست عدلي، ارائه نمايند:

۱- مقصد فعاليت .

۲- مدت دوام فعاليت .

۳- فهرست مواد و وسايلي که غرض انجام فعاليت به مرکز اصلاح وارد می گردد .

۴- فهرست و شهرت اشخاصی که جهت انجام وظايف محوله وارد مرکز اصلاح می گردند .

(۲) رياست عمومي مراکز اصلاح در خواست مندرج فقره (۱) اين ماده را توأم با نظر خویش به اسرع وقت غرض ارزيايی و اتخاذ تصميم لارم به وزارت عدليه، ارائه می نمايد .

(۳) اداره مرکز اصلاح بعد از منظوری درخواست، تدابير لارم اداری و امنیتی را غرض انجام فعاليت ها اتخاذ می نمايد .

(۴) اداره مرکز اصلاح می تواند

شي، د ثبت شوو غیر حکومتی
مؤسسو، ملي او بين المللي
مؤسسو او نورو ټولنيزو خيريه
سازمانونو مرستې، د اصلاح د
مرکزونو د چارو د بڼه والي او تر
حجز لاندې اطفالو او د هغو له
کورنيو سره د مرستې په موخه، د
دې مادې په (۲) فقره کې د درج
شوي حکم له په پام کې نيولو سره
جلب او جذب او پدې برخه کې لارم
تدبيرونه ونيسي.

د روغتيايي مرکز جوړول

يوويشتمه ماده:

(۱) د عدلي وزارت د مظنونو،
تورنو او په حجز د محکومو اطفالو
د درملنې او معالجه په منظور،
د عامې روغتيا وزارت په همکارۍ
له احوالو سره سم د مرکز او
ولایتونو د اصلاح په مرکزونو کې
دايماً فعال روغتيايي مرکزونه
جوړوي.

(۲) د اصلاح د مرکز اداره مکلفه
ده، د عامې روغتيا وزارت په
همکارۍ د مظنونو، تورنو او په
حجز د محکومو اطفالو د روغتيا
ساتنې، روغتيايي وقايې او
معالجې لپاره ټاکلې برنامه تنظيم

کمک های مؤسسات غير حکومتی
ثبت شده، مؤسسات ملی
و بين المللی و ساير سازمانهای
خيريه اجتماعی را به هدف بهبود
امور مراکز اصلاح و مساعدت به
اطفال مظنون، متهم يا محکوم
به حجز و خانواده های آنها با
رعایت حکم مندرج فقره (۲)
این ماده جلب و جذب و
تدابیر لازم را در زمینه اتخاذ
نماید.

ایجاد مراکز صحی

ماده بیست و یکم:

(۱) وزارت عدلیه به منظور
تداوی و معالجه طفل مظنون،
متهم یا محکوم به حجز، به
همکاری وزارت صحت عامه
حسب احوال مراکز صحی
دایماً فعال را در
مراکز اصلاح مرکز و ولایات
ایجاد می نماید.

(۲) اداره مرکز اصلاح مکلف
است به همکاری وزارت صحت
عامه برنامه معین راجهت حفظ-
الصحة، وقایه صحی و معالجه
اطفال مظنون، متهم یا
محکوم به حجز تنظیم

او تطبيق كړي.

وتطبيق نمايد.

درملنه

دوه ويشتمه ماده:

(۱) د اصلاح د مركز اداره مكلفه ده، د ناروغ مظنون، تورن يا په حجز محكوم طفل په اړوند روغتيايي مركز كې تر درملنې لاندې ونيسي.

(۲) كه چېرې د مظنون، تورن يا په حجز د محكوم طفل معالجه او درملنه، د اصلاح د مركز او روغتيايي مركز كې شونې نه وي، مؤظف طبيب موضوع د اصلاح د مركز مسئولينو ته خبر ورکوي دلزوم په صورت كې مظنون، تورن يا په حجز محكوم طفل د روغتيا وزارت په يوه روغتيايي مركز كې په وړيا توگه تر درملنې لاندې نيول كېږي.

(۳) د مظنون، تورن يا په حجز د محكوم طفل لېږدول، د اصلاح د مركز د مؤظف طبيب په وړاندېز صورت مومي.

(۴) كه چېرې د عامې روغتيا وزارت د روغتيايي مركز مؤظف طبيب د مظنون، تورن يا په حجز د محكوم طفل روغتيا تصديق او

تداوی

ماده بيست و دويم:

(۱) اداره مركز اصلاح مكلف است طفل مظنون، متهم يا محكوم به حجز مريض را در مركز صحي مربوط تحت تداوی قرار دهد.

(۲) هرگاه معالجه و تداوی طفل مظنون، متهم يا محكوم به حجز در مركز صحي مركز اصلاح ممكن نباشد، طبيب مؤظف موضوع را به مسئولين مركز اصلاح اطلاع داده، در صورت لزوم طفل مظنون، متهم يا محكوم به حجز در يکي از مراكز صحي وزارت صحت عامه، طور رايجان تحت تداوی قرار می گيرد.

(۳) انتقال طفل مظنون، متهم يا محكوم به حجز جهت تداوی و معالجه به پيشنهاده طبيب مؤظف مركز اصلاح صورت می گيرد.

(۴) هرگاه طبيب مؤظف مركز صحي وزارت صحت عامه از صحت طفل مظنون، متهم يا محكوم به حجز تصديق نموده و

ډاډ ورکړي، طفل بېرته د اصلاح مرکز ته رالېږدول کېږي.

د روغتيايي حالت سختوالي او فوت

درويشتمه ماده:

(۱) که چېرې طبيب تشخيص کړي چې د ناروغ مظنون، تورن يا په حجز د محکوم طفل روغتيايي وضع مخ پر سختيدو ده، د اصلاح د مرکز اداره له موضوع څخه د هغه خپلوانو ته خبر ورکوي.

(۲) که چېرې مظنون، تورن يا په حجز محکوم طفل مړ شي، جسد يې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د قانون د پنځه ويشتمې مادې د حکم له په پام کې نيولو سره، د عدلي طب له کتنې او د مړينې د علت له تشيبتېدو وروسته، د هغه خپلوانو ته ورتسليمېږي. د عدلي طب د کتنو پايلې په دريو نسخو کې ترتيب، يو نقل يې د عدلي طب په اداره، يو نقل يې د اصلاح د مرکز په اداره او بل نقل يې د اړوند څارنوال په واسطه له دوسيې سره ضم او ساتل کېږي.

د اصلاح د مرکز اداره مکلفه ده،

اطمينان دهد طفل مجدداً به مرکز اصلاح منتقل می شود.

وخامت وضع صحی وفوت

ماده بیست و سوم:

(۱) هرگاه طیب تشخيص نماید که وضع صحی طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز مریض رو به وخامت می باشد، اداره مرکز اصلاح از موضوع به اقارب وی اطلاع می دهد.

(۲) هرگاه طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز فوت گردد، جسد وی با رعایت حکم ماده بیست و پنجم قانون مراکز اصلاح و تربیت اطفال بعد از معاینه طب عدلی و تشيیت علت فوت به اقاربش تسلیم داده می شود.

نتایج معاینات طب عدلی درسه نسخه ترتیب، يك نقل آن در اداره طب عدلی، يك نقل آن در اداره مرکز اصلاح و نقل دیگر آن توسط څارنوال مربوط ضم دوسييه شده و حفظ می گردد.

اداره مرکز اصلاح مکلف

عدلي طب د کتنو د پايو نقل هم دميت د تسليمۍ په وخت کې د هغه خپلوانو ته، وړاندې کړي. (۳) که چېرې خپلوان د ميت له تسليمۍ څخه ډډه وکړي يا د ميت خپلوان موجود نه وي يا هم د اصلاح د مرکز اداره ونکړي شي د هغه خپلوان ومومي، ميت د جنازې د لمانځه له اداء کولو وروسته د سيمې په يوه هديره کې ښخ او د متوفي د مقبرې له پاسه نښه اېښودل کېږي خو د متوفي د خپلوانو د پيدا کېدو په صورت کې تشخيص شي. (۴) که چېرې مظنون، تورن يا په حجز محکوم طفل، د بل دين لاروی وي، فوت شي، د هغه خپلوانو ته خبر ورکوي، د خپلوانو د نه موجوديت په صورت کې يا يې له تسليمۍ څخه د ډډه کولو په صورت کې، د اصلاح د مرکز اداره داړوندي فرقې د عبادت ځای مسئولينو ته خبر ورکوي او د تسليمۍ په غرض د نه مراجعې په صورت کې، د سيمې د هديرې په يوه برخه کې دفن او د متوفي پر قبر باندې نښه اېښودل کېږي.

است نقل نتايج معاينات طب عدلي را نيز حين تسليمۍ ميت به اقاربش، ارائه نمايد. (۳) هرگاه اقارب از تسليمۍ ميت امتناع نمايد يا اقارب ميت موجود نباشد ويا هم اداره مرکز اصلاح نتواند اقارب وی را پيدا نمايد، ميت بعد از ادای نماز جنازه دريکي از قبرستان های محل مدفون و بالاي مقبرۀ متوفي علامت گذاشته شده تا در صورت پيدا شدن اقارب متوفي تشخيص شده بتواند. (۴) هرگاه طفل مظنون، متهم يا محکوم به حجزپيرو دين ديگر باشد، فوت نمايد، به اقارب وی اطلاع داده، در صورت عدم موجوديت اقارب يا امتناع از تسليمۍ وی، اداره مرکز اصلاح به مسئولين عبادتگاه فرقۀ مربوط اطلاع داده و در صورت عدم مراجعه غرض تسليمۍ، در يك بخش از قبرستان محل دفن و بر قبر متوفي علامت گذاشته می شود.

(۵) که چبری متوفی مظنون، تورن یا په حجز محکوم طفل بهرنی تبعه وي، د عدلی وزارت د بهرنیو چارو وزارت له لارې موضوع د متوفی متبوعه هېواد او سره صلیب ته خبر ورکوي. که چبری د متوفی طفل د خپلوانو حضور یو څه موده ونیسي، د اصلاح د مرکز اداره، جسد په یوه له روغتیايي مرکزونو کې ساتي.

له رخصتی څخه گټه اخستنه خلبري شتمه ماده:

(۱) له کورنۍ او خپلوانو سره یې تر حجز لاندې اطفالو د اړیکو د تأمین په منظور، د جرم د ډول، د مجازاتو د اندازې، د سلوک او چلند او د رخصتی په وخت کې د هغه د کنترول او څارنې د امکان له په پام کې نیولو سره، د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د قانون په شپړویشتمه ماده کې درج شوې رخصتی ورکول کېدی شي.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوې رخصتي هغه وخت ورکول کېدی شي چې له رخصتی وروسته د اصلاح د مرکز ادارې ته

(۵) هرگاه طفل مظنون، متهم و محکوم به حجز متوفی تبعه خارجی باشد، وزارت عدلیه از طریق وزارت امور خارجه، موضوع را به کشور متبوعه متوفی و صلیب سرخ اطلاع می دهد. هرگاه حضور اقارب طفل متوفی مدتی را دربرگیرد، اداره مرکز اصلاح جسد رادر یکی از مراکز صحی نگهداری می نماید.

استفاده از رخصتی ماده بیست و چهارم:

(۱) به منظور تأمین روابط اطفال تحت حجز با فامیل و اقارب وی با نظر داشت نوعیت جرم، اندازه مجازات، طرز سلوک و رفتار و امکان کنترول و نظارت وی حین رخصتی از طرف پولیس محل، رخصتی های مندرج ماده بیست و ششم قانون مراکز اصلاح و تربیت اطفال اعطاء شده می تواند.

(۲) رخصتی مندرج فقره (۱) این ماده زمانی اعطاء شده می تواند که سند معتبر و قابل قبول جهت مراجعت طفل

- د ترجيز لاندې طفل د مراجعې لپاره معتبره او د منلو وړ سند وړاندې شوی وي.
- (۳) په حجز محکوم طفل تر پنځو کلونو پورې، د دې مادې په (۱) فقره کې له درج شوې رخصتۍ څخه گټه اخستلي شي، پدې شرط چې د حجز نیمه موده یې تېره کړې وي او سلوک او چلند یې مثبت ارزول شوی وي.
- (۴) لاندې محجوزین پدې ماده کې له درج شوو رخصتیو څخه گټه نشي اخستلي:
- ۱- د کورني او بهرني امنيت پر عليه جرمونو مرتکب.
  - ۲- بهرنی تبعه.
  - ۳- متکرر سرغړوونکی.
  - ۴- په مخدرو موادو روږدی.
  - ۵- د غیرعادي چال چلند لرونکې.
  - (۵) د رخصتۍ ورکول د اصلاح د مرکز د عمومي رئیس له منظوری وروسته اجراء کېږي.
  - (۶) د اصلاح د مرکز اداره مکلفه ده، د شرایطو لرونکو محجوزینو فهرست د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو عمومي ریاست ته واستوي.
- تحت حجز بعد از رخصتی به اداره مرکز اصلاح ارائه شده باشد .
- (۳) طفل محکوم به حجز الی پنج سال از رخصتی های مندرج فقره (۱) این ماده در هر سال یکبار استفاده نموده می تواند، مشروط بر اینکه نصف مدت حجز را سپری وسلوک و رفتار وی مثبت ارزیابی شده باشد.
- (۴) محجوزین ذیل از رخصتی های مندرج این ماده استفاده کرده نمی توانند:
- ۱- مرتکب جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی.
  - ۲- تبعه خارجی.
  - ۳- متخلف متکرر.
  - ۴- معتاد به مواد مخدر
  - ۵- دارای روش و رفتار غیر عادی .
  - (۵) اعطای رخصتی بعد از منظوری رئیس عمومي مراکز اصلاح اجرا می گردد.
  - (۶) اداره مرکز اصلاح مکلف است فهرست محجوزین واجد شرایط را دو ماه قبل به ریاست عمومي مراکز اصلاح و تربيت اطفال ارسال نماید.

- (۷) د رخصتیو ورکول په هغو حالاتو کې چې امنیتي حالت مساعد نه وي یا د تر حجز لاندې طفل د کنترول او څارنې شونتیا ممکنه نه وي، جواز نلري.
- (۸) د اصلاح پرانستو په مرکزونو کې په حجز محکوم اطفال، پدې مقررې کې له درج شوو رخصتیو څخه ګټه نشي اخستي.
- (۷) اعطای رخصتی در حالاتی که وضع امنیتی مساعد نبوده و یا امکان کنترول و نظارت طفل تحت حجز ممکن نباشد، جواز ندارد.
- (۸) اطفال محکوم به حجز در بخش باز مرکز اصلاح از رخصتی های مندرج این مقررې مستفید شده نمی توانند.

څلورم فصل

د اصلاح د مرکزونو د ادارو دندې او واکونه

فصل چهارم

وظایف و صلاحیت های ادارات مراکز اصلاح

دندې او واکونه

پنځمه ویشتمه ماده:

- (۱) د اصلاح د مرکزونو ادارې لاندې دندې او واکونه لري:
- ۱- د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو ساتنه.
- ۲- د اصلاح د مرکزونو په دننه کې د جرم له پېښېدو څخه دمخنيوي اود انضباط او نظم د تأمینولو لپاره د لارموتدبيرونو نیول.
- ۳- مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو لپاره د بنو شرایطو تأمینول.

وظایف و صلاحیت ها

ماده بیست و پنجم:

- (۱) ادارات مراکز اصلاح دارای وظایف و صلاحیت های ذیل می باشند:
- ۱- نگهداری اطفال مظنون ، متهم یا محکوم به حجز .
- ۲- اتخاذ تدابیر لازم جهت جلوگیری از وقوع جرم و تأمین انضباط و نظم در داخل مراکز اصلاح.
- ۳- تأمین شرایط بهتر رهائشی برای اطفال مظنون ، متهم یا محکوم به حجز .

- ۴- د کورنیو چارو وزارت په همکاري د اصلاح د مرکزونو دادارو د امنيت تأمینول.
- ۵- د کورنیو چارو وزارت په همکاري محکمو، څارنوالیو او نورو اړوندو ادارو ته د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو لېږدول.
- ۶- د کورنیو چارو وزارت په همکاري له مرکز څخه ولایتونو ته او د هغۀ بالعکس د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو لېږدول.
- ۷- د کورنیو چارو وزارت د پېښو ضد پولیسو په همکاري، د اصلاح په مرکز کې د اورلگېدو له پېښېدو څخه د مخنیوي لپاره د لارمو تدبیرونو نیول.
- ۸- د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو په اړه، د اړوندې څارنوالۍ او محکمو د قرارونو او فیصلو تعميل او تطبیقول.
- ۹- د مظنونو، تورنو او په حجز د محکومو اطفالو د زده کړې د سطح د لوړولو لپاره د تدبیرونو نیول.
- ۱۰- د روزنیزو، حرفوي، زده کړه
- ۴- تأمین امنيت و حفاظت ادارات مراكز اصلاح به همکاري وزارت امور داخله.
- ۵- انتقال اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز به محاکم، څارنوالی ها و سایر ادارات ذیربط به همکاري وزارت امور داخله.
- ۶- انتقال اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز از مرکز به ولایات و بر عکس آن، به همکاري وزارت امور داخله.
- ۷- اتخاذ تدابیر لازم جهت جلوگیری از وقوع حریق در مرکز اصلاح به همکاري پولیس ضد حوادث وزارت امور داخله.
- ۸- تعميل و تطبیق قرار ها و فیصله های څارنوالی و محاکم مربوط در رابطه به اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز.
- ۹- اتخاذ تدابیر جهت ارتقای سطح آموزش اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز.
- ۱۰- تنظیم برنامه های تربیوی،

- ییزو او سواد زده کړې برنامه تنظیمول.
- ۱۱- دمظنونو، تورنویا په حجز دمحکومو اطفالو دعرایضو او شکایتونو اخستل اوارپوندو مراجعو ته دهغو استول .
- ۱۲- دکورنۍ دغړو او خپلوانو سره د مظنونو، تورنو یا په حجز دمحکومو اطفالو، د لېدنې کتنې او اړیکو د تأمینولو تنظیمول.
- ۱۳- د اصلاح د مرکزونو د برخو د چارو دښه کېدو په اړه وړاندیزونو او اصلاحي نظریو وړاندې کول.
- ۱۴- د اړوندو اجراآتو په اړه رپوټ وړاندې کول.
- ۱۵- د نورو هغو دندو سرته رسول چې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د عالي شوري لخوا، هغوی ته سپارل کېږي.
- (۲) د اصلاح د مرکزونو د برخو دندې، د هغو لایحو په واسطه چې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د عالي شوري لخوا تصویبېږي، تنظیمېږي.
- د موظفینو ډډه کول**
شپږویشتمه ماده:
د اصلاح د مرکز امنیتي او اداري حرفوۍ، آموزشی و سواد آموزی .
- ۱۱- اخذ عرایض وشکایات اطفال مظنون ، متهم یا محکوم به حجز و ارسال آن بـه مراجع مربوط .
- ۱۲- تنظیم ملاقات وتأمین رابطه اطفال مظنون ، متهم یا محکوم به حجز با اعضای فامیل و اقارب نزدیک آنها .
- ۱۳- ارائه پیشنهادات ونظریات اصلاحی در رابطه به بهبود امور بخشهای مراکز اصلاح .
- ۱۴- ارائه گزارش در رابطه به اجرای آت مربوط .
- ۱۵- انجام سایر وظایفی که از طرف شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال یا مقام وزارت به آنها محول می گردد .
- (۲) وظایف بخش های مراکز اصلاح توسط لوايح که از طرف شورای عالی مراکز اصلاح و تربیت اطفال تصویب می گردد ، تنظیم می شود .
- اجتناب مؤظفین**
ماده بیست و ششم:
مؤظفین امنیتي واداری مرکز

- موظفين مكلف دي له لاندې مواردو څخه ډډه وكړي:
- ۱- د مظنونو، تورنو يا په حجز د محكومو اطفالو شكنبه او جسمي او روحي آزارول.
  - ۲- له مظنونو، تورنو يا په حجز د محكومو اطفالو څخه د شيانو پېرل.
  - ۳- پر مظنونو، تورنو يا په حجز د محكومو اطفالو باندې د شيانو او اجناسو پلورل.
  - ۴- مظنونو، تورنو يا په حجز د محكومو اطفالو څخه پور اخستل يا وركول.
  - ۵- مظنونو، تورنو يا په حجز د محكومو اطفالو ته د اصلاح د مركز له بهر څخه د شيانو او اجناسو لېږدول يا د اصلاح د مركز له بهر يا اصلاح د مركز له نورو برخو څخه نورو اشخاصو يا شخص ته له مظنونو، تورنو يا په حجز د محكومو اطفالو څخه د شيانو يا اجناسو لېږدول.
  - ۶- د هر ډول هغو معلوماتو افشاء كول چې د دندې د اجراء په بهير كې د مظنونو، تورنو يا په حجز د محكومو اطفالو په هكله
- اصلاح مكلف اند از موارد ذيل اجتناب نمايند:
- ۱- شكنبه و آزار جسمي وروحي اطفال مظنون، متهم يا محكوم به حجز.
  - ۲- خريد اشياء از اطفال مظنون، متهم يا محكوم به حجز.
  - ۳- فروش اشياء و اجناس به اطفال مظنون، متهم يا محكوم به حجز.
  - ۴- اخذ قرض از نزد اطفال مظنون، متهم يا محكوم به حجز يا اعطاء به آنها.
  - ۵- انتقال اشياء و اجناس از خارج مركز اصلاح به اطفال مظنون، متهم يا محكوم به حجز و يا انتقال اشياء و اجناس از نزد اطفال مظنون، متهم يا محكوم به حجز به اشخاص يا شخص ديگر در خارج از مركز اصلاح و يا هم در بخش هاي ديگر مركز اصلاح.
  - ۶- افشای هر نوع معلومات كه در جريان وظيفه در مورد اطفال مظنون، متهم يا محكوم به حجز حاصل

ترلاسه کړې دي.

۷- له مظنونو، تورنو یا په حجز د محکومو اطفالو یا خپلوانو او یا هم په هغو پورې له اړوندو اشخاصو څخه د هر ډول اجرېینه او بخشش، حق الزحمې، پولې و جوړه او یا هغه شي چې د مادي ارزښت لرونکې وي، مستقیمه یا غیر مستقیمه غوښتنه او ترلاسه کول.

د گروپ بندۍ (ډلبندۍ) کمېسیون اووه ویشتمه ماده:

(۱) د مظنونو، تورنو یا په حجز د محکومو اطفالو د گروپ بندۍ په منظور، ددې مادي په (۲) فقره کې د درج شوو خصوصیاتو له په پام کې نیولو سره د مرکز او ولایتونو د اصلاح په مرکزونو کې په لاندې ترکیب سره یو کمېسیون جوړېږي:

- ۱- د اصلاح د مرکز د ښوونې او روزنې مسئول د رئیس په توګه.
- ۲- د لیلیې مدیر، د غړي په وګه.
- ۳- د اصلاح د مرکز طبیب، د غړي په توګه.
- ۴- د اصلاح د مرکز روان پېژندونکی، د غړي په توګه.
- ۵- د ازادۍ د سلب پرځایونو د

نموده اند.

۷- مطالبه و در یافت هر نوع پاداش و بخشش، حق الزحمه و جوه پولی و یا شی که دارای ارزش مادی باشد، مستقیم یا غیر مستقیم از اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز و یا هم اقارب و اشخاص وابسته به آنها.

کمیسیون گروپ بندۍ ماده بیست و هفتم:

(۱) به منظور گروپ بندۍ اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز با نظر داشت خصوصیات مندرج فقره (۲) این ماده در مرکز و ولایات، کمیسیونی به ترکیب ذیل ایجاد می گردد:

- ۱- مسئول تعلیم و تربیه مرکز اصلاح به حیث رئیس.
- ۲- مدیر لیلیه به حیث عضو.
- ۳- طبیب مرکز اصلاح به حیث عضو.
- ۴- روانشناس مرکز اصلاح به حیث عضو.
- ۵- څارنوال نظارت بر مرحلات

- خارنې خارنوال، د غړي په توگه.
۶- د ټولنيزو خدمتونو کارپېژاند،
د غړي په توگه.
(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج
شوی کمېسيون، مظنون، تورن يا
په حېز د محکومو اطفالو دساتنې
په غرض د لاندې خصوصياتو له په
پام کې نيولو سره گروپ بندي
کوي:
۱- سن.
۲- جرمي سابقه.
۳- د جرم ډول.
۴- د حېز موده.
۵- په مخدرو موادو روږدوالی.
۶- روغتيايي وضع.
۷- تابعيت.
۸- خصوصيات، عادتونه او
گډ احساس.
(۳) ددې مادې په (۱) فقره کې درج
شوی کمېسيون، ددې مادې په (۲)
فقره کې درج شوو مواردو ته په پام سره
د حېز په بهير کې مظنون، تورن يا په
حېز محکوم اطفال له امنيتي نظره
دهغوی دکړنې او سلوک له په نظر کې
نيولو سره، هم گروپ بندي کوي.
(۴) که چېرې، مظنون، تورن يا په
حېز محکوم طفل، ددې مادې په
- سلب آزادۍ به حېث عضو.
۶- کارشناس خدمات اجتماعي به
حېث عضو.
(۲) کميسيون مندرج فقره (۱)
اين ماده، اطفال مظنون، متهم يا
محکوم به حېز
را غرض نگهداري بانظرداشت
خصوصيات ذيل گروپ بندي
می نمايد:
۱- سن.
۲- سابقه جرمي.
۳- نوعيت جرم.
۴- مدت حېز.
۵ اعتياد به مواد مخدر.
۶- وضعيت صحي.
۷- تابعيت.
۸- خصوصيات، عادات
واحساس مشترك.
(۳) کميسيون مندرج فقره (۱) اين
ماده، بارعايت موارد مندرج فقره
(۲) اين ماده، اطفال مظنون،
متهم يا محکوم به حېز رااز لحاظ
امنيتی بانظرداشت عمل کرد
وسلوك آنها درجریان حېز
نيز گروپ بندي می نمايند.
(۴) هرگاه طفل مظنون، متهم يا
محکوم به حېز به گروپ بندي

(۲) فقره کپی پر درج شوی گروپ بندی قناعت ونلری، کولی شی پدی هکله د اصلاح د مرکز ادارې ته شکایت وکړي. د اصلاح د مرکز اداره مکلفه ده، شکایت وڅېړي او لږم تصمیم ونیسي.

مندرج فقره (۲) این ماده قناعت نداشته باشد، می تواند در مورد به اداره مرکز اصلاح شکایت نماید. اداره مرکز اصلاح مکلف است شکایت را بررسی و تصمیم لازم اتخاذ نماید.

پنجم فصل د ترجمز لاندې اطفالو لېږدول له یوه ځای څخه بل ځای ته لېږدېدل

اته ویستمه ماده:

(۱) مظنون، تورن یا په حجز محکوم اطفال، په لاندې مقصدونو له یوه ځای څخه بل ځای ته لېږدول کېږي:

۱- په څارنوالیو او محکمو کې د اړوندو جزایي دوسیې څېړل.
۲- د عدلي طبي او کریمنال تخنیک کتنو اجراء کول.

۳- د دې مقررې په اووه ویستمه ماده کې د درج شوي حکم مطابق، درملنه.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې په درج شوو مواردو کې د مظنون، تورن یا په حجز محکوم اطفالو لېږدول، د اړوندو امنیتي ساتونکو

فصل پنجم انتقال اطفال تحت حجز انتقال از يك محل به محل دیگر

ماده بیست و هشتم:

(۱) اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز به مقاصد ذیل از يك محل به محل دیگر منتقل می گردند:

۱- رسیدگی به دوسیة جزائی مربوط در څارنوالی ها و محاکم.
۲- اجرای معاینات طبی عدلی و کریمنال تخنیک.

۳- تداوی طبق حکم مندرج ماده بیست و هفتم این مقررہ .

(۲) انتقال اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز در موارد مندرج فقره (۱) این ماده توسط موظفین مرکز اصلاح به

په همكاري د اصلاح د مركز د مؤظفينو په واسطه صورت مومي د امنيتي ساتونكو شمېر د ډاډمن لېږدېدو لپاره د گواښمنۍ (خطرناك والي) په تناسب، د اصلاح د مركز لخوا ټاكل كېږي.

(۳) مظنون، تورن يا په حجز محكوم اطفال، له يوۀ ځايه بل ځای ته د لېږدېدو پروخت، د ممنوعه شيانو له نه لرلو څخه د ډاډ د ترلاسه كېدو لپاره تلاشي اود مؤظف طبيب لخوا ئې روغتيايي كتنه كېږي.

(۴) مظنون، تورن يا په حجز محكوم اطفال، كولى شي، د اصلاح له يوۀ مركز څخه د اصلاح بل مركز يا هم توقيف ځايونو يا محبسونو ته د لېږد پروخت، خپلې پيسې او شخصي مالونه ولېږدوي.

توقيف ځای يا محبس ته لېږدېدل نهه ويشتمه ماده:

(۱) د اصلاح د مركز اداره مكلفه ده، مظنون، تورن يا په حجز محكوم چې د جزاء په قانون كې د درج شوي حكم مطابق، اتلس كلنې سن بشپړ كړي، توقيف ځای يا محبس ته ولېږدوي.

همكاري محافظين امنيتۍ مربوط صورت مى گيرد. تعداد محافظين امنيتۍ به تناسب خطرناك بودن جهت انتقال مطمئن از طرف مركز اصلاح تعيين مى گردد.

(۳) اطفال مظنون، متهم يا محكوم به حجز حين انتقال از يك محل به محل ديگر از طرف مؤظفين جهت حصول اطمينان از نداشتن اشيای ممنوعه تلاشی و از طرف طبيب مؤظف معاینه صحی مى گردد.

(۴) اطفال مظنون، متهم يا محكوم به حجز مى توانند حين انتقال از يك مركز اصلاح به مركز اصلاح ديگر ويا هم به توقيف خانه ها يا محابس، پول و اموال شخصى خود را انتقال دهند.

انتقال به توقيف خانه يا محبس ماده ييست ونهم:

(۱) اداره مركز اصلاح مكلفه است، مظنون، متهم يا محكوم به حجز راكه سن هجده سالگى راطبق حكم مندرج قانون جزا تكميل نمايد، به توقيف خانه يا محبس انتقال نمايند.

(۲) اداره مرکز اصلاح مکلف است
حین انتقال مظنون، متهم یا
محکوم به حجز مندرج فقره (۱)
این ماده به اداره توقیف خانه یا
محبس، موضوع را به خائنوالی و
محکمه اختصاصی اطفال اطلاع
دهد.

(۳) اداره مرکز اصلاح مکلف است
حین انتقال مظنون، متهم یا
محکوم به حجز به توقیف خانه یا
محبس دوسیه، تصدیق صحی
وسایر اشیاء و اجناس که مربوط
به وی می باشد، انتقال نماید.

در خواست انتقال

ماده سی ام:

(۱) هرگاه مسئول مرکز اصلاح در
ولایت، نگهداری طفل
مظنون، متهم یا محکوم به حجز را
مناسب نداند، موضوع را به
ریاست عمومی مراکز اصلاح
اطلاع می دهد، رئیس عمومی
مراکز اصلاح بعد از اخذ هدایت
وزیر عدلیه در زمینه تصمیم
اتخاذ می نماید.

(۲) طفل مظنون، متهم یا محکوم
به حجز یا اقارب وی می تواند
درخواست انتقال طفل تحت حجز

(۲) د اصلاح مرکز اداره مکلفه
ده توقیف خای یا محبس ته د دې
مادې په (۱) فقره کې د درج شوي
مظنون، تورن یا په حجز محکوم
دلېږدولو پروخت، موضوع خائنوال
او د اطفالو اختصاصي محکمې ته
خبر ورکړي.

(۳) د اصلاح مرکز اداره مکلفه
ده توقیف خای یا محبس ته
دمظنون، تورن یا په حجز محکوم
دلېږد پروخت، دوسیه، روغتیايي
تصدیق او نور شيان چې په هغه
پورې اړه لري، ولېږدوي.

د لېږدېدو غوښتنلیک

دېرشمه ماده:

(۱) که چېرې په ولایت کې د اصلاح
د مرکز مسئول د مظنون، تورن یا
په حجز محکوم طفل ساتل مناسب
ونه گڼي، موضوع د اصلاح د
مرکزونو عمومي ادارې ته خبر
ورکوي، د اصلاح د مرکزونو
عمومي رئیس د عدلیې وزیر
دلارښوونې له اخستلو وروسته،
پدې هکله تصمیم نیسي.

(۲) مظنون، تورن یا په حجز
محکوم طفل یا يې خپلوان کولی
شي له یوه ولایت څخه بل ولایت ته

د ترجمه لاندې طفل د لېږدولو غوښتنلیک مستقیماً عدلیې وزیر یا د اصلاح د مرکزونو عمومي ریاست ته وسپاري. د اصلاح د مرکزونو عمومي ریاست، غوښتنلیک د دلایلو په یادولو سره د عدلیې وزارت مقام ته وړاندې کوي.

را از يك ولايت به ولايت ديگر مستقيماً به وزير عدليه و يا به رياست عمومي مراكز اصلاح سپارد. رياست عمومي مراكز اصلاح درخواست را با ذكر دلايل به مقام وزارت عدليه تقديم مي نمايد.

شپږم فصل محدودیتونه

فصل ششم محدودیت ها

د حقوقو محدودیت
يودېرشمه ماده:
(۱) د مظنونو، تورنو یا په حجز محکومو اطفالو حقوق په لاندې حالاتو کې محدودېږي:

۱- په سختو ساري یا رواني ناروغیو اخته والي.
۲- د مخدرو موادو استعمال.
۳- تېښته یا د هغې لپاره هڅه.
۴- اعتصاب.
۵- د اصلاح د مرکز له امنیتي مقرراتو څخه سرغړونه.
۶- له نورو مظنونو، تورنو یا په حجز له محکومو اطفالو سره ناوړه چلند.

محدودیت حقوق
ماده سى ویکم:
(۱) حقوق اطفال مظنون ، متهم یا محکوم به حجز در حالات ذیل محدود شده می تواند :

۱- ابتلا به امراض ساری یا روانی حاد .
۲- استعمال مواد مخدر .
۳- فرار یا تلاش برای آن .
۴- اعتصاب .
۵- تخطی از مقررات امنیتی مرکز اصلاح .
۶- بد رفتاری با سایر اطفال مظنون ، متهم یا محکوم به حجز .

- ۷- په نورو حالاتو کې د څارنوال یا محکمې د تجویز له مخې.
- (۲) د اصلاح مرکز کولی شي له احوالو سره سم، د دې مادې په (۱) فقره کې په درج شوو مواردو کې لاندې محدودیتونه د اصلاح د مرکزونو د عمومي رئیس په تأیید او د عدلیې وزیر په منظوري، د (۱۵) ورځو مودې لپاره وضع کړي:
- ۱- له کورنۍ او خپلوانو سره دمظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل د ملاقات منع کول.
- ۲- د طبیب په سلا مشوره د (۲۴) ساعتونو وخت لپاره په جلا خونو کې بیلول.
- ۳- د اصلاح د مرکز مسئول مکلف دی د مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل د حقوقو له محدودولو وروسته په لنډ وخت کې موضوع اړوند څارنوال ته خبر ورکړي.
- (۴) د اصلاح د مرکز مسئولین ددې مادې په (۲) فقره کې د درج شوو محدودیتونو د تمديد د لزوم په صورت کې، موضوع د اصلاح د مرکزونو د عمومي رئیس له لارې عدلیې وزیر ته د دلایلو په یادولو
- ۷- درسایر حالات بنسټیز څارنوال یا محکمه .
- (۲) مسئول مرکز اصلاح می تواند حسب احوال در موارد مندرج فقره (۱) این ماده محدودیت های ذیل را به تأیید رئیس عمومی مراکز اصلاح و منظوری وزیر عدلیه به مدت الی (۱۵) روز وضع نماید :
- ۱- منع ملاقات طفل مظنون ، متهم یا محکوم به حجز یا فامیل و اقارب آنها.
- ۲- تجرید در اتاقهای جداگانه برای مدت (۲۴) ساعت به مشوره طبیب.
- (۳) مسئول مرکز اصلاح مکلف است به اسرع وقت بعد از محدود نمودن حقوق طفل مظنون ، متهم یا محکوم به حجز ، موضوع رابه څارنوال مربوط اطلاع دهد .
- (۴) مسئولین مرکز اصلاح در صورت لزوم تمديد محدودیت های مندرج فقره (۲) این ماده، موضوع را از طریق رئیس عمومی مراکز اصلاح به وزیر عدلیه با ذکر دلایل

سره وړاندیز کوي:

(۵) د اصلاح د مرکز مسئولین کولی شي، د اړوند څارنوال له لارښوونې سره سم د تحقیق په بهیر کې له خپلوانو سره د مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل ملاقات منع کړي.

(۶) که چېرې مظنون، تورن یا په حجز د محکوم طفل، د اصلاح د مرکزونو د مسئولینو په وړاندې مقاومت وکړي یا هڅه وکړي چې خپل نفس ته زیان ورسوي، دولچک استعمال ته اقدام صورت موندلی شي.

(۷) مظنون، تورن یا په حجز محکوم اطفال نه شي کولی جارحه، ضاربه او ناریه آلات او مخابراتي وسایل له ځانه سره ولري.

(۸) مظنون، تورن یا په حجز محکوم اطفال نشي کولی له نفتو، گاز او نورو محروقاتي موادو او دهغو له استعمال وړ وسایلو څخه د اصلاح د مرکز په دننه کې ګټه واخلي یا هغه وساتي، د اصلاح د مرکز د ادارې په تجویز ضرورت او استثنایي حالات له دې امر څخه

پیشنهاد می نمایند.

(۵) مسئولین مرکز اصلاح می توانند حسب هدایت څارنوال مربوط، ملاقات طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز را با اقرارش در جریان تحقیق منع نمایند.

(۶) هرگاه طفل مظنون، متهم یا محکوم به حجز در برابر مسئولین مرکز اصلاح مقاومت نموده یا تلاش کند که به نفس خود صدمه وارد نماید، به استعمال ولچک اقدام صورت گرفته می تواند.

(۷) اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز نمی توانند آلات جارحه، ضاربه و ناریه و وسایل مخابراتی را با خود داشته باشند.

(۸) اطفال مظنون، متهم یا محکوم به حجز نمی توانند از نفت، گاز و سایر مواد محروقاتی وسایل مورد استعمال آن، در داخل مرکز اصلاح استفاده یا آنرا نگهداری نمایند. حالات ضرورت و استثنائی به تجویز اداره مرکز اصلاح از این امر

مستثنی دي.

مستثنی است.

اووم فصل

وروستني حکونه

خارنه او کنترول

دوه د پرشمه ماده:

د اصلاح د مرکز اداره مکلفه ده،
موظفو خارنوالانو ته د لاندې
مقصودونو د تأمین لپاره، لږمې
آسانتیاوې برابرې کړي:

۱- د تحقیق اجراء.

۲- د عدلي او قضايي واکمنو
مقاماتو د تصمیمونو او فیصلو له
تطبیق څخه خارنه.

۳- لدې څخه ډاډ ترلاسه کول چې
هېڅ شخص په ناقانونه توګه ساتل
یا تر حجز لاندې نیول شوی ندی یا
له ټاکلي وخته زیات په حجز کې
ساتل شوی ندی.

په پرانستې برخه کې د اطفالو ساتل

دري د پرشمه ماده:

که چېرې د اصلاح په مرکز کې،
پرانستې برخه موجوده نه وي، په
پرانستې برخه کې په حجز محکوم
اطفال، د اصلاح د مرکز په تړلې
برخه کې ساتل کېږي او موضوع د
واکمنې محکمې خبرتیا ته رسول

فصل هفتم

احکام نهائی

نظارت و کنترول

ماده سی و دوم:

اداره مرکز اصلاح مکلف است
برای خارنوالان موظف تسهیلات
لږم را جهت تأمین مقاصد ذیل
فراهم نماید:

۱- اجرای تحقیق .

۲- نظارت از تطبیق تصامیم و
فیصله های مقامات ذیصلاح
عدلی و قضائی.

۳- حصول اطمینان از اینکه هېچ
شخص طور غیر قانونی نگهداری
یا تحت حجز قرار نغرفته یا بیشتر
از میعاد معینه در حجز نگهداری
نشده است.

نگهداری اطفال در بخش باز

ماده سی وسوم:

هرگاه در مرکز اصلاح ،بخش
باز موجودنه باشد ، اطفال محکوم
به حجز در بخش باز ، دربخش
بسته مرکزاصلاح نگهداری می
گردد وموضوع
به اطلاع محکمه ذیصلاح

کېږي. پداسې حالت کې د اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو د قانون د اوومې مادې د (۱) فقرې په (۱) جزء کې درج شوی حکم په پام کې نیول کېږي.

د فلم او رپوټ برابرول څلوردرشمه ماده:

(۱) له مظنونو، تورنو یا په حجز له محکومو اطفالو څخه د فلم، رپوټ برابرول او عکس اخستل یا هغو سره مصاحبه کول د عدليې وزیر په اجازه صورت موندلی شي، پدې شرط چې د هغوی په خوښه وي او هویت یې څرگند نشي.

(۲) فلم اخستونکي، رپوټ ورکوونکي او عکس اخستونکي، خپل غوښتنلیک چې د لاندې مطالبو لرونکې وي، د اصلاح د مرکزونو عمومي ریاست ته وړاندې کوي:

- ۱- د فعالیت د جواز نقل.
- ۲- د هغه شخص یا اشخاصو چې د اصلاح د مرکز برخو ته ننوزي، د سوانحو لنډيز.
- ۳- د اصلاح هغه مرکز چې ورڅخه لیدنه کېږي.
- ۴- د هغو فعالیتونو جزئیات چې

رسانیده می شود. درچنین حالت حکم مندرج جز (۱) فقره (۱) ماده هفتم قانون مراکز اصلاح و تربیت اطفال رعایت می گردد .

تهیه فلم و گزارش ماده سی و چهارم:

(۱) تهیه فلم و گزارش و عکس برداری از اطفال مظنون ، متهم یا محکوم به حجز یا مصاحبه با آنها به اجازه وزیر عدلیه صورت گرفته می تواند مشروط براینکه به رضایت آنها بوده و هویت شان افشاء نه گردد .

(۲) فلم بردار، گزارشگرو عکس بردار درخواست خویش را که حاوی مطالب ذیل می باشد به ریاست عمومي مراکز اصلاح ارائه می نماید:

- ۱- نقل جواز فعالیت .
- ۲- خلاص سوانح شخص یا اشخاصی که داخل بخش های مرکز اصلاح می شوند .
- ۳- مرکز اصلاح ایکه از آن بازدید به عمل می آید .
- ۴- جزئیات فعالیت هایکه در

لنډ مهاله پناه ورکول

پنځه دېرشمه ماده:

(۱) د اصلاح د مرکزونو مسئولین کولی شي د طفل د قانوني ممثل په غوښتنه یا هغه پخپله، د څارنوالۍ په تشخیص او د عدلیې وزیر په اجازه، هغه طفل ته چې سخت ګواښل شوی، لنډ مهاله پناه ورکړي.

(۲) د خطر په وړاندې طفل یا یې قانوني ممثل کولی شي د پناه غوښتنې غوښتنلیک د مؤجهو دلایلو په یادولو سره په لیکلې توګه څارنوالۍ ته وړاندې کړي.

(۳) څارنوال مکلف دی د طفل د غوښتنلیک په هکله لازم تحقیقات سرته ورسوي او په هغه صورت کې چې یقین حاصل کړي، کولی شي، هغه ته د پناه ورکولو په اړه وړاندیز عدلیې وزیر ته وړاندې کړي.

(۴) د اصلاح د مرکز اداره مکلفه ده، ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي طفل ته د اوسېدو مناسب او جلاځای برابر کړي.

پدې ماده کې د درج شوي طفل په اعاشه او ملاقات پورې اړوندې چارې، د هغه په موافقه د اوضاعو

پناه دادن مؤقت

ماده سی وینج:

(۱) مسئولین مراکز اصلاح می توانند به تقاضای ممثل قانونی طفل و یا خود وی، به تشخیص اداره څارنوالی واستیذان وزیر عدلیه طفلی را که شدیداً تهدید گردیده، مؤقتاً پناه دهند.

(۲) طفل در معرض خطر یا ممثل قانونی وی می تواند در خواست پناه خواستن را با ذکر دلائل مؤجه طوری کتبی به څارنوالی ارائه نماید.

(۳) څارنوال مکلف است تحقیقات لازم را در مورد درخواست طفل انجام و در صورتیکه یقین حاصل نماید، می تواند پیشنهاد مبنی بر پناه دادن وی را به وزیر عدلیه ارائه نماید.

(۴) اداره مرکز اصلاح مکلف است، محل بودوباش مناسب و جداگانه را برای طفل مندرج فقره (۱) این ماده فراهم نماید.

امور مربوط به اعاشه و ملاقات طفل مندرج این ماده به موافقه وی با نظر داشت

اوضاع و حالات از طرف اداره مرکز اصلاح تنظیم می گردد.

(۵) طفل یا ممثل قانونی وی می تواند قبل از ختم مدت معینه، درخواست ترك مركز اصلاح را طور کتبی ارائه نماید.

اداره مکلف است درخواست رارسماً به خارنوال مربوط ارسال و خارنوال بعد از غور و بررسی لازم در مورد تصمیم اتخاذ می نماید.

(۶) اداره مرکز اصلاح الی زمان تعیین شده، طفل را پناه داده و در ختم آن وی را به اداره خارنوالی یا اقارب وی تسلیم می نماید.

(۷) اداره مرکز اصلاح مکلف است مدت پناه دادن را در دفتر مربوط ثبت و اسناد آنرا حفظ نماید.

مهر

ماده سی و ششم:

مراکز اصلاح دارای مهر بوده که در آن نشان جمهوری اسلامی افغانستان و نام اداره درج می باشد.

او حالات له په پام کې نیولو سره د اصلاح د مرکز د ادارې لخوا تنظیمېږي.

(۵) طفل یا یې قانوني ممثل کولي شي د ټاکلې مودې له پایته رسېدو دمخه، د اصلاح د مرکز د پرېښودلو غوښتنلیک په لیکلې توگه وړاندې کړي.

اداره مکلفه ده، غوښتنلیک رسماً اړوند خارنوال ته واستوي او خارنوال له لازم غور او څېړنې وروسته پدې هکله تصمیم نیسي.

(۶) د اصلاح د مرکز اداره تر ټاکل شوي وخته پورې، طفل ته پناه ورکوي او په پای کې یې، هغه خارنوالی یا یې خپلوانو ته ورتسليموي.

(۷) د اصلاح د مرکز اداره مکلفه ده د پناه ورکولو موده په اړوند دفتر کې ثبت او سندونه یې وساتي.

مهر

شپږ دېرشمه ماده:

د اصلاح مرکزونه د مهر لرونکي دي چې په هغه کې د افغانستان اسلامي جمهوریت نښان او د ادارې نوم درج دی.

انفاذ

اووه دېرشمه ماده:

دغه مقرره د تصويب له نېټې څخه نافذه او په رسمي جريده كې دې خپره شي او په نافذېدو سره يې د ۱۴۲۰ هجري، قمري كال په (۷۸۶) گڼه رسمي جريده كې خپره شوې د دارالتأديب مقرره ملغي كښل كېږي.

انفاذ

ماده سي وهفتم:

اين مقرره از تاريخ تصويب نافذ و در جريده رسمي نشرگردد و با انفاذ آن مقرره دارالتأديب منتشره جريده رسمي شماره (۷۸۶) سال ۱۴۲۰ هجري قمري ملغي پنداشته مي شود.

قوانین اجرای عدلی و قضائی - جلد دوم ————— ۴۰۵

فورمه معلومات مندرج فقره (۲۱ و ۲) ماده هشتم مقررہ مراکز اصلاح

شماره	معلومات	شماره	
۱	اسم ، تخلص	۱۱	محل گرفتاری و تاریخ آن
۲	اسم پدر	۱۲	نوع جرم
۳	اسم پدر کلان	۱۳	مدت نگهداری
۴	تاریخ تولد	۱۴	مدت حجر
۵	محل تولد و سکونت	۱۵	سابقه جرمی
۶	جنس	۱۶	اسم و کیل مدافع
۷	حالت مدنی	۱۷	تقسیم بندی از لحاظ ایجاب کنترل به حداعظمی و متوسط
۸	شغل	۱۸	علاقمندی به برنامه های احیای مجدد(قابلیت) نیازمندی و شرکت در برنامه های آموزشی ، تعلیمی یا حرفوی
۹	درجه تحصیل	۱۹	وضع صحی و نیازمندی های طبی
۱۰	محل وقوع جرم	۲۰	شماره تیلیفون اقارب یا شخص دارای رابطه باوی

قوانین اجراءات عدلی و قضائی - جلد دوم ————— ۴۰۶

موضوعات مربوط به تعقیب عدلی

۱	خلص قرار	
۲	نص حکم محکمہ	
۳	نص حکم محکمہ استیناف	
۴	نص حکم سترہ محکمہ	

قانون وکلای مدافع

د افغانستان اسلامي جمهوریت
په پارلماني چارو کې د دولت وزیر
دفتر

گڼه: (۴۴۸۱)
نېټه: ۱۳۸۶/۹/۷

جمهوری اسلامی افغانستان
دفتر وزیر دولت در امور
پارلمانی

شماره: (۴۴۸۱)
تاریخ: ۱۳۸۶/۹/۷

د.ا.ا. ج د عدلیې محترم وزارت ته!
د زیاتو دره ناویو په وړاندې کولو
سره:

د مدافع وکیلانو قانون چې د
اساسي قانون د (۱۰۰) مادې د
حکم مطابق او د ولسي جرگې او
مشرانو جرگې د گډ هیأت د (۷۳)
گڼې مصوبې پر بنسټ په (۵)
فصلونو او (۴۴) مادو کې تصویب
او د اساسي قانون د (۶۴) مادې د
(۱۶) فقرې د حکم د صراحت له
مخې، د افغانستان د اسلامي
جمهوریت د جلالتمآب رئیس
د ۱۳۸۶/۹/۴ نېټې (۱۱۱) گڼې
فرمان په واسطه توشیح شوی دی،
له مصوبې او (پښتو او دري)
متنونه سره یو ځای، په رسمي
جریده کې د خپرېدو په غرض تا
سو ته درواستول شو.

به وزارت محترم عدلیه ج.ا.ا!
با تقدیم احترامات
فایقه:

قانون وکلای مدافع که طبق حکم
ماده (۱۰۰) قانون اساسی و طی
مصوبه شماره (۷۳) هیأت
مختلط ولسي جرگه و
مشرانو جرگه در (۵) فصل
و (۴۴) ماده تصویب و به
تأسی از صراحت حکم فقره
(۱۶) ماده (۶۴) قانون
اساسی طی فرمان شماره (۱۱۱)
مؤرخ ۱۳۸۶/۹/۴ جلالتمآب
رئیس جمهوری اسلامی
افغانستان توشیح گردیده
است، همراه با مصوبه و متن
های (پشتو و دری) غرض
نشر در جریده رسمی به شما
ارسال است.

له فرصت څخه په استفادې يو ځل   با اغتنام از فرصت يکبار ديگر به
بيا خپل دره ناوي نوي کوو.   تجديد احترامات می پردازيم.

په درنښت	بالاحترام
فاروق وردك	فاروق وردك
په پارلماني چارو کې د دولت وزير	وزير دولت در امور پارلمانی
د چارو ادارې او د وزيرانو شوري د	رئيس عمومي اداره امور و
دارالانشاء لوی رئيس	دارالانشاء شورای وزیران

د مدافع وکیلانو د قانون د انفاذ
په هکله د افغانستان د اسلامي
جمهوريت د رئيس
فرمان

گونه: (۱۱۱)

نېټه: ۱۳۸۶/۹/۴

لومړۍ ماده:

د افغانستان د اسلامي جمهوريت
د اساسي قانون د (۶۴) مادې د
(۱۶) فقرې او (سلمې) مادې د
حکم له مخې، د مدافع وکیلانو د
قانون په هکله د ملي شوري د
مجلسينو د گډ هیأت فیصله په
پنځو فصلونو او (۴۴) مادو کې
توشیح کوم.

دوه یمه ماده:

د عدلیې وزارت موظف دی، د
مدافع وکیلانو د قانون له انفاذ
درې میاشتې وروسته، د مدافع
وکیلانو د خپلواک انجمن د
جوړولو په منظور، لارم تدبیرونه
ونيسي.

درېیمه ماده:

۱- د دې قانون په نافذېدو سره د
حقوقی مرستو د ادارې تشکیل او
بودجه د هغې له کارکوونکو سره

فرمان

رئيس جمهوري اسلامي
افغانستان د رمورد انفاذ قانون
وکلاي مدافع

شماره: (۱۱۱)

تاریخ: ۱۳۸۶/۹/۴

ماده اول:

به تاسی از حکم فقره (۱۶) ماده
(۶۴) و ماده (صدم) قانون
اساسی جمهوری اسلامی
افغانستان فیصله هیأت مختلط
مجلسین شورای ملی را در مورد
قانون وکلای مدافع بداخل پنج
فصل و (۴۴) ماده توشیح
می دارم.

ماده دوم:

وزارت عدلیه موظف است در
خلال مدت سه ماه بعد از
انفاذ قانون وکلای مدافع تدابیر
لارم را به منظور ایجاد انجمن
مستقل وکلای مدافع اتخاذ
نماید.

ماده سوم:

۱- با انفاذ این قانون تشکیل و
بودجه اداره مساعدت های
حقوقی با کارکنان آن از

له سترې محکمې څخه مجزا او د عدليې له وزارت سره دې مدغم شي.

۲- د عدليې وزارت موظف دی، د حقوقي مرستو تشکیل او بودجه، د موجودو اړتیاوو له په پام کې نیولو سره ترتیب او د پراوونو د تېرولو لپاره یې وړاندې کړي.

څلورمه ماده:

د مدافع وکیلانو اړوندې چارې دې د مدافع وکیلانو د خپلواک انجمن تر جوړېدو پورې، د ۱۴۲۰ هـ. ق کال په (۷۸۶) گڼه رسمي جریده کې خپور شوي د مدافع وکیلانو د قانون د حکمونو مطابق تنظیم شي.

پنځمه ماده:

دغه فرمان دې له قانون سره یو ځای په رسمي جریده کې خپور شي.

ستره محکمه مجزا و به وزارت عدلیه مدغم گردد.

۲- وزارت عدلیه موظف است تشکیل و بودجه اداره مساعدت های حقوقی را با نظر داشت نیازمندی های موجود ترتیب و جهت طی مراحل ارایه نماید.

ماده چهارم:

امور مربوط به وکلای مدافع الی ایجاد انجمن مستقل وکلای مدافع از طرف وزارت عدلیه طبق احکام قانون وکلای مدافع منتشره جریده رسمی شماره (۷۸۶) سال ۱۴۲۰ هـ. ق تنظیم گردد.

ماده پنجم:

این فرمان همراه با قانون در جریده رسمی نشر گردد.

حامد کرزی

رئیس جمهوری اسلامی
افغانستان

حامد کرزی

د افغانستان د اسلامي جمهوریت
رئیس

جمهوری اسلامی افغانستان

شورای ملی

ولسی جرگه

مصوبه شورای ملی در مورد

قانون وکلای مدافع

شماره: (۷۳)

تاریخ: ۱۳۸۶/۷/۱۲

مطابق حکم ماده صدم قانون اساسی، هیأت مختلط (ترکیب از چهار، چهار عضو هر جرگه) شورای ملی طرح قانون وکلای مدافع را بتاريخ ۱۲ ماه میزان سال روان در (۵) فصل و (۴۴) ماده تصویب نمود.

قاضی نذیر احمد رئیس هیأت

مختلط محمد باقر شریفی

معاون هیأت مختلط

د افغانستان اسلامي جمهوریت

ملي شوري

ولسي جرگه

د مدافع وکیلانو د قانون په هکله

د ملي شوري مصوبه

گڼه: (۷۳)

نېټه: ۱۳۸۶/۷/۱۲

د اساسي قانون د (سلمې) مادې د حکم مطابق، د ملي شوري گډه هیأت (د هرې جرگې له څلورو څلورو غړو څخه جوړ)، د مدافع وکیلانو د قانون طرح په (۵) فصلونو او (۴۴) مادو کې د روان کال د تلې د میاشتې په ۱۲ نېټه، تصویب کړې.

د گډه هیأت رئیس قاضی

نذیر احمد د گډه هیأت معاون

محمد باقر شریفی

قانون وکلای مدافع
فصل اول
احکام عمومی

مبنی
ماده اول:

این قانون به تأسی از حکم ماده سسی و یکم قانون اساسی افغانستان به منظور تنظیم حقوق و وجایب وکلای مدافع و امور مربوط به آنها وضع گردیده است.

حق تعیین وکیل مدافع
ماده دوم:

هر شخص می تواند برای دفع اتهام به مجرد گرفتاری و یا برای اثبات حق خویش وکیل مدافع تعیین کند.

مساعدت رایگان حقوقی
ماده سوم:

به منظور تطبیق حکم مندرج ماده سسی و یکم قانون اساسی، وزارت عدلیه مکلف است در قضایای جنائی برای اشخاص بی بضاعت در هر مرحله از تعقیب عدلی مساعدت حقوقی تعیین نماید.

د مدافع وکیلانو قانون
لومری فصل
عمومی حکمونه

مبنی
لومری ماده:

دغه قانون د افغانستان د اساسي قانون د یو دېرشمې مادې د حکم له مخې د مدافع وکیلانو د حقوقو او وجایبو او په هغوی پورې د اړوندو چارو د تنظیم په منظور وضع شوی دی.

د مدافع وکیل د ټاکلو حق
دوه یمه ماده:

هر شخص کولای شي د نیول کېدو سره سم د تور د دفع یا د خپل حق د اثبات لپاره مدافع وکیل و ټاکي.

وړیا حقوقي مساعدت
درېیمه ماده:

د اساسي قانون په یو دېرشمه ماده کې د درج شوي حکم د تطبیق په منظور، د عدلیې وزارت مکلف دی په جنایې قضیو کې د بیوزلو (بې بضاعته) اشخاصو لپاره، د عدلي تعقیب په هر پړاو کې، حقوقي مساعدت وټاکي.

د حقوقي مساعدینو د فعالیت ډول، تشکیل، دندې، واکونه او نورې اړوندې چارې، د جلا مقررې په واسطه تنظیمېږي.

اداره

څلورمه ماده:

(۱) په مدافع وکیلانو پورې د اړوندو چارو د تنظیم او رهبرۍ په منظور، د مدافع وکیلانو انجمن په خپلواکه او غیر دولتي ډول جوړېږي.

(۲) د مدافع وکیلانو انجمن د عمومي مجمع، رئیس، اجرائیه هیأت، او غړو لرونکی دی.

(۳) د مدافع وکیلانو د انجمن تشکیل، د فعالیت ډول، د غړیتوب شرایط، سلوک او نورې اړوندې چارې د اساسنامې په واسطه تنظیمېږي.

اصطلاحگانې

پنځمه ماده:

لاندې اصطلاحگانې پدې قانون کې لاندې معناوې افاده کوي:

۱- مدافع وکیل: هغه شخص دی چې د مدافع وکیلانو په فهرست کې شامل وي، د قانون د حکمونو مطابق د محکمو او نورو

طرز فعالیت، تشکیل، وظایف، صلاحیت ها و سایر امور مربوط به مساعدین حقوقي توسط مقررۀ جداگانه تنظیم میگردد.

اداره

ماده چهارم:

(۱) به منظور تنظیم و رهبری امور مربوط به وکلای مدافع انجمن وکلای مدافع به شکل مستقل و غیر دولتی تأسیس می گردد.

(۲) انجمن وکلای مدافع دارای مجمع عمومی، رئیس، هیأت اجرائیه و اعضاء می باشد.

(۳) تشکیل، طرز فعالیت، شرایط عضویت، سلوک و سایر امور مربوط به انجمن وکلای مدافع توسط اساسنامه تنظیم می گردد.

اصطلاحات

ماده پنجم:

اصطلاحات آتی در این قانون معانی ذیل را افاده می نماید:

۱- وکیل مدافع: شخصی است که شامل فهرست وکلای مدافع بوده، مطابق احکام قانون در پیشگاه محاکم و

مراجعو په وړاندې د خپل موکل له حق څخه دفاع یا دعوي اقامه کوي.

۲- حقوقي مساعد: مدافع وکیل دی چې په جنایي موضوعگانو کې د عدلیې وزارت لخوا د بېوزلو اشخاصو لپاره ټاکل کېږي.

۳- بېوزله (بې بضاعته): هغه شخص دی چې مالي نه توان ته په پام سره په جنایي موضوعگانو کې د مدافع وکیل د استخدام وس (قدرت) ونه لري.

۴- د دفاع د وکالت جوازلیک: هغه مطبوع حقوقي سند دی چې شکل او محتوی یې د مدافع وکیلانو د انجمن لخوا ټاکل کېږي.

سایر مراجع از حق موکل خویش دفاع یا دعوی را اقامه می نماید.

۲- مساعد حقوقی: وکیل مدافع است که در موضوعات جنائی از طرف وزارت عدلیه برای اشخاص بی بضاعت تعیین می گردد.

۳- بی بضاعت: شخصی است که نظر به عدم توانائی مالی در موضوعات جنائی قدرت استخدام وکیل مدافع را نداشته باشد.

۴- جوازنامه وکالت دفاع: سند مطبوع حقوقی است که شکل و محتوای آن از طرف انجمن وکلای مدافع تعیین می گردد.

دوه یم فصل

د دفاع په وکالت باندې د اشتغال شرایط

د اشتغال شرایط

شپږمه ماده:

(۱) هغه شخص د دفاع وکالت په شغل بوختېدای شي چې د لاندې شرایطو لرونکې وي:

۱- د افغانستان د تابعیت لرل.

۲- د جنایت په جرم نه

فصل دوم

شرایط اشتغال به وکالت دفاع

شرایط اشتغال

ماده ششم:

(۱) شخصی به وکالت دفاع اشتغال ورزیده میتواند که واجد شرایط ذیل باشد:

۱- داشتن تابعیت افغانستان.

۲- عدم محکومیت به جرم

محکومیت.

۳- د هېواد له دننه یا بهر څخه د حقوقو یا شرعیاتو له پوهنځیو یا له هغو پورته د فراغت د سند لرل، د عالی تحصیلاتو د وزارت له ارزیابی او تأیید وروسته.

۴- د ستاژ د ټاکلې دورې تېرول او د مدافع وکیلانو د انجمن د اساسنامې د حکمونو مطابق د تصدیق ترلاسه کول.

هغه شخص چې لږ تر لږه درې کاله موده یې د قضاء، څارنوالۍ او عدلیې په مسلکي رشتو کې په بالفعل ډول خدمت کړی وي، د ستاژ د ټاکلې دورې په تېرولو مکلف ندی.

(۲) د هېواد له رسمي ديني مدرسو څخه د فراغت د سند یایي د معادل لرونکې په هغه صورت کې کولای شي د دفاع وکالت په شغل بوخت شي چې د دې مادې د (۱) فقرې په (۱، ۲ او ۴) جزء کې پر درج شوو شرایطو برسېره یې له جواز لرونکو مدافع وکیلانو څخه د یوه تر نظر لاندې لږ تر لږه درې کاله عملي کار سرته رسولی وي.

(۳) بهرنی تبعه نشی کولی په

جنایت.

۳- داشتن سند فراغت از پوهنځی های حقوق یا شرعیات و یا بالاتر از آن از داخل و یا خارج کشور بعد از ارزیابی و تأیید وزارت تحصیلات عالی.

۴- سپری نمودن دوره معینه ستاژ و حصول تصدیق طبق احکام اساسنامه انجمن وکلای مدافع.

شخصی که حداقل مدت سه سال در رشته های مسلکی قضاء، څارنوالی و عدلیه طور بالفعل خدمت نموده باشد، مکلف به سپری نمودن دوره معینه ستاژ نمی باشد.

(۲) حایز سند فراغت از مدارس ديني رسمي کشور یا معادل آن در صورتی میتواند به وکالت دفاع اشتغال ورزد که علاوه بر شرایط مندرج اجزای (۱، ۲ و ۴) فقره (۱) این ماده حد اقل سه سال کار عملی را تحت نظر یکی از وکلای مدافع دارنده جواز انجام داده باشد.

(۳) تبعه خارجی نمی تواند در

افغانستان کې دارالوکاله ولري، خو د لاندې شرایطو په لرلو سره کولای شي د افغانستان د اسلامي جمهوریت په محکمو او نورو مراجعو کې د بهرنیو حقیقي او حکمي اشخاصو په اړوندو دعوو او کې له خپل مؤکل څخه وکالت وکړي:

- ۱- په افغانستان کې د استوګنې د جواز لرونکې وي.
- ۲- له خپل متبوع هېواد څخه د وکالت د شغل د جواز لرونکې وي.
- ۳- د قانون د حکمونو مطابق، خپل مالیاتي ذمت اداء کړي.

د دفاع وکالت په شغل دبوختېدو موانع اوومه ماده:

لاندې اشخاص نشي کولای د دفاع وکالت په شغل بوخت شي:

- ۱- قاضیان، څارنوالان، د اردو، پولیسو او ملي امنیت صاحب منصبان، د ملکي خدمتونو مامورین او دښاروالیو کارکوونکي، د ملي شوري، ولایتي او ولسوالۍ د شوري ګانو غړي د دندې د تصدی په وخت کې.
- د حقوقو او شرعیاتو د پوهنځیو

افغانستان دارالوکاله داشته باشد اما تحت شرایط ذیل میتواند در محاکم و سایر مراجع جمهوری اسلامی افغانستان در دعاوی مربوط به اشخاص حقیقي و حکمي خارجی از مؤکل خویش وکالت نماید:

- ۱- دارای جواز اقامت در افغانستان باشد.
- ۲- دارای جواز شغل وکالت از کشور متبوعه خویش باشد.
- ۳- ذمت مالیاتی خویش را طبق احکام قانون اداء نماید.

موانع اشتغال به وکالت دفاع ماده هفتم:

اشخاص آتی نمی توانند به وکالت دفاع اشتغال ورزند:

- ۱- قضات، څارنوالان، صاحب منصبان اردو، پولیس، امنیت ملی، مامورین خدمات ملکي و کارکنان ښاروالی ها و اعضای شورای ملی، شورای ولایتی و ولسوالی حین تصدی وظیفه.
- استادان پوهنځی های حقوق و

استادان (د پوهنتون په موافقه) او
حقوقی مساعدین له دې امر څخه
مستثنی دي.

۲- هغه اشخاص چې د جنایت د
جرمونو په ارتکاب محکوم یا د
محکمې په حکم له خپلې دندې
څخه طرد شوي وي.

۳- هغه اشخاص چې د محکمې
د حکم مطابق د دفاع وکالت په
شغل له بوختېدو څخه محروم
شوي وي.

د وکالت جواز لیک

اتممه ماده:

(۱) د مدافع وکیلانو انجمن، د دې
قانون په شپږمه ماده کې د درج
شوو شرایطو لرونکي شخص ته د
دفاع وکالت جواز ورکوي.

(۲) د مدافع وکیلانو انجمن د
مدافع وکیل بشپړ شهرت او د
جواز د صادرېدو نېټه بالترتیب د
مدافع وکیلانو په فهرست کې
ثبتوي.

د انجمن لخوا د وکیلانو معرفي

نهمه ماده:

د مدافع وکیلانو انجمن مکلف دی
هغه شخص چې د مدافع وکیلانو
په فهرست کې شاملېږي، په لیکلې

شرعیات (په موافقه پوهنتون) و
مساعدين حقوقی از این امر
مستثنی اند.

۲- اشخاصیکه به ارتکاب جرایم
جنایت محکوم یا به حکم
محکمه از وظایف خویش طرد
گردیده باشند.

۳- اشخاصیکه طبق حکم
محکمه از اشتغال به وکالت
دفاع محروم گردیده
باشند.

جوازنامه وکالت

ماده هشتم:

(۱) انجمن وکلای مدافع به
شخص واجد شرایط مندرج ماده
ششم این قانون جواز وکالت
دفاع اعطاء می نماید.

(۲) انجمن وکلای مدافع شهرت
مکمل وکیل مدافع و تاریخ
صدور جواز را بالترتیب در
فهرست وکلای مدافع ثبت
می نماید.

معرفی وکلا از طرف انجمن

ماده نهم:

انجمن وکلای مدافع مکلف
است شخصی را که در فهرست
وکلای مدافع شامل می گردد،

توگه اړوندو مراجعو ته معرفي کړي.

کتباً به مراجع مربوط معرفی نماید.

درېم فصل

د مدافع وکیلانو حقوق او وجایب

د مدافع وکیل حقوق

لسمه ماده:

هغه شخص چې د دفاع وکالت جواز اخلي، د لاندې حقوقو لرونکې وي:

۱- د دې قانون د حکمونو مطابق، د محکمې او نورو مراجعو په وړاندې، په قضایي او جزایي قضیو کې د مؤکل له حقوقو څخه دفاع.

۲- د کشف، تحقیق او محاکمې په ټولو پړاوونو کې گډون او له مؤکل څخه په نیابت سره د ځواب وړاندې کول.

۳- د مؤکل د کشف، تحقیق او محاکمې له بهیر او پایلو څخه یې خبرتیا.

۴- په مؤکل پورې د اړوندو جزایي او حقوقي دعوي د پانېو مطالعه کول.

۵- په خوندي او محرمانه چاپېریال کې تر څارنې، توقیف یا حبس

فصل سوم

حقوق و وجایب وکلای مدافع

حقوق وکیل مدافع

ماده دهم:

شخصیکه جواز وکالت دفاع را اخذ می نماید، دارای حقوق آتی میباشد:

۱- دفاع از حقوق مؤکل در قضایای حقوقی و جزایی به پیشگاه محکمه و سایر مراجع مطابق احکام این قانون.

۲- اشتراك در تمام مراحل کشف، تحقیق و محاکمه و ارایه جواب به نیابت از مؤکل.

۳- اطلاع از جریان کشف، تحقیق و محاکمه مؤکل و نتایج آن.

۴- مطالعه اوراق دعوای جزایی و حقوقی مربوط مؤکل.

۵- ملاقات و مفاهمه، مراسلات و مخابرات با مؤکل تحت

- لائیڈی مؤکل سره ملاقات او مفاهمه، مراسلات او مخابرات.
- ۶- حقیقی او حکمی اشخاصو ته د حقوقي مشورو ورکول.
- ۷- د مدافع وکیلانو د انجمن د داخلي کړنلارې او دواړو خواوو د توافق مطابق د حقوقي خدمتونو او مشورو د سر ته رسولو په بدل کې له مؤکل څخه د حق الزحمې اخستل.
- ۸- د دفاع وکالت د دفتر جوړول.
- ۹- په تقنیني سندونو کې له درج شوو نورو حقوقو څخه ګټه اخستل.
- نظارت، توقیف یا حبس در محیط مصئون و محرمانه.
- ۶- ارایه مشوره های حقوقی به اشخاص حقیقی و حکمی.
- ۷- اخذ حق الزحمه از مؤکل در بدل انجام خدمات و مشوره های حقوقی مطابق طرز العمل داخلی انجمن وکلای مدافع و توافق جانبین.
- ۸- ایجاد دفتر وکالت دفاع.
- ۹- استفاده از سایر حقوق مندرج در اسناد تقنینی.

خونديتوب (مصونیت)

یوولسمه ماده:

مدافع وکیل او دفتر یې له تېري (تعرض) څخه مصئون دی، هېڅ شخص د دولت په ګډون نشي کولای د هغه په چارو کې لاسوهنه وکړي یا یې د دندې د ترسره کېدو خنډ شي، خو د قانون په حکم.

د وکالت قرار داد

دوولسمه ماده:

(۱) د مدافع وکیل او مؤکل حقوق او وجایب د اړخونو ترمنځ د لیکلې مقاولې پر بنسټ د اړوندې اساسنامې مطابق ټاکل کېږي او

مصونیت

ماده یازدهم:

وکیل مدافع و دفتر وی از تعرض مصئون بوده، هیچ شخص به شمول دولت نمیتواند در امور آن مداخله یا مانع انجام وظیفه اش گردد، مگر به حکم قانون.

قرارداد وکالت

ماده دوازدهم:

(۱) حقوق و وجایب وکیل مدافع و مؤکل به اساس مقاوله تحریری بین طرفین مطابق اساسنامه مربوط تعیین و تثبیت می

تثبیتېږي.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي مقالې په درېیو نقلونو کې ترتیبېږي چې یو نقل یې مدافع وکیل، یو نقل یې مؤکل او بل نقل یې اړوندې محکمې ته سپارل کېږي.

د مدافع وکیل وجایب

دیارلسمه ماده:

مدافع وکیل د لاندې وجیبو لرونکی دی:

- ۱- د مؤکل د اسرارو ساتل.
- ۲- په رېښتینولۍ او ایماندارۍ او د اشخاصو حیثیت ته په دره ناوې سره د وکالت د چارو اجراء کول.
- ۳- د محکمو او نورو ادارو د نظم په پام کې نیول.
- ۴- په قضایي غونډو کې گډون کول.
- ۵- مقابل لوري ته له هر ډول حقوقي مساعدت څخه ډډه کول.
- ۶- د مؤکل د پانېو او سندونو ساتل او د مطلب له حل کېدو وروسته د هغو مستردول.
- ۷- د سندونو او پانېو د اخستلو او مستردولو په وړاندې د لیکلې سند ورکول.

گردد.

(۲) مقالې مندرج فقره (۱) این ماده در سه نقل ترتیب که یک نقل آن به وکیل مدافع، یک نقل آن به مؤکل و نقل دیگر آن به محکمه مربوط سپرده می شود.

وجایب وکیل مدافع

ماده سیزدهم:

وکیل مدافع دارای وجایب ذیل میباشد:

- ۱- حفظ اسرار مؤکل.
- ۲- اجرای امور وکالت با صداقت و ایمان داری و احترام به حیثیت اشخاص.
- ۳- رعایت نظم محاکم و سایر ادارات.
- ۴- اشتراک در جلسات قضایی.
- ۵- خودداری از هر نوع مساعدت حقوقي به جانب مقابل.
- ۶- حفظ اوراق و اسناد مؤکل و استرداد آن بعد از حل مطلب.
- ۷- دادن سند کتبی در برابر اخذ و استرداد اسناد و اوراق.

- ۸- د نورو وکیلانو پر ضد له ناوړو تبلیغاتو څخه ډډه کول.
- ۸- خودداری از تبلیغات سوء بر علیه سایر وکلاء.
- ۹- له هغو عملونو څخه مخنیوی چې بې وجهه د محکمې د حکم او د تحقیق د بهیر د خنډېدو سبب شي.
- ۹- جلوگیری از اعمالیکه سبب معطل شدن بی موجب حکم محکمه و جریان تحقیق گردد.
- ۱۰- نورو اشخاصو ته د دارالوکالې د نوم او عنوان له په عاریت ورکولو څخه ډډه کول.
- ۱۰- اجتناب از عاریت دادن نام و عنوان دارالوکاله به سایر اشخاص.
- ۱۱- د دارالوکالې د آدرس د بدلېدو په هکله اړوندو مراجعو ته خبر ورکول.
- ۱۱- اطلاع به مراجع ذیربط در مورد تغییر آدرس دارالوکاله.
- ۱۲- د جواز نوي کول.
- ۱۲- تجدید جواز.
- ۱۳- د قانون د حکمونو مطابق پر عایداتو باندې د مالیاتو ورکول.
- ۱۳- پرداخت مالیات بر عایدات طبق احکام قانون.
- ۱۴- د مدافع وکیلانو انجمن ته د کلنیو عایداتو خبر ورکول.
- ۱۴- اطلاع دهی از عایدات سالیانه به انجمن وکلای مدافع.
- ۱۵- د عدلیې وزارت په تأیید په یوه کال کې په وړیا توګه لېترلې له درېیو جنایي قضیو څخه دفاع.
- ۱۵- حد اقل دفاع از سه قضیه جنائی طور رایگان در یکسال به تأیید وزارت عدلیه.
- ۱۶- د مدافع وکیلانو د انجمن په اساسنامه کې درج د سلوک د قواعدو په پام کې نیول.
- ۱۶- رعایت قواعد سلوک مندرج اساسنامه انجمن وکلای مدافع.
- ۱۷- د مدافع وکیلانو د انجمن د اساسنامې مطابق د نورو دندو سر ته رسول.
- ۱۷- انجام سایر وظایف طبق اساسنامه انجمن وکلای مدافع.

د دفاع وکالت د دفتر د جوړولو شرایط

څوارلسمه ماده:

مدافع وکیل مکلف دی د دفاع د وکالت د شغل د پرمخ بیولو په منظور ټاکلی دفتر جوړ او لاندې مراتب په پام کې ونیسي:

۱- عدلیې وزارت او د مدافع وکیلانو انجمن ته د دارالوکالې د پټې ورکول.

۲- د اداري سندونو د ثبت د دفتر ترتیبول.

۳- د مؤکلینو د سندونو د ثبت د دفتر ترتیبول.

۴- په ټاکلي دفتر کې د عوایدو ثبتول.

۵- د وارده مراسلو او پیغامونو ثبتول.

لوحه او مهر

پنځلسمه ماده:

(۱) د دفاع وکالت دفتر د لوحې لرونکې وي چې پکې په جواز لیک کې درج، ثبت شوی عنوان لیکلی کېږي.

(۲) د دفاع وکالت دفتر د ځانګړي مهر لرونکې وي چې وکیلانو دانجمن له تأیید وروسته د امتیاز

شرایط ایجاد دفتر وکالت دفاع

ماده چهاردهم:

وکیل مدافع مکلف است به منظور پیشبرد شغل وکالت دفاع دفتر معین را ایجاد و مراتب ذیل را رعایت نماید:

۱- ارایه آدرس دارالوکاله به وزارت عدلیه و انجمن وکلای مدافع.

۲- ترتیب دفتر ثبت اسناد اداری.

۳- ترتیب دفتر ثبت اسناد مؤکلین.

۴- ثبت عواید در دفتر معین.

۵- ثبت مراسلات و پیام های وارده.

لوحه و مهر

ماده پانزدهم:

(۱) دفتر وکالت دفاع دارای لوحه می باشد که در آن عنوان ثبت شده مندرج جوازنامه تحریر می گردد.

(۲) دفتر وکالت دفاع دارای مهر مخصوص بوده که بعد از تأیید انجمن وکلای مدافع به مصرف

د خاوند په لگښت برابرېږي.

صاحب امتیاز تهیه می گردد.

سوگند

شپاړسمه ماده:

مدافع وکیل مکلف دی د جواز لیک له اخستلو وروسته، لاندې سوگند، د مدافع وکیلانو د انجمن د اجرائیه هیأت په حضور کې اداء کړي:

سوگند

ماده شانزدهم:

وکیل مدافع مکلف است بعد از اخذ جوازنامه، سوگند ذیل را در حضور هیأت اجرائیه انجمن وکلای مدافع اداء نماید:

بسم الله الرحمن الرحيم

(د خدای (ج) په نوم سوگند یادوم چې د دفاع وکالت شغل په امانت او رېښتینولۍ سره اداء او اسرار یې وساتم، د اسلام د سپېڅلي دین، اساسي قانون او د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت د ټولو نافذه تقنیني سندونو حکمونه په پام کې نیسم او دره ناوې یې کوم او خپل موکل ته خیانت نه کوم.)

بسم الله الرحمن الرحيم

(به نام خداوند (ج) سوگند یاد می کنم که شغل وکالت دفاع را با امانت و صداقت اداء و اسرار آنرا حفظ نمایم، احکام دین مقدس اسلام، قانون اساسی و تمام اسناد تقنینی نافذه دولت جمهوری اسلامی افغانستان را رعایت و احترام نموده و به موکل خویش خیانت نمی نمایم.)

د نوي مدافع وکیل ټاکل

اووه لسمه ماده:

(۱) که چېرې مدافع وکیل له موکل سره د مقاولې له عقدولو وروسته د مؤجه عذر له مخې، د خپلې ژمنې په ترسره کولو و نه توانېږي، کولای شي د موکل په لیکلې موافقه، بل

تعیین وکیل مدافع جدید

ماده هفدهم:

(۱) هر گاه وکیل مدافع بعد از عقد مقاوله با موکل بنابر عذر مؤجه قادر به ایفای تعهد خویش نگردد، می تواند به موافقه کتبی موکل، وکیل مدافع دیگر را به

مدافع وکیل هغه ته معرفي کړي.
 (۲) مؤکل کولای شي د کشف، تحقیق یا محاکمې په هر پړاو کې خپل مدافع وکیل عزل کړي.
 (۳) د دې مادې د (۱ او ۲) فقرې په حالاتو کې وکیل او مؤکل مکلف دي له موضوع څخه اړوندو مراجعو ته خبر ورکړي.

نه استعفی او له نه حضور څخه خبرول
 اتلسمه ماده:

(۱) مدافع وکیل نشي کولای د قضایي غونډې له جوړېدو څخه یوه اوونۍ د مخه استعفی وکړي.
 (۲) مدافع وکیل مکلف دی د مؤجه عذر د درلودلو په صورت کې، د قضایي غونډې له پیل کېدو لږ تر لږه یوه اوونۍ دمخه له خپل نه حضور څخه اړوندو مراجعو ته خبر ورکړي.

په جزایي محکمه کې د حضور اولویت
 نولسمه ماده:

که چېرې مدافع وکیل په عین وخت کې په دوو یا څو غونډو کې په حضور مکلف وي، د هغه حضور په جزایي محکمه کې

وی معرفی نماید.
 (۲) مؤکل می تواند در هر مرحله از کشف، تحقیق یا محاکمه وکیل مدافع خویش را عزل نماید.
 (۳) در حالات مندرج فقرات (۱ و ۲) این ماده وکیل و مؤکل مکلف اند از موضوع به مراجع ذیربط اطلاع دهند.

عدم استعفی و اطلاع از عدم حضور
 ماده هجدهم:

(۱) وکیل مدافع نمی تواند یک هفته قبل از تدویر جلسه قضائی از وکالت استعفی نماید.
 (۲) وکیل مدافع مکلف است در صورت داشتن عذر مؤجه، حد اقل یک هفته قبل از شروع جلسه قضائی از عدم حضور خویش به مراجع ذیربط اطلاع دهد.

اولویت حضور در محکمه جزائی
 ماده نوزدهم:

هرگاه وکیل مدافع در عین زمان به حضور در دو یا چند جلسه قضائی مکلف باشد، حضور او در محکمه جزائی مقدم بوده و در

لومړۍ توب لري او په هغه صورت کې چې د توکیل حق و لري، کولای شي د غیر جزایي موضوع د تعقیب لپاره بل وکیل غوره کړي. پرته لدې، مکلف دی د یوې اوونۍ په ترڅ کې اړوندې محکمې ته یادښت واستوي.

د مدافع وکیل جامې

شلمه ماده:

مدافع وکیل په قضایي غونډه کې، د ځانگړو جامو په اغوستلو مکلف دی چې نمونه یې د مدافع وکیلانو د انجمن لخوا تجویزېږي.

د امتیازونو د لېږدولو موانع

یوویشتمه ماده:

مدافع وکیل نشي کولای د صورت دعوي او د هغې د دفع د ترتیب حق، محضر لیکنه، په محکمو کې د مؤکل له حقوقو څخه دفاع، د دارالوکالې د دفتر مهر او د خپل شغل نور مسلکي امتیازونه په مؤقته یا دایمي توګه بل شخص ته ولېږدوي. د دارالوکالې د اداري چارو اجراء لدې حکم څخه مستثنی ده.

صورتی که حق توکیل را داشته باشد، می تواند برای تعقیب موضوع غیر جزائی وکیل دیگری را انتخاب نماید. در غیر آن، مکلف است در خلال يك هفته به محکمه مربوط یادداشت ارسال نماید.

لباس وکیل مدافع

ماده بیستم:

وکیل مدافع در جلسه قضایی، مکلف به پوشیدن لباس مخصوص است که نمونه آن از طرف انجمن وکلای مدافع تجویز میگردد.

موانع انتقال امتیازات

ماده بیست و یکم:

وکیل مدافع نمیتواند حق ترتیب صورت دعوی و دفع آن، محضر نویسی، دفاع در محاکم از حقوق مؤکل، مهر و دفتر دارالوکاله و سایر امتیازات مسلکی شغل خویش را به شخص دیگر طور مؤقت یا دایمی انتقال بدهد. اجرای امور اداری دارالوکاله از این حکم مستثنی است.

د شهادت موانع**دوه ویستمه ماده:**

(۱) مدافع وکیل له عزل، استعفی او یا د وکالت له پایته رسېدو وروسته نشي کولای په همدې موضوع کې د مقابل لوري وکیل یا شاهد شي، یا هغه ته سلا ورکړي.

(۲) مدافع وکیل په هغه قضیه کې چې دفاع یې کوي یا یې د هغې په هکله لیکلې مشوره ورکړې وي، شاهد کېدای نشي.

په ځینو محکمو کې د وکالت د حق نلرل**درویشتمه ماده:**

مدافع وکیل نشي کولای د هغې محکمې په وړاندې چې خپله یا (مېرمن یا خاوند) یې د هغې له قاضیانو څخه له یوه سره تر درېیمې درجې پورې نسبي یا سببي قرابت ولري، وکالت وکړي.

په ځینو قضیو کې د وکالت حق نلرل**څلېریشتمه ماده:**

مدافع وکیل نشي کولای د هغې

موانع شهادت**ماده بیست و دوم:**

(۱) وکیل مدافع بعد از عزل، استعفی و یا ختم وکالت نمی تواند در همین موضوع وکیل یا شاهد جانب مقابل گردد، یا بوی مشوره دهد.

(۲) وکیل مدافع در قضیه که دفاع می نماید یا در مورد آن مشوره کتبی ارایه نموده باشد، شاهد شده نمی تواند.

نداشتن حق وکالت در بعضی محاکم**ماده بیست و سوم:**

وکیل مدافع نمیتواند در پیشگاه محکمه که خود یا همسر وی بایکوی از قضات آن قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم داشته باشد، وکالت نماید.

نداشتن حق وکالت در بعضی قضایا**ماده بیست و چهارم:**

وکیل مدافع نمی تواند قضیه را

قضیې چې د مخه یې د قاضي،
څارنوال، مستنطق، حکم یا اهل
خبره په توګه څېړلې وي، وکالت
وکړي.

له عوایدو څخه خبر ورکول پنځه ویشتمه ماده:

د مدافع وکیلانو انجمن مکلف دی
د قانون د حکمونو مطابق د خپلو
عوایدو له تر لاسه کولو څخه په
لیکلي توګه د مالیې وزارت ته
خبر ورکړي.

د دفترونو او پانو ترتیبول شپږ ویشتمه ماده:

مدافع وکیل مکلف دی د وکالت د
چارو د اړتیا وړ دفترونه او پانې، د
هغې نمونې مطابق چې د مدافع
وکیلانو د انجمن لخوا تجویزېږي
ترتیب کړي.

څلورم فصل تأديبي حکمونه

د مدافع وکیل پرضد د رسېدلو
شکایتونو څېړل
اووه ویشتمه ماده:

(۱) د دندې د سرته رسولو په
نسبت له مدافع وکیل څخه د
مؤکل یا اړوندو مراجعو هر ډول

که قبلاً به حیث قاضي، څارنوال،
مستنطق، حکم یا اهل خبره
بررسی نموده باشد، وکالت
نماید.

اطلاع از عواید

ماده بیست و پنجم:

انجمن وکلای مدافع مکلف
است طبق احکام قانون از
حصول عواید خویش کتباً
بـه وزارت مالیـه اطلاع
دهد.

ترتیب دفاتر و اوراق

ماده بیست و ششم:

وکیل مدافع مکلف است دفاتر و
اوراق مورد ضرورت امور وکالت
را، مطابق نمونه که از طرف
انجمن وکلای مدافع تجویز
می گردد، ترتیب نماید.

فصل چهارم احکام تأديبي

بررسی شکایات وارده علیه وکیل
مدافع

ماده بیست و هفتم:

(۱) هرگونه شکایت مؤکل یا
مراجع مربوط از وکیل مدافع
نسبت به اجرای وظیفه به

- شکایت، د مدافع وکیلانو انجمن ته وړاندې کېږي.
- (۲) که چېرې قضیه د تادیب وړ وگڼل شي، د مدافع وکیلانو له احوالو سره سم له لاندې تادیباتو څخه په یوې یې تصمیم نیسي:
- ۱- توصیه.
- ۲- اخطار.
- ۳- تر یوه کاله پورې د مدافع وکیل د فعالیت منع او د هغه د دفتر تړل.
- ۴- تر پنځو کلونو پورې د مدافع وکیلانو له فهرست څخه د وکیل حذفول.
- (۳) تادیبي حکم وکیل ته په لیکلې توگه ابلاغېږي.
- (۴) په هغه صورت کې چې قضیه جنایي تشخیص شي، د مدافع وکیلانو انجمن کولای شي هغه د عدلي تعقیب لپاره څارنوالۍ ته ارجاع کړي.
- له وکیل څخه د زیان د جبران غوښتنه
- اته ویشتمه ماده:
- (۱) مدافع وکیل د قانوني دندو له حدودو څخه د تېرې، په چارو کې انجمن وکلای مدافع ارایه می گردد.
- (۲) هرگاه قضیه قابل تأدیب تشخیص گردد، انجمن وکلای مدافع حسب احوال به یکی از تأدیبات آتی تصمیم اتخاذ مینماید:
- ۱- توصیه.
- ۲- اخطار.
- ۳- منع فعالیت وکیل مدافع و تعطیل دفتر آن الی یک سال.
- ۴- حذف وکیل مدافع از فهرست وکلای مدافع تا پنج سال.
- (۳) حکم تأدیبی برای وکیل به صورت کتبی ابلاغ می گردد.
- (۴) در صورتیکه قضیه جنایی تشخیص گردد، انجمن وکلای مدافع می تواند آنرا جهت تعقیب عدلی به څارنوالی ارجاع نماید.
- مطالبه جبران خساره از وکیل
- ماده بیست و هشتم:
- (۱) وکیل مدافع در صورت تجاوز از حدود وظایف قانونی،

د سهل انگاری او د نورو هغو اعمالو چې مؤکل ته د زیان سبب شي د ارتکاب په صورت کې، مسئول پېژندل کېږي.

(۲) که چېرې مؤکل د مدافع وکیل د قصدي عمل له امله، زیانمن شي، کولای شي د محکمي له لارې د زیان د جبران غوښتنه وکړي.

د بل شخص په واسطه د وکیل له نوم او امتیاز څخه د گټې اخستلو ممنوعیت

نهه ویشتمه ماده:

که چېرې بل شخص د مدافع وکیل له نوم او امتیاز څخه گټه واخلي، د قانون د حکمونو مطابق تر عدلي تعقیب لاندې نیول کېږي.

سهل انگاری در امور و ارتکاب سایر اعمالی که موجب ضرر به مؤکل گردد، مسئول شناخته میشود.

(۲) هرگاه مؤکل بنابر عمل قصدي وکیل مدافع، متضرر گردد، میتواند از طریق محکمه مطالبه جبران خساره نماید.

ممنوعیت استفاده از نام و امتیاز وکیل توسط شخص دیگر

ماده بیست و نهم:

هرگاه شخص دیگری از نام و امتیاز وکیل مدافع استفاده نماید، طبق احکام قانون مورد تعقیب عدلی قرار می گیرد.

فصل پنجم احکام متفرقه

منابع تمویل انجمن وکلای مدافع

ماده سی ام:

انجمن وکلای مدافع از منابع ذیل تمویل می گردد:

- ۱- حق العضویت اعضا.
- ۲- حق الامتیاز از جواز وکالت دفاع.

پنجم فصل متفرقه حکمونه

د مدافع وکیلانو د انجمن د تمویل سرچینې

دېرشمه ماده:

د مدافع وکیلانو انجمن له لاندې سرچینو څخه تمویلېږي:

- ۱- د غړو حق العضویت.
- ۲- د دفاع وکالت له جواز څخه حق الامتیاز.

- ۳- د اشخاصو او خیریه مراجعو مرستی.
 ۴- د خپرونو پلورل.
 ۵- د دولت مالي مرسته (مساعت).
 ۶- د څېړنیزو او بنسټیزو پروگرامونو حق الاجرت.
 ۷- د نړیوالو مؤسساتو مرسته.
 ۸- منقوله او غیر منقوله شتمني.
- ۳- کمکهای اشخاص و مراجع خیریه.
 ۴- فروش نشرات.
 ۵- مساعادت مالی دولت.
 ۶- حق الاجرت برنامه های تحقیقاتی و آموزشی.
 ۷- مساعادت مؤسسات بین المللی.
 ۸- دارایی منقول و غیرمنقول.

له شتمنی څخه گټه اخستنه

یو دېرشمه ماده:

د مدافع وکیلانو د انجمن له شتمنی څخه یوازې دهغې د موخو د پلي کولو لپاره گټه اخستل کېږي.

د منقولو او غیرمنقولو مالونو ثبتول

دوه دېرشمه ماده:

(۱) د مدافع وکیلانو په انجمن پورې اړوند منقول او غیر منقول مالونه ثبتېږي، کاپي یې د مالیې وزارت ته استول کېږي.

(۲) د مدافع وکیلانو د انجمن مؤسسين، د عمومي مجمع غړي، د اجرائیه هیأت غړي او نور کارکوونکي نشي کولای د انجمن منقول او غیر منقول مالونه په خپل

استفاده از دارائی

ماده سی و یکم:

دارائی انجمن وکلای مدافع صرف در جهت تحقق اهداف آن استفاده می شود.

ثبت اموال منقول و غیر منقول

ماده سی و دوم:

(۱) اموال منقول و غیر منقول مربوط به انجمن وکلای مدافع ثبت گردیده، کاپی آن به وزارت مالیه ارسال می گردد.

(۲) مؤسسين، اعضای مجمع عمومي، اعضای هیأت اجرائیه و سایر کارکنان انجمن وکلای مدافع نمیتوانند اموال منقول و غیرمنقول انجمن را بنام خود و یا

یا د خپلوانو په نوم و پېري او یا
یې ثبت کړي.

د مدافع وکیلانو د انجمن
مکلفیتونه

دري دېرشمه ماده:

(۱) د مدافع وکیلانو انجمن مکلف دی چې د وکیل د مړینې په صورت کې به له ځنده د مؤکل اړوندې پانې او اسناد د هیئت تر نظر لاندې مؤکل ته تسلیم او سند واخلي.

(۲) په هغه صورت کې چې د مدافع وکیلانو څخه یو تن د وکالت له دندې څخه لېرې شي، موضوع د مدافع وکیلانو د انجمن له خوا عدلي او قضائي ارګانونو ته خبر ورکول کېږي.

د وکالت د جواز له اخستلو پرته د
وکالت د حق لرل

څلور دېرشمه ماده:

(۱) په هغو مواردو کې چې د خپلوانو (پلار، نیکه تر درېیمې درجې پورې، صلبې اولاد، مور تر درېیمې درجې پورې، ورور، وراره، خور، خورۍ، مېړه، مېرمنې، عم او عمه، خاله، ماما او تر دوه یمې درجې پورې د هغوی د صلبې اولادونو، او خسر، اوښي

اقارب خویش خریداری و یا ثبت
نمایند.

مکلفیت های انجمن وکلای
مدافع

ماده سی و سوم:

(۱) انجمن وکلای مدافع مکلف است در صورت فوت وکیل مدافع بدون تأخیر اوراق و اسناد مربوط به مؤکل را تحت نظر هیئتی به مؤکل تسلیم و سند اخذ نماید.

(۲) در صورتی که یک تن از وکلای مدافع از وظیفه وکالت سبک دوش گردد موضوع توسط انجمن وکلای مدافع به ارګانهای عدلی و قضائی اطلاع داده می شود.

داشتن حق وکالت بدون اخذ جواز
وکالت

ماده سی و چهارم:

(۱) در مواردیکه دفاع از حقوق خویشاوندان (پدر، پدرکلان تا درجه سوم، اولاد صلبی، مادر تا درجه سوم، برادر، برادرزاده، خواهر، خواهرزاده، زوج، زوجه، عم و عمه، خاله، ماما و اولادهای صلبی شان تا درجه دوم و خسر، خسر بره و خشو) یا

او خوانبې) یا شریکانو له حقوقو څخه دفاع مطرح وي، پدې صورت کې وکیل شخص د دفاع د وکالت د جواز په اخستلو مکلف ندی. (۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوی وکیل د شرعي وثیقې پر بنسټ ټاکل کېږي.

د شرعي وثیقې په واسطه د مدافع وکیل ټاکل
پنځه دېرشمه ماده:

په حقوقي قضیو او د جزایي قضیو په حق العبدی برخه کې مدافع وکیل د شرعي وثیقې په واسطه ټاکل کېږي.

په جزایي قضیو کې مظنون (شکمن) اشخاص، تورن یا د طفل قانوني ممثل کولای شي مدافع وکیل د شرعي وثیقې یا د دې قانون د منضمه فورم په ذریعه د پولیسو، څارنوالۍ او محکمو په دفترونو کې وټاکي.

له حق الاجرت څخه د راپیدا شوي دعوي د اورېدو موده
شپږ دېرشمه ماده:

د مؤکل او وکیل تر منځ د حق الاجرت له اختلاف څخه را پیدا شوي دعوي، د وکالت له پایته

شرکا مطرح باشد، درین صورت شخص وکیل مکلف به اخذ جواز وکالت دفاع نمی باشد. (۲) وکیل مندرج فقره (۱) این ماده به اساس وثیقه شرعی تعیین می گردد.

تعیین وکیل مدافع توسط وثیقه شرعی
ماده سی و پنجم:

وکیل مدافع در قضایای حقوقی و بخش حق العبدی قضایای جزایی توسط وثیقه شرعی تعیین می گردد.

در قضایای جزایی، اشخاص مظنون، متهم یا ممثل قانونی طفل میتوانند وکیل مدافع را ذریعه وثیقه شرعی یا فورم منضمه این قانون در دفاتر پولیس، څارنوالی و محاکم تعیین نمایند.

میعاد سمع دعوی ناشی از حق الاجرت
ماده سی و ششم:

دعوی ناشی از اختلاف حق الاجرت بین مؤکل و وکیل مدافع بعد از ختم وکالت پس از گذشت

رسېدو وروسته پس له یوه کاله د اورېدو وړ نده، مؤجه عذر لدې حکم څخه مستثنی دی.

د امنیت تأمین

اووه دېرشمه ماده:

د کورنیو چارو وزارت او نور اړوند امنیتي مراجع مکلف دي د مدافع وکیلانو د انجمن د دفترونو د امنیت د تأمینولو او ساتنې لپاره لارم تدبیرونه ونیسي.

د حقوقي شخصیت تشبیتېدل

اته دېرشمه ماده:

د مدافع وکیلانو د انجمن حقوقي شخصیت هغه وخت تشبیتېږي چې اساسنامه یې له قانون سره سم ترتیب، د عمومي مجمع له خوا تصویب، خپره او د عدلیې په وزارت کې ثبت شي.

د جواز لیک نوي کېدل

نهه دېرشمه ماده:

هغه اشخاص چې د دې قانون له نافذېدو دمخه د دفاع د وکالت د شغل د جواز لیک لرونکي دي، د هغوی د فعالیت جواز د دې قانون او د مدافع وکیلانو د انجمن د اساسنامې د حکمونو له په پام کې

یک سال قابل سمع نمی باشد، عذر مؤجه از این حکم مستثنی است.

تأمین امنیت

ماده سی و هفتم:

وزارت امور داخله و سایر مراجع ذیربط امنیتي مکلف اند جهت تأمین امنیت و حفاظت دفاتر انجمن وکلای مدافع تدابیر لارم را اتخاذ نمایند.

تشبیت شخصیت حقوقي

ماده سی و هشتم:

شخصیت حقوقي انجمن وکلای مدافع زمانی تشبیت میگردد که اساسنامه آن مطابق قانون ترتیب، از طرف مجمع عمومي تصویب، نشر و در وزارت عدلیه ثبت شود.

تجدید جواز نامه

ماده سی و نهم:

اشخاصی که قبل از انفاذ این قانون حایز جوازنامه شغل وکالت دفاع بوده اند، جواز فعالیت ایشان با رعایت احکام این قانون و اساسنامه انجمن وکلای مدافع تجدید

نیولو سره، نوی کپري.

می گردد.

د وکالت د امتیاز د لېږد منع څلوېښتمه ماده:

د دفاع وکالت امتیاز، د حقوقي اهلیت په زایلېدو، د شغل په پرېښودلو (ترک) یا سلب سره بل شخص ته د لېږدېدو وړ ندی.

منع انتقال امتیاز وکالت ماده چهلیم:

امتیاز وکالت دفاع با زایل شدن اهلیت حقوقي، ترك شغل یا سلب آن به شخص دیگری قابل انتقال نمی باشد.

د مدافع وکیلانو د انجمن متقابل مرسته

یو څلوېښتمه ماده:
د مدافع وکیلانو انجمن کولای شي په بهر کې له مماثلو انجمنونو سره متقابلې مرستې ولري.

ماده چهل و یکم:

انجمن وکلای مدافع می تواند با انجمن های مماثل در خارج همکاری متقابل داشته باشد.

د خپروني، نښان او مهر لرل دوه څلوېښتمه ماده:

د مدافع وکیلانو انجمن د خپروني، نښان او مخصوص مهر لرونکې دی.

داشتن نشریه، نشان و مهر ماده چهل و دوم:

انجمن وکلای مدافع دارای نشریه، نشان و مهر مخصوص می باشد.

د محکمې له حکم پرته د انجمن نه منحلیدل

دري څلوېښتمه ماده:
د مدافع وکیلانو انجمن د واکمنې محکمې له حکم څخه پرته نشي منحل کېدای.

عدم انحلال انجمن بدون حکم محکمه ذیصلاح

ماده چهل و سوم:
انجمن وکلای مدافع بدون حکم محکمه ذیصلاح منحل شده نمی تواند.

د انفاذ نېټه

څلور څلوېښتمه ماده:

دغه قانون په رسمي جريده کې له خپرېدو درې میاشتې وروسته نافذ او په نافذېدو سره یې د ۱۴۲۰ هـ.ق کال په (۷۸۶) گڼه رسمي جريده کې خپور شوی د مدافع وکیلانو قانون له ضمیمو او تعدیلونو سره یې لغو کڼل کېږي.

تاریخ انفاذ

ماده چهل و چهارم:

این قانون سه ماه بعد از نشر در جریده رسمی نافذ و با انفاذ آن قانون وکلای مدافع منتشره جریده رسمی شماره (۷۸۶) سال ۱۴۲۰ هـ.ق با ضمیمه و تعدیلات آن ملغی شمرده می شود.

جمهوری اسلامی افغانستان
فورم تعیین وکیل مدافع در قضایای جزائی

۴۳۸

قوانین اجرایی علی و قضائی - جلد دوم

شهرت وکیل							
شماره تلفون	شماره تذکره	شماره فعلی	شماره اصلی	جنسیت	ولد یت	ولد	اسم

اینجانب ( ) که شهرتم در فوق ذکر است، در حالیکه دارای اهلیت شرعی قانونی خود بوده و می باشم، وکالت محترم/محترمه ( ) را در بدل مبلغ ( ) افغانی یا بدون عوض (طور رایگان) قبول نموده، تعهد می نمایم که الی طی مراحل ( ) با کمال صداقت، امانت داری و رعایت احکام قانون از حقوق موکل خود دفاع نمایم.
شخصت و امضاء موکل ( )
تاریخ / ۱۳۸۸

شهرت موکل (مظنون و متهم یا ممثل قانونی طفل مظنون و متهم)							
شماره تلفون	شماره تذکره	شماره فعلی	شماره اصلی	جنسیت	ولد یت	ولد	اسم

اینجانب ( ) که شهرتم در فوق ذکر است، در حالیکه دارای اهلیت شرعی قانونی خود بوده و می باشم، محترم/محترمه ( ) را بجهت وکیل خود در مورد دفع اتهام وارده منتهی بر ( ) الی ( ) تعیین نمودم، تا مطابق احکام قانون از حقوق من ( ) در بدل مبلغ ( ) افغانی یا بدون عوض دفاع نماید.
شخصت و امضاء موکل ( )
تاریخ / ۱۳۸۸

تایید و تصدیق مراجع مربوط:
( ) پولیس ( )
( ) مکه ( )
( ) خازنوالی ( )

مقررہ مساعِدت های حقوقی

د حقوقی مرستو د مقرري	مصوبه
د انفاذ په هکله، د افغانستان د اسلامي جمهوریت د وزیرانو شوري مصوبه	شورای وزیران جمهوری اسلامی افغانستان در مورد انفاذ مقررۀ مساعدت های حقوقی
گڼه: (۱۶)	شماره: (۱۶)
نېټه: ۱۳۸۷/۴/۱۰	تاریخ: ۱۳۸۷/۴/۱۰
د حقوقی مرستو مقررہ چي په (۴) فصلونو او (۳۰) مادو کې د افغانستان اسلامي جمهوریت د وزیرانو شوري لخوا تصویب شوېده، منظوروم.	مقررۀ مساعدت های حقوقی را که بداخل (۴) فصل و (۳۰) ماده از طرف شورای وزیران جمهوری اسلامی افغانستان تصویب گردیده منظور می دارم.
دغه مقررہ د تصویب له نېټې څخه نافذہ او په رسمي جریده کې دې خپره شي.	این مقررہ از تاریخ تصویب نافذ و در جریده رسمی نشر گردد.
حامد کرزی د افغانستان د اسلامي جمهوریت رئیس	حامد کرزی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان

د حقوقي مرستو مقررہ
لومړی فصل
عمومي حکمونه

مبني

لومړۍ ماده :

دغه مقررہ دمدافع وکیلانو دقانون د درېیمې مادې د حکم له مخې د حقوقي مرستو د ادارې د تشکیل، دندو او واکونو او د حقوقي مرستندویانو د فعالیت د ډول او په هغو پورې دنورو اړوندو چارو د تنظیم په منظور، وضع شویده.

موخې

دوه یمه ماده :

ددغې مقررې موخې عبارت دي له:

- ۱- وړیا حقوقي مرستو ته د بېوزله مظنونینو او تورنو د لاس رسی د زمینه برابرو.
- ۲- د حقوقي مرستې د وړاندې کولو په وخت کې د بېوزله مظنون او تورن د حقوقو تامینول.
- ۳- په دوامداره توګه مظنون او تورن ته د باور وړ حقوقي مرستې وړاندې کول.
- ۴- دمدافع وکیلانو لخوا د وړیا

مقررۀ مساعدت های حقوقی
فصل اول
احکام عمومي

مبني

مادۀ اول :

این مقررہ به تأسی از حکم مادۀ سوم قانون وکلای مدافع به منظور تنظیم تشکیل، وظایف و صلاحیت های اداره مساعدت های حقوقی و طرز فعالیت مساعدین حقوقی و سایر امور مربوط به آنها وضع گردیده است.

اهداف

مادۀ دوم:

اهداف این مقررہ عبارت اند از:

- ۱- فراهم نمودن زمینه دسترسی مظنونین و متهمین بی بضاعت به مساعدت حقوقی رایگان.
- ۲- تأمین حقوق مظنون و متهم بی بضاعت حین ارائه مساعدت حقوقی.
- ۳- ارائه مساعدت حقوقی قابل اعتماد به مظنون و متهم به صورت دوامدار.
- ۴- تنظیم ارائه مساعدت حقوقی

حقوقی مرستی د وړاندې کولو
تنظیمول.

۵- په قضایي او مدني قضیو کې
د حقوقی مرستیو د ادارې او د
حقوقی مرستیو د وړاندې کولو
د فعالیت د جواز لرونکو نا دولتي
مؤسسو د مرستندویانو فعالیت ته
سمون ورکول.

۶- د حقوقی مرستی څارنه او
د حقوقی مرستندویانو د اجراءاتو
ارزول.

د تنظیم مرجع

درېیمه ماده :

د عدلیې وزارت، بېوزله
اشخاصو ته په حقوقی مرستیو پورې
اړوندې چارې، د هېواد په کچه
د حقوقی مرستیو د خپلواک
بورډ په همکارۍ،
تنظیموي .

اصطلاحگانې

څلورمه ماده :

پدې مقرره کې لاندې
اصطلاحگانې دغه مفهومونه
افاده کوي:

۱- حقوقی مرسته : ددې مقرري
د حکمونو مطابق د بېوزله مظنون
یا تورن له حقوقو څخه دفاع یا هغو

رایگان توسط وکلای
مدافع.

۵- انسجام فعالیت مساعدین
حقوقی اداره مساعدت های
حقوقی و مؤسسات غیر دولتي
دارنده جواز فعالیت ارائه
مساعدت حقوقی در قضایای
جزائی ومدنی.

۶- نظارت از مساعدت حقوقی و
ارزیابی اجراءات مساعدین
حقوقی.

مرجع تنظیم

ماده سوم :

وزارت عدلیه امور مربوط به
مساعدت های حقوقی را به
اشخاص بی بضاعت به همکارۍ
بورډ مستقل مساعدت های
حقوقی در سطح کشور تنظیم
می نماید.

اصطلاحات

ماده چهارم :

اصطلاحات آتی در این مقرره
مفاهیم ذیل را افاده
می نماید :

۱- مساعدت حقوقی : دفاع از
حقوق مظنون و متهم بی بضاعت
یا ارائه مشوره های حقوقی به

ته د عدلي تعقيب په هر پړاو کې د حقوقي مشورو ورکول او په مدني قضيو کې د بېوزله اطفالو او ښځو له حقوقو څخه دفاع کول دي.

۲- حقوقي مرستندوی: مدافع وکیل دی چې د دې مقررې د حکمونو له په پام کې نیولو سره د عدلي تعقيب په هر پړاو کې د بېوزله مظنون او تورن له حقوقو یا په مدني قضيو کې د بېوزله اطفالو او ښځو له حقوقو څخه دفاع کوي.

۳- بېوزله : هغه شخص دی چې عايد يې دهغه د اقل حد معيشت (گذاري) کفایت ونکړي شي .

۴- مدافع وکیل : هغه شخص دی چې د مدافع وکیلانو په فهرست کې شامل وي او د مدافع وکیلانو د قانون د حکمونو مطابق ، له بېوزله مظنون یا تورن څخه په وړیا توګه دفاع کوي.

۵- باورلیک : هغه رسمي سند دی چې د حقوقي مرستو د خپلواک بورډ لخوا ، حقوقي مرستندويانو ته ورکول کېږي.

۶- جواز لیک : هغه رسمي سند دی چې د حقوقي مرستو

آنها در هر مرحله از تعقيب عدلي و دفاع از حقوق اطفال و زنان بی بضاعت در قضایای مدنی مطابق احکام این مقررہ می باشد.

۲- مساعد حقوقي: وکیل مدافع است که بانظر داشت احکام این مقررہ از حقوق مظنون و متهم بی بضاعت در هر مرحله از تعقيب عدلي یا در قضایای مدنی از حقوق اطفال و زنان بی بضاعت دفاع می نماید.

۳- بی بضاعت : شخصی است که عايد وی کفاف حد اقل معيشت او را نه نماید.

۴- وکیل مدافع : شخصی است که شامل فهرست وکلای مدافع بوده و مطابق احکام قانون وکلای مدافع از مظنون یا متهم بی بضاعت طور رایگان دفاع می نماید.

۵- اعتبار نامه : سند رسمی است که برای مساعدین حقوقي از طرف بورډ مستقل مساعدت های حقوقي داده می شود.

۶- جواز نامه : سند رسمی است که از طرف بورډ مستقل مساعدت

دخپلواک بورډ لخوا د حقوقي مرستو وړاندې کوونکو نا دولتي مؤسسو ته ورکول کېږي .
۷- حقوقي کلینیکونه: هغه مرکزونه دي چې په هغو کې د حقوقو او سیاسي علومو او شرعياتو د پوهنځيو يا د هېواد د ديني رسمي مدرسو محصلين د حقوقي مرستندوی يا مدافع وکیل تر نظر لاندې د حقوقي مرستو د وړاندې کولو په منظور، فعالیت کوي.

دمظنون يا تورن ورپېژندل پنځمه ماده :

(۱) د پولیسو ادارې ، څارنوالۍ او محکمه د بېوزله مظنون او تورن د حقوقي مرستندوی د توظيف په غرض ، په مرکز کې د عدليې وزارت او په ولایتونو کې د هغه ولایتي څانگو يا ددې مقررې د پنځلسمې مادې په (۱) فقره کې درج شوو مراجعو ته ورپېژني.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي ادارې مکلفې دي د بېوزله مظنون يا تورن له ورپېژندلو دمخه، د مظنون يا تورن يا يې دخپلوانو په واسطه ، د بېوزلۍ فورم په دقیقه

های حقوقی برای مؤسسات غیر دولتی ارائه کننده مساعدت های حقوقی داده می شود.
۷- کلینیک های حقوقی : مراکزى است که در آن محصلين پوهنځي های حقوق و علوم سیاسي و شرعيات يا مدارس رسمی ديني کشور به منظور ارائه مساعدت های حقوقی تحت نظر مساعد حقوقی يا وکیل مدافع فعالیت می نماید.

معرفی مظنون و متهم ماده پنجم:

(۱) ادارات پولیس ، څارنوالی و محکمه ، مظنون و متهم بی بضاعت را غرض توظيف مساعدت حقوقی، در مرکز به وزارت عدلیه و در ولایات به شعبات ولایتی آن يا مراجع مندرج فقره (۱) ماده پانزدهم این مقررہ معرفی می نمایند.

(۲) ادارات مندرج فقره (۱) این ماده مکلف اند قبل از معرفی مظنون يا متهم بی بضاعت فورم بی بضاعتی را توسط مظنون ، متهم يا اقارب وی طور

توگه ډک کړي . له حقیقت څخه دلري معلوماتو د درجولو په صورت کې ، مرتکب تر عدلي تعقیب لاندې نیول کېږي .
(۳) د بېوزلۍ فورم ، د حقوقي مرستو د خپلواک بورډ لخوا برابر او ترتیبېږي .

د حقوقي مرستې غوښتنلیک شپږمه ماده :

(۱) حقوقي مرستندویان ، د دې مقررې د پنځمې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو ادارو د ورپېژندنې یا د بېوزله مظنون یا تورن یا دهغو د خپلوانو لخوا د لیکلې غوښتنې پر بنسټ ، توظیفېږي .
(۲) د حقوقي مرستو اداره او دهغې ولایتي څانگې یا د دې مقررې د پنځلسمې مادې په (۱) فقره کې د درج شوې مراجع مکلف دي ، د دې مقررې د پنځمې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو ادارو لخوا د مظنون یا تورن له ورپېژندلو یا د غوښتنلیک له وړاندې کولو سره په یوه وخت کې ، حقوقي مرستندوی وټاکي . په هغه صورت کې چې حقوقي مرستندوی له ورپېژندلو یا د غوښتنلیک له وړاندې

د قیق خانه پری نمایند . در صورت درج معلومات عاری از حقیقت ، مرتکب تحت تعقیب عدلی قرار می گیرد .
(۳) فورم بی بضاعتی از طرف بورد مستقل مساعدت های حقوقی تهیه و ترتیب می گردد .

درخواست مساعدت حقوقی ماده ششم :

(۱) مساعدین حقوقی به اساس معرفی ادارات مندرج فقره (۱) ماده پنجم این مقررہ یا تقاضای کتبی مظنون یا متهم بی بضاعت و یا اقارب آنها توظیف می گردند .
(۲) اداره مساعدت های حقوقی و شعبات ولایتی آن یا مراجع مندرج فقره (۱) ماده پانزدهم این مقررہ مکلف اند همزمان با معرفی مظنون یا متهم از طرف ادارات مندرج فقره (۱) ماده پنجم این مقررہ یا رایۀ درخواست ، مساعد حقوقی را توظیف نمایند .
در صورتی که مساعد حقوقی همزمان با معرفی یا رایۀ درخواست ، توظیف شده نتواند ، اداره مساعدت های حقوقی یا

کولو سره په هماغه وخت کې
توظیف نشي، د حقوقي مرستو
اداره یا ددې مقررې د پنځلسمې
مادې په (۱) فقره کې درج شوې
مراجع مکلف دي، د حقوقي
مرستندوی د توظیف کېدو نېټه
چې له (۳) ورځو څخه زیاته نشي،
ورپېژندونکې ادارې یا غوښتنلیک
ورکونکي ته په لیکلي توګه خبر
ورکړي.

(۳) د حقوقي مرستو اداره او دهغې
ولایتي څانګې یا ددې مقررې
د پنځلسمې مادې په (۱) فقره کې
درج شوې مراجع مکلف دي، ددې
مادې په (۲) فقره
کې د درج شوو مظنونینو او تورنو
لپاره، د عدلي تعقیب په ټولو
پړاوونو کې، حقوقي
مرستندوی وټاکي.

د ګټو ټکر

اوومه ماده :

که چېرې د حقوقي مرستندوی
او موکل تر منځ د ګټو ټکر
موجود وي یا موکل
له حقوقي مرستندوی څخه
راضی نه وي، حقوقي
مرستندوی یا موکل مکلف دی،

مراجع
مندرج فقره (۱) ماده
پانزدهم اړین مقرر
مکلف اند تاریخ
توظیف مساعد حقوقي
را که از (۳) روز تجاوز
نکند، به اداره معرفی
کننده یا درخواست
دهنده، طور کتبی اطلاع
دهند.

(۳) اداره مساعدت های
حقوقي و شعبات ولايتی
آن یا مراجع مندرج فقره
(۱) ماده پانزدهم اړین مقرر
مکلف اند برای مظنونین
ومتهمین مندرج فقره (۲) این
ماده، در تمام مراحل تعقیب
عدلی مساعد حقوقي
توظیف نمایند.

تعارض منافع

ماده هفتم :

هرگاه میان مساعد حقوقي
و موکل تعارض منافع
وجود داشته باشد یا موکل
از مساعد حقوقي راضی
نباشد، مساعد حقوقي
یا موکل مکلف است

موضوع په لیکلې توگه د حقوقي مرستو د ادارې خبرتیا ته ورسوي خو د حقوقي مرستو اداره ، بل حقوقي مرستندوی وټاکي.

د حقوقي مرستې وړیا توب

اتمه ماده :

پدې مقررۀ کې درج شوي حقوقي مرستندویان مکلف دي، حقوقي مرستې په وړیا توگه وړاندې کړي، د سرغړونې په صورت کې مرتهکب، تر عدلي تعقیب لاندې نیول کېږي.

د حقوقي مرستو تر لاسه کولو د

مستحقینو مکلفیتونه

نهمه ماده:

د حقوقي مرستې غوښتونکی، ددې مقررې د حکمونو مطابق، لاندې مکلفیتونه لري :

۱- د بېوزلیتوب په اړه درېښتینو معلوماتو وړاندې کول .

۲- د هغو قضیو په اړه چې حقوقي مرسته دهغو په هکله سرته رسول کېږي، د سندونو او رېښتینو معلوماتو په لاس ورکول.

۳- د سندونو او معلوماتو پر وخت وړاندې کولو کې، له حقوقي

موضوع را کتباً به اطلاع اداره مساعدت های حقوقی برساند تا اداره مساعدت های حقوقی، مساعد حقوقی دیگری را توظیف نماید .

رایگان بودن مساعدت حقوقی

ماده هشتم :

مساعدين حقوقي مندرج این مقررۀ مکلف اند مساعدت های حقوقي را طور رایگان ارائه نمایند ، در صورت تخلف، مرتکب مورد تعقیب عدلی قرار می گیرد.

مکلفیت های مستحقین دریافت

مساعدت حقوقی

ماده نهم:

درخواست کننده مساعدت حقوقي طبق احکام این مقررۀ دارای مکلفیت های ذیل می باشد:

۱- ارائه معلومات واقعی مبنی بر بی بضاعت بودن .

۲- بدسترس گذاشتن اسناد و معلومات واقعی در رابطه یا قضایای که مساعدت حقوقي در مورد آن انجام می یابد .

۳- همکاری با مساعد حقوقي در ارائه به موقع اسناد

مرستندوی سره همکاري.

۴- دېبوزلیتوب د حالت په لړې کېدوسره، له حقوقي مرستې څخه تېرېدل.

و معلومات .

۴- انصراف از مساعدت حقوقي حین رفع حالت بی بضاعتی.

د غوښتنلیک د نه منلو حالات

لسمه ماده :

(۱) د حقوقي مرستې دوړاندې کولو په اړه غوښتنلیک ، په لاندې حالاتو کې نه منل کېږي :

۱- په نا دقیقه او له حقیقت څخه لرې ، دېبوزلیتوب د فورم ډکول.

۲- د حقوقي مرستود ادارې په تشخیص، د نه مستحق والي په صورت کې.

(۲) غوښتنلیک د رد په صورت کې، دهغه دلایل په لیکلې توګه ، غوښتنلیک ورکوونکي ته وړاندې کېږي .

د نه قناعت په صورت کې ، غوښتنلیک ورکوونکي حق لري ، د حقوقي مرستو خپلواک بورډ ته شکایت وکړي.

د حقوقي مرستو خپلواک بورډ ، له غور وروسته پدې برخه کې مقتضي تصمیم نیسي او دغه

حالات عدم پذیرش درخواست

ماده دهم:

(۱) درخواست مېنې برارائۀ مساعدت حقوقي در حالات ذیل پذیرفته نمی شود:

۱- در صورت خانه پری غیر دقیق یا عاری از حقیقت فورم بی بضاعتی.

۲- در صورت عدم مستحق بودن، به تشخیص اداره مساعدت های حقوقي.

(۲) در صورت رد درخواست، دلایل آن طور کتبی به درخواست کننده ارایه می گردد.

در صورت عدم قناعت، درخواست کننده حق دارد به بورډ مستقل مساعدت های حقوقي شکایت نماید.

بورډ مستقل مساعدت های حقوقي بعد از غور در زمینه تصمیم مقتضي اتخاذ و این

تصمیم وروستنی دی.

دلومړیتوب حق

یوولسمه ماده:

د حقوقي مرستو اداره او ددې مقررې د پنځلسمې مادې په (۱) فقره کې درج شوي مراجع مکلف دي ، د حقوقي مرستندوی د ټاکلو په وخت کې ، بې سر پرسته اطفالو او ښځو، کڼو، پندو او گونگواشخاص و یا کڼو او گونگو او معلولينو راستنېدونکو او کورنيو بيخايه شووته دلومړیتوب حق ورکړي.

د بل حقوقي مرستندوی عزل او توظيف

دوولسمه ماده :

(۱) که چېرې حقوقي مرستندوی له توظيف وروسته ، د موجه عذر له مخې ونکړي شي ، سپارل شوې دنده سرته ورسوي ، د حقوقي مرستو اداره کولی شي ، بل مرستندوی وروپېژني .

(۲) بېوزله مظنون او تورن کولی شي دکشف، تحقيق يا محاکمې په پړاونو کې خپل حقوقي مرستندوی عزل او له موضوع څخه اړوندو مراجعوته خبرورکړي، پدې صورت کې، د حقوقي مرستو

تصمیم نهائی می باشد.

حق اولويت

ماده يازدهم:

اداره مساعدت های حقوقی و مراجع مندرج فقره (۱) ماده يانزدهم اين مقررہ مکلف اند ، حين تعيين مساعد حقوقي برای اطفال وزنان بی سرپرست و اشخاص کر ، کور ، گنگ یا کر گنگ و معلولين، عودت کنندگان و بيجا شدگان داخلی حق اولويت بدهند.

عزل وتوظيف مساعد حقوقي ديگر

ماده دوازدہم:

(۱) هرگاه مساعد حقوقي بعد از توظيف بنا بر عذر موجه نتواند وظیفه محوله را انجام دهد، اداره مساعدت های حقوقي می تواند مساعد ديگر را معرفی نماید .

(۲) مظنون و متهم بی بضاعت می توانند در مراحل کشف ، تحقيق يا محاکمه ، مساعد حقوقي خویش را عزل و از موضوع به مراجع ذيربط اطلاع دهند ، درین صورت اداره مساعدت های حقوقي مساعد

اداره بل حقوقي مرستندوی
توظیفوي.

د حقوقي مرستو ډولونه

دیارلسمه ماده :

حقوقي مرسته د لاندې ډولونو څخه
په یوه ډول صورت مومي :

۱- د پولیسو ، څارنوالۍ په ادارو
یا محکمو کې د بېوزله مظنون یا
تورن له حقوقي څخه استازیتوب او
دفاع.

۲- بېوزله مظنون یا تورن ته
د حقوقي مشورو ورکول .

۳- په مدني قضیو کې ددې قانون
د حکمونو مطابق ، د بېوزله اطفالو
او ښځو له حقوقي څخه استازیتوب
او دفاع او هغو ته د حقوقي مشورو
ورکول .

دوه یم فصل

د حقوقي مرستو د ادارې
تشکیل، دندې او واکونه

تشکیل

څوارلسمه ماده :

(۱) پدې مقررې کې درج شوې
حقوقي مرسته، د حقوقي مرستو
د ادارې له لارې چې د عدلیې
وزارت په چوکاټ کې جوړېږي،

دیگری را توظیف می
نماید.

اشکال مساعدت حقوقي

ماده سیزدهم:

مساعدت حقوقي به یکی از
اشکال ذیل صورت می گیرد:

۱- نمایندگی و دفاع از حقوق
مظنون و متهم بی بضاعت در
ادارات پولیس، څارنوالی
یا محاکم.

۲- ارائه مشوره های حقوقي به
مظنون و متهم بی بضاعت .

۳- نمایندگی و دفاع از حقوق
اطفال و زنان بی بضاعت در
قضایای مدنی و ارائه مشوره های
حقوقي به آنها مطابق احکام این
مقررې.

فصل دوم

تشکیل، وظایف و صلاحیت های
اداره مساعدت های حقوقي

تشکیل

ماده چهاردهم:

(۱) مساعدت حقوقي مندرج این
مقررې از طریق اداره مساعدت
های حقوقي که در چوکاټ وزارت
عدلیه ایجاد می شود،

صورت مومي.

(۲) د حقوقي مرستو اداره ، ولايتي خانگي لري چي ددې مقرري د حکمونو مطابق ، فعاليت کوي .

دنورو مراجعوله لازي د حقوقي مرستي وړاندې کول پنځلسمه ماده :

(۱) حقوقي مرسته ددې مقرري د حکمونو مطابق، د لاندې مراجعوله لازي هم صورت موندلی شی :
۱- د اړوند قانون د حکمونو مطابق، مدافع وکیلانو دخپلواک انجمن مدافع وکیلان .
۲- د حقوقي مرستو وړاندې کولو د فعالیت د جواز لرونکې نا دولتي مؤسسي .

۳- حقوقي کلینیکونه .

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې ددرج شوو حقوقي مرستندویانو لپاره ، د حقوقي مرستو دخپلواک بورډ لخوا، خانگي باورلیک ، صادرېږي .

(۳) ددې مادې په (۱) فقره کې ددرج شوو مراجعو حقوق ، دندې او د فعالیت ډول ، ددې مقرري له حکمونو سره په مطابقت کې،

صورت می گیرد.

(۲) اداره مساعدت های حقوقی دارای شعبات ولايتی می باشد که مطابق احکام این مقرره فعالیت می نمایند .

ارائه مساعدت حقوقی توسط سایر مراجع ماده پانزدهم:

(۱) مساعدت حقوقی مطابق احکام این مقرره از طریق مراجع ذیل نیز صورت گرفته می تواند :
۱- وکلای مدافع انجمن مستقل وکلای مدافع مطابق احکام قانون مربوط.
۲- مؤسسات غیردولتی دارنده جواز فعالیت ارائه مساعدت های حقوقی .

۳- کلینیک های حقوقی.

(۲) برای مساعدت بین حقوقی مندرج فقره (۱) این ماده اعتبارنامه خاص از طرف ———— مورد مستقل مساعدت های حقوقی صادر می گردد.

(۳) حقوق، وظایف و طرز فعالیت مراجع مندرج فقره (۱) این ماده طبق موافقتنامه های جداگانه ، در مطابقت با

دجلا موافقه لیكونو مطابق،
تنظیمیبری.

د حقوقي مرستندوی استخدامول
شپاړسمه ماده:

هغه شخص د حقوقي مرستو په اداره کې د حقوقي مرستندوی په توګه استخدامیږي چې دملکي خدمتونو د کارکوونکو په قانون کې پر درج شوو شرایطو بر سېره، دمدافع وکیلانو دقانون د حکمونو مطابق یې د دفاع دوکالت جواز لاسته راوړی وي.

د حقوقي مرستو د ادارې دندې او واکونه
اووه لسمه ماده :

د حقوقي مرستو اداره ،
لاندې دندې او واکونه لري :

- ۱- بهوزله مظنون او تورن ته د عدلي تعقيب په هر پړاو کې د حقوقي مرستندوی توظيفول .
- ۲- د دندې د اجراء په وخت کې له اړوندو حقوقي مرستندويانوسره د حقوقي او عدلي ادارو د مسئولينو له همکارۍ څخه ډاډ ترلاسه کول .
- ۳- مظنونينو او تورنو ته دوړاندې

احکام این مقررہ تنظیم می گردد.

استخدام مساعد حقوقي
ماده شانزدهم:

شخصی به صفت مساعد حقوقي در اداره مساعدت های حقوقي استخدام شده می تواند که علاوه بر شرایط مندرج قانون کارکنان خدمات ملکی طبق احکام قانون وکلای مدافع جواز وکالت دفاع را بدست آورده باشد.

وظایف و صلاحیت های اداره مساعدت های حقوقي
ماده هفدهم:

اداره مساعدت های حقوقي دارای وظایف و صلاحیت های ذیل می باشد:

- ۱- توظيف مساعد حقوقي در هر مرحله از تعقيب عدلی برای مظنون و متهم بی بضاعت.
- ۲- حصول اطمینان از همکارۍ مسئولین ادارات حقوقي و عدلی با مساعدین حقوقي مربوط حین انجام وظیفه.
- ۳- جمع آوری احصائیة دقیق

مساعدت های ارائه شده به
مظنونین و متهمین.

۴- نظارت از اجراءات مساعدین
حقوقی مربوط در هر مرحله از
تعقیب عدلی.

۵- ارائه گزارش ربعوار اجراءات
و فعالیت های مربوط ، به مورد
مستقل مساعدت های حقوقی.

۶- در صورت امکان، توظیف
مساعد حقوقی غرض ارائه
مساعدت حقوقی در قضایای
مدنی برای اطفال و زنان
بی بضاعت .

۷- انجام سایر وظایف که
از طرف مورد مستقل
مساعدت های حقوقی یا مقام
وزارت عدلیه به وی محول
می گردد.

**وظایف و مکلفیت های مساعد
حقوقی**
مادهٔ هجدهم:

(۱) مساعد حقوقی در اجراءات
مسلكی خویش مستقل می باشد .
(۲) مساعد حقوقی دارای وظایف
و مکلفیت های ذیل می باشد :
۱- دفاع از حقوق مؤکل
در قضایای جزائی در هر مرحله

شو و مرستو ددقیقی احصائی
را تپولول.

۴- دعدلی تعقیب په هر پړاو کې
داړوندو حقوقي مرستندویانو له
اجراءاتو څخه څارنه .

۵- د حقوقي مرستو خپلواک بورډ
ته داړوندو اجراءاتو او فعالیتونو
در ربعوار رپوټ وړاندې کول .

۶- د شونتیا په صورت کې ،
بېوزله اطفالو او ښځو ته په مدني
قضیو کې د حقوقي مرستې
د وړاندې کولو په غرض ، د حقوقي
مرستندوی توظیفول .

۷- دنورو هغو دندوسره ته
رسول چې د حقوقي مرستو
د خپلواک بورډ یا د عدلیې
وزارت دمقام لخوا هغې ته
سپارل کېږي .

**د حقوقي مرستندوی دندې او
مکلفیتونه**
اتلسمه ماده :

(۱) حقوقي مرستندوی په خپلو
مسلكي دندو کې خپلواک دی .
(۲) حقوقي مرستندوی د لاندې
دندو او مکلفیتونو لرونکی دی :
۱- د عدلي تعقیب په هر پړاو کې په
جزایي قضیو کې ددې مقررې

- د حکمونو مطابق د مؤکل له حقوقو څخه دفاع کول.
- ۲- د توظیف په صورت کې ، په مدني قضیو کې د مؤکل له حقوقو څخه دفاع .
- ۳- بېوزله مظنونینو او تورنو ته د حقوقي مشورو ورکول .
- ۴- د کشف ، تحقیق او محاکمې په ټولو پړاوونو کې گډون کول او د مؤکل په نیابت د ځواب ورکول.
- ۵- د مؤکل د کشف ، تحقیق او محاکمې او د هغود پایلو له بهیر څخه د خبرتیا تر لاسه کول.
- ۶- په مؤکل پورې داروندي جزایي دعوي د پانوغو ثبتل .
- ۷- په خوندي چاپیریال کې تر نظارت ، توقیف یا حبس لاندې مؤکل سره محرمانه لیدنه ، مفاهمه ، مراسلات او مخابرات .
- ۸- د مؤکل د اسرارو ساتل .
- ۹- په رېښتینولي ، امانت داری او داشخاصو حیثیت ته په دره ناوي سره د مرستې د چارو اجراء کول.
- ۱۰- له هر ډول توکمیز ، قومي ، جنسیتی ، سیمه ییز ، گوندي ، ژبني او مذهبي توپیر (تبعیض) څخه ډډه کول.
- از تعقیب عدلی مطابق احکام این مقررہ.
- ۲- در صورت توظیف ، دفاع از حقوق مؤکل در قضایای مدنی .
- ۳- ارائه مشوره های حقوقی به مظنونین و متهمین بی بضاعت .
- ۴- اشتراك در تمامی مراحل کشف ، تحقیق و محاکمه و ارائه جواب به نیابت از مؤکل.
- ۵- کسب اطلاع از جریان کشف ، تحقیق و محاکمه مؤکل و نتایج آن.
- ۶- مطالبه اوراق دعوی جزائی مربوط به مؤکل.
- ۷- ملاقات ، مفاهمه ، مراسلات و مخابرات محرمانه با مؤکل تحت نظارت ، توقیف یا حبس در محیط مصون.
- ۸- حفظ اسرار مؤکل .
- ۹- اجرای امور مساعدت با صداقت و امانت داری و احترام به حیثیت اشخاص .
- ۱۰- اجتناب از هر نوع تبعیض نژادی ، قومی ، جنسیتی ، منطقوی ، حزبی ، لسانی و مذهبی.

- ۱۱- دمحمکو او نورو ادارو دنظم په پام کې نیول .
- ۱۲- په قضایي غونډو کې گډون کول.
- ۱۳- دمؤکل له مقابل لوري سره له هر ډول حقوقي مرستې څخه ډډه کول.
- ۱۴- دنورو حقوقي مرستندویانو پر علیه ، له ناوړو تبلیغاتو څخه ډډه کول.
- ۱۵- له هغو اعمالو څخه چې دتحقیق اومحاکمې دبهیر د بې موجبې ځنډېدو سبب شي، ډډه کول.
- ۱۶- دمؤکل دپلانونو او سندونو ساتل او دمطلب له حل کېدو وروسته دهغو مستردول.
- ۱۷- دسندونو او پاڼو داخستلو او مستردولو په وړاندې دلیکلي سند ورکول.
- ۱۸- اړوندې ادارې یا مرجع ته دورځنیو اجرائاتو رپوټ ورکول.
- ۱۹- دنورو هغو دندو چې دحقوقي مرستو دخپلواک بورډ یا دعدلیې وزارت دمقام یا د حقوقي مرستو د ادارې لخوا هغه ته سپارل کېږي، سرته رسول.
- ۱۱- رعایت نظم محاکم وسایر ادارات .
- ۱۲- اشتراک در جلسات قضائی .
- ۱۳- خود داری از هر نوع مساعدت حقوقی به جانب مقابل مؤکل .
- ۱۴- خود داری از تبلیغات سوء بر علیه سایر مساعدین حقوقی .
- ۱۵- خودداری از اعمالی که سبب معطل شدن بی موجب جریان تحقیق و محاکمه گردد.
- ۱۶- حفظ اوراق واسناد مؤکل واسترداد آن بعد از حل مطلب.
- ۱۷- دادن سند کتبی در برابر اخذ واسترداد اسناد و اوراق.
- ۱۸- رایۀ گزارش اجرائات یومیه به اداره یا مرجع مربوط.
- ۱۹- انجام سایر وظایفی که از طرف بـورد مستقل مساعدت های حقوقی، مقام وزارت یا اداره مساعدت های حقوقی به وی محول می گردد .

درېم فصل
د حقوقي مرستو خپلواک
بورډ

جوړښت

نولسمه ماده :

(۱) د حقوقي مرستو د چارو د تنظيم او اغېزمنې ادارې او پدې برخه کې د اړوندو مراجعو د فعاليتونو دهم غړي کولو په منظور، د حقوقي مرستو خپلواک بورډ په لاندې ترکیب سره جوړېږي:

۱- د کابل پوهنتون د حقوقو او سياسي علومو د پوهنځي واکمن استازی.

۲- د کابل پوهنتون د شرعياتو د پوهنځي واکمن استازی.

۳- د ښخو چارو د وزارت واکمن استازی.

۴- د افغانستان د بشري حقوقو د خپلواک کمېسيون واکمن استازی.

۵- د مدافع وکیلانو د انجمن واکمن استازی.

۶- د اړوندو نا دولتي مؤسسو غوره شوی استازی.

۷- د حقوقي مرستو د ادارې

فصل سوم
بورډ مستقل مساعدت های
حقوقي

ترکیب

ماده نهم:

(۱) به منظور تنظيم امور و اداره مؤثر مساعدت های حقوقي وهم آهنگ ساختن فعاليت های مراجع ذيربط در زمینه، بورډ مستقل مساعدت های حقوقي به ترکیب ذيل ايجاد می گردد:

۱- نماینده باصلاحیت پوهنځی حقوق و علوم سیاسی پوهنتون کابل.

۲- نماینده با صلاحیت پوهنځی شرعيات پوهنتون کابل .

۳- نماینده با صلاحیت وزارت امور زنان .

۴- نماینده باصلاحیت کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان .

۵ - نماینده با صلاحیت انجمن مستقل وکلای مدافع .

۶- نماینده منتخب مؤسسات غیردولتی ذیربط.

۷- رئیس اداره مساعدت های

رئیس.

(۲) دحقوقی مرستو دخیلواک بورې غړي ددوو کلونو مودې لپاره غوره کېږي. نوموړي غړي دوروستیو دورو لپاره هم غوره کېدی شي.

(۳) دحقوقی مرستو دخیلواک بورې رئیس دغړو له منځه په خپله دهغوی لخوا درایو په اکثریت دیوه کال مودې لپاره غوره کېږي. رئیس دوروستیو دورو لپاره هم غوره کېدی شي.

د حقوقی مرستو دخیلواک بورې دندې او واکونه
شلمه ماده :

دحقوقی مرستو خپلواک بورې لاندې دندې او واکونه لري:

۱- پدې مقررې کې ددرج شوو موخو دپلي کېدو لپاره لارښوونه او دحقوقی مرستو د ادارې او اړوندو مراجعو له کاري برنامو سره همکاري.

۲- نا دولتي مؤسسو ته دحقوقی مرستو دپاندي کولو دفعالیت د جواز صادرول او دهغه لغو کول.

۳- دمداخل وکیلانوله خپلواک

حقوقی .

(۲) اعضای بوردمستقل مساعدت های حقوقی برای مدت دو سال انتخاب می شوند. اعضای مذکور برای دوره های بعدی نیز انتخاب شده می توانند.

(۳) رئیس بوردمستقل مساعدت های حقوقی از میان اعضاء از طرف خود آنها به اکثریت آراء برای مدت يك سال انتخاب می گردد. رئیس برای دوره های بعدی نیز انتخاب شده می تواند.

وظایف وصلاحیت های بوردمستقل مساعدت های حقوقی
مادهٔ بیستم:

بوردمستقل مساعدت های حقوقی دارای وظایف وصلاحیت های ذیل می باشد:

۱- رهنمائی و همکاري درتطبيق برنامه های کاری ادارهٔ مساعدت های حقوقی و مراجع ذیربط جهت تحقق اهداف مندرج این مقررې.

۲- صدور جواز فعالیت ارائهٔ مساعدت حقوقی برای مؤسسات غیر دولتي ولغو آن .

۳- عقد موافقتنامه های همکاري

- انجمن، دحقوقی مرستودوپاندې کولو د فعالیت له جواز لرونکو نا دولتي مؤسسو، حقوقي کلینیکونو او نورو اړوندو مراجعو سره د همکاری د موافقه لیکونو عقد ول.
- ۴- ددې مقررې د حکمونو د تعدیل د طرحې وړاندیز .
- ۵- دحقوقی مرستوداداري او د حقوقي مرستو د اړوندو مراجعو تر منځ دا غېزمنې ادارې او هم غړي د تأمینولو لپاره د برنامې تنظیمول.
- ۶- دحقوقی مرستو داداري حقوقي مرستندویانو او ددې مقررې د پنځلسمې مادې په (۱) فقره کې درج شوو مراجعو ته د باور لیک صادرول او دهغه لغو کول.
- ۷- بېوزله مظنون او تورن ته دحقوقی مرستې له پروخت او سالم وړاندې کولو څخه ډاډ تر لاسه کول .
- ۸- دحقوقی مرستو داداري او ددې مقررې د پنځلسمې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو مراجعو د اجراآتو او فعالیتو نوڅارنه او ارزول .
- ۹- ددې مقررې د حکمونو مطابق،
- با انجمن مستقل وکلای مدافع، مؤسسات غیردولتي دارنده جواز فعالیت ارائه مساعدت حقوقي، کلینیک های حقوقي وسایر مراجع ذیربط .
- ۴- پیشنهاد طرح تعدیل احکام این مقررہ .
- ۵- تنظیم برنامه جهت اداره موثر و تأمین هماهنگی میان اداره مساعدت های حقوقي و مراجع ذیربط مساعدت های حقوقي.
- ۶- صدور اعتبار نامه به مساعدین حقوقي اداره مساعدت های حقوقي و مراجع مندرج فقره (۱) ماده پانزدهم این مقررہ و لغو آن .
- ۷- حصول اطمینان از ارایه به موقع و سالم مساعدت حقوقي به مظنون و متهم بی بضاعت.
- ۸- نظارت و ارزیابی اجراآت و فعالیت های اداره مساعدت های حقوقي و مراجع مندرج فقره (۱) ماده پانزدهم این مقررہ .
- ۹- تهیه و ترتیب فورم بی بضاعتی

دبوزلی دفورم برابرول او ترتیب.
 ۱۰- درسبدلو شکایتونو خپړل.
 ۱۱- ددې مقرري د حکمونو دښه تطبیق په منظور دلایحو، کړنلارو او لارښودنو وضع کول.
 ۱۲- دحقوقی مرستو د ادارې او ددې مقرري د پنځلسمې مادې په (۱) فقره کې ددرج شوو مراجعو دحقوقی مرستندویانو دمسلكي پوهې د کچې د لوړېدو لپاره دسیمینارونو، ورکشاپونو او زده کړه ییزو کورسونو دایرول.

دحقوقی مرستو دخیلواک بورې غونډې یوویشتمه ماده :

(۱) دحقوقی مرستو دخیلواک بورې عادي غونډې هره میاشت د غړو دټولو په حضور یوځل جوړېږي.
 (۲) فوق العاده غونډې دحقوقی مرستو دخیلواک بورې درئیس یا دهغه دغړو دیوه ثلث په وړاندیز جوړېدی شي.
 دغونډو دجوړېدو نصاب لږ تر لږه دپنځو غړو حضور دی او تصمیمونه دحاضرو غړو په اکثریت رایوسره نیول کېږي.

مطابق احکام این مقررہ.
 ۱۰- رسیدگی به شکایات واصله.
 ۱۱- وضع لوایح، طرز العمل ها و رهنمود ها به منظور تطبیق بهترا حکام این مقررہ.
 ۱۲- تدویر سیمینارها، ورکشاپ ها و کورس های آموزشی جهت ارتقای سطح دانش مسلكی مساعدین حقوقی اداره مساعدت های حقوقی و مراجع مندرج فقره (۱) ماده پانزدهم این مقررہ.

جلسات بورد مستقل مساعدت های حقوقی ماده بیست ویکم :

(۱) جلسات عادی بورد مستقل مساعدت های حقوقی باحضور کل اعضاء در هر ماه یکبار دایر می گردد.
 (۲) جلسات فوق العاده به پیشنهاد رئیس بورد مستقل مساعدت های حقوقی یا يك ثلث اعضاء آن دایر شده می تواند.
 نصاب تدویر جلسات حضور حد اقل پنج عضو بوده و تصامیم به اکثریت آراء اعضاء حاضر اتخاذ می گردد.

(۳) د حقوقي مرستو په خپلواک بورډ پورې نورې اړوندې چارې، د جلاکونلارې چې د بورډ لخوا تصویبېږي، تنظیمېږي.

د غړیتوب له لاسه ورکول

دوه ویشتمه ماده :

د حقوقي مرستو د خپلواک بورډ رئیس او غړي په لاندې احوالو کې په بورډ کې خپل غړیتوب له لاسه ورکوي:

۱- په ورپېژندل شوي مرجع کې د اصلي دندې د مودې پای ته رسېدل.

۲- مړینه یا استعفی.

۳- د بورډ لږ تر لږه د دریو غړو په وړاندیز او د بورډ د پاتو غړو په تصویب.

اداري چارې

درویشتمه ماده :

د حقوقي مرستو د خپلواک بورډ سکرتریت او دهغه د نورو اداري چارو تنظیمول، د عدلیې وزارت د حقوقي مرستو د ادارې په غاړه دي او د حقوقي مرستو د خپلواک بورډ په وړاندې مسئوله ده.

(۳) سایر امور مربوط به بورډ مستقل مساعدت های حقوقی طبق طرز العمل جداگانه که از طرف بورډ تصویب می شود، تنظیم می گردد.

از دست دادن عضویت

ماده بیست و دوم:

رئیس و اعضای بورډ مستقل مساعدت های حقوقی در احوال ذیل عضویت خود را در بورډ از دست می دهند:

۱- ختم مدت وظیفه اصلی در مرجع معرفی کننده.

۲- فوت یا استعفاء.

۳- به پیشنهاد حد اقل سه عضو بورډ و تصویب بقیه اعضای بورډ.

امور اداری

ماده بیست و سوم:

سکرتریت بورډ مستقل مساعدت های حقوقی و تنظیم سایر امور اداری آن به عهده اداره مساعدت های حقوقی وزارت عدلیه بوده و نزد بورډ مستقل مساعدت های حقوقی مسئول می باشد.

خلورم فصل وروستني حكمونه

د حقوقي مرستندويانو د فهرست
ترتيبول
خلبريشتمه ماده :

د حقوقي مرستو اداره او ددې
مقررې د پنځلسمې مادې په (۱)
فقره کې درج شوې مراجع مکلف
دي، داړوندو حقوقي مرستندويانو
فهرست دوليتونو په تفکيک سره
ترتيب او د بورې د سکرتریت له لارې
يې د پوليسو، څارنوالۍ محکمو،
محسونو او توقيف ځايونو او د
اطفالو د اصلاح او روزنې د مرکزونو
د ادارو په واک کې ورکړي.

درېوت دوراندې کولو ډول
پنځه ويشتمه ماده :

مدافع وکیلان، دنا دولتي
مؤسسو او حقوقي کلينیکونو
حقوقي مساعدین مکلف دي
د خپلو فعاليتونو رپوټ، د جلا
موافقه ليک مطابق، د حقوقي
مرستو خپلواک بورې ته
وراندې کړي.

فصل چهارم احکام نهائی

ترتيب فهرست مساعدین
حقوقي
ماده بیست و چهارم:

اداره مساعدت های حقوقی و
مراجع مندرج فقره (۱) ماده
پانزدهم این مقررہ مکلف اند،
فهرست مساعدین حقوقي مربوط
را با تفکيک ولايات ترتيب و از
طريق سکرتریت بورد در اختيار
ادارات پوليس، څارنوالۍ،
محاکم، محابس و توقيف خانه ها
و مراکز اصلاح و تربيت اطفال
قرار دهند.

طرز ارایه گزارش
ماده بیست و پنجم:

وکلاي مدافع، مساعدین حقوقي
مؤسسات غیردولتي و کلينیک
های حقوقي مکلف اند گزارش
فعالیت های خویشرا، طبق
موافقتنامه های جداگانه به بورد
مستقل مساعدت های حقوقي ارائه
نمایند.

د حقوقي مرستندوی تأدیب

شپرویشتمه ماده :

(۱) که چېرې د حقوقي مرستو د ادارې حقوقي مرستندوی، سپارل شوې دندې په سمه توګه سرته ونه رسوي ، د قانون د حکمونو مطابق، تأدیبيږي.

(۲) که چېرې ددې مقررې د پنځلسمې مادې په (۱) فقره کې درج شوې مراجع ، خپلې دندې په سمه توګه سرته ونه رسوي ، له موضوع څخه اړوندو مراجعوته خبر ورکول کېږي ، نوموړي مراجع مکلفي دي د خپلې اساسنامې مطابق، له هغوی سره چلند وکړي.

د موافقه لیک فسخ

اووه ویشتمه ماده :

که چېرې ددې مقررې د پنځلسمې مادې په (۱) فقره کې درج شوې مراجع ، سپارل شوې دندې ، ددې مقررې د حکمونو مطابق سرته ونه رسوي ، د حقوقي مرستو خپلواک بورډ کولی شي ، اړوند موافقه لیکونه د ټاکلې مودې له پایته رسېدو دمخه ، فسخ کړي.

تأدیب مساعد حقوقي

ماده بیست و ششم:

(۱) هرگاه مساعد حقوقي اداره مساعدت های حقوقي وظایف محوله را به صورت درست انجام ندهد ، طبق احکام قانون تأدیب می گردد.

(۲) هرگاه مساعدین حقوقي مراجع مندرج فقره (۱) ماده پانزدهم این مقرر و وظایف محوله را به صورت درست انجام ندهند ، از موضوع به مراجع ذیربط اطلاع داده می شود ، مراجع مذکور مکلف اند طبق اساسنامه مربوط با ایشان برخورد نمایند.

فسخ موافقتنامه

ماده بیست و هفتم:

هرگاه مراجع مندرج فقره (۱) ماده پانزدهم این مقرر و وظایف محوله را مطابق احکام این مقرر انجام ندهند ، بـورد مستقل مساعدت های حقوقي می تواند موافقتنامه های مربوط را قبل از ختم میعاد معینه ، فسخ نماید.

دببوزلو مظنونینو او تورنو خبرول

اته ویشتمه ماده :

(۱) دپولیسو، څارنوالی، محکمې، محبسونو او توقیف ځایونو او داطفالو داصلاح اوروزنې د مرکزونو ادارې، دببوزله مظنونین او تورن پدې مقررې کې له درج شوو حقوقو څخه خبروي .
(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي ادارې لــه حقوقي مرستندویانو سره هراړخیزه همکاري کوي.

په مدني قضیو کې حقوقي مرسته

نهمه ویشتمه ماده :

(۱) دعدليې دوزارت دحقوقي مرستو اداره دشنوتیا په صورت کې کولی شي ددې مقرري مطابق ، په مدني قضیو کې دببوزله اطفالو او بنځو لپاره ، مرستندوی وټاکي.

(۲) ددې مقرري د پنځلسمې مادې په (۱) فقره کې درج شوي نورې مراجع ، په ټولو احوالو کې کولی شي ، ددې مقرري مطابق په مدني

آگاه ساختن مظنونین ومتهمین بی بضاعت

ماده بیست و هشتم:

(۱) ادارات پولیس، څارنوالی، محاکم ، محابس و توقیف خانه ها و مراکز اصلاح و تربیت اطفال ، مظنونین ومتهمین بی بضاعت را از حقوق مندرج این مقررې آگاه می نمایند .

(۲) ادارات مندرج فقره (۱) این ماده با مساعدین حقوقي همکاری همــه جانبه می نمایند .

مساعدت حقوقي در قضایای مدني

ماده بیست ونهم:

(۱) اداره مساعدت های حقوقي وزارت عدلیه در صورت امکان می تواند مطابق این مقررې در قضایای مدني برای اطفال و زنان بی بضاعت مساعد تعیین نماید .

(۲) سایر مراجع مندرج فقره (۱) ماده پانزدهم این مقررې در تمام احوال می توانند مطابق این مقررې در قضایای مدني برای اطفال بی

قضیو کي دبوزله اطفالو لپاره
حقوقی مرستندوی و ټاکي.

بضاعت مساعد حقوقی تعیین
نمایند.

د انفاذ نېټه

تاریخ انفاذ

د پرشمه ماده:

ماده سی ام:

دغه مقررہ د تصویب له نېټې څخه
نافذہ او په رسمي جریده کې دې
خپره شي.

این مقررہ از تاریخ تصویب نافذ
و در جریده رسمی نشر
گردد.

مقررہ طرز ثبت احزاب سیاسی

د افغانستان انتقالی اسلامي دولت

گڼه: (۴۲۵۹)

نېټه: ۱۳۸۲/۷/۲۲

د عدليې وزير محترم قانونپوه
عبدالرحيم کريمي!
د سياسي گوندونو قانون په (۵)
فصلونو او (۲۵) مادو کې او د
سياسي گوندونو د ثبت د ډول
مقرره په (۳) فصلونو او (۱۰) مادو
کې چې د وزيرانو د عالي مجلس
لخوا تصويب او زمونږ لخوا د
۱۳۸۲/۷/۲۲ نېټې د (۷۳) گڼې
فرمان پر بنسټ منظور شوی دی،
تاسې ته در وليږل شو ترڅو يې په
رسمي جريده کې په خپرولو اقدام
وکړئ.

حامد کرزی
د افغانستان د انتقالی اسلامي
دولت رئيس

دولت انتقالی اسلامي اسلامي

شماره: (۴۲۵۹)

تاریخ: ۱۳۸۲/۷/۲۲

محترم قانونپوه عبدالرحيم
کريمی وزير عدليه!
قانون احزاب سياسي بداخل (۵)
فصل و (۲۵) ماده و مقرره
طرز ثبت احزاب سياسي
بداخل (۳) فصل و (۱۰)
ماده که از طرف مجلس عالي
وزراء تصويب و از جانب
ما به اساس فرمان شماره (۷۳)
مؤرخ ۱۳۸۲/۷/۲۲ منظور
گردیده است به شما
ارسال شد تا به نشر آن در
جريده رسمی اقدام نمائيد.

حامد کرزی
رئيس دولت انتقالی اسلامي
افغانستان

د سیاسي ګوندونو د قانون او د
سیاسي ګوندونو د ثبت د ډول د
مقررې د انفاذ په هکله، د
افغانستان د انتقالي اسلامي
دولت د رئیس فرمان

ګڼه: (۷۳)

نېټه: ۱۳۸۲/۷/۲۲

فرمان

رئیس دولت انتقالي اسلامي
افغانستان در بارۀ انفاذ قانون
احزاب سیاسي و مقررۀ طرز ثبت
احزاب سیاسي

شماره: (۷۳)

تاریخ: ۱۳۸۲/۷/۲۲

لومړۍ ماده:

د سیاسي ګوندونو قانون په (۵)
فصلونو او (۲۵) مادو کې او د
سیاسي ګوندونو د ثبت د ډول
مقررۀ په (۳) فصلونو او (۱۰) مادو
کې چې د وزیرانو د عالي مجلس
لخوا د ۱۳۸۲/۶/۱۷ نېټې د
(۲۳) ګڼې مصوبې پر بنسټ
تصویب شوي دي، توشیح کوم.

مادۀ اول:

قانون احزاب سیاسي را بداخل
(۵) فصل و (۲۵) ماده و مقررۀ
طرز ثبت احزاب سیاسي را بداخل
(۳) فصل و (۱۰) ماده که
باساس مصوبۀ شماره (۲۳) مؤرخ
۱۳۸۲/۶/۱۷ از طرف مجلس
عالي وزراء تصویب گردیده است،
توشیح می دارم.

دوه یمه ماده:

دا فرمان په رسمي جریده کې د
خپرېدو له نېټې څخه نافذېږي.

مادۀ دوم:

این فرمان از تاریخ نشر در جریده
رسمی نافذ می گردد.

حامد کرزی

د افغانستان د انتقالي اسلامي
دولت رئیس

حامد کرزی

رئیس دولت انتقالي اسلامي
افغانستان

مقرره طرز ثبت احزاب
سیاسی

فصل اول
احکام عمومی

ماده اول:

این مقرره مطابق حکم فقره دوم ماده هشتم قانون احزاب سیاسی، به منظور تنظیم امور مربوط به بررسی درخواست و طرز ثبت احزاب سیاسی، وضع گردیده است.

ماده دوم:

وزارت عدلیه اداره را به مقصد انسجام امور مربوط به ثبت و بررسی درخواست و اساسنامه احزاب سیاسی ایجاد می نماید.

فصل دوم
بررسی درخواست و مراحل
ثبت آن

ماده سوم:

(۱) درخواست مبنی بر تأسیس حزب سیاسی توسط گروه مؤسسان و یا شخصی که به وی تفویض صلاحیت گردیده است، به وزارت عدلیه ارائه می گردد.

د سیاسی گوندونو د ثبت د ډول
مقرره

لومړی فصل
عمومي حکمونه

لومړۍ ماده:

دغه مقرره د سياسي گوندونو د قانون د اتمې مادې د دوه يمې فقرې د حکم مطابق، د سياسي گوندونو د غوښتنليک د خپرني او د ثبت د ډول د مربوطو چارو د تنظيم په منظور، وضع شوې ده.

دوه يمه ماده:

د عدليې وزارت د سياسي گوندونو د ثبت او د غوښتنليک او اساسنامې د خپرني د مربوطو چارو د سمون په مقصد، يوه اداره جوړوي.

دوه يم فصل
د غوښتنليک خپرنه او د ثبت
مراحل يې

درېيمه ماده:

(۱) د سياسي گوند د تأسيس په اړه غوښتنليک، د مؤسسانو د ډلې يا د هغه شخص په واسطه چې واک ورته سپارل شوی دی، د عدليې وزارت ته وړاندې کېږي.

(۲) د سیاسي ګوند د تاسیس غوښتنلیک له اساسنامې او مرامنامې سره یوځای، د ګوندونو د ثبت د ادارې لخوا خپرل کېږي.

څلورمه ماده:

(۱) ددې مقرري په درېیمه ماده کې درج شوی غوښتنلیک، د لاندې مطالبو لرونکی وي:

۱- د سیاسي ګوند نوم او اصلي آدرس یې.

۲- د غوښتنلیک ورکونکو شهرت.

۳- د تمویل سرچینې.

۴- د ګوند سمبول، شعار او د هويت نور تشبیتونکي مدارک یې.

۵- د دې مقرري د منظمه فورمې مطابق، د ګوند د غړو د غړیتوب د مثبت سندونو وړاندې کول.

۶- د ګوند د اساسنامې او مرامنامې وړاندې کول.

(۲) د عدليې وزارت، د یوې میاشتې په موده کې، د غوښتنلیک د منلو یا رد په هکله تصمیم نیسي.

په هغه صورت کې چې په غوښتنلیک کې، ددې مادې په

(۲) درخواست تاسیس حزب سیاسي توأم با اساسنامه و مرامنامه، توسط اداره ثبت احزاب، مورد بررسی قرار می گیرد.

ماده چهارم:

(۱) درخواست مندرج ماده سوم این مقرره، حاوی مطالب ذیل می باشد:

۱- نام حزب سیاسی و آدرس اصلی آن.

۲- شهرت درخواست

دهندگان.

۳- منابع تمویل.

۴- سمبول، شعار و سائر مدارک تثبیت کننده هويت حزب.

۵- ارائه اسناد مثبتة عضويت اعضاي حزب، طبق فورمة منظمه این مقرره.

۶- ارائه اساسنامه و مرامنامه حزب.

(۲) وزارت عدليه الى مدت يكماه در مورد قبول يا رد درخواست تصميم اتخاذ می نماید.

در صورتی که درخواست فاقد رعایت مطالب مندرج

لومړۍ فقره او د سیاسي ګوندونو د قانون په شپږمه ماده کې درج شوي مطالب په پام کې نه وي نیول شوي، د ثبت اداره، غوښتنلیک د نېمګړتیاوو د لیرې کولو په غرض، غوښتنلیک ورکونکي ته موقتاً ردوي.

(۳) د ثبت اداره مکلفه ده، د غوښتنلیک د رسېدو په صورت کې، غوښتنلیک ورکونکي ته رسېد ورکړي.

(۴) په هغه صورت کې چې د عدليې وزارت د سیاسي ګوند د ثبت غوښتنلیک رد کړي، غوښتنلیک ورکونکي حق لري واکمني محکمې ته مراجعه وکړي. د غوښتنلیک د منلو یا رد په هکله د واکمني محکمې حکم، قطعي او وروستنی دی.

پنځمه ماده:

(۱) د عدليې وزارت د غوښتنلیک او د هغه د منظمه فورمو په هکله چې په صحیح صورت سره ډکې شوې وي، د ثبت په هکله یې د دوو میاشتو په موده کې تصمیم نیسي.

(۲) د عدليې وزارت، پدې مقرر

فقره (۱) این ماده و ماده ششم قانون احزاب سیاسی باشد، اداره ثبت، درخواست را غرض رفع نواقص به درخواست دهنده مؤقتاً رد می نماید.

(۳) اداره ثبت مکلف است در صورت وصول درخواست، به درخواست دهنده رسید بدهد.

(۴) در صورتی که وزارت عدلیه درخواست ثبت حزب سیاسی را رد نماید، درخواست دهنده حق دارد به محکمه ذیصلاح مراجعه نماید. حکم محکمه ذیصلاح در مورد قبول یا رد درخواست قطعی و نهائی می باشد.

ماده پنجم:

(۱) وزارت عدلیه در مورد درخواست و فورمه های منظمه آن که به صورت درست خانه پری گردیده است، الی مدت دو ماه در مورد ثبت آن تصمیم اتخاذ می نماید.

(۲) وزارت عدلیه درخواست حزب

کې د درج شوو شرایطو لرونکي گوند غوښتنلیک، په مربوط دفتر کې ثبتوي او غوښتنلیک ورکونکي ته د دوو ورځو په ترڅ کې لیکلی خبر ورکوي.

شپږمه ماده:

(۱) سیاسي گوند مکلف دی چې د خپلې اساسنامې او مرامنامې د تعدیل په صورت کې، د هغو له تعدیل وروسته د لسو ورځو په ترڅ کې، د گوند د عمومي غونډې (مجمع) او یا د نورو واکمنو ارگانونو د تصمیم له یوه نقل سره یوځای، د عدلیې وزارت ته خبر ورکړي.

(۲) د ثبت اداره مکلفه ده، ددې مادې په لومړۍ فقره کې درج شوی تعدیل، په مربوط دفتر کې ثبت کړي.

واجد شرائط مندرج این مقرره را در دفتر مربوط ثبت و به درخواست دهنده طی مدت دو روز به صورت تحریری اطلاع می دهد.

ماده ششم:

(۱) حزب سیاسی مکلف است، در صورت تعدیل اساسنامه و یا مرامنامه خویش، طی مدت ده روز بعد از تعدیل آن توأم با یک نقل تصمیم مجمع عمومی و یا سایر ارگان های با صلاحیت حزب به وزارت عدلیه اطلاع دهد.

(۲) اداره ثبت مکلف است تعدیل مندرج فقره (۱) این ماده را در دفتر مربوط ثبت نماید.

درېیم فصل وروستني حکمونه

فصل سوم احکام نهائی

اوومه ماده:

د سیاسي گوند نوم، په لاندې حالاتو کې، د ثبت له دفتر څخه حذف کېږي:

ماده هفتم:

نام حزب سیاسی در حالات ذیل از دفتر ثبت حذف می گردد:

۱- په هغه صورت کې چې سیاسي گوند، د هغه د کنگرې یا عمومي غونډې د تصمیم پر بنسټ، خپل فعالیت پای ته ورسوي.

۲- په هغه صورت کې چې سیاسي گوند، د واکمنې محکمې د حکم پر بنسټ منحل اعلان شي او یا یې فعالیت منع شوی وي.

اتمۀ ماده:

د عدلیې وزارت، د سیاسي گوند رسمیت چې د مربوطې ادارې د ثبت په دفتر کې ثبت شي، د گوند په لگښت، د ډله ایزو رسنیو له لارې خپروي.

نهمۀ ماده:

هغه سیاسي گوندونه چې د عدلیې وزارت په مربوط دفتر کې ثبت شوي وي، د عمومي ټاکنو له کېدو څخه اووه ورځې دمخه، د عدلیې وزارت لخوا په ډله ایزو رسنیو کې عامې خبرتیا ته رسول کېږي.

لسمۀ ماده:

دغه مقرره په رسمي جریده کې له خپرېدو وروسته نافذۀ او په نافذېدو سره یې د ۱۳۷۰/۵/۳۱ کال په (۷۴۹) گڼه رسمي جریده

۱- در صورتی که حزب سیاسی به اساس تصمیم کنگره یا مجمع عمومی آن، به فعالیت خویش خاتمۀ دهد.

۲- در صورتی که حزب سیاسی به اساس حکم محکمۀ ذیصلاح منحل اعلان گردیده و یا فعالیت آن ممنوع قرار داده شده باشد.

مادۀ هشتم:

وزارت عدلیه رسمیت حزب سیاسی را که در دفتر ثبت اداره مربوط ثبت گردد، به مصرف حزب از طریق رسانه های جمعی به نشر می رساند.

مادۀ نهم:

احزاب سیاسی که در دفتر مربوط وزارت عدلیه ثبت گردیده باشند، هفت روز قبل از تدویر انتخابات عمومی از طرف وزارت عدلیه در رسانه های جمعی به اطلاع عامه رسانیده می شود.

مادۀ دهم:

این مقرره بعد از نشر در جریده رسمی نافذ و با انفاذ آن مقرره طرز تأسیس، ثبت و انحلال احزاب سیاسی منتشرۀ جریده

کې خپره شوې د سیاسي گوندونو
د تاسیس، ثبت او ړنگېدنې د ډول
مقررہ لغو کړل کېږي.

رسمی شماره (۷۴۹) مـؤرخ
۱۳۷۰/۵/۳۱ ملـغی شمـرده
می شود.

اسم .....
ولد .....
سن .....
نمبر تذکره .....
محل سکونت اصلی .....
محل سکونت فعلی .....
وظیفه .....

به این وسیله آرزومندی خود را جهت حصول عضویت ( ) ابراز و
تمام حقوق و وجایی را که عضویت این حزب مستلزم آن است
میپذیرم، اساسنامه و اهداف ( ) را تأیید و اطمینا می دهم که
عضو کدام حزب سیاسی دیگر نمی باشم.

امضای داوطلب عضویت حزب

مربوط حزب سیاسی:

شخص فوق الذکر تبعه افغانستان بوده، در سن رای دهی قرار داشته و
تمام شرایط مورد نیاز عضویت حزب را دارا می باشد.

امضای کارمند با صلاحیت حزب